

Journal of Roi Kaensarn Academi

ISSN 2697-5033 (Online)

Journal of Roi Kaensarn Acadami

ISSN 2697-5033 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 8 ประจำเดือนสิงหาคม 2564

วัตถุประสงค์

Journal of Roi Kaensarn Acadami เป็นวารสารวิชาการ ราย 1 เดือน (ปีละ 12 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม, ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์, ฉบับที่ 3 มีนาคม, ฉบับที่ 4 เมษายน, ฉบับที่ 5 พฤษภาคม, ฉบับที่ 6 มิถุนายน, ฉบับที่ 7 กรกฎาคม, ฉบับที่ 8 สิงหาคม, ฉบับที่ 9 กันยายน, ฉบับที่ 10 ตุลาคม, ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน, และ ฉบับที่ 12 ธันวาคม) มีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษา ด้านศาสนา ปรัชญา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่นๆ

บทความที่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน พิจารณาตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ Journal of Roi Kaensarn Acadami ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะของกองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ เริ่มตั้งแต่ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เป็นต้นไป

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

เกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวน 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้เขียนบทความ เช่น ชื่อหรือประวัติการทำงาน และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review)

บทความที่ส่งมาขอเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความของวารสาร และต้องให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้

ทรรศนะและความคิดเห็นของผู้เขียนบทความ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือทรรศนะความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

เจ้าของ

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

บรรณาธิการ

ดร.ธีรดนัย กัปโก

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน
ผศ.ดร.ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชศร
ผศ.ดร.วินิจ ฝาเจริญ
ผศ.ดร.ญาณกร ทัพประยูร
ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรรณกุล
พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ, ดร.
ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.รุ่งโรจน์ สรงสระบุญ
ดร.ธันยนันท์ จันทรทรงพล
ดร.จันทนา อุดม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยสยาม
สถาบันรัชต์ภาคย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
รศ.ดร.สุวัฒน์ จุลสุวรรณ
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโศคางกุล
รศ.ดร.พรชัย เจดามาน
รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ
ผศ.ดร.กุลจิรา รักษนคร
ผศ.ดร.วิเชียร แสนมี
ผศ.ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง
ผศ.ดร.อภิญวัณน์ โพธิ์सान
ผศ.ดร.สมศักดิ์ จันทรผ่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผศ.ดร.เสกสรรค์ สนวา
พระปลัดสมชาย ปโยโค,ดร.
พระมหาพิสิฐ วิสิฐฐปญโญ,ดร.
ดร.เกศสุตา โภคานิตย์
ดร.สมพงษ์ เกษานุช
ดร.สมควร นามสีฐาน
ว่าที่ร้อยตรี ดร. สุริยะ หาญพิชัย
ดร.ภาณุวัฒน์ กิตตกรวรรณธ์ รัตนพิมลพลแสน
ดร.ลักขณา อินทร์บึง
ดร.ปรัชญา มีโนนทองมหาศาล
ดร.รัชดา ภักดิ์ยิ่ง
ดร.กิตติพงษ์ พิพิธกุล
ดร.สาคร มหาหิงค์
ดร.อดิสร หนั่นคำจรร

มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
นักวิชาการอิสระ
วิทยาลัยพิษณุพนธ์
นักวิชาการอิสระ

ผู้จัดการวารสาร

นางสาวนิรารรณ บุตรจันทร์

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

สารบัญ

บทความวิจัย

- ➔ การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร 1
สาขาวิชา นวัตกรรม การบริหาร การศึกษา วิทยาลัย นวัตกรรม การจัดการ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ภูมิภาควัดจี้ ภูมิพงศ์คชศร, พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกูร, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และ
วิรัตน์ มณีพิทักษ์
- ➔ ความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ยูทูบเบอร์ 14
เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม
ทรงยศ ใจวงศ์ และ ธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์
- ➔ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขต 26
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3
ชนิษฐา ทาแฝง, วจี ปัญญาใส และ สุมิตรา โรจนนิติ
- ➔ องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 42
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1
ปิยะพันธุ์ ชันไร่, พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และ เขียวฤทธิ์ จันจัน
- ➔ การดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 56
การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี
นาทชนก เข้มแข็งกิจ, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
- ➔ การบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 69
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2
ณัฐพัชร บุญเกตุ
- ➔ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนา 81
ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักร
การเรียนรู้ 7E
อัญชนา ตันวิเชียร
- ➔ การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง 95
จังหวัดหนองบัวลำภู
โสภา แสงนิล และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง

- ➔การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัด 108
หนองบัวลำภู
มงคล สะเทิงรัมย์ และ สุปัน สมสาร
- ➔บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สู่ความ 121
เป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
ภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์
- ➔การสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้น 136
ประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม
ดารีกา ดวงบุ และ ทศน์ศิรินทร์ สว่างบุญ
- ➔แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษาขนาด 151
เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
จตุพล สอนจิตร และ วิเชียร รุ้ยน้อย
- ➔การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 164
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย
จิรัฏฐพร ศักย์บุญภรณ์, หยกแก้ว กมลวรรณ และ มานี แสงศิริ
- ➔การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดสำนักงาน 178
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
สุทธิพงศ์ ทองใบอ่อน
- ➔การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 194
สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง
- ➔ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 205
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
นฤมล รัตน์อ่อน และ อาคม อึ้งพวง
- ➔การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ 220
นิลบล กิตติพงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ
- ➔การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน 233
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
อนุสรณ์ เหล็กคำ, หยกแก้ว กมลวรรณ และ สุกัญญา รุจิเมธภาส

- ➔ **ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล :** 253
พหุภรณ์ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 39
พัชรรัตน์ วุฒิญาณ, หยกแก้ว กมลวรรณ และ มานี แสงหิรัญ
- ➔ **แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียน** 266
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
ไพบูลย์ เด่นสว่าง, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
- ➔ **การบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ** 283
ปัว จังหวัดน่าน
สุภัทรชัย รินสาย และ วจี ปัญญาใส
- ➔ **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ** 297
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์
เขต 2
พงศ์เทพ กันยะมี, วจี ปัญญาใส และ สุมิตรา โรจนนิติ
- ➔ **การพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย : กรณีศึกษา เชียงประจักษ์ด้วยวิธีบี** 318
ออกซ์-เจนคินส์
ภูมิฟ้า รัศมีเนตร, เอลิมพล จตุพร, วสุ สุวรรณวิหค และ นาริรัตน์ สิริสาร
- ➔ **Emerging of Online Entertainment Platform: A Study of Factors** 332
Influencing Donation to Streamers on Twitch Platform
Warisara Klomtooksing and Kritsada Sriphaew
- ➔ **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา** 344
จิราพร เพยพร และ วจี ปัญญาใส
- ➔ **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถม** 359
ศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2
วันชัย คำหน่อ, หยกแก้ว กมลวรรณ และ มานี แสงหิรัญ

บทความวิชาการ

- ➔ **คุณภาพนักเรียนกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** 371
สกุลรัตน์ โกพัฒน์ตา, วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล, อัจฉรา วัฒนาณรงค์ และ โกศล มีคุณ
- ➔ **แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19** 388
พระปลัดสถาพร ปุ่มเป้า

ภาคผนวก

404

การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับ
หลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการ

การจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

**Development of Factors Affecting the Implementation of Internal
Educational Quality Assurance at the Curriculum Level in
Educational Administration Innovation Program
College of Innovation Management Rajamangala
University of Technology Rattanakosin**

ภูมิภควัธน์ ภูมิพงศ์คชสร, พงษ์กฤตย์ นามปพนอังกุล,

ทัศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และ วิรัตน์ มณีพฤกษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

**Phumphakhawat Phumphongkhochasorn, Pongkrit Nampaponangkul,
Tassanee Chotientip and Wirat Maneephruet**

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding Author, E-mail: phumphakhawat.ps@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ปีการศึกษา พ.ศ.2563 จำนวน 17 คนโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อ

* วันที่รับบทความ: 5 สิงหาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 11 สิงหาคม 2564; วันตอบรับบทความ: 13 สิงหาคม 2564

Received: August 5, 2021; Revised: August 11, 2021; Accepted: August 13, 2021

พิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 3) การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรโดยรวม คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย (X1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X2) ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) และ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (X5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 39.2

คำสำคัญ: การพัฒนาปัจจัย; การประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร; สาขาวิชานวัตกรรม การบริหารการศึกษา

Abstracts

This article aims to study the development of factors affecting the implementation of internal quality assurance at the curricula level. Department of Educational Innovation Management, College of Management Innovation Rajamangala University of Technology Rattanakosin the sample group was personnel working in the field of educational management innovation, College of Management Innovation. Rajamangala University of Technology Rattanakosin in the academic year of 2020, there were 17 people by specific randomness. The research instrument was a statistical questionnaire used to analyze the data including percentage, mean, standard deviation. and multiple regression analysis

The results of the research were as follows: 1) The level of development of factors affecting the implementation of internal quality assurance at the curriculum level in Educational Management Innovation Management College of Management Innovation College. Rajamangala University of Technology Rattanakosin as a whole was at a very good level with an average of 4.56. On the management side, the average was 4.45. 2) The level of internal educational quality assurance operation at the curricula level in Educational Administration Innovation Management College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin. Overall, it's in a very good level. The mean is equal to 4.16 Considering each aspect, it was found that the aspect with the highest mean was the implementation of the plan, the average was 4.29 and 3) the development of factors affecting the implementation of educational quality assurance within the overall curriculum level. These are management and policy factors (X1), management factors (X2), personnel factors (X3), and organizational culture factors. (X5) was statistically significant at 0.01 and 0.05 levels with a predictive efficiency of 39.2

Keywords: Factors Development; Quality Assurance of Internal Education at Curriculum Level; Department of Educational Administration Innovation

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการควบคุมดูแลปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ มีการตรวจสอบ ติดตามผล การดำเนินงาน เพื่อ นำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอยู่เสมอ ในระดับสถานศึกษาการประกันคุณภาพ จะครอบคลุมถึงการสร้างความมั่นใจโดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้และการวางแผนป้องกัน ปัญหาที่จะเกิดตั้งแต่ในชั้น

การออกแบบกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการ เรียนรู้ตามหลักสูตร การบริหาร หลักสูตร การติดตาม ตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะๆ เพื่อให้มีการ แก้ไข ปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผลผลิต การจัดทำรายงาน และนำเสนอข้อมูล การประเมินสำหรับ การตัดสินใจในระดับ ต่างๆ และ สำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพของ โดยการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญของ สถาบันการศึกษาทั่วทั้งประเทศ โดยเป็นกลไกสำคัญที่จะส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุก ระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินงานอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ มุ่งไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาที่มีภารกิจ หลักที่จะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการ ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการ พัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว ปัจจุบันมีปัจจัยภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกัน คุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการ อุดมศึกษา, 2557 : 35-47)

การประเมินคุณภาพการศึกษาประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการ ประกันคุณภาพภายนอก” ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับ คุณภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษากำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปี ที่ เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบันหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ พิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการ ประกันคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ เพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” ได้ กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557 : 35-47)

โดยวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เปิดการสอนใน ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 8 หลักสูตร แบ่งเป็นระดับปริญญาโท 4 หลักสูตร และปริญญาเอก 4 หลักสูตร โดยทุกหลักสูตรมีการจัดการของงานประกันคุณภาพทางการศึกษาภายในทุกหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตร นวัตกรรมการบริหารการศึกษาต้องมีการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์ของคุรุสภา

ดังนั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ มีการเปลี่ยนแปลง ตามเกณฑ์ภายใน และภายนอก ดังเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของสาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ 1 ปี ย้อนหลัง พบว่ามีผลการประเมินที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน (สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, 2563 : 79) แต่ถึงแม้ว่าสาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ จะมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในมาเป็นระยะเวลา 1 ปี และมีผลการประเมินที่ดีขึ้น รวมทั้งมีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบของระบบประกันคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง แต่บุคลากร ส่วนใหญ่ยังคงมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นจากงานประจำ และมักจะประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อรักษา มาตรฐานและคุณภาพการศึกษา รวมถึงบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสาขาวิชา ในการเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เพื่อจะทำให้ทราบถึงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ รวมถึงการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา และเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชา นวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหาร การศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสาขาวิชาวัตกรรมการบริหารการศึกษาศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ปีการศึกษา พ.ศ.2563 จำนวน 17 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการปฏิบัติงาน หน่วยงาน และประสบการณ์การทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการตรวจสอบประเมินผล ลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

จากนั้นนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำผลที่ได้จากการพิจารณาข้อคำถามมาคำนวณหาความเที่ยงตรง โดยการหาค่า IOC (Index of item Objective Congruence) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92

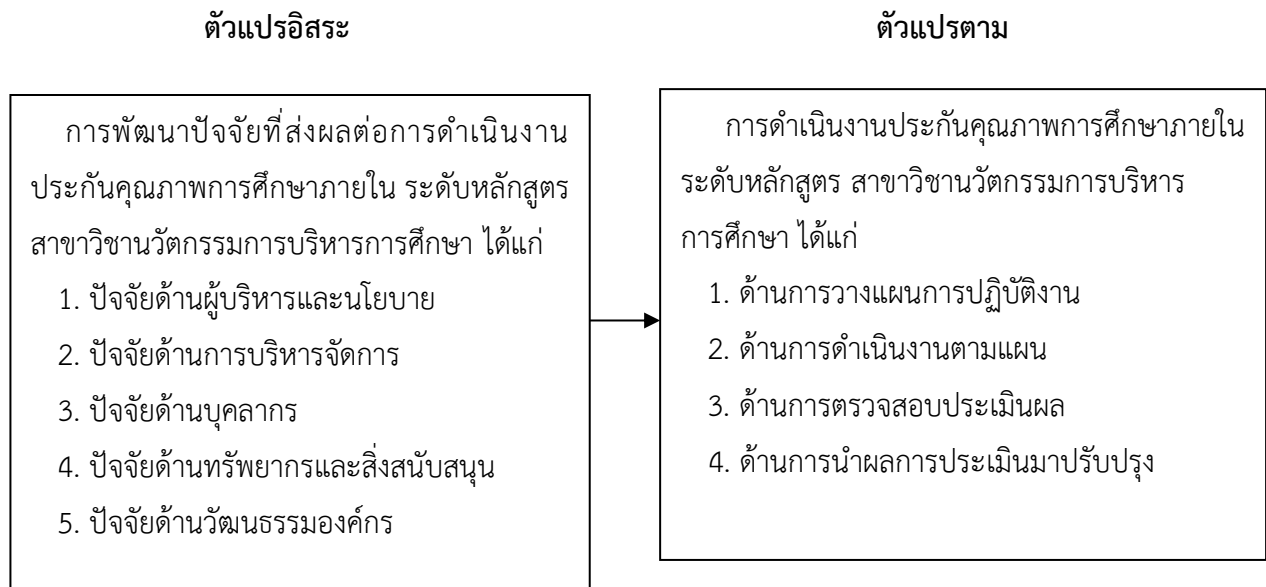
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้แบบสอบถาม การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในการปฏิบัติ หน่วยงาน และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการดำเนินงานตามแผน ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการตรวจสอบประเมินผล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. วิเคราะห์การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดของ วาสนา สะอาด และคณะ (2557 : 159) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษา โดยสรุปได้ว่าปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร มีผลต่อการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
ด้านผู้บริหารและนโยบาย	4.32	0.36	ดีมาก
ด้านการบริหารจัดการ	4.45	0.54	ดีมาก
ด้านบุคลากร	4.35	0.47	ดีมาก
ด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน	4.16	0.38	ดีมาก
ด้านวัฒนธรรมองค์กร	4.25	0.53	ดีมาก
รวม	4.56	0.45	ดีมาก

จากตารางพบว่า ระดับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในภาพรวมอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 รองลงมาคือ ด้านบุคลากรค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 ด้านผู้บริหารและนโยบาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ด้านวัฒนธรรมองค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 และด้านทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ตามลำดับ

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ข้อความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับ ความคิดเห็น
ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน	4.27	0.35	ดีมาก
ด้านการดำเนินงานตามแผน	4.29	0.39	ดีมาก
ด้านการตรวจสอบประเมินผล	4.03	0.46	ดีมาก
การนำผลการประเมินผลมา	4.25	0.44	ดีมาก
รวม	4.16	0.20	ดีมาก

จากตารางพบว่า ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29

3. การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร

การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย (X_1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X_2) ปัจจัยด้านบุคลากร (X_3) และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_5) โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 39.2 (Adjusted $R^2 = 0.392$) และสามารถนำสัมประสิทธิ์ของตัว

พยากรณ์มาเขียนเป็นสมการทำนายที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสถาบัน เทคโนโลยีปทุมวัน สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ระดับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาในภาพรวมอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มีความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา อีกทั้งผู้บริหารมีการกำหนดนโยบาย ที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย รวมทั้งยังมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมการอบรม เพิ่มพูนความรู้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณพา นามสีฐาน และเสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2555 : 1-9) ที่พบว่า ระดับปัจจัยองค์กร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ปัจจัยองค์กรด้านลักษณะองค์กรในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คือ มีการจัดตั้งโครงสร้างและแบ่งสาย งานการบังคับบัญชาด้านงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน ทั้งนี้ เป็นเพราะ คณะศิลปศาสตร์ มีการ จัดตั้งสายงานการบังคับบัญชาด้านงานประกันคุณภาพอย่างชัดเจนตามฝ่ายงานต่างๆ ได้แก่ คณะผู้บริหาร ประกอบด้วย คณบดี รองคณบดี หัวหน้าสาขาวิชา หัวหน้าสาขา เป็นต้น

2. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการ ดำเนินงานตามแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการ จัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์มีการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาต่างๆ เพื่อมาวางแผนและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน กำหนดหน้าที่และความ รับผิดชอบให้บุคลากรอย่างชัดเจน ทำให้ดำเนินงานตามขั้นตอนวงจรการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่าง เป็นระบบ มีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนิน หาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อวางแผน พัฒนาปรับปรุงระบบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จินตนา สระทองขาว (2554 : 167) พบว่า ปัจจัยองค์การมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ ด้านลักษณะองค์การ ด้านลักษณะบุคลากร และด้านลักษณะสภาพแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศ ปานเจียง (2555 : ออนไลน์) พบว่า ปัจจัยแวดล้อมในการทำงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ด้านการสนับสนุนต่างๆ จากผู้บริหาร ด้านความร่วมมือของผู้ร่วมงาน ด้านการได้รับการฝึกอบรมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและปัจจัยแวดล้อมในการทำงาน ด้านการได้รับแรงจูงใจหรือกำลังใจในการทำงานประกันคุณภาพการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณพนา นามสีฐาน และ เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (2555 : 1-9) พบว่า ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มี 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านคน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มัทธิ แวดราแม, โชติกา ภาชีผล และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556 : 59-81) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในที่บูรณาการกับงานปกติ ได้แก่ ปัจจัยด้านบริบทของสถานศึกษา ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านคุณลักษณะของบุคลากร ปัจจัยด้านระบบฐานข้อมูล และปัจจัยด้านการสื่อสารภายในองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารควรตัดสินใจที่จะนำสถาบันเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเพราะในการดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพให้ประสบความสำเร็จสิ่งสำคัญคือ มีความยึดมั่นอย่างจริงจังจากผู้บริหารระดับสูงในการดำเนินการตามระบบ มีความเข้าใจถึงความต้องการตามข้อกำหนดของมาตรฐาน มีการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ อย่างเพียงพอ มีการวางแผนอย่างดี และมีการตรวจติดตามผลและแก้ไขปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (บรรจบ จันทมาศ, 2541 : 80)

3. การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย (X1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X2) ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (X5) โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยสามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ โดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 39.2 (Adjusted R² = 0.392) และสามารถนำสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์มาเขียนเป็นสมการทำนายที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรติ เขียวหวาน และคณะ (2555 : 96) พบว่า ควรมีการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับมาก ทั้งด้านการวางแผนดำเนินงาน มีด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมิน และด้านการปรับปรุง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Newton

(1999 : 215-253) พบว่า การตรวจสอบและประเมินภายในโดยคณะกรรมการตามการรับรู้และประสบการณ์ ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ วัตถุประสงค์ของระบบคุณภาพ และวิธีการที่ใช้ในการตรวจสอบและประเมิน ซึ่งให้เห็นว่าระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการตรวจสอบและประเมินทั้งโดยภายในและภายนอก การตรวจสอบและประเมินสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ (Accountability) และควรขยายการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพออกไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ

บุคลากรของคณะศิลปศาสตร์เห็นว่าควรมีการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยการกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสาขาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรดี เขียวหวาน และคณะ (2555 : 67) พบว่า ด้านการวางแผนดำเนินงาน มีการเตรียมบุคลากรแกนนำของกองให้มีความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาและสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ การมีการกำหนดแผนการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่ สกอ. กำหนด ด้านการดำเนินงาน การวางแผนการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาของกองการเจ้าหน้าที่โดยกำหนดระยะเวลา งบประมาณและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และความรู้ความเข้าใจของผู้รับผิดชอบในแต่ละองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การดำเนินงานส่งผลต่อการดำเนินงาน

ระดับการพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 2) ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการดำเนินงานตามแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 3) การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตรโดยรวม คือปัจจัยด้านผู้บริหารและนโยบาย (X1) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (X2) ปัจจัยด้านบุคลากร (X3) และปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร (X5) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยมีประสิทธิภาพในการทำนายได้ร้อยละ 39.2

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากการศึกษา พบว่า การพัฒนาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดบทบาทในองค์กรมากขึ้น โดยเฉพาะมีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบภายในหน่วยงานอย่างชัดเจน มีการมอบหมายงานให้บุคลากรรับผิดชอบในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมตามความรู้ความชำนาญ รวมถึงควรเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพิ่มการประชาสัมพันธ์ข่าวสารการประกันคุณภาพการศึกษาให้บุคลากรทุกระดับรับทราบอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรยอมรับและเห็นความสำคัญต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่ายงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพการศึกษาควรให้ความสำคัญกับด้านการดำเนินการตามแผนมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริม/สนับสนุนให้อาจารย์ บุคลากร นักศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษา เช่น การจัดประชุม /กิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษามีการดำเนินงานตามขั้นตอนวงจรการประกันคุณภาพการศึกษาภายในคณะอย่างเป็นระบบมีการดำเนินงานตามแผน/โครงการ/กิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับคณะตามระยะเวลาที่กำหนด มีการจัดทำแผนพัฒนาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการตรวจประเมินคุณภาพภายในคณะตามระยะเวลาที่กำหนด มีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมรับการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายในคณะอย่างเป็นระบบ และมีการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลตามแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาขององค์กรที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา สระทองขาว. (2554). ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับคณะ
วิชามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา สะอาด และคณะ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน
ของสำนักคอมพิวเตอร์และเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. รายงานการวิจัย. บัณฑิตวิทยาลัย:
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- บรรจบ จันทมาศ. (2541). ระบบบริหารงานคุณภาพ ISO 9000 . พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ส. เอเชียเพรส.
- ประกาศ ปานเจียง. (2555). การมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรมหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
ออนไลน์. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2556. แหล่งที่มา: http://www.liberalart.hu.ac.th/Research/Article/02_Prapas.pdf
- มัยดี แวดราแม, โชติกา ภาษีผล, และศิริชัย กาญจนวาสี. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกัน
คุณภาพภายในที่บูรณาการกับงานปกติ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตปัตตานี. 24 (3), 59-81.
- วรรณพา นามสีฐาน และ เสาวณี ตรีพุทธรัตน์. (2555). ปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษา
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ. 35 (3), 1-9.
- สุรดี เขียวหวาน และคณะ. (2555). ความคิดเห็นของบุคลากรในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา
ของกองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: กองการ
เจ้าหน้าที่ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
ระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, 2563 (2563). รายงานผลการตรวจ
ประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา ปีการศึกษา 2563. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
- Newton, J. (1999). An Evaluation of the Impact of External Quality Monitoring on A Higher
Education College (1993-1998). *Assessment & Evaluation in Higher Education*. 24 (2),
215-253.

ความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ยูทูบเบอร์
เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม

**Willingness to Pay the Platform Guarantee Extra to Purchase a YouTuber
Device when Find the Strategy of Advertising through the Platform**

ทรงยศ ใจวงศ์ และ ธัญนันท์ วรเศรษฐพงษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Songyos Jaiwong and Thanyanan Worasesthaphong
Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand
Corresponding Author, E-mail: songyosj@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ ของผู้บริโภคในแต่ละ Generation เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อยอดขายผ่านแพลตฟอร์มรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แนวคิดของงานวิจัยประยุกต์จากแนวคิดความเต็มใจจ่าย วิธีการสำรวจ เก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำนวน 413 คน จากผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อตอบแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการประเมินความเต็มใจจ่ายทางอ้อม ด้วยวิธีคำถามปลายปิดผลการวิจัย พบว่า (ก) มีความเต็มใจจ่ายสำหรับกล้องเวปแคมยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก จากเฟสบุ๊คร้านในราคา 1,021.15 บาท สำหรับลาชาด้าที่ไม่มีการรับประกันคืนเงินในราคา 1,135.46 บาท และมีการรับประกันคืนเงินในราคา 1,109.22 บาท และมีความเต็มใจจ่ายสำหรับไมโครโฟนยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก จากเฟสบุ๊คร้านในราคา 931.88 บาท สำหรับลาชาด้าที่ไม่มีการรับประกันคืนเงินในราคา 1,046.81 บาท และมีการรับประกันคืนเงินในราคา 1,028.67 บาท และ (ข) มีความเต็มใจจ่ายสำหรับกล้องเวปแคมยี่ห้อที่มีชื่อเสียง จากเฟสบุ๊คร้านในราคา 7,153.02 บาท สำหรับลาชาด้าที่ไม่มีการรับประกันคืนเงินในราคา 7,465.65 บาท และมีการรับประกันคืนเงินในราคา 7,550.82 บาท และมีความเต็มใจจ่ายสำหรับไมโครโฟนยี่ห้อที่มีชื่อเสียง จากเฟสบุ๊คร้านในราคา 7,020.67 บาท สำหรับลาชาด้าที่ไม่มีการรับประกันคืนเงินในราคา 7,193.25 บาท และมีการรับประกันคืนเงินในราคา 7,268.48 บาท

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ พบว่า การนำกลยุทธ์ด้านสื่อโฆษณาที่มีการรับประกันคืนเงินมาใช้กำหนดราคาสินค้า ระหว่างสินค้ายี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จักกับยี่ห้อที่มีชื่อเสียงสำหรับยี่ห้อที่มีชื่อเสียงจะสามารถกำหนดราคาสินค้าเพิ่มได้ ในขณะที่สินค้ายี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จักไม่สามารถกำหนดราคาเพิ่มได้

* วันที่รับบทความ: 7 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 20 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 21 พฤษภาคม 2564

Received: May 7, 2021; Revised: May 20, 2021; Accepted: May 21, 2021

คำสำคัญ: ความเต็มใจจ่าย; อุปกรณ์ยูทูบเบอร์สินค้าที่มีชื่อเสียง; สินค้าที่ไม่มีเป็นที่รู้จัก

Abstracts

This Article aimed to study to willingness to pay the platform guarantee extra to purchase a YouTuber device of consumer different generation when find the strategy of advertising through the platform. Use quantitative research methodology to conceptual framework was based on willingness to pay. Stratified random sampling technique was applied to select 413 customers in Bangkok and metropolitan area as to answer self-reported questionnaire. Data were analyzed by willingness to pay evaluation by Double Bound indirect methods. Research findings revealed (A) Willingness to pay for the no brand webcam. From Facebook Shop for 1,021.15 baht for Lazada that does not offer a money-back guarantee for a price of 1,135.46 baht and a money-back guarantee of 1,109.22 baht and is willingness to pay for the no brand microphone. From Facebook Shop for \$ 931.88 for Lazada without a money back guarantee for 1,046.81 baht and a 1,028.67 baht money back guarantee and (B) Willingness to pay for the well-know brand webcam. From the Facebook store at a price of 7,153.02 baht for a Lazada that does not offer a money back guarantee for a price of 7,465.65 baht and a money back guarantee for a price of 7,550.82 baht and is willingness to pay for the well-know brand microphone. From Facebook shop for 7,020.67 baht for Lazada without a money back guarantee for 7,193.25 baht and a 7,268.48 baht money back guarantee.

Findings from this research have shown that applying a money-back guarantee strategy to set product prices. Between no brands and well-known brands. For well-known brands, additional prices can be set. While unrecognized brands cannot set additional prices.

Keywords: Willingness to Pay; Youtuber Device; Well Know Brand Product; No Brand Product

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตของ B2C (Business to Consumer) สูงเป็นอันดับที่ 1 ของอาเซียน โดยการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ได้กลายมาเป็นทางเลือกของผู้บริโภคในรูปแบบร้านค้าออนไลน์ สร้างช่องทางการจัดจำหน่ายที่มีศักยภาพทางธุรกิจที่มีมูลค่าสูง การตลาดอิเล็กทรอนิกส์ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทางการตลาดและช่องทางเลือกซื้อของผู้บริโภคสำหรับคนรุ่นใหม่ ให้สามารถเข้าถึงลูกค้าอย่างรวดเร็วและประหยัด โดยเฉพาะโซเชียลมีเดียกลายเป็นช่องทางสำคัญในการโฆษณา นอกจากความเชื่อมั่นในเทคโนโลยี ระบบ e-Payment ที่มีความสะดวกมากขึ้นและการขนส่งที่รวดเร็วทำให้ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญซื้อของออนไลน์อย่างต่อเนื่อง โดยแอปพลิเคชันอันดับแรกที่น่าิยมมากที่สุดคือ Facebook จากการสำรวจพฤติกรรมการซื้อของออนไลน์ของผู้บริโภคกว่า 28,000 คน ใน 32 ประเทศรวมถึงกลุ่มผู้บริโภคในประเทศไทย ของ PayPal พบว่า ยอดใช้จ่ายออนไลน์ทั้งหมดของผู้ซื้อชาวไทยคาดการณ์ว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ซื้อออนไลน์ในประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายออนไลน์มากขึ้นในปี 2560 จากข้อมูลของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่า กลุ่มผู้ซื้อ 82% เห็นว่า ความสะดวกสบายของการซื้อ

ออนไลน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้บริโภคหันมาซื้อด้วยวิธีนี้มากขึ้น 37% คิดว่าการส่งของที่รวดเร็วเป็นอีกปัจจัยหลัก และ 35% คิดว่าทำให้ประหยัดเงินได้มากกว่าสำหรับกิจกรรมออนไลน์ของ Gen ต่าง ๆ ในปี 60 ที่พบมากที่สุด คือ Gen X มีการซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการทางออนไลน์คิดเป็นร้อยละ 52.4 และการทำธุรกรรมทางการเงินเช่นโอนเงิน, ชำระค่าผลิตภัณฑ์และบริการชำระค่าบัตรเครดิตสอบถามยอดเงินในบัญชีคิดเป็นร้อยละ 49.2 และพบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการซื้อขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ที่ผ่านมา มากที่สุด เป็นการซื้อของผ่านแพลตฟอร์ม Social Commerce ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดกับผู้บริโภค อยู่ในรูปแบบเข้าข่ายการหลอกลวง โดยมีการชำระเงินแต่ไม่ได้รับสินค้าและไม่สามารถติดตามตัวผู้ขายได้นอกจากนี้ผู้ขายและผู้ให้บริการออนไลน์ไม่มีความซื่อสัตย์ ไม่จริงใจ แล้วผู้บริโภคเองไม่มีระบบการตรวจสอบที่ชัดเจน ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญในการซื้อสินค้า ไม่รู้ตัวตนที่แท้จริงของผู้ขายหรือผู้ให้บริการ ที่เป็นคู่สัญญาและไม่รู้รายละเอียดของสัญญาอย่างเพียงพอ ตลอดจนการไม่รู้รายละเอียดข้อเท็จจริงของสินค้าหรือบริการที่เหมาะสม

จากปัญหาที่เกิดขึ้นผู้ประกอบการจะต้องมีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ มาแก้ปัญหาและเพิ่มประสบการณ์ที่ดีในการซื้อสินค้าของผู้บริโภค และด้วยแพลตฟอร์มทางการตลาดที่มีอยู่ ผู้ประกอบการควรช่องทางออนไลน์ที่ให้ลูกค้าเข้ามาที่ร้านได้ 24 ชั่วโมง สร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค ป้องกันปัญหาการขายสินค้า บริการ รวมถึงการโฆษณาทางออนไลน์ที่กระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคและเพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และระบบความปลอดภัยทางการเงินแก่ผู้บริโภคทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในการซื้อขายออนไลน์ทำให้ผู้ผลิตหรือผู้ขายสามารถติดต่อสื่อสารหรือส่งสารไปยังผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง เช่น แพลตฟอร์ม E-marketplace ของลาซาด้า โดยการโฆษณาผ่านช่องสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ส่งผลต่อความเต็มใจจ่ายของผู้บริโภค นอกจากนี้ การส่งเสริมการตลาดด้วยราคาขายที่มีความหลากหลาย และการรับประกันคืนเงินกรณีสินค้าไม่ตรงปกหรือสินค้าไม่มีคุณภาพตามที่โฆษณาทำให้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริโภคได้มากที่สุด ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อในที่สุด

ด้วยเหตุข้างต้น จึงเกิดคำถามขึ้นว่า ความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์มเพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ ของผู้บริโภคในแต่ละ Generation เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อยอดขายผ่านแพลตฟอร์มจะมีราคาเท่าไร ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์มเพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ ของผู้บริโภคในแต่ละ Generation เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อยอดขายผ่านแพลตฟอร์ม โดยงานวิจัยนี้มีขอบเขตครอบคลุมสำรวจกลุ่มตัวอย่างจากผู้ใช้งานแพลตฟอร์มในแต่ละช่วงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยใช้การสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์มเพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ ของผู้บริโภคในแต่ละ Generation เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อยอดขายผ่านแพลตฟอร์ม

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณพื้นที่วิจัย คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 413 คน กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามพฤติกรรมของผู้ที่มีประสบการณ์ซื้อออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามลูกค้าอายุน้อย Generation Z และกลุ่มลูกค้าวัยทำงานถึงสูงอายุ Generation BB-X-Y โดยกำหนดสัดส่วน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของกลุ่มตัวอย่าง

ประสบการณ์ซื้อออนไลน์ ผ่านแพลตฟอร์ม	Generation		รวมทั้งสิ้น
	Z	BB X Y	
- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน	163	53	216
	75%	25%	100%
- ระหว่าง 6-12 เดือน	30	42	72
	42%	58%	100%
- มากกว่า 1 ปี	87	38	125
	70%	30%	100%
รวมทั้งสิ้น	280	133	413
	68%	32%	100%

จากตารางที่ 1 เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ผู้วิจัยจึงทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยจำแนกตาม Generation ต่าง ๆ กับประสบการณ์ในการซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มสำหรับชื่ออุปกรณ์ YouTuber จำนวน 413 คน เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจของกลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมที่อยู่ใน Generation Z เป็นกลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนกลุ่มอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูลในกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มที่เริ่มยอมรับและกลุ่มที่ล่าช้า โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่มอายุ ได้แก่ Generation Z จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 68 และ Generation BB-X-Y จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 32

นอกจากนี้ ประสพการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber ผ่านแพลตฟอร์ม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน เป็นจำนวน 216 คน ประสพการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber ผ่านแพลตฟอร์ม ระหว่าง 6-12 เดือน เป็นจำนวน 72 คน และประสพการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber ผ่านแพลตฟอร์ม มากกว่า 1 ปี เป็นจำนวน 125 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ แบบสอบถามออนไลน์ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมทางสังคมที่แตกต่างกัน และส่วนที่ 2 เป็นการกำหนดสถานการณ์เพื่อวัดความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ YouTuber เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม ทำการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยโดยใช้วิธีการทดสอบหาความสอดคล้องและความเชื่อมั่น เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach ได้ค่าที่เหมาะสมคือไม่ต่ำกว่า 0.7 ทุกข้อคำถามแสดงว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ในระดับดี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และโซเชียลมีเดียต่าง ๆ โดยได้รับข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ทั้งสิ้น 413 คน เพื่อวัดความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ YouTuber เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยทำการประเมินความเต็มใจจ่ายเพื่อหาความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ YouTuber เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม สามารถประเมินได้ โดยวิธีการประเมินทางอ้อม คำนวณได้จากการประมาณค่าแบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$U_{is} = \beta_0 + \gamma price_{is} + \sum_{k=1}^K \beta_k D_{kis} + \sum_{j=1}^J \alpha_j X_{jis} + \alpha_i + \varepsilon_{is}$$

และ

$$P_{is} = \Pr(y = 1 | x) = \frac{1}{1 + e^{-U_{is}}}$$

โดยที่

$Y=1$ คือ ซื้อ และ 0 คือ ไม่ซื้อ

$price_{is}$ คือ ราคาที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

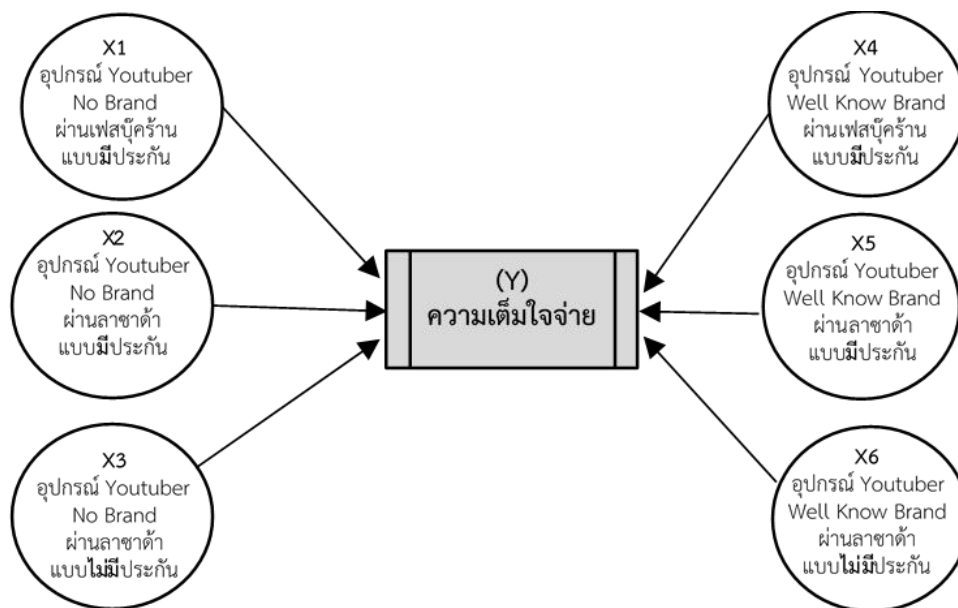
D_{kis} คือ ความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับอุปกรณ์ YouTuber ที่มี/ไม่มีการรับประกันที่ผู้ตอบคนที่ i เผชิญภายในสถานการณ์ s

และการวัดความเต็มใจจ่าย (Willingness to Pay : WTP) สามารถคำนวณได้จาก

$$WTP = \frac{\partial price}{\partial plan} = \frac{\partial U}{\partial plan} \div \frac{\partial U}{\partial bid} = \frac{\beta_2}{\gamma}$$

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดWillingness to Pay ประกอบด้วย ความเต็มใจที่จะจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม เพื่อซื้ออุปกรณ์ YouTuber เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์ม โดยศึกษาอุปกรณ์ YouTuber คือ กล้อง และ ไมโครโฟน YouTuber ที่มียี่ห้อ 2 ประเภท คือ ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ที่มีราคาขายถูก และยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ที่มีราคาขายแพงจากแพลตฟอร์มของเฟสบุ๊คร้าน และ E- Marketplace (ลาซาด้า) ในรูปแบบมีการรับประกันคืนเงิน และไม่มีการรับประกันคืนเงินโดยมีรายละเอียดดังแสดงในภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

โดยที่

X1 = อุปกรณ์ Youtuber - No Brand ผ่านเฟสบุ๊คร้าน แบบมีประกัน

X2 = อุปกรณ์ Youtuber - No Brand ผ่านลาซาด้า แบบมีประกัน

X3 = อุปกรณ์ Youtuber - No Brand ผ่านลาซาด้า แบบไม่มีประกัน

X4 = อุปกรณ์ Youtuber - Well Know Brand ผ่านเฟสบุ๊คร้าน แบบมีประกัน

X5 = อุปกรณ์ Youtuber - Well Know Brand ผ่านลาซาด้า แบบมีประกัน

X6 = อุปกรณ์ Youtuber - Well Know Brand ผ่านลาซาด้า แบบไม่มีประกัน

จากกรอบแนวคิดข้างต้น สามารถกำหนดสมมติฐานของงานวิจัยได้ดังนี้

H1 กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคาเท่าไร โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคาเท่าไร

H 2 กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคาเท่าไร โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคาเท่าไร

H 4 ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคาเท่าไร โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคาเท่าไร

H4 ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคาเท่าไรโดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคาเท่าไร

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิตแบบผลกระทบเชิงสุ่ม (Random Effects Logit) เพื่อให้ทราบถึงความเต็มใจจ่ายเพิ่มสำหรับซื้ออุปกรณ์ YouTuber ประเภท กล้อง และ ไมโครโฟน ระหว่างยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) และยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) จากเฟสบุ๊คร้าน และจาก E- Marketplace (ลาซาด้า) ในรูปแบบที่มีการรับประกันคืนเงิน และไม่มีการรับประกันคืนเงิน เมื่อเห็นสื่อโฆษณาพร้อมกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเต็มใจจ่ายในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber

ITEM	Based Price	e-Market	e-Market & Guarantee
WebCam_No Brand	1,021.15 ***	114.31 ***	88.07 ***
		11.19%	8.62%
WebCam_Well Know Brand	7,153.02 ***	312.63 ***	397.80 ***
		4.37%	5.56%
Microphone_No Brand	931.88 ***	114.93 ***	96.79 ***
		12.33%	10.39%
Microphone_Well Know Brand	7,020.67 ***	172.58 ***	247.81 ***
		2.46%	3.53%

จากตารางที่ 2 สามารถวัดความเต็มใจจ่ายเมื่อลูกค้าเห็นสื่อโฆษณาพร้อมกลยุทธ์การส่งเสริมการขาย อุปกรณ์ YouTuber ประเภท กล้อง และ ไมโครโฟน ระหว่างยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) และยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) จากเฟสบุ๊คร้าน และจาก E- Marketplace (ลาซาด้า) โดยใช้กลยุทธ์ในรูปแบบของการรับประกันคืนเงิน และไม่มีการรับประกันคืนเงินจากผู้ขาย พบว่า

กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 1,021.15 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 114.31 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 11.19% และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 88.07 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 8.62% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,153.02 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 312.63 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 4.37% และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 397.80 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 5.56% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 931.88 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 114.93 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 12.33%

และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 96.79 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 10.39% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,020.67 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 172.58 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 2.46% และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 247.81 บาท คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นจาก Based Price ที่ 3.53% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness to Pay: WTP) ส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์ม Facebook และ Lazada เพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ YouTuber ผู้วิจัยทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ระหว่างกลุ่มอายุกับประสบการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber จำนวน 413 คน โดยเป็นกลุ่ม Generation Z มากที่สุด และ Generation BB-X-Y น้อยที่สุด ซึ่งมีประสบการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber ผ่านแพลตฟอร์ม มากที่สุด คือ ระยะเวลาสั้นกว่าหรือเท่ากับ 6 เดือน รองลงมา คือ ระยะเวลามากกว่า 1 ปี และน้อยที่สุด คือ ระยะเวลาระหว่าง 6-12 เดือน ผลจากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ได้ทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า

สมมติฐานที่ 1 กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 1,021.15 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 114.31 บาท และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 88.07 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 กล้องเว็บแคม YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,153.02 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 312.63 บาท และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 397.80 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 3 ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 931.88 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 114.93 บาท และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขาย

ผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 96.79 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 4 ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊ค ร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,020.67 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 172.58 บาท และยินดีจ่ายเพิ่มถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ที่ราคา 247.81 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐาน

เนื่องจากอายุและประสบการณ์ในการซื้ออุปกรณ์ YouTuber ที่ส่งผลต่อการวัดความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันของแพลตฟอร์มเพื่อซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ ของผู้บริโภคในแต่ละ Generation เมื่อเห็นกลยุทธ์การโฆษณาที่มีอิทธิพลต่อยอดขายผ่านแพลตฟอร์ม โดยจะเห็นได้ว่าการซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ของยี่ห้อที่มีชื่อเสียง มีทิศทางความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย Gil & Sanchez (2000 : 207-226), กัญญภัทร จันทรแจ้ (2562 : 10-20), ชมัยพร เชื้อชาย (2562 : 27-30) และ วรณา อมรลักษณ์ปรีชา (2562 : 56) ที่ทำการวัดความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่ม เมื่อมีการติดฉลากสินค้าและโฆษณาว่าได้รับมาตรฐานออร์แกนิก และมาตรฐานไอโพน ซึ่งเป็นลักษณะของการโฆษณาเพื่อรับประกันสินค้าในด้านคุณภาพที่เพิ่มมากขึ้นกับทิศทางของราคาที่สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น ต่างกับการซื้อสินค้าประเภทอุปกรณ์ยูทูบเบอร์ของยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จักซึ่งมีทิศทางความเต็มใจจ่ายส่วนเพิ่มด้านการรับประกันที่ลดลง

สรุปในภาพรวมของบทความด้านการวัดความเต็มใจจ่ายเมื่อลูกค้าเห็นสื่อโฆษณาพร้อมกลยุทธ์การส่งเสริมการขายอุปกรณ์ YouTuber ประเภทกล้อง และ ไมโครโฟน ระหว่างยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) และยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) จากเฟสบุ๊คร้าน และจาก E- Marketplace (ลาซาด้า) โดยใช้กลยุทธ์ในรูปแบบของการรับประกันคืนเงิน และไม่มีการรับประกันคืนเงินจากผู้ขาย โดยจากภาพที่ 3พบว่า

กล้องเวปแคม YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 1,021.15 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่ม 11.19% ถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่ม 8.62% ถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ซึ่งยินดีจ่ายเพิ่มมากกว่ากล้องเวปแคม YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,153.02 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่มเพียง 4.37% ถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่ม 5.56% ถ้าพบว่าขายผ่าน E- Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน เนื่องจากกล้องเวปแคม YouTuber จากยี่ห้อที่มีชื่อเสียงจะมีราคาสูงตามคุณภาพของสินค้า ถึงแม้ว่าสัดส่วนการจ่ายเพิ่มไม่สูงเท่าของยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก แต่ยอดเงินที่ยินดีจ่ายเพิ่มนั้นมีสูงกว่า

ไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก (No Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 931.88 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่ม 12.33% ถ้าพบว่าขายผ่าน E-Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่ม 10.39% ถ้าพบว่าขายผ่าน E-Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ซึ่งยินดีจ่ายเพิ่มมากกว่าไมโครโฟน YouTuber ยี่ห้อที่มีชื่อเสียง (Well Know Brand) ขายผ่านเฟสบุ๊คร้านและมีการรับประกันคืนเงินมี Based Price ที่ราคา 7,020.67 บาท โดยลูกค้ายินดีจ่ายเพิ่ม 2.46% ถ้าพบว่าขายผ่าน E-Marketplace (ลาซาด้า) แบบไม่มีการรับประกันคืนเงิน และยินดีจ่ายเพิ่ม 3.53% ถ้าพบว่าขายผ่าน E-Marketplace (ลาซาด้า) แบบมีการรับประกันคืนเงิน ถึงแม้ว่าสัดส่วนการจ่ายเพิ่มไม่สูงเท่าของยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก แต่ยอดเงินที่ยินดีจ่ายเพิ่มนั้นมีสูงกว่าเช่นเดียวกับกล้องเว็บแคม

กล้องเว็บแคมยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก

-		1,021.15 บาท	
-		1,135.46 บาท	↑ 11.19%
-	 	1,109.22 บาท	↓ 8.62%

กล้องเว็บแคมยี่ห้อที่มีชื่อเสียง

-		7,153.02 บาท	
-		7,465.65 บาท	↑ 4.37%
-	 	7,550.82 บาท	↑ 5.56%

ไมโครโฟนยี่ห้อที่ไม่เป็นที่รู้จัก

-		931.88 บาท	
-		1,046.81 บาท	↑ 12.33%
-	 	1,028.67 บาท	↓ 10.39%

ไมโครโฟนยี่ห้อที่มีชื่อเสียง

-		7,020.67 บาท	
-		7,193.25 บาท	↑ 2.46%
-	 	7,268.48 บาท	↑ 3.53%

ภาพที่ 3 สรุปผลความเต็มใจจ่ายอุปกรณ์ YouTuber

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านวิชาการ ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในธุรกิจค้าปลีกสินค้าในทุก ๆ อุตสาหกรรมในประเทศไทยที่ต้องการใช้ช่องทางการตลาดออนไลน์ ผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ได้มุมมองในการนำกลยุทธ์ด้านสื่อโฆษณาที่มีการรับประกันคืนเงินมาใช้กำหนดราคาสินค้าระหว่างสินค้าที่มียี่ห้อเป็นที่รู้จัก และสินค้าที่ไม่มียี่ห้อ

ด้านอุตสาหกรรมค้าปลีก ผลการวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นข้อมูลของผู้ประกอบการธุรกิจการค้าทางออนไลน์สามารถทำแผนการตลาดต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพด้วยการเลือกแพลตฟอร์มออนไลน์ให้ตรงกับกลุ่มลูกค้า เกิด

การวางแผนการใช้สื่อโฆษณาออนไลน์เพื่อกำหนดส่วนเพิ่มด้านการรับประกันคืนเงิน เพื่อให้ลูกค้าสามารถตัดสินใจซื้อสินค้าได้รวดเร็วยิ่งขึ้นก่อให้เกิดผลตอบแทนที่เพิ่มยอดขายในอนาคต

ด้านการกำหนดนโยบาย ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางการพัฒนากลยุทธ์ในการขายสินค้าออนไลน์เพื่อรองรับนโยบายในโลกธุรกิจของประเทศไทย ซึ่งหากต้องการให้เกิดการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มจากสื่อโฆษณาที่มีการรับประกันคืนเงินประเภทอุปกรณ์ YouTuber ควรให้มีระบบการรับประกันคืนเงินในกลุ่มสินค้าที่มีเยื่อหุ้มเป็นที่ยอมรับที่มีราคาสูงเพื่อให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจและกล้าตัดสินใจซื้อผ่านระบบออนไลน์ สำหรับกลุ่มสินค้าที่ไม่มีเยื่อหุ้ม ลูกค้าจะไม่ให้ความสำคัญกับการรับประกันคืนเงินหรือไม่ยอมจ่ายเพิ่มเพื่อซื้อประกันคืนเงินในสินค้าที่ยี่ห้อไม่เป็นที่รู้จัก

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวัดความเต็มใจจ่ายของแพลตฟอร์มในการขายสินค้าออนไลน์ที่มีกลยุทธ์ด้านการรับประกันคืนเงินระหว่างสินค้าที่มีเยื่อหุ้มเป็นที่รู้จักและสินค้าที่ไม่มีเยื่อหุ้ม ดังนั้นการวิจัยในอนาคตจึงควรศึกษาหรือวัดความเต็มใจจ่ายในการขายสินค้าออนไลน์ที่มีกลยุทธ์อื่น ๆ เช่น บริการเก็บเงินปลายทาง การคืนสินค้าเมื่อไม่พอใจ เป็นต้น เพื่อนำไปกำหนดนโยบายในการพัฒนารูปแบบการขายออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันทางธุรกิจสูง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญภัทร จันท์แจ้ง. (2562). *การศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อข้าวออร์แกนิกของผู้บริโภคในเขตภาคกลางตอนล่าง*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชมัยพร เชื้อชาย. (2562). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อสับปะรดออร์แกนิกของผู้บริโภคในเขตภาคกลางตอนล่าง*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรรณ อมรลักษณ์ปรีชา. (2562). *การตัดสินใจซื้อมะพร้าวออร์แกนิกของผู้บริโภคในเขตภาคกลางตอนล่าง*. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Gil, J.M., Gracia, A., & Sanchez, M., (2000). *Market Segmentation and Willingness to Pay for Organic Products in Spain*. International Food and Agribusiness Management Review.

แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

**The Guidelines of Sexuality Education Management for Opportunity
Expansion School under Phitsanulok Primary Educational
Service Area Office 3**

ชนิษฐา ทาแฟง,
วจี ปัญญาไส และ สุมิตรา โรจนนิตติ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Khanittha Thafaeng,
Vajee Panyasai and Sumitra Rojananiti**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: gingthafaeng@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 และ 2) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 โดยมีองค์ประกอบแนวทาง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา จำนวน 100 คนในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 25 โรงเรียน กลุ่มที่ 2 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา และกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามในการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการเข้ารับการ

อบรม การใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษามีการวางแผนงาน จัดทำโครงการ/กิจกรรม ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาสร้างเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมดำเนินการ ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาแสดงความคิดเห็นในหลายช่องทาง เช่น ทาง Facebook Line ของ โรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา; เพศวิถีศึกษา; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

Abstracts

This research aims were 1) to study the state of the management of sexuality education in the opportunity expansion school affiliated with Phitsanulok Primary Education Services Area office 3, and 2) to study the guidelines of sexuality education management practice in the opportunity expansion school affiliated with Phitsanulok Primary Education Services Area office 3. There are four guiding elements; academic, fiscal, personal and general management. The population used in the research is school administrator, academic teachers, guidance teachers and health education teachers, 100 people in the opportunity expansion school total 25 schools by using mixed- use research method (methodology) between quantitative data collection with questionnaires and qualitative data with group conversations. The statistical treatment used for analyses were percentage (X %), mean and standard deviation (S.D.) Analysis data obtained from interviews by content analysis.

Analysis revealed that the state of the management of sexuality education in the opportunity expansion school affiliated with Phitsanulok Primary Education Services Area office 3 all four guides at a high level. As for the guidelines of sexuality education management practice in the opportunity expansion school affiliated with Phitsanulok Primary Education Services Area office 3. In term of academic administration, the educational institutions support teachers to develop their skills continuously for receiving training on using of media, technology and innovation. Budget management planned and makes projects, activities together. Human Resources Department creates school networks, parents, communities, related organizations to join the operation. General administration provides opportunities for administrators, teachers, students, parents, communities to express their opinions in various channels such as Facebook and Line and builds confidence and trust in of the management of sexuality education.

Keywords: Management; Sexuality; Opportunity Expansion School; Phitsanulok Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

ปัจจุบันสภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการดำรงชีวิต เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสาร และการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยง่าย รวมถึงสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกเพศทุกวัยเปลี่ยนไปด้วยจึงทำให้เกิดปัญหาภัยคุกคามทางเพศ ส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ไม่ว่าจะเป็นการถูกล่วงละเมิดทางเพศ การถูกข่มขืน การค้าประเวณี การถูกกระทำ กดขี่ข่มเหงรังแก การตั้งครภ์ก่อนวัยอันควรปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อ ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นในยุคปัจจุบันมีจุดเปลี่ยนเกี่ยวกับความคิดเห็น ทศนคติ ความเชื่อ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์แบบเสรี ทำให้เกิดค่านิยมและพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ซึ่งขัดต่อวัฒนธรรมและค่านิยมอันดีงามดั้งเดิมของไทย ทั้งยังมีพฤติกรรมการเล่นแบบซิ่งกันและกันได้แก่ พฤติกรรมการแสดงออกทางเพศของวัยรุ่น การแสดงความสนิทสนมกับเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย ซึ่งสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในห้างสรรพสินค้า มหาวิทยาลัย โรงเรียน สวนสาธารณะ การถูกเนื้อต้องตัวระหว่างเพศหญิงและเพศชาย การโอบกอด จับมือ เป็นไปได้อย่างอิสระเสรี ทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงทางเพศสูงตลอดจนพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเนื่องมาจากขาดประสบการณ์ ขาดการควบคุมตนเอง ขาดความรู้และความเข้าใจจึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา คือ การตั้งครภ์ในขณะเรียน จนทำให้ต้องออกจากสถานศึกษา การทำแท้ง และปัญหาทางโรคทางเพศสัมพันธ์ (วีรภัทร ภัทรกุล และประวิทย์ ประมาน, 2552 : 45)

การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีปัญหาหลายประการซึ่งยังไม่ตอบสนองและยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ เพราะมีปัจจัยและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ท้าทายสังคมไทย การศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการที่เตรียมคนไทย พัฒนาสังคมไทยให้ก้าวสู่สังคมยุคใหม่อย่างมั่นคงและก้าวหน้าโลกประกอบกับสังคมมีความคาดหวังและต้องการความน่าเชื่อถือในกระบวนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาหลายประการ อาทิ ต้องการความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะผลิตผู้จบการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมและคุณสมบัติต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามหลักสูตรและความคาดหวังของสังคม และต้องการความน่าเชื่อถือในปัจจัยและกระบวนการให้การศึกษาของสถานศึกษา ความเป็นมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันของแต่ละสถานศึกษา ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาจึงได้แสวงหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะสร้างความมั่นใจในคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการทางการศึกษาโดยตรง ให้มีการดำเนินการทั้งด้านปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตให้มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนด โรงเรียนจึงต้องให้ความสำคัญต่อกระบวนการบริหารคุณภาพ ความเปลี่ยนแปลงสู่การบริหารจัดการสมัยใหม่บริหารจัดการคุณภาพที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างประสิทธิภาพ การทำงานสูงสุดให้องค์กรโรงเรียนต้องสร้างองค์การของตนเองให้เป็นองค์การที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนาความคิด และพัฒนาศักยภาพ การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อ

ประโยชน์และบุคลากรในโรงเรียนที่จะได้เรียนรู้จากกระบวนการบริหารของผู้บริหารและความรู้ความสามารถที่นักเรียนจะได้รับจากการสอนของครูที่มีคุณภาพ อันหมายถึงผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา หากไม่มีระบบการบริหาร สถานศึกษาก็จะไม่สามารถดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมไปตามเป้าหมายได้ และการบริหารสถานศึกษายังเป็นเครื่องมือที่ชี้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาอีกด้วย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ซึ่งได้กล่าวถึงการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาอยู่ในเรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย กีฬาสากล การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถนะและการป้องกันโรค ความปลอดภัยในชีวิต อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะปรับหลักสูตรและเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่ของสังคมปัจจุบันแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นตัวครูผู้สอนที่ยังไม่มั่นใจที่จะสอนเรื่องเพศศึกษาแก่นักเรียน และอาจจะเลือกวิธีสอนไม่ค่อยเหมาะสมกับเนื้อหาทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนมากนัก วิธีการสอนแบบเดิม ๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย

การบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสที่นักเรียนอยู่ในช่วงวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญและมีผลต่อการดำเนินชีวิตตามช่วงวัยที่ควรจะได้รับจากการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่เหมาะสม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1,042 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3. (2563 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูผู้สอนวิชาสุข ศึกษากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan , 1970 อ้างถึง ใน สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และ คณะ, 2559 : 101) และใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ในโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 25 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ปีการศึกษา 2563

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ศึกษานิเทศก์ 2 คน ครูฝ่ายวิชาการ 2 คน ครูแนะแนว 2 คน ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา 4 คน กรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.2 คำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียน ขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการ บริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อ การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับโครงสร้างของแบบสอบถามที่กำหนดไว้แล้ว
นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน
พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (IOC) ได้ค่า IOC
0.6 ขึ้นไป

3.4 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อ
พิจารณาให้ความเห็นชอบ

3.4.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อและรายรวม โดยค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .338-.739

3.4.2 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ตามวิธีของ
Cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นไว้ที่ .965 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556:35-45)

3.5 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม
ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.6 คำถามในการสนทนากลุ่ม

3.6.1 นำร่างประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ความถูกต้องและความ
ครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.6.2 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเพศวิถีศึกษา และ
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน

3.6.3 นำสารสนเทศที่ได้จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้ในการ
การปรับปรุงแนวคำถามเพื่อการสนทนากลุ่มและจัดพิมพ์คำถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสอบถาม

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 เพื่อขอความร่วมมือการเก็บรวบรวมข้อมูล
ประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูผู้สอนสุขศึกษา

4.2 การสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียน
ขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 โดยขอหนังสือขอเชิญเข้าร่วม
การสนทนากลุ่มจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงผู้ให้ข้อมูล 14 คน กำหนดคุณสมบัติ ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ศึกษาพิเศษ 2 คน ครูฝ่ายวิชาการ 2 คน ครูแนะแนว 2 คน ครูผู้สอนสุขศึกษา 4 คน กรรมการสถานศึกษา 2 คน

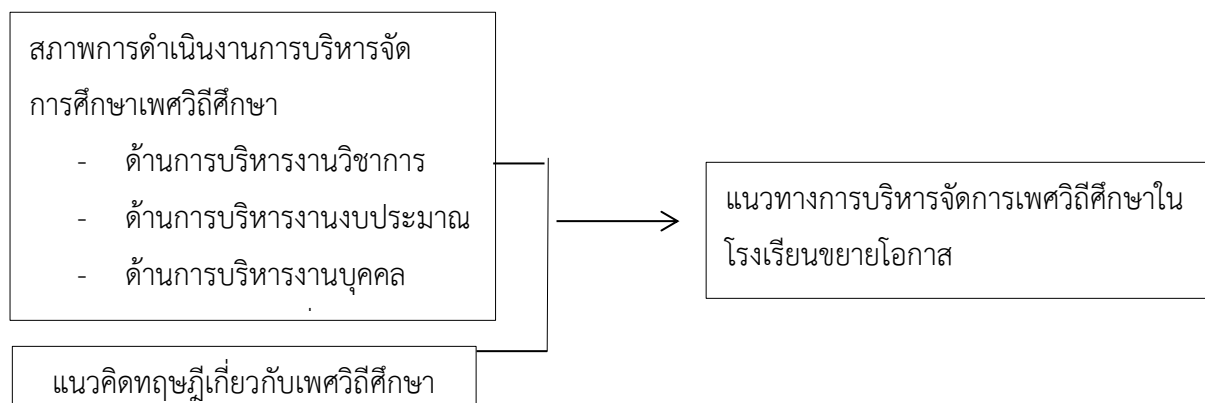
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการศึกษาพิเศษศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการศึกษาพิเศษศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านเรียงจากสูงที่สุดไปต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.00$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 3.80$) และด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในแต่ละด้าน สรุปผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างหลากหลาย ($\bar{X} = 4.28$) ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับได้แก่ 1) สถานศึกษาสร้างเครือข่ายร่วมมือเพื่อพัฒนากับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) 2) สถานศึกษาส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาให้กับบุคคล ครอบครัวองค์กรและหน่วยงานอื่น ($\bar{X} = 3.92$) 3) สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านเพศวิถีศึกษา ($\bar{X} = 3.86$)

ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.02$) ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับได้แก่ 1) สถานศึกษาจัดให้ครูผู้สอนเพศวิถีศึกษามีส่วนร่วมกำกับ ดูแล และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.88$) 2) สถานศึกษาจัดบุคลากรมารับผิดชอบงานเพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.79$) 3) สถานศึกษากำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานเพศวิถีศึกษาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.78$)

ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีการสอนเพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.87$) ข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับได้แก่ 1) สถานศึกษามีการบริหารจัดการเรื่องเพศวิถีศึกษากับองค์กรเครือข่ายอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$) 2) สถานศึกษาจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเรื่องเพศวิถีศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.79$) 3) สถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา รวมทั้งขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.70$)

ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ 1) สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนและโครงการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา ($\bar{X} = 3.62$) 2) สถานศึกษาควบคุมตรวจสอบทางด้านการเงินและทรัพยากรอย่างเป็นระบบในการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศวิถีศึกษา ($\bar{X} = 3.62$) 3) สถานศึกษามีวัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.62$) และข้อที่มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สถานศึกษามีงบประมาณในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ($\bar{X} = 3.52$)

2. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ผลจากการสนทนากลุ่ม นำมาสรุปเป็นแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ แนวทางการบริหารจัดการ คือ สถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการเข้ารับการอบรม การใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนและให้ครูจัดทำแผนการเรียน การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกัน ในรายวิชาต่างๆ สถานศึกษาและคณะครูร่วมกันกำหนดเกณฑ์ เป้าหมาย ในการจัดการศึกษาโดยการ ชักนำ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของบุคคลที่ 1 และ 5 กล่าวว่า สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถรู้เท่าทันภัยต่างๆทางเพศ โดยครูจะต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในการใช้สื่อ นวัตกรรมต่างๆอย่างหลากหลายและควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่างๆเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ด้านการบริหารงานบุคคล แนวทางการบริหารจัดการ คือ สถานศึกษาสนับสนุน ให้ครูพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาจัดประชุม อบรม สัมมนา โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนา ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสร้างเครือข่ายโรงเรียน เพื่อให้ครูมีช่องทางได้จัดนำเสนอผลงานทางวิชาการมีการดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของบุคคลที่ 2, 7 และ 8 กล่าวว่า สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการที่ครูต้องได้รับการอบรมและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเช่น การอบรม การศึกษาดูงาน โดยครูจะต้องได้รับการนิเทศติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงาน

ด้านการบริหารงานทั่วไป แนวทางการบริหารจัดการ คือ สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาแสดงความคิดเห็นในหลายช่องทาง เช่น ทาง Facebook , Line ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของบุคคลที่ 6, 10 และ 14 กล่าวว่า สถานศึกษาควรเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการกิจกรรมที่เกิดขึ้นให้สาธารณะชนได้รับรู้และติดตามข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียน

ด้านการบริหารงานงบประมาณ แนวทางการบริหารจัดการ คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการวางแผนงาน จัดทำโครงการ/กิจกรรม ร่วมกันและจัดกิจกรรมให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยน วิสัยทัศน์ประสบการณ์ ความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำมาปรับใช้ในการทำงาน (กิจกรรมพัฒนาพ่อแม่ผู้ปกครอง, การประชุมผู้ปกครอง) ให้ครูกำหนดเป้าหมายและทิศทางการทำงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงบประมาณที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการสนทนากลุ่มของบุคคลที่ 3, 5, 9 และ 10 กล่าวว่า ครูจะต้องเตรียมความพร้อมในการวางแผนงานอย่างเป็น

ระบบและสามารถตรวจสอบได้ในการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ควรใช้งบประมาณที่ได้รับให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานในแต่ละกิจกรรมให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนงานและโครงการ

รูปที่ 2 การสนทนากลุ่มแนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ด้านการบริหารงานวิชาการ, ด้านการบริหารงานบุคคล, ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ศึกษาสภาพทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 โดยรวมสภาพทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 3.80$) และด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.60$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนว ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 มีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้บรรจุเพศศึกษาในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 34) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ได้บรรจุเพศวิถีศึกษาเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรของสถานศึกษา อาชีวศึกษาในปี พ.ศ. 2547 (UNESCO, 2014 : online) การจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาในโรงเรียนจึงมีความสำคัญ โดยเป้าหมายที่สำคัญคือต้องการสร้างอัตลักษณ์นักเรียนให้เข้าใจตัวตนของตน หรือที่เรียกว่าการตระหนักรู้ตนเอง (Self concept หรือ self awareness) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการบริหารงานวิชาการ มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านเพศวิถีศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ยังไม่ได้เห็นความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการเข้ารับการอบรม การใช้สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอนและให้ครูจัดทำแผนการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีศนา สีเงิน (2559 : 25) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 มี 6 ด้านดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ส่วนด้านที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่มี 2 ด้านดังนี้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ สถานศึกษากำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานเพศวิถีศึกษาอย่างเป็นระบบทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการสนับสนุน ให้ครูพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาไม่ส่งครูเข้ารับการอบรม ไม่ได้รับการร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน ไม่มีการดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับ อัจฉรา สังข์สุวรรณ (2554 : ออนไลน์) กล่าวว่าด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวมีอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลัก ธรรมมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการบริหารงานทั่วไป มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา รวมทั้งขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขาดการประสานเครือข่ายในการระดมทรัพยากรและการขอความร่วมมือจากท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้การช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาริรัตน์ รักวิจิตรกุล, ชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ และ โกวัฒน์ เทศบุตร (2558 : 34) เรื่องการระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการระดมทุนของโรงเรียนประถมศึกษาและประถมศึกษาขยายโอกาส ประกอบด้วย

- 1) ความศรัทธาต่อผลงานของโรงเรียนในการปฏิบัติภารกิจให้การศึกษาแก่ 'บุตรหลาน' ในชุมชน
- 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในการเชิญชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) ภาวะผู้นำของศิษย์เก่าในการระดมทุน
- 4) ชุมชนมีเศรษฐกิจดีและตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา
- 5) ชุมชนและบุคลากรในโรงเรียนมีวัฒนธรรมของกา บริจาคเพื่อส่วนรวม
- 6) บุคลากรในโรงเรียนมีการทำงานร่วมกันเป็นทีม
- 7) การบริหารจัดการเงินบริจาคมีความโปร่งใสและบรรลุวัตถุประสงค์ของการขอรับบริจาค และ
- 8) การแสวงหาแหล่งทุนจากภายนอกชุมชน เช่น เสนอโครงการขอรับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล และบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (มหาชน) เป็นต้น

ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีสภาพการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีสภาพการบริหารต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามิงบประมาณในการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดความตระหนักในการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณมาใช้ในการบริหารงานโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาครูไม่มีการวางแผนงาน จัดทำโครงการ/ กิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของ ณัฐพงศ์ รัตนรังษ์ (2559 : 39) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ปัญหาในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทั้ง 7 ด้านได้แก่ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการคำนวณต้นทุนกิจกรรม ด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการรายงานการเงินและผลการดำเนินงาน ด้านการบริหารสินทรัพย์ด้านการตรวจสอบภายใน มีปัญหาที่สอดคล้องกันทั้ง 7 ด้าน คือ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ เจ้าหน้าที่มีภาระงานมาก ขาดเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญโดยเฉพาะในด้านระเบียบกฎหมายทำให้การจัดซื้อจัดจ้างขาดความคล่องตัวกรณีเร่งด่วน ข้อมูลสารสนเทศไม่ครบถ้วน ไม่มีการสำรวจสินค้าคงคลังก่อน และการมีส่วนร่วมในการบริหารสินทรัพย์อยู่ใน

ระดับน้อย ขาดการตรวจสอบประสิทธิ ภาพการใช้จ่ายงบประมาณและประเมินทางเลือกกิจกรรมที่ต่ำกว่า การดำเนินงานไม่มุ่งดำเนินงานตามพันธกิจ เป้าประสงค์และไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนดไว้

2. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต3 มีประเด็นนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในเรื่อง การเข้ารับการอบรม การใช้สื่อ เทคโนโลยีการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษา สอดคล้องกับอุทัย ไทกรรณ์ และคณะ (2562 : 88-104) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า 1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามความเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 17 ภาระงาน 2. รูปแบบการ บริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประกอบด้วย 1) โครงสร้างการบริหารงาน วิชาการ ได้แก่ องค์ประกอบของบุคลากรและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ 2) ภาระงานวิชาการ แบ่งเป็น 3 กลุ่มงาน ได้แก่ ภาระงานหลัก ภาระงานสนับสนุน และภาระงานส่งเสริม 3) กระบวนการบริหารจัดการ และ 4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ โดยใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพ และการสร้าง งาน สร้างอาชีพให้กับนักเรียน 3. ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน วิชาการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษา สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลง โดยจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วน ร่วมและสร้างเครือข่ายโรงเรียน เพื่อให้ครูมีช่องทางได้จัดนำเสนอผลงานทางวิชาการมีการดำเนินงานและ ติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) สอดคล้องกับ วจิ ปัญญาใส (2559 : 12-14) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกัน ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จังหวัดอุดรดิษฐ์ โดยเสนอผลตามรูปแบบของพันธกิจสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับ ชุมชนไว้ 4 ประเด็น ดังนี้ 1. ร่วมคิดร่วมทำแบบพันธมิตรและหุ้นส่วน (Partnership) พบว่าการดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน มีลักษณะการร่วมคิดร่วมทำ 2. เกิดการ เรียนรู้ร่วมกัน และนำไปสู่ผลงานวิชาการ (Knowledge Sharing and scholarship) พบว่ารูปแบบการ จัดการเรียนรู้เพศศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับสภาพบริบทโรงเรียน 3. เกิดประโยชน์ร่วมกัน แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefits) ซึ่งพบว่า ในระดับชุมชน เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านเพศศึกษาอย่าง เหมาะสม โดยการจัดศูนย์การเรียนรู้เพศศึกษา ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในท้องถิ่นเดียวกันใน การใช้วัฒนธรรมร่วมกัน อีกทั้งยังได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อชุมชนก่อให้เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ 4. เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Measurable social impact) การดำเนินงานแบบร่วมคิดร่วมทำนำ

ปฏิบัติ ระหว่างคณะวิจัยและโรงเรียนเครือข่ายอปท. ในพื้นที่ ตัวแทนชุมชนและผู้ปกครองได้เกิดผลกระทบที่สังคมประเมินได้

ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามาแสดงความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอนเพศวิถีศึกษาโดยมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ เพ็ชชรี อ้นทองทิม (2561 : 47) ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การจัดการเรียนรู้ และการประเมิน และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษามูลฐานการพบว่า มีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นทั้งในระดับจังหวัด ระดับประเทศและระดับนานาชาติ สำหรับในจังหวัดอุดรธานีพบว่า มีการเชื่อมประสานการดำเนินงานเพศวิถีศึกษาระหว่างสถานศึกษากับภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรเพศวิถีศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ครูจัดการเรียนรู้ เพศวิถีศึกษาโดยใช้วิธีการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ด้านเพศศึกษา ทักษะชีวิต และมีภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ส่วนปัญหาการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษา

ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานตามแผนโครงการที่กำหนดไว้มีการตรวจสอบควบคุมอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้ เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้ในการจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรได้มีส่วนในการเสนอข้อคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

2. สถานศึกษา ควรขอความร่วมมือ จากชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา

3. สถานศึกษา ควรจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากร ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรและสร้างความตระหนักในเรื่องการทำงานของบุคลากร

4. สถานศึกษา ควรวางแผนด้านงบประมาณเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่สามารถตรวจสอบได้ พร้อมทั้งมีการรายงานผลหลังจากการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 เพื่อให้ทราบแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวการบริหารจัดการศึกษาเพศวิถีศึกษาเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- ณัฐพงศ์ รัตนรังษี. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนวัดศรีเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นาริรัตน์ รักกิจตรกุล, ชัยยุทธ์ ศิริสุทธิ และโกวัฒน์ เทศบุตร. (2548). การระดมทุนเพื่อการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปริศนา สีเงิน. (2559). สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ชชรี อ้นทองทิม. (2561). รูปแบบการประเมินการจัดการเรียนรู้เพศวิถีศึกษาบูรณาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

- วจิ ปัญญาใส. (2559). 2559 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาบูรณาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- วีรภัทร ภัทรกุล และประวิทย์ ประมาณ. (2552). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ และคณะ. (2559). ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3. (2563). ข้อมูลบุคลากร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 7 กุมภาพันธ์ 2563. แหล่งที่มา: <https://www.phitsanulok3.go.th>
- หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช. (2551). กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- อัจฉรา สังข์สุวรรณ. (2554). การบริหารงานบุคคล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.krucenter.net/UserFiles/File/new/n386pdf>.
- อุทัย ไทยกรณ์ และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 13 (1), 88-104.
- UNESCO. (2014). Comprehensive sexuality education: The challenges and opportunities of scaling-up. Online. Retrieved May 3, 2020. from: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002277/227781E.pdf>

องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

**Factors of Teacher's Innovative Thinking Skills in Education Opportunity
Expansion Schools Under Nan Primary Educational Service Area Office 1**

ปิยะพันธุ์ ชันไร่,
พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และ ชาวฤทธิ์ จันจัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

**Piyapun Khunrai,
Phimphaka Thammasit and Chaowarit Chancheen**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Piyapun.kh@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 มี 4 องค์ประกอบหลัก 45 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ได้ 13 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.654 และร้อยละของความแปรปรวนรวมเท่ากับ 19.232 องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ 13 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.628 และร้อยละของความแปรปรวนรวม เท่ากับ 19.173 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านการคิดเชิงระบบ ได้ 10 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 7.352 และร้อยละของความแปรปรวนรวม เท่ากับ 16.337 และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ ได้ 9 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 6.471 และร้อยละของความแปรปรวนรวม เท่ากับ 14.381 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมได้ทั้งสิ้นร้อยละ 69.123

คำสำคัญ: องค์ประกอบ; ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรม; โรงเรียนขยายโอกาส

Abstracts

The purpose of this research was to analyze the factors of teacher's innovative thinking skills in Education Opportunity Expansion Schools under Nan Primary Educational Service Area Office 1. This research was a survey research conducted on a sample of 450 people that include school administrators and teachers in Education Opportunity Expansion Schools under Nan Primary Educational Service Area Office 1 by the stratified random sampling technique. The research instruments were the 5 rating scale questionnaire with a reliability of 0.916. The statistics used for data analysis were exploratory factors analysis.

The finding of this research revealed that teacher's innovative thinking skills in the Education Opportunity Extension School the office of Primary Education Service Area 1 of Nan Province consisted of 4 main factors 45 variables. The first main factor is creative thinking skills comprised 13 variables of teacher's innovative thinking skills with an eigen value of 8.654 and a percentage of covariance was 19.232. The second factor had 13 variables of Critical thinking skills with the eigen value of 8.628 and the percentage of covariance was 19.173. The third factor had 10 variables of systems thinking skills with the eigen value of 7.352 and the percentage of covariance was 16.337. And the fourth factor had 9 variables of thinking to succeed skills with the eigen value of 6.471 and the percentage of covariance was 14.381. These can explain the total covariance equals to 69.123%.

Keywords: Factors; Innovative Thinking Skills; Education Opportunity Extension School

บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสภาพสังคมปัจจุบัน ส่งผลโดยตรงต่อแวดวงการศึกษาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนให้ก้าวไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพรวมถึงการที่ภาครัฐได้เริ่มปรับเปลี่ยนวิธีในการดำเนินงานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ประกอบกับในปัจจุบันมีการนำเอาสื่อและนวัตกรรมทางด้านการจัดการข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล อย่างเปิดกว้าง คุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลข้างต้นนี้ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงแนวคิดที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ การปรับโครงสร้างโดยรวมของประเทศทั้งในเรื่องของการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมโดยการปรับใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครื่องมือที่อำนวยความสะดวก การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ และทางด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรม และแนวคิดยุคใหม่ ปลูกฝังการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ดังจะเห็นได้จากการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรม การศึกษาและการเรียนรู้รวมทั้งดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

ในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งมีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะและกระบวนการในการคิดการวิเคราะห์ และการแก้ปัญหา มีความใฝ่รู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยในปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ทางกระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายให้จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่คุณภาพ และเพิ่มการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

อุปสรรคที่สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาคือเรื่องการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนปัญหาในด้านวัสดุ อุปกรณ์ ด้านการเรียนการสอนนั้น รวมไปถึงการปรับเปลี่ยนไปสู่ยุคดิจิทัล ครูก็ยังไม่สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนและสร้างรูปแบบการบริหารในสถานการณดังกล่าวนี้ให้เกิดประสิทธิภาพได้ การไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติ ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียนเองนั้น การจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนที่ผ่านมาได้ใช้เกณฑ์การจัดสรรหลายๆ เกณฑ์ ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็กเองไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาและเรียนรู้ในยุคดิจิทัลรองรับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรฐานตามยุทธศาสตร์ ได้สร้างความตระหนักและการรับรู้ด้วยสื่อและกิจกรรมทางสื่อสังคมออนไลน์ และจัดทำในรูปแบบที่มุ่งเน้นพัฒนาครูผู้สอนควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าครูยุคใหม่ ต้องปรับบทบาทจาก ครูผู้สอน เป็น Coach หรือผู้อำนวยการการเรียนรู้ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรม และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ ให้ครูได้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเป็นแบบอย่าง ด้านคุณธรรมและจริยธรรม นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทุกระดับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ตามความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสังคมฐานความรู้ของตนเอง

จากปัญหาดังกล่าว สุพรรณณี อารมณ์ และ แก้วเวียง นานาผล (2557 : 71-80) ได้ศึกษาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ ของครูแต่ละคนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ และทักษะในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ไม่มากนัก ครูทุกคนมีความต้องการที่จะจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ โดยต้องการให้มีจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ได้ มีการสนับสนุนด้านเอกสาร บุคลากร มีการนิเทศติดตาม ให้ความช่วยเหลือและฝึกปฏิบัติจนสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าครูผู้สอนเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามหลักสูตรกำหนดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพราะเป็นตัวกลางในการนำนโยบายลงสู่การปฏิบัติผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางด้านการจัดการศึกษา ทั้งของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน 1 เองและของโลกในปัจจุบัน ครูจำเป็นต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และนำไปสู่ความสำเร็จของผู้เรียนและสถานศึกษาในที่สุด

ด้วยความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก ที่มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเป็นนำมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานาน เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เรื่ององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานาน เขต 1 ออกแบบเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัย นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1 ปีการศึกษา 2563 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 157 คน และครูจำนวน 1,298 คน รวม 1,455 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นาน เขต 1 ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยพิจารณาอัตราส่วนของตัวแปรต่อขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Hair และคณะ (2006 : 112) ไม่ควรมีน้อยกว่า 1:10 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตัวแปรจากแนวคิด ตำรา ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้จำนวน 45 ตัวแปร จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ของบุคลากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 47 คน และครูจำนวน 403 คน รวม 450 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาส โดยเครื่องมือชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC) ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.76 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเท่ากับ 0.916

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1

3.2 จัดส่งแบบสอบถามให้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 1 จำนวน 450 ฉบับ

3.3. จัดเก็บข้อมูลและติดตามการตอบแบบสอบถามในระหว่างวันที่ 1 มีนาคม ถึง 30 เมษายน 2564 ได้กลับคืนมา 450 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน

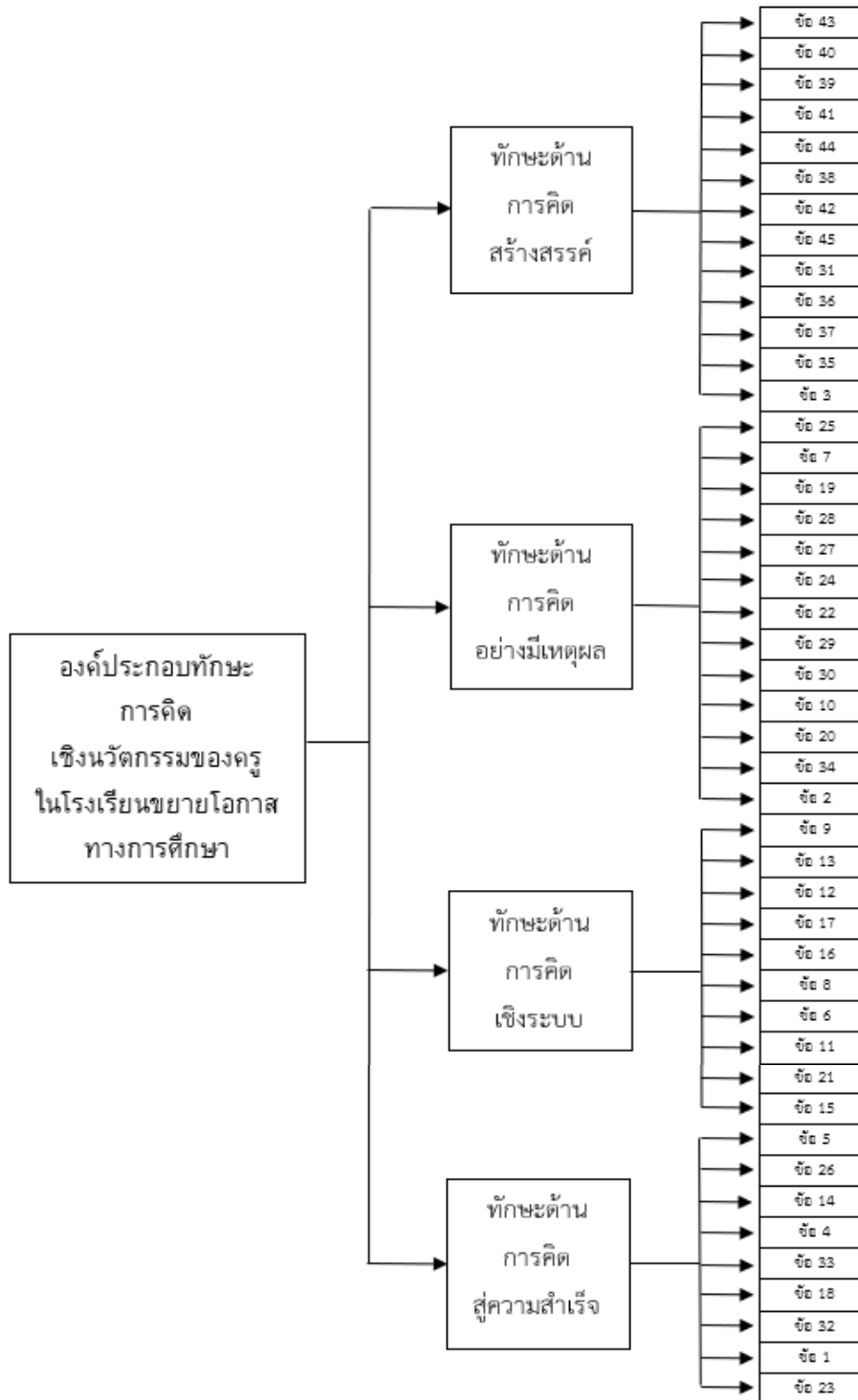
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอค่าสถิติต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเกี่ยวกับองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูเพื่อหาองค์ประกอบร่วม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 ผังองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 พบว่า องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบและ 45 ตัวแปร ประกอบด้วย องค์ประกอบ ที่ 1 ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ได้ 13 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.654 และร้อยละของความแปรปรวนร่วม เท่ากับ 19.232 องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล ได้ 13 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 8.628 และร้อยละของความแปรปรวนร่วม เท่ากับ 19.173 องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านการคิดเชิงระบบ ได้ 10 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 7.352 และร้อยละของความแปรปรวนร่วม เท่ากับ 16.337 และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ ได้ 9 ตัวแปร มีค่าไอเกน เท่ากับ 6.471 และร้อยละของความแปรปรวนร่วม เท่ากับ 14.381 ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนร่วมได้ทั้งสิ้นร้อยละ 69.123 ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 1 องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1

ด้านที่	ชื่อองค์ประกอบ	ค่าไอเกน	ร้อยละของ ความแปรปรวน
1	ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์	8.654	19.232
2	ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล	8.628	19.173
3	ทักษะด้านการคิดเชิงระบบ	7.352	16.337
4	ทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ	6.471	14.381
ร้อยละของความแปรปรวนทั้งหมด			69.123

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นกลไกและเป็นตัวแปรสำคัญในด้านจัดการศึกษาให้เกิดความคิดเชิงนวัตกรรมแก่นักเรียน อย่างมีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ต้องสนับสนุนให้เกิดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูผู้สอน เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่โดดเด่น ทั้งด้าน

ความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ กระบวนการโดยนำแนวคิดการบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาไปสู่ผลสำเร็จ สามารถตอบสนองต่อการแข่งขัน และทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูจำนวน 45 ตัวแปร พบว่า ตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กัน โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากกว่า 0.30 ขึ้นไป โดยใช้สถิติ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) และ Bartlett's Test of Sphericity เพื่อวัดความเหมาะสมของข้อมูล แล้วจึงพิจารณาองค์ประกอบคัดเลือกเฉพาะตัวแปรที่ร่วมกันชี้วัดค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาส ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ 45 ตัวแปร ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ มี 13 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล มี 13 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านการคิดเชิงระบบ ได้ 10 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ มี 9 ตัวแปร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชร ปราจันทร์ (2561 : 156-169) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า วิธีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดและการพัฒนาตนเอง ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยี การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์ การคิดเชื่อมโยง การคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะการสร้างเครือข่าย การคิดเชิงระบบ การคิดอย่างมีขั้นตอน และทักษะการประยุกต์ ซึ่งเป็นทักษะที่พึงมีของครูผู้สอน โดยผู้บริหารเองจำเป็นต้องสร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่สนับสนุนให้เกิดรูปแบบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สร้างค่านิยมรวมกันของสถานศึกษา มีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคล โดยอาศัยทักษะการบริหารองค์กรนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า มีประเด็นสำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. องค์ประกอบทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาตามลักษณะของตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ สามารถอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ คือ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูเกิดทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนรู้จักประยุกต์ใช้เครื่องมือที่นำมาใช้ในการออกแบบและสร้างนวัตกรรม สามารถหาความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลที่จะนำมาออกแบบและสร้างนวัตกรรม โดยส่งเสริมให้เกิดการออกแบบและการสร้างนวัตกรรม โดยใช้ทักษะการคิดเพื่อเปรียบเทียบอย่างหลากหลายและซับซ้อนเพื่อพิจารณาเลือกแนวคิดที่ดีที่สุด อธิบายขั้นตอนที่เกิดขึ้นหลังจากการปฏิบัติ จนนำไปสู่การออกแบบและสร้างนวัตกรรม สร้างนิสัยใฝ่เรียนใฝ่รู้ โดยการตรวจสอบและประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ ใส่ใจในผลลัพธ์และรายละเอียดของขั้นตอนแต่ละขั้นตอน โดยการวิเคราะห์ถึงโอกาสและความเป็นไปได้ ทั้งนี้เป็นเพราะความคิดสร้างสรรค์ของครูเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก สิ่งแปลกใหม่ที่เกิดขึ้นในโลกใบนี้ล้วนเกิดจากความคิดสร้างสรรค์และจากแตกต่างจากคนทั่วไป ครูเป็น

บุคคลที่จะทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนพัฒนาขึ้น โดยกระตุ้นให้นักเรียนมีจินตนาการ มีความคิดใหม่ๆ แปลก แหวกแนวไม่เหมือนใคร อีกทั้งมีความคิดที่มีมิติ มีความคิดที่มีลักษณะหลากหลายมุมมอง และมีความละเอียดในแง่มุมที่คิดเป็น การที่จะทำให้ความคิดดังกล่าวเกิดขึ้น ครูจะตระหนักในบทบาทของการเป็นผู้ช่วยนักเรียน โดยก่อนที่จะพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ ครูต้องรู้จักตนเองว่าเป็นอย่างไร มีบุคลิกลักษณะเอื้อต่อการช่วยเหลือนักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนครูรู้จักความคิดสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์คืออะไร เกิดได้อย่างไร รู้ว่าเกิดหรือไม่ เกิดในปริมาณมากน้อยเพียงไร และทำอย่างไรจึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพร จีวกลาง (2562 : 53-64) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสารคาม พบว่า สภาพปัจจุบันการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพการปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่อการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อวิเคราะห์ถึงวิธีการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สามารถเรียงลำดับได้มากไปหาน้อยได้ดังนี้ ได้แก่ การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน ศึกษาดูงานและจากการศึกษาโรงเรียนที่มีแนวทางปฏิบัติดีเยี่ยม สรุปได้วิธีการพัฒนาครูโดยการใช้นวัตกรรมการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูของครู (PLC) โดยใช้นวัตกรรมแห่งการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) ทั้งในระดับของครูผู้สอนในกลุ่มสาระเดียวกัน ในระดับต่างกลุ่มสาระ ต่างระดับ รวมไปถึงการสร้างชุมชนการเรียนรู้ของครู กับผู้บริหารเพื่อสะท้อนคิดการแก้ปัญหาในเรื่องของการพัฒนาการศึกษาเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ด้วยแบบทดสอบ เพื่อนำมาสรุปความรู้เรื่องการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นรายบุคคล ในรูปแบบของการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหา เน้นการนำเอาความรู้ หลักการ และวิธีคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ มาเป็นแนวทางในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของครูแต่ละคน ซึ่งผู้บริหารนับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนและดูแลระบบการพัฒนาครู โดยการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอความรู้ใหม่ๆ ให้กับครูได้นำไปพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2. องค์ประกอบทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล เมื่อพิจารณาตามลักษณะของตัวแปรที่ได้จากผลการวิเคราะห์ สามารถอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ คือ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูมีการคิดอย่างมีเหตุผล มีการวางแผนการใช้ชีวิต พัฒนาตนเองในการยอมรับและให้เหตุผลเป็นหลัก มีความสนใจในความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สนใจค้นคว้าหาความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ นำมาปรับปรุงพัฒนาตนเอง รู้จักตรวจสอบและประเมินข้อมูลอย่างจริงจัง โดยพยายามหาคำตอบที่มีความสมเหตุสมผล สามารถอภิปรายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการนำนวัตกรรมไปใช้ ยอมรับความเห็นต่าง กล้าที่จะนำเสนอแนวคิดใหม่ และสนับสนุนให้ผู้เรียนลองทำในสิ่งใหม่ที่ไม่เคยกระทำมาก่อน เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าของปัญหา พยายามหาหนทางคลี่คลายปัญหา จนนำไปสู่การปฏิบัติจริง ทั้งนี้เป็นเพราะความคิดอย่างมีเหตุผลเป็นคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดในตัวนักเรียนและเป็นเรื่องที่ครูจะต้องให้ความสนใจและต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวของ

นักเรียนทุกคน เนื่องจากเป็นข้อกำหนดหนึ่งที่นักเรียนจะต้องมีอยู่ในตัวเอง สำหรับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะก่อให้เกิดการขับเคลื่อนประเทศไทยตามโมเดล 4.0 ด้วยบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน นั่นคือ ครูต้องมีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งครูที่มีทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลจะมีความสามารถในการนิยามปัญหาโดยการกำหนดปัญหา ข้อโต้แย้ง หรือข้อมูลที่คลุมเครือให้ชัดเจน และเข้าใจความหมายของคำ ข้อความหรือแนวคิด มีความสามารถในการรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตปรากฏการณ์ต่างๆ แสวงหาข้อมูลที่ถูกต้องพิจารณาทัศนะของคนอื่น และแสวงหาความรู้ที่ทันสมัย มีความสามารถในการจัดระบบข้อมูลโดยการแสวงหาแหล่งที่มา ความน่าเชื่อถือ ความเพียงพอ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศต่างๆ มีความสามารถในการตั้งสมมุติฐาน โดยการกำหนดจากความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อหาทางเลือกหลายๆ ทาง มีความสามารถในการสรุปอ้างอิงโดยการพิจารณาและตัดสินว่าเหตุผลเพียงพอที่จะสรุปได้หรือไม่ ใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์อธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและสรุปเป็นกฎเกณฑ์ได้ รวมไปถึงต้องมีความสามารถในการประเมินการสรุปอ้างอิงโดยการพิจารณาและตัดสินสรุปว่าเป็นไปตามข้อมูลหรือหลักฐานหรือไม่ จำแนกข้อสรุปที่มีเหตุผลหนักแน่นและน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์นริศ นรินโท (2562 : 53) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า การพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบหลักได้แก่ การสร้างมาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ การผลิตครูให้ได้มาตรฐานเพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาครูให้เกิดทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการ และความรู้เท่าทันด้านต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งด้านการทำงาน และการดำเนินชีวิต ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน

3. องค์ประกอบทักษะด้านการคิดเชิงระบบ เมื่อพิจารณาตามลักษณะของตัวแปรที่ได้จากผลการวิเคราะห์ สามารถอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนวิเคราะห์ เลือกประเด็นสำคัญมาใช้ในการออกแบบและสร้างนวัตกรรม สามารถในการคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรม เพื่อเป็นแนวทางที่จะทำให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ โดยการกำหนดเป้าหมายระยะยาวในการทำงาน วางแผนและแบ่งหน้าที่ตามความถนัดเพื่อออกแบบและสร้างนวัตกรรม มีการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริงสู่การปฏิบัติ เชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดการทำงานด้วยความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ตลอดจนสามารถคิดอย่างรอบคอบเพื่อหาเหตุผลที่เชื่อถือได้มาตัดสินใจนำไปสู่ข้อสรุปได้ อีกทั้งครูต้องมีการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการคิดเชิงระบบเป็นการคิดแบบองค์รวม เป็นการสอนคิดให้มองภาพรวมทั้งหมดของระบบ ทำความเข้าใจระบบที่ซับซ้อนและจะทำให้เข้าใจระบบทั้งหมด ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในระบบนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง การส่งเสริมให้เกิดการคิดเชิงระบบ จะส่งผลให้บุคลากรมีทักษะการคิดที่สูงขึ้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการปฏิบัติงาน

ในสถานศึกษา มีสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ทำให้ผลงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องวางแผนการพัฒนาความคิดของครูเป็นขั้นตอน จากความคิดพื้นฐานและพัฒนาความคิดให้สูงขึ้น และพยายามนำความคิดมาสร้างเป็นผลงาน เพื่อให้มองเห็นเป็นรูปธรรม และต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นประจำ จะทำให้ครูเกิดความชำนาญมากขึ้น (สราวุธ พัชรชมพู, 2563 : 117-132) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดี วงษาเนาว์ (2560 : 23) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 ได้แก่ ปัจจัยด้านการเพิ่มสมรรถนะครู และปัจจัยด้านคุณลักษณะวิชาชีพ ส่วนผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาครู ได้กิจกรรมเพื่อพัฒนาครู 6 กิจกรรม จำแนกเป็น กิจกรรมด้านการเพิ่มสมรรถนะครู 3 กิจกรรม และกิจกรรมด้านคุณลักษณะวิชาชีพครู 3 กิจกรรม และผลของการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21 ก่อนการทดลอง และหลังการทดลองมีผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 โดยพบว่าคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง สรุปได้ว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมาสามารถใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดี

4. องค์ประกอบทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ เมื่อพิจารณาตามลักษณะของตัวแปรที่ได้จากการวิเคราะห์ สามารถอธิบายองค์ประกอบนี้ได้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนมีทัศนคติที่เปิดกว้าง ยอมรับในความมีเหตุและผล สามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติงาน ตระหนักเสมอว่ายังมีปัญหาต้องแก้ตลอดเวลา สามารถยอมรับข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น วิเคราะห์และประเมินความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของนวัตกรรม สร้างกระบวนการบูรณาการความรู้ และวิธีการทำงานที่หลากหลายในการออกแบบและสร้างนวัตกรรม เพื่อนำไปสู่การบ่มเพาะความคิดใหม่แก่นักเรียน ร่วมกันวิเคราะห์และประเมินความสำเร็จหรือไม่สำเร็จของนวัตกรรม จนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการพัฒนาทักษะด้านความคิดสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย การคิดเพื่ออนาคต โดยเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ที่มีแนวโน้มอาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล สามารถนำสิ่งที่คาดการณ์นั้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งครูสามารถแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมและตัดสินใจเลือกกระทำที่เหมาะสมหรือหลีกเลี่ยงการกระทำ ไม่ถูกต้องได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น และมีความกระตือรือร้นที่จะแสดงผลงานของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ (คมสันต์ หลาวเหล็กและสิทธิพล อาจอินทร์, 2558 : 18-27) และการคิดเชิงกลยุทธ์ที่เป็นคุณลักษณะที่แฝงในตัวครู หากสามารถพัฒนาและนำมาเป็นพฤติกรรมประจำจนเกิดเป็นคุณลักษณะของครู โดยยึดหลักการทำให้ครูสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ทำให้ครูสามารถวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างชาญฉลาด อีกทั้งส่งเสริมความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้เดิม ผสมกับองค์ความรู้ใหม่ด้านการคิดได้

อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และโอกาส (ไท พานนท์ ฉันทนา จันทรบรรจงและและทักษ์ อุดมรัตน์, 2559 : 128-141) ผู้บริหารต้องสนับสนุนให้ที่มีการปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงทางด้านกระบวนการทางความคิดสู่ความสำเร็จ มีการกำหนดเป้าหมาย กระบวนการ วิเคราะห์สภาพภายในภายนอก มีการวางแผนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ครูสามารถวิเคราะห์โอกาสของการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ เพื่อให้ครูเป็นฝ่ายรุกมากกว่าฝ่ายรับ จับกระแสของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกได้ โดยใช้หลักการคาดการณ์ การทำนาย การพยากรณ์หรือการคาดคะเนที่สมเหตุสมผล เพื่อกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และมีความยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (สุวิทย์ มูลคำและคณะ, 2554 : 34-36) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพจน์ แยมทิม (2559 : 54) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ พบว่าการพัฒนาทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จนั้น ควรมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพัฒนา โดยมุ่งเน้นด้านความรู้ การปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานให้ครู ครูควรมีความรู้ความสามารถที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน รวมไปถึงการประสานงานชุมชน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาควรทำการนิเทศ กำกับ ติดตามทั้งในระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้และในระดับของฝ่ายบริหารให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาไปสู่ความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 มี 4 องค์ประกอบ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะด้านการคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านการคิดอย่างมีเหตุผล องค์ประกอบที่ 3 ทักษะด้านการคิดเชิงระบบ และองค์ประกอบที่ 4 ทักษะด้านการคิดสู่ความสำเร็จ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมหน่วยงานภายนอกที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป

1.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 สถานศึกษานำโดยผู้บริหาร ควรนำองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาน่าน เขต 1 มาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการเพื่อวางแผนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในรูปแบบของโครงการหรือแผนการปฏิบัติงาน กิจกรรมพัฒนาครู สร้างแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากรอย่างเหมาะสม

2.2 สถานศึกษานำโดยผู้บริหาร ควรมีการประเมินคุณลักษณะด้านทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาครูในระยะยาวต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ให้มีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในสถานศึกษา

3.2 ครูใช้องค์ประกอบและตัวชี้วัดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม มาประเมินตนเองให้มีความพร้อมต่อการจัดการเรียนการสอนยุคใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดในการทำงาน และการจัดการเรียนสอนต่อไป

3.3 ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้ครูได้รับมอบหมายและดำเนินงานและตัดสินใจในการพัฒนางานที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู อีกทั้งมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบที่ทำทนายเพื่อพัฒนาทักษะการคิดของครู ตลอดจนผลักดันให้ครูเป็นต้นแบบให้กับนักเรียน และบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- สุพรรณิ อารณ และ แก้วเวียง นานาผล. (2557). การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ โรงเรียนผาน้ำทิพย์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*. 9 (2), 71-80.
- อรชร ปรานจันทร์. (2561). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 12 (1), 156-169.
- เฉลิมพร จีวงกลาง. (2562). แนวทางการพัฒนาครูในการคิดแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ สำหรับสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสารคาม. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 13 (3), 53-64.
- พระสมุห์นริศ นรินโท. (2562). *การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สรารุช พชรชมพู. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดเชิงระบบสำหรับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*. 7 (12), 117-132.
- ภักดี วงษาเนาว์. (2560). *รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย เขต 21. ดุษฎีนิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- คมสันต์ หลาวเหล็ก และ สิทธิพล อาจอินทร์. (2558). การพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงอนาคตและ
คุณลักษณะนักคิดเชิงอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้รูปแบบการสอนซีก้าน
ร่วมกับเทคนิคการพยากรณ์. *วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
9 (4), 18-27.
- ไท พานนนท์, ฉันทนา จันทร์บรรจง และ ทักษิ อุดมรัตน์. (2559). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการคิดเชิงกล
ยุทธ์ของรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 18 (4), 128-141.
- สุวิทย์ มูลคำและคณะ. (2554). *การจัดกิจกรรมเรียนรู้ที่เน้นการคิด*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพ
พิมพ์.
- ประพจน์ แยม์ทิม. (2559). การพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 6.
แนวทางการพัฒนาครูสู่ความเป็นมืออาชีพ. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- Hair, J.F., Black, W.C., Babin, B.J., Anderson, R.E. and Tatham, R.L. (2006) *Multivariate
Data Analysis*. (6th ed.). Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall.

การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี

**The Internal Control Operations of Secondary Schools Under the
Secondary Educational Service Area Office
Kanchanaburi and Ratchaburi**

นาทชนก เขม้นเขตกิจ,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
**Nartchanok Khamenkhethkit,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: nartchanok19900@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาราชบุรี และเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี จำนวน 178 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบแบบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านกิจกรรมการติดตามผล ด้านกิจกรรมควบคุม และด้านการประเมินความเสี่ยง
2. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษาราชบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านกิจกรรมการติดตามผล

3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การดำเนินงานการควบคุมภายใน; การควบคุมภายใน; การควบคุมภายในโรงเรียน

Abstracts

The purposes of this study were to study the internal control operations of secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi, to study the internal control operations of secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi, and compare the internal control operations of secondary schools, classified by different school educational service area office. The samples consisted of 178 administrators and teachers in charge of the internal control operations in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi and Ratchaburi, obtained by stratified random sampling. The research instrument was a five-level- rating scale questionnaire with the reliability at 0.97. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results of the study were as follows:

1.The internal control operations of secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Kanchanaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: control environment, information and communication, monitoring activities, control activities, and risk management.

2.The internal control operations of secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Ratchaburi was overall and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: control environment, control activities, risk management, information and communication, and monitoring activities.

3.The comparison results of the internal control operations of secondary schools, classified by different school educational service area office, Overall and in each individual aspect were not different.

Keywords: The Internal Control Operations; The Internal Control; The Internal Control in School

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ปัญหาทุจริต และบริหารจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่าง

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2574) กับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มีประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์การปรับสมดุล และพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความคุ้มค่า โปร่งใสและเกิดความเป็นธรรมในการให้บริการแก่สาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 11-27)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 62 วรรคสาม บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลัง เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังมีเสถียรภาพมั่นคงและยั่งยืน โดยกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการการคลัง งบประมาณ วินัยรายได้ รายจ่าย ทั้งเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ การรับทรัพย์สิน เงินคงคลังและหนี้สาธารณะ ดังนั้น จึงได้กำหนดพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 หมวด 4 การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ มาตรา 79 ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งการควบคุมภายในถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจมีประสิทธิภาพ ประหยัด และช่วยป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหาย ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สิน หรือการกระทำอันเป็นการทุจริต (กระทรวงการคลัง, 2561 : 1-5)

การควบคุมภายใน หรือระบบการควบคุมภายใน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนควรให้ความสำคัญเพราะเป็นพันธกิจที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ดังนั้นการออกแบบการควบคุมภายในอย่างเหมาะสม และการติดตามผลการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่ฝ่ายบริหารกำหนด รวมทั้งการประเมินอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบจุดอ่อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไขให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามนโยบายและวัตถุประสงค์อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการกำหนดหรือออกแบบ และประเมินผลการควบคุมภายในของส่วนงานต่าง ๆ ภายใต้ความรับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพในระดับที่น่าพอใจอยู่เสมอ โดยผู้บริหารริเริ่มและดำเนินการสร้างบรรยากาศเพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมการควบคุม และปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องความซื่อสัตย์ ความมีคุณธรรมและจริยธรรม การจัดให้มีโครงสร้างการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอขึ้นอยู่กับการบริหารของโรงเรียน ต้องดำเนินการเพื่อความมั่นใจได้ว่าโรงเรียนของตนมีโครงสร้างการควบคุมภายในที่เหมาะสม (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, 2552 : 1-3)

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี เดิมคือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ซึ่งต้องดำเนินการควบคุมภายในตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 อย่างไรก็ตาม

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ยังพบปัญหาในการดำเนินการควบคุมภายในโรงเรียน โดยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายในและบุคลากรในโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการควบคุมภายในอย่างแท้จริง ส่งผลให้ขาดแนวทางในการดำเนินการควบคุมภายในที่เหมาะสม โดยขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัด โรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินการควบคุมภายใน ขาดการพัฒนาและปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความพร้อมในการใช้งาน ซึ่งส่งผลต่อการควบคุมภายในของโรงเรียนและ ยังขาดระบบการติดตามผลที่ต่อเนื่องและเพียงพอ ดังนั้น เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินงานจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและทันเวลา (วุฒิชัย หอวรรณกุล, 2563 : สัมภาษณ์) ผลการรายงานการประเมินการควบคุมภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 พบข้อสังเกต คือ ผู้บริหารและครูมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียน กระบวนการประเมินความเสี่ยงส่งผลกระทบให้การกำหนดวัตถุประสงค์การควบคุม การระบุความเสี่ยง ปัจจัยเสี่ยงและการกำหนดกิจกรรมการควบคุมไม่มีความสอดคล้องกัน และการรายงานผลการติดตามการปฏิบัติตามแผนปรับปรุงการควบคุมภายในยังไม่ถูกต้อง ครบถ้วน เนื่องจากยังขาดการประเมินผลการดำเนินงานตามกิจกรรมการปรับปรุงและการให้ข้อคิดเห็นที่มีผลของกิจกรรมปรับปรุงว่าสามารถควบคุมความเสี่ยงได้มากน้อยเพียงใดและควรปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมมากขึ้นอย่างไร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8, 2562 : 9)

ดังนั้น จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรีและราชบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการควบคุมภายในไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงานและลดความเสี่ยงในการดำเนินงานในสถานศึกษามัธยมศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ราชบุรี
3. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี จำนวน 330 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 275 คน และครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายใน จำนวน 55 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 29 โรงเรียนและจังหวัดราชบุรี จำนวน 26 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970 : 607-610) จำนวน 178 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ เกี่ยวกับการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	จำนวน 8 ข้อ
2.2) ด้านการประเมินความเสี่ยง	จำนวน 8 ข้อ
2.3) ด้านกิจกรรมควบคุม	จำนวน 8 ข้อ
2.4) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	จำนวน 8 ข้อ
2.5) ด้านกิจกรรมการติดตามผล	จำนวน 8 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 19) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ทุกข้อ กระทั่งคำถามได้ผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 40 ข้อ นำไป ทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 176 ฉบับ และเก็บรวบรวม แบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 176 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม ทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการ วิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี มาตรวจสอบ ความถูกต้อง และมีความสมบูรณ์ในการตอบ

2) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส และทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4) วิเคราะห์การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Best (1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.00-1.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมี ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 1.51-2.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมี ระดับปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 2.51-3.50 หมายถึง การดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติปานกลาง

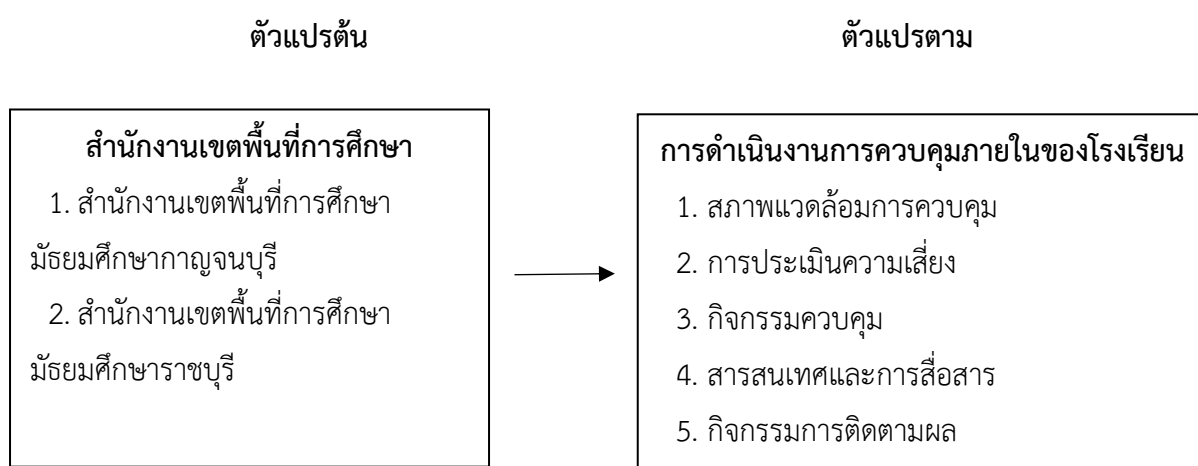
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3.51-4.50 หมายถึง การดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) 4.51-5.00 หมายถึง การดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมากที่สุด

5) วิเคราะห์การเปรียบเทียบการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยวิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบแบบที กรณีที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent samples)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการควบคุมภายในของโรงเรียน ตามมาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานภาครัฐของกระทรวงการคลัง (2561 : 1-4) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมควบคุม สารสนเทศ และการสื่อสาร และกิจกรรมการติดตามผล ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวม

การดำเนินงานการควบคุมภายในของ โรงเรียนมัธยมศึกษากาญจนบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	4.32	0.23	มาก
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.29	0.23	มาก
3. ด้านกิจกรรมควบคุม	4.29	0.20	มาก
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.31	0.19	มาก
5. ด้านกิจกรรมการติดตามผล	4.30	0.20	มาก
รวมเฉลี่ย	4.30	0.15	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมาคือ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.31$) ด้านกิจกรรมการติดตามผล ($\bar{X} = 4.30$) ด้านกิจกรรมควบคุม ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.20) และด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.23) ตามลำดับ

2. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาราชบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ในภาพรวม

การดำเนินงานการควบคุมภายในของ โรงเรียนมัธยมศึกษาราชบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	4.38	0.22	มาก
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.31	0.19	มาก
3. ด้านกิจกรรมควบคุม	4.32	0.25	มาก
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.31	0.24	มาก
5. ด้านกิจกรรมการติดตามผล	4.30	0.23	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	0.18	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ($\bar{X} = 4.38$) รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมควบคุม ($\bar{X} = 4.32$) ด้านการประเมินความเสี่ยง ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.19) ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.24) และด้านกิจกรรมการติดตามผล ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวม

การดำเนินงานการควบคุมภายใน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา				t	Sig.
	กาญจนบุรี		ราชบุรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม	4.32	0.23	4.38	0.22	1.62	0.108
2. ด้านการประเมินความเสี่ยง	4.29	0.23	4.31	0.19	0.48	0.634
3. ด้านกิจกรรมควบคุม	4.29	0.20	4.32	0.25	0.81	0.421
4. ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร	4.31	0.19	4.31	0.24	0.40	0.971
5. ด้านกิจกรรมการติดตามผล	4.30	0.20	4.30	0.23	0.01	0.994
รวมเฉลี่ย	4.30	0.15	4.32	0.18	0.78	0.436

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม รองลงมาคือ ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านกิจกรรมการติดตามผล ด้านกิจกรรมควบคุมและด้านการประเมินความเสี่ยง ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานควบคุมภายในและบุคลากรในสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานการควบคุมภายใน ส่งผลให้สถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐของกระทรวงการคลังอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่สถานศึกษากำหนด โดยหากมีการดำเนินงานการควบคุมภายในที่เป็นระบบนั้นส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า มีข้อมูลการรายงานทางการเงินที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นเครื่องมือช่วยผู้บริหารสถานศึกษาในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างดียิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ สุผาวาน (2557 : 37) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมภายในของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ วัชรณัฐ ฝ่องธรรม (2560 : 36-40) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน

2. การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาราชบุรี จากผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม รองลงมา คือ ด้านกิจกรรมควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านกิจกรรมการติดตามผล ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาร่วมกันกำหนดนโยบายและมาตรฐานการควบคุมภายใน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการดำเนินงานการควบคุมภายในของสถานศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์และเป็นไปตามมาตรฐานการควบคุมภายในของกระทรวงการคลัง โดยผู้บริหารมีบทบาท

สำคัญในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ กำหนดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนและมีการนำคุณธรรม จริยธรรมมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานต่าง ๆ โดยได้มีการนำกระบวนการควบคุมภายในมาใช้ในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชาพร เป่งผิว และ มัทนา วังถนอมศักดิ์ (2562 : 19-33) ศึกษาวิจัยเรื่อง การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรีปฏิบัติตามมาตรฐานการควบคุมภายในของรัฐ ของกระทรวงการคลังอย่างเป็นระบบ และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กาญจนบุรีและราชบุรีเดิมอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 (2561 : 140-141) ซึ่งให้ ความสำคัญกับการดำเนินงานควบคุมภายใน ดังจะเห็นได้จากแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ที่กำหนดกลยุทธ์การพัฒนาระบบบริหารจัดการในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการจัดวางระบบควบคุมภายใน ของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาและสามารถดำเนินการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประเมิณผลการควบคุมภายใน รวมถึงการจัดทำรายงานการควบคุมภายใน ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนา สุวรรณโชติ (2553 : 67) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และการปฏิบัติของ ครูเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความรู้ของครูเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่ การศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับ ดลฤทัย ศรีทวีภาศ (2557 : 46) ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการ ควบคุมภายในโรงเรียน เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และ โรงเรียน ขนาดใหญ่ พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการจัดให้มีการควบคุมทรัพย์สินที่มีตัวตนและเอกสารหลักฐาน เช่น เครื่องใช้สำนักงาน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ เงินสด และเอกสารสิทธิต่าง ๆ ฯลฯ โดยมีวิธีการควบคุม เช่น การกำหนดสถานที่เก็บรักษา การเข้าถึงทรัพย์สินนั้น ๆ และการจัดให้ทำทะเบียนคุมและการตรวจนับอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาควรร่วมกันดำเนินการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาเนื่องจาก ปัจจัยความเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบไม่เท่าเทียมปัจจัยความเสี่ยงบางชนิดมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ในระดับกิจการโดยรวม ในขณะที่ปัจจัยความเสี่ยงบางชนิดมีผลกระทบในระดับกิจกรรมเท่านั้น นอกจากนี้ปัจจัยบางอย่างจะมีผลกระทบเพียงในระยะสั้น แต่ปัจจัยบางอย่างส่งผลกระทบในระยะยาว และปัจจัยบางชนิดมีผลกระทบทั้งในระยะสั้นแล้วต่อเนื่องไปจนถึงระยะยาว ดังนั้นบุคลากรจึงต้องทำความเข้าใจ และสามารถระบุได้ว่าความเสี่ยงนั้น ๆ มีสาเหตุจากปัจจัยอะไร เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในองค์กรหรือเป็นปัจจัยภายนอก

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และเหมาะสมทันต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ข่าวด่วนที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ทันเหตุการณ์ และสะดวกในการเข้าถึงและปลอดภัย อันจะทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันกาลและบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามประเมินผล โดยการติดตามผลในระหว่างการทำงานและการประเมินผลเป็นรายครั้ง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ความมั่นใจว่าระบบการควบคุมภายในที่กำหนดหรือออกแบบไว้เพียงพอ เหมาะสม มีประสิทธิผลหรือต้องปรับปรุง

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี

2. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี

3. ควรมีการศึกษาเรื่องรูปแบบทางการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรีและราชบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. (2561). *มาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการคลัง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ณัฐภูมิ สุมาวิน. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการควบคุมภายในกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ดลฤทัย ศรีทวีภาศ. (2557). *การดำเนินงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ธนา สุวรรณโชติ. (2553). *การศึกษาความรู้และการปฏิบัติของครูเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วรัชญ์ณัฐ ฝ่องธรรม. (2560). *การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิชาพร เป่งผิว และมัทนา วังนอมศักดิ์. (2562). *การควบคุมภายในของโรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10 (1), 19-33.
- วุฒิชัย หอวรรณกุล. (2563 ธันวาคม 29). *รองผู้อำนวยการโรงเรียน*. *โรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์*. สัมภาษณ์. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. (2561). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8. (2562). *แนวปฏิบัติการควบคุมภายใน*. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. (2552). *แนวทางการจัดวางระบบการควบคุมภายในและประเมินผลการควบคุมภายใน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน.
- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood cliff: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.

การบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2
**Learning Management in the New Normal of the School Expanding
Educational Opportunities Under the Office of Sukhothai
Primary Educational Service Area 2**

ณัฐพัชร์ บุญเกต

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Nattapat Boonged

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

E-mail : Boongedyee@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 220 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเลือกเฉพาะเจาะจงเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่จำนวน 15 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติและปัญหาการปฏิบัติในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ และการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.01$, $SD = .732$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{x} = 3.99$, $SD = .705$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.87$, $SD = .684$) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ($\bar{x} = 3.75$, $SD = .657$) ด้านการพัฒนาครู ($\bar{x} = 3.59$, $SD = .968$) และด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.53$, $SD = .924$) และแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

* วันที่รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 26 พฤษภาคม 2564; วันที่รับบทความ: 27 พฤษภาคม 2564

Received: May 15, 2021; Revised: May 26, 2021; Accepted: May 27, 2021

สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต้องมีระบบโครงสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน โดยมีการนำผลที่ได้จากการประเมินไปสู่การต่อยอดความรู้ของผู้เรียน มีการจัดการเรียนการสอนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ มีการบริหารจัดการทรัพยากรตามลำดับสิ่งที่สำคัญมากที่สุดไปน้อยที่สุดเพื่อให้ได้เป้าหมายสูงสุด มีการพัฒนาทักษะใหม่และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน และเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนเสนอความคิดเห็น

คำสำคัญ: ฐานวิถีชีวิตใหม่; สภาพปัญหาการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่; แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่

Abstracts

This article aims to study the problem of learning management and study the approach of learning management in the baseline, new normal of the school, expanding educational opportunities Under the Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 2, a sample of 220 people Using stratified random sampling using the sample size tables according to the tables of Crazy and Morgan and a group of specialists were 15 people with experience in learning management in the new lifestyle. Research tools include Questionnaires about operating conditions and problems in the bases, new normal of the school, expand educational opportunities. And an interview with the learning management guidelines in the new era, new normal in the school, expanding educational opportunities. Under the Office of the Sukhothai Primary Educational Service Area 2.

The results of the research were as follows: Problems of learning management in the new normal of life in the school base era. Expand educational opportunities Under the Office of the Sukhothai Primary Educational Service Area 2, consisting of Six aspects, including course administration, had the highest average ($\bar{x} = 4.01$, $SD = .732$) Followed by this was the evaluation of the new lifestyle-based study ($\bar{x} = 3.99$, $SD = .705$) In teaching and learning management ($\bar{x} = 3.87$, $SD = .684$) Management of new resources by new priority ($\bar{x} = 3.75$, $SD = .657$). Teacher development ($\bar{x} = 3.59$, $SD = .968$) and hearing feedback from teachers, parents, students and communities were the least ($\bar{x} = 3.53$, $SD = .924$). To manage learning in the base era, new normal of the school, expand educational opportunities. Under the Office of the Sukhothai Primary Educational Service Area 2 Summarized as follows. Schools expanding educational opportunities must have a structured curriculum system taking into account student differences and school contexts. With the results obtained from the assessment to extend the learners' knowledge Blended instruction is provided online and offline. Resources are managed in order of most important to least in order to achieve the highest goals. New skills and technologies are developed to support sustainable teacher development. And give teachers, parents, students and the community the opportunity to offer their opinions.

Keywords: New Normal; Problems of Learning Management in a in a New Normal; Guidelines for the Management of Learning in the New Normal

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการปลูกฝังแนวความคิด ค่านิยม ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรด้วยการให้ความสำคัญกับการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับพัฒนาคนไทยให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ในปี พ.ศ. 2563

โรงเรียนถือเป็นสถานที่รวมตัวทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีความเสี่ยงสูงมากในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID - 19 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจจัดการศึกษาทางไกลในสถานการณ์ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้โรงเรียนต้องเร่งปิดภาคเรียนตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ ,2563 : ออนไลน์) และชะลอการเปิดภาคเรียนใหม่เป็นวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2563 (“กรม.เห็นชอบปรับเปิดภาคเรียนแรก ให้สถานศึกษาเลื่อนเปิดเทอม 1 ก.ค.,” 2020) ทำให้ระบบการศึกษาต้องเตรียมพร้อมและปรับตัวเพื่อทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนในระบบการศึกษาไม่ขาดช่วงตามสถานการณ์ โดยมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนทางไกลหรือการเรียนการสอนออนไลน์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ตอบสนองกับมาตรการเพิ่มระยะห่างทางสังคมและด้วยเทคโนโลยีการสอนออนไลน์ และแอปพลิเคชันทางการศึกษาต่าง ๆ

จากช่วงสถานการณ์ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) สถานศึกษาได้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลหรือการเรียนการสอนออนไลน์ซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่ประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ประกอบไปด้วย 6 ด้านดังนี้ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ปัญหาด้านการพัฒนาครู ปัญหาด้านบริหารหลักสูตร ปัญหาด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และ ปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ (พัชรภรณ์ ดวงชื่น (2563 : 783-795.)

จากสถานการณ์ระบาดไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ส่งผลกระทบโดยตรงกับการศึกษา เราควรจะใช้เทคโนโลยีตัวไหนในการออกแบบการสอน การจัดทำสื่อการสอน การพัฒนาการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ให้ประสานสอดคล้องกันและเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งสังคมปัจจุบันและสอดคล้องกับอนาคตรวมทั้งช่วยส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมโดยการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 36 คน ครูผู้สอนจำนวน 634 คน นักเรียนจำนวน 7,407 คน และผู้ปกครองจำนวน 7,407 คน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลศรีสัชชนาลัย (บ้านหาดสูง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำนวน 33 คน และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่จำนวน 10 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คน ครูผู้สอนจำนวน 100 คน นักเรียนจำนวน 50 คน และผู้ปกครองจำนวน 50 คน ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และมอร์แกน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 220 คน

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน ครูผู้สอน 3 คน โรงเรียนอนุบาลศรีสัชชนาลัย (บ้านหาดสูง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่จำนวน 10 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 15 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ คือ

ลักษณะของเครื่องมือ

1. แบบสอบถามวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติการและปัญหาการปฏิบัติในยุควิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติการและปัญหาการปฏิบัติในยุควิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำนวน 26 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับ 5 ระดับผู้วิจัยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของข้อมูลเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ยของเบสท์

2. แบบสัมภาษณ์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ใช้กระบวนการวิจัยโดยใช้แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างลักษณะใช้คำถามเหมือนกันทุกคน เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยพร้อมแบบสอบถาม 220 ฉบับ โดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บคืนด้วยตนเองพร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยการนัดหมายสถานที่สัมภาษณ์หรือสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกในการให้ข้อมูล

3. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะเพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อบันทึกข้อมูลในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เกณฑ์การให้คะแนนสอบถามและการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้นำมาหาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาขอบเขตของคะแนนเฉลี่ย เพื่อใช้ในการแปลความหมายตามความคิดเห็นของสภาพปัญหาในยุคนานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

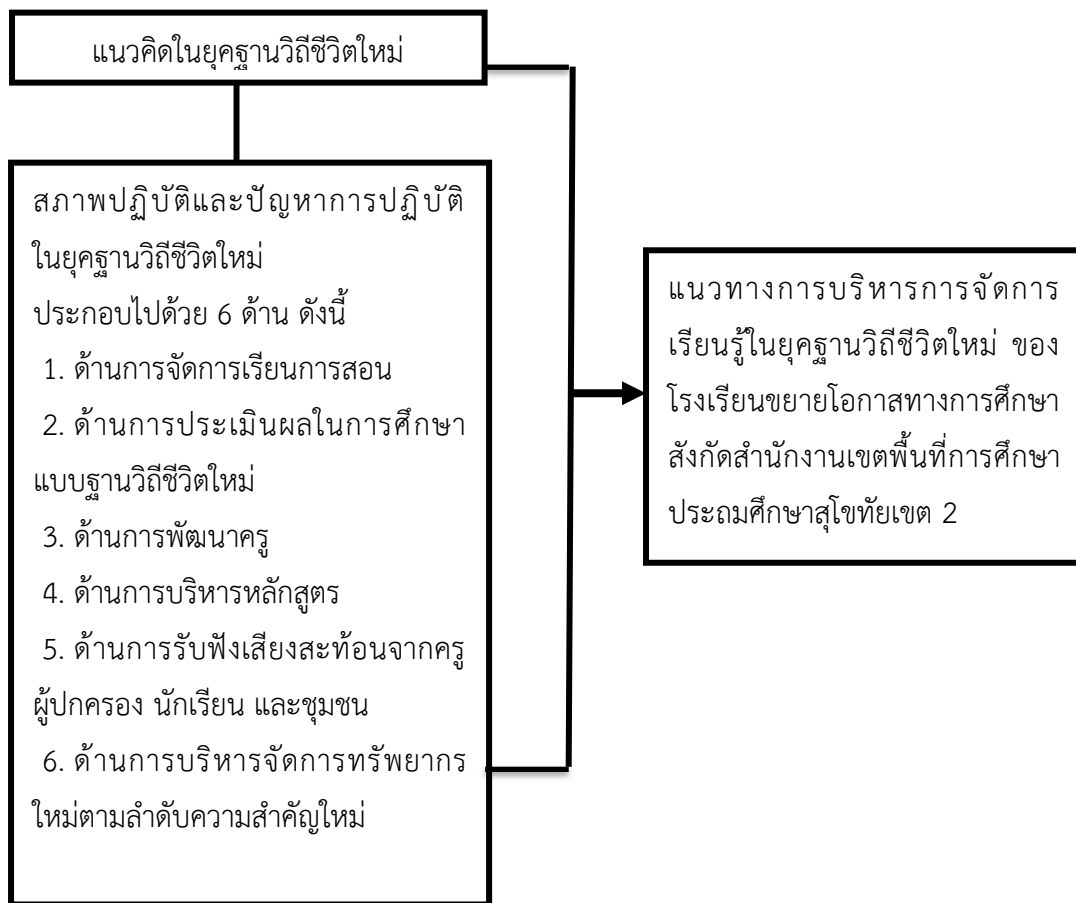
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างกันของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล

2. นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลหาแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคนานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคนานวิถีชีวิตใหม่ ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ด้านการพัฒนาครู และด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ การศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปสาระสำคัญของผล การศึกษาได้ดังนี้

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ อันดับที่ สภาพปัญหาการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัยเขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	สภาพปัญหาการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในยุค ฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา	n = 220		ระดับ	อันดับที่
		$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.87	.684	มาก	3
2	ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิต ใหม่	3.99	.705	มาก	2
3	ด้านการพัฒนาครู	3.59	.968	มาก	5
4	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.01	.732	มาก	1
5	ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน	3.53	.924	มาก	6
6	ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับ ความสำคัญใหม่	3.75	.657	มาก	4

เมื่อพิจารณาพบว่าสภาพปัญหาการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.01$, $SD = .732$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ($\bar{x} = 3.99$, $SD = .705$) ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.87$, $SD = .684$) ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ($\bar{x} = 3.75$, $SD = .657$) ด้านการพัฒนาครู ($\bar{x} = 3.59$, $SD = .968$) และด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.53$, $SD = .924$) ตามลำดับ

แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ในการจัดการเรียนการสอนในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้ดังนี้

ด้านการบริหารหลักสูตร

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรมีระบบโครงสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน โครงสร้างหลักสูตรคำนึงถึงตัวนักเรียน บริบทของโรงเรียนและชุมชนที่จะต้องสนองความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันได้ การวางแผนในการทำหลักสูตรให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

สนับสนุนให้จัดการเรียนรู้ด้วยแบบผสมผสานโดยแนะนำการกำหนดชั่วโมงเรียนให้สอดคล้องของเด็กแต่ละวัย
ปรับเปลี่ยนวิธีการวัดผล ประเมินผล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรนำผลที่ได้จากการประเมินไปสู่การต่อยอดความรู้ของผู้เรียนมี
การนำผลที่ได้จากการประเมินไปต่อยอดความรู้ของผู้เรียนเพราะต้องนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป การ
ประเมินผลใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่นสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ประเมินตาม
ความสามารถของบุคคลให้เหมาะสม

ด้านการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาควรมีการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ การเรียนการสอน
ผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน เช่น ลด
เผชิญหน้ากัน มีการเว้นระยะห่างของนักเรียนกับผู้สอน งดการเดินทางมาเรียน งดการรวมกลุ่มจำนวนมาก งด
กิจกรรมหลาย กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ดูตามความสนใจของผู้เรียน
ด้านบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรตามลำดับสิ่งที่สำคัญมากที่สุดไป
น้อยที่สุดเพื่อให้ได้เป้าหมายสูงสุดมีการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นก่อนเพื่อส่งเสริมพัฒนาความรู้ของครูและ
บุคลากรทางการศึกษา สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและเป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจพร้อมที่จะเรียนรู้
ซึ่งจะนำมาจัดการเรียนรู้ที่คุ้มค่า

ด้านการพัฒนาครู

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพัฒนาทักษะใหม่และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา
ครูอย่างยั่งยืน การพัฒนาครูไปสู่ PLC เป็นสิ่งสำคัญกับครูยุคปัจจุบันและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยนำผลไป
ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางเพื่อ
พัฒนางานการจัดการเรียนรู้ร่วมกันให้การบริหารจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาการเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนเสนอความ
คิดเห็น และการเคารพความคิดเห็น และความแตกต่างของบุคคลอื่น การปรับการบริหารจัดการเรียนรู้ให้
ได้ประสิทธิภาพจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของหลายฝ่ายเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพปัญหาการปฏิบัติและแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563 : 36) เนื่องจากการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนมีความหลากหลาย และรูปแบบการสอนเองก็ต้องปรับให้ทันปัจจุบัน มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ ระบบโครงสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน โครงสร้างหลักสูตร คำนึงถึงตัวนักเรียน บริบทของโรงเรียนและชุมชนที่จะต้องสนองความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบันได้

รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2563 : 38) เนื่องจาก การวัดผลลัพธ์ว่าผู้เรียนเหมาะกับการเรียนรู้รูปแบบไหน และอะไรที่จะสามารถเติมทักษะที่คุณครูคาดหวังได้ การประเมินผลในวิถีการศึกษาใหม่จึงเป็นการทำความเข้าใจไม่ใช่การตัดสิน มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ ผลที่ได้จากการประเมินมีผลอย่างมากในการต่อยอดความรู้ของผู้เรียนเพราะต้องนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป การประเมินผลใช้วิธีการที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่นสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ประเมินตามความสามารถของบุคคลให้เหมาะสม

ด้านการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ ดวงชื่น. (2563, 783-795.). เนื่องจากเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ภายใต้ความปกติใหม่ (New Normal) ทั้งด้านการจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้พร้อมสู่โลกยุคใหม่ การบริหารหลักสูตร รวมถึงการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ในการปรับกระบวนการบริหารจัดการศึกษาจากองค์กรการศึกษา มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้โรงเรียนของขยายโอกาสทางการศึกษา คือ การเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ (On site) การเรียนการสอนผสมผสานแบบออนไลน์และออฟไลน์ สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน เช่น ลดเผชิญหน้ากัน มีการเว้นระยะห่างของนักเรียนกับผู้สอน งดการเดินทางมาเรียน งดการรวมกลุ่มจำนวนมาก งดกิจกรรมหลาย กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ดูตามความสนใจของผู้เรียน

ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยวิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล (2563 : 48) เนื่องจากการประเมินตนเองของผู้เรียนจะเป็นวิธีการหลักของการประเมินการเรียนรู้ใน New normal เนื่องจากการเรียนรู้ในฐานวิถีชีวิตใหม่ผู้เรียนจะมี Platform ในการเรียนรู้ที่หลากหลายมากขึ้น มีทางเลือกในการเรียนรู้มากขึ้น มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ การบริหารจัดการทรัพยากรตามลำดับสิ่งที่สำคัญมากที่สุดไปน้อยที่สุดเพื่อให้ได้

เป้าหมาย จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นก่อนเพื่อส่งเสริมพัฒนาความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนและเป็นสิ่งที่นักเรียนให้ความสนใจพร้อมที่จะเรียนรู้ซึ่งจะนำมาจัดการเรียนรู้ที่คุ้มค่า

ด้านการพัฒนาครู สอดคล้องกับงานวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 48) เนื่องจากปรับทักษะของครูเพื่อเอาเทคโนโลยีมาใช้ในปัจจุบันและในอนาคตเป็นการฝึกฝนสอน หนังสือผ่านจอโทรทัศน์หรือจอกล้องคอมพิวเตอร์ คุณครูจะต้องสามารถเข้าไปพูดคุยผ่านแพลตฟอร์ม ต่าง ๆ ที่มีอยู่เพื่อรับรู้ปัญหาต่าง ๆ ความต้องการในการเรียนรู้ของเด็ก ๆ เป็นการสอนเป็นการรับข้อมูล เป็นการเพิ่มเติมความรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเด็กนักเรียน มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ พัฒนาทักษะใหม่และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาครูอย่างยั่งยืนการพัฒนาครูไปสู่ PLC เป็นสิ่งสำคัญกับครูยุคปัจจุบันและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องโดยนำผลไปปรับวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอเป็นการได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และหาแนวทางเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนรู้ร่วมกันให้การบริหารจัดการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

และด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เนื่องจากระบบการศึกษาจะเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมมีการให้ความสำคัญกับกระบวนการ รวมถึง well-being ของนักเรียนแบบองค์รวมเกิดการพัฒนาการศึกษาโดยการรับฟังเสียงสะท้อนจากทุกระดับ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน ร่วมกันตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ที่จะช่วยให้โรงเรียนและครูประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้รับความปกติใหม่หลังวิกฤต ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) มีแนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ การเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนเสนอความคิดเห็น และการเคารพความคิดเห็นและความแตกต่างของบุคคลอื่น การปรับการบริหารการจัดการเรียนรู้ให้ได้ประสิทธิภาพจะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของหลายฝ่ายเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการบริหารหลักสูตร ควรจัดระบบโครงสร้างหลักสูตรโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน
2. ด้านการประเมินผลในการศึกษาแบบฐานวิถีชีวิตใหม่ ควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ทันยุค 5.0 ทันเทคโนโลยี เน้นภาคปฏิบัติคือการปฏิบัติจริง และคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรสอนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่สอนโดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง สอนแบบเล่นปนเรียนสร้างความสนใจในการเรียน ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวในสิ่งใหม่ ๆ กระตุ้นการสนใจของผู้เรียน

4. ด้านบริหารจัดการทรัพยากรใหม่ตามลำดับความสำคัญใหม่ ควรจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนที่มีความจำเป็นก่อน ส่งเสริมพัฒนาความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้กำลังใจแก่ผู้เรียน

5. ด้านการพัฒนาครู ควรมีการพัฒนาความรู้ อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ควรจัด PLC ทุกวันตอนเย็นหรือทุกสัปดาห์เพื่อปรึกษาหรือแก้ไขปัญหา

6. ด้านการรับฟังเสียงสะท้อนจากครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ควรเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นได้ทุกความเห็นอาจเป็นการเขียนใส่กระดาษ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปผลออกมา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2

2. ควรศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการการเรียนรู้ในยุควิถีชีวิตใหม่โดยขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 แล้วนำผลที่ได้จากการศึกษาไปปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2563. แหล่งที่มา: <https://moe360.blog/2020/05/08/>
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2563). การบริหารจัดการศึกษาับความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19. วารสารศิลปการจัดการ. 4 (3), 783-795.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล. (2563). การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์
โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E

**The Development of a Professional Learning Community of Thai Language
Teachers Mathayomsuksa 4 to Develop Critical Reading Abilities from
Online Teaching Materials Using the 7E Learning
Cycle Learning Model**

อัญชนา ตันวิเชียร

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Anchana Tanvichien

Slipakorn University, Thailand

E-mail : anchana_tan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครูเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยและรูปแบบการสอนการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E 2) เพื่อศึกษาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในด้านการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้รูปแบบการสอนการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E 3) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ให้ได้ตามเกณฑ์ร้อยละ 75 และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการสอนการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนและครูผู้สอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบวัดความรู้ 2) แบบประเมินสังเกตการสอน 3) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน 4) แผนการจัดการเรียน 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และ 6) แบบสอบถามความคิดเห็นของครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ของครูเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยและรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ของครูผู้สอนทั้ง 2 คน มีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์หลังการสร้างชุมชนการเรียนรู้เท่ากับ 100 อยู่ในระดับสูงมากทั้งสองคน

2. ความสามารถด้านการจัดการสอนของครูด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ทั้ง 3 คน รวม 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 16.11 คิดเป็นร้อยละ 80.56 ระดับความสามารถอยู่ในระดับดีมาก

3. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หลังเรียนเท่ากับ 33.22 คิดเป็นร้อยละ 83.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.92, S.D. = 0.10)

คำสำคัญ : ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ; การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ; รูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E

Abstracts

This research aims to 1) Evaluate how the teachers' knowledge pertaining to the development of a professional community advanced after they went through a process of establishing one. Changes in their understanding of the 7E learning cycle are also examined. 2) Study the teachers' teaching and learning management competencies in building a professional learning community, and their use of the 7E learning cycle pattern 3) To improve the Mathayomsuksa 4 students' application of critical thinking in online media consumption through the use of the 7E learning cycle learning model to meet the criteria score of 75%, and 4) Study the opinions of the Thai language teachers concerning the building a professional learning community and learning model of the 7E learning cycle. The samples used in the research were Students and Teacher at Bangpakok Witthayakhom School. The research tools consisted of 1) Teacher knowledge measurement 2) Teacher observation checklist questionnaires 3) Teacher interview forms 4) Learning management plans 5) A critical reading achievement test of students and 6) Thai language teachers' opinion questionnaires. The data were analyzed using mean ($\bar{X}$) , standard deviation (SD), and a relative development score (Relative Gain Score).

The results of the research were as follows:

1. Teachers' knowledge of building a Thai teacher professional learning community and the 7E learning cycle of the teachers of the two teachers had a relative development score after building a learning community of 100 is very high in both of them.

2. The teaching ability of teachers in critically reading by using the 7E learning cycle learning model, all 3 of the 3 times had the mean ($\bar{X}$) of 16.11 or 80.56 percent of the level of skill which means very good.

3. The results of the critical reading achievement test from online media using the 7E learning cycle learning model of the sample students in Mathayomsuksa 4 had a post-study

average of 33.22 or 83.05 %, which is higher than the established 75 % threshold, statistically significant at the .01 level.

4. The opinions of Thai language teachers towards building a learning community and learning management using the 7E learning cycle learning model are most agree ($\bar{X}$) = 4.92, S.D. = 0.10

Keyword: Professional Learning Community; Critical Reading; 7E Cycle Learning Model

บทนำ

การศึกษาในยุคปัจจุบันคือการศึกษาเพื่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้คือ 3R x 7C ซึ่ง 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ Critical thinking & Problem solving ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ดังที่ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (อ้างถึงใน เอมอร เนียมน้อย, 2551 : 9) ที่ได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า เนื่องจากในสังคมโลกยุคศตวรรษที่ 21 การติดต่อสื่อสาร และการเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ของคนในสังคมโลกดำเนินไปอย่างรวดเร็ว หลากหลาย และกว้างขวาง ข้อมูลเหล่านั้นมีทั้งส่วนที่เป็นประโยชน์และให้โทษ ผู้รับสารในยุคนี้จึงจำเป็นต้องมีความสามารถประเมินคุณค่าของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีทักษะในด้านการรับสารโดยเฉพาะการอ่าน ในขั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหรืออ่านเป็น

นอกจากนี้ ดร.ศรีดา ตันตะอริพานิช กรรมการผู้จัดการมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย และ อนุกรรมการส่งเสริมการป้องกันคุ้มครองเด็ก และเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ เปิดเผยผลสำรวจเยาวชนผ่านทางออนไลน์อายุ 6-18 ปี จำนวน 15,318 คน ทั้งประเทศ ปี 2562 พบว่า เด็กเกือบทั้งหมดเห็นว่าอินเทอร์เน็ตมีประโยชน์ แต่ในเวลาเดียวกันก็ตระหนักถึงภัยอันตรายและความเสี่ยงหลากหลายรูปแบบ จึงแนะแนวทางว่าเด็กควรสร้างทักษะชีวิต ฝึกระเบียบวินัยในการควบคุมตนเองและความรับผิดชอบ สอนให้มีทักษะรู้เท่าทันสื่อและความฉลาดทางดิจิทัล (ฉัตรชัย นกดี, 2563 : ออนไลน์)

จากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนในรายวิชาภาษาไทยพื้นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นปัญหาสำคัญของนักเรียน (พรพัสพันธ์ แสนสีสม และ นุชสุนทร อักษรศรี. สัมภาษณ์. 2561) จากปัญหาดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการรวมกลุ่มของครูเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ปัญหาร่วมกันต้องสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Communities (PLC) เพื่อให้การแก้ปัญหามีประสิทธิภาพมากที่สุด ดังที่ ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน และ นักรบ หมี่แสน (2560 : 175) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ เนื่องจากกระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการให้คำแนะนำซึ่งคุณภาพของนักเรียน แต่การนิเทศที่เหมาะสมกับการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ก็คือ การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพราะมีการแลกเปลี่ยนการสังเกตการสอน เพื่อหาข้อบกพร่องและข้อดีเพื่อแลกเปลี่ยนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตน ซึ่งวิธีการสอนที่ผู้วิจัยเลือกใช้

คือ การจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E เป็นการสอนที่เน้นการถ่ายโอนความรู้และตรวจสอบความรู้เดิมเป็นการฝึกให้นักเรียนหาวิธีค้นหาความรู้ด้วยตนเองซึ่งจะช่วยจดจำความรู้ไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งช่วยให้จดจำความรู้ได้นานและสามารถถ่ายโอนความรู้ อารีย์ สุขใจรวเขตต์ (2553 : 3) กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 7E จะพัฒนาการอ่านโดยใช้การคิดได้ ดังจะเห็นได้จากกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน

ผู้วิจัยจึงได้เลือกการแก้ไขโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และเทคนิคที่ผู้วิจัยเลือกมาแก้ไขปัญหาคือ วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ซึ่งจะเน้นกระบวนการคิดค้นหาคำตอบเองของผู้เรียนโดยที่มีครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ นอกจากนี้ในการติดตามผลการวิจัย ผู้วิจัยจำเป็นต้องอาศัยการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการดำเนินการแก้ไข เพื่อแลกเปลี่ยนแนะนำกันระหว่างผู้สอน เพื่อให้ผลการดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครูเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทย และรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ก่อนและหลังการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
2. เพื่อศึกษาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูครูภาษาไทยในด้านการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E
3. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ให้ได้ตามเกณฑ์ร้อยละ 75
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Shot Case Study มีประชากร คือ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 ห้องเรียน ทั้งหมด 544 คน และ 2) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร จำนวน 14 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งหมดจำนวน 114 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และ 2) ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคมซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 3 คน

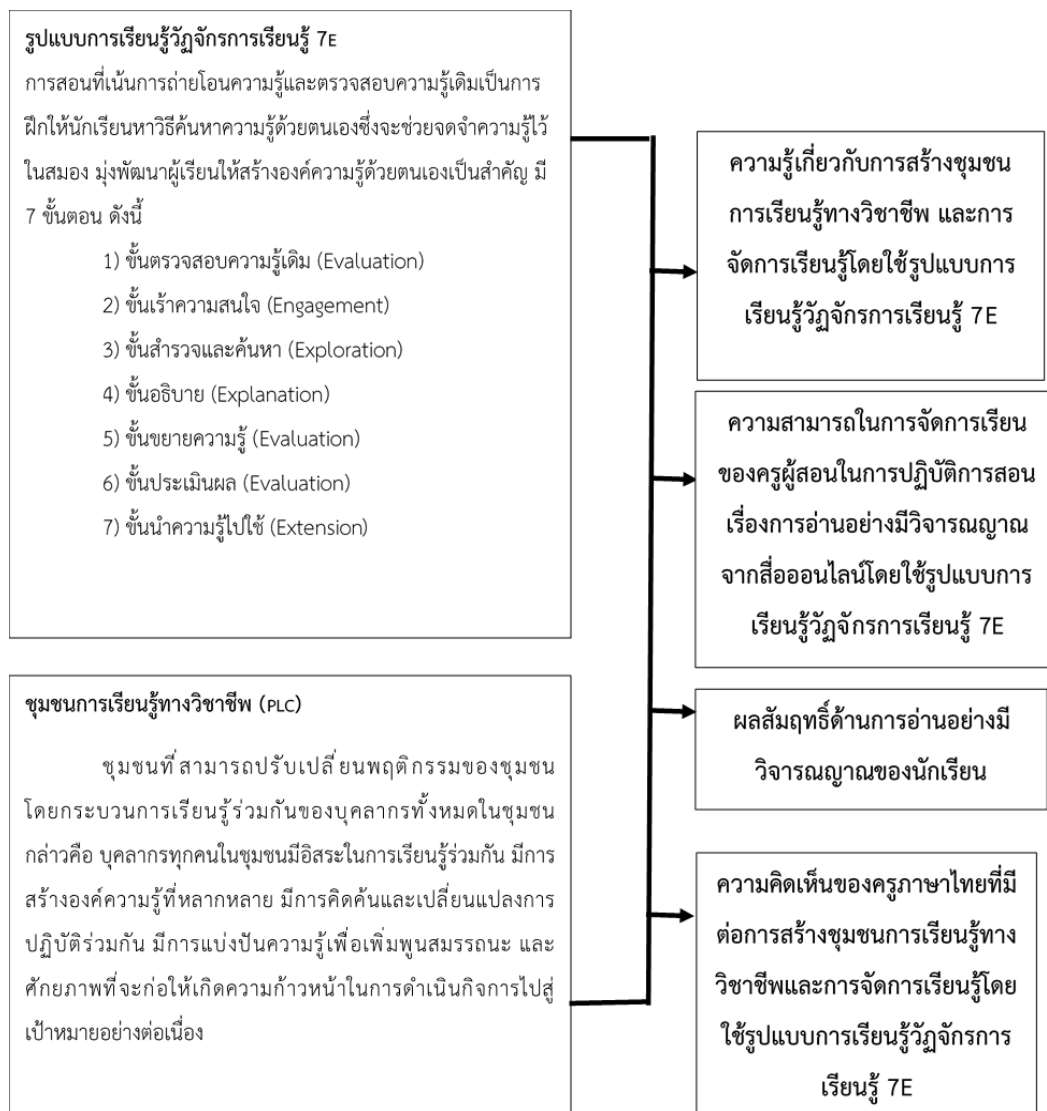
เครื่องมือการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผ่านการพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และนำผลมาพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย 1.เครื่องมือที่ใช้กับครูจำนวน 5 ฉบับ ได้แก่ 1.1) แบบวัดความรู้ของครู 1.2) แบบประเมินสังเกตการสอนแบบตรวจสอบรายการของครู 1.3) แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน 1.4) แผนการจัดการเรียนรู้ 1.5) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูภาษาไทย 2.เครื่องมือที่ใช้กับนักเรียน คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการทดลอง โดยได้ทำการทดสอบก่อนทดลอง (Pre-test) ความรู้ของครู 2) ขั้นตอนทดลอง สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักร 7E 3 ชั่วโมง จากนั้นดำเนินการสอนตามแผนที่วางไว้ 10 คาบ สลับกับการดำเนินการนิเทศครูและจัดประชุมสรุปการนิเทศ Peer Coaching โดยใช้แบบประเมินสังเกตการสอนของครู ทั้งหมด 3 ครั้ง และ 3) ทดสอบหลังทดลอง (Posttest) และสอบถามความคิดเห็นของครูกับครูที่สอนภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักร 7E รวมถึงทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน (Posttest) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

1. ศึกษาความรู้ของครู โดยใช้คะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์
2. ศึกษาความสามารถด้านการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยแบบประเมินสังเกตการสอนแบบตรวจสอบรายการ โดยใช้การหาค่าร้อยละ
3. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75
4. ศึกษาความคิดเห็นของครูด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ความรู้ของครูเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยและรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ของครูผู้สอนทั้ง 2 คน พบว่ามีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์หลังการสร้างชุมชนการเรียนรู้เท่ากับ 100 และ 100 อยู่ในระดับสูงมากทั้งสองคน

2. ความสามารถด้านการจัดการสอนของครูด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ทั้ง 3 คน รวม 3 ครั้ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 16.11 คิดเป็นร้อยละ 80.56 ระดับ

ความสามารถอยู่ในระดับดีมาก หากดูเป็นรายบุคคลตามลำดับจากมากไปน้อยพบว่า ครูคนที่ 1 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17 คิดเป็นร้อยละ 85 ระดับความสามารถอยู่ในระดับดีมาก ครูคนที่ 3 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 16 คิดเป็นร้อยละ 80 ระดับความสามารถอยู่ในระดับดีมาก และครูคนที่ 2 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.33 คิดเป็นร้อยละ 76.67 ระดับความสามารถอยู่ในระดับดี

3. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วิจัยจากการเรียนรู้ 7E ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) หลังเรียนเท่ากับ 33.22 คิดเป็นร้อยละ 83.05 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 ที่ตั้งไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วิจัยจากการเรียนรู้ 7E โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.92, S.D. = 0.10)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ครูภาษาไทยระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจากสื่อออนไลน์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วิจัยจากการเรียนรู้ 7E สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาด้านความรู้ของครูเกี่ยวกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูภาษาไทยและรูปแบบการสอนการเรียนรู้วิจัยจากการเรียนรู้ 7E พบว่า ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์อยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่ารูปแบบของกระบวนการวิจัยที่เป็นรูปแบบการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน ส่งผลให้ครูมีการพัฒนาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุธิภรณ์ ขนอม และคณะ (2559 : 21-34.) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูประถมศึกษา มีสององค์ประกอบหลัก คือ 1) แนวคิดหลักของการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 6 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม ความร่วมมือของทีมที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ การแบ่งปันวิธีปฏิบัติ ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเงื่อนไขการสนับสนุนและการสร้างสัมพันธ์ และ 2) กระบวนการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นดำเนินการ ขั้นตรวจสอบ และขั้นปรับปรุงแก้ไข ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบพบว่า ครูผู้สอนภาษาไทยมีความรู้ความสามารถในด้าน

การสอนภาษาไทย ด้านกลวิธีการสอน และด้านบริหารจัดการชั้นเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดและนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูในระดับมาก

นอกจากนี้ในการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นยังส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ดังเช่นขั้นก่อนการวิจัยที่มีการอบรมความรู้ความเข้าใจเชิงปฏิบัติให้แก่ครูผู้เข้าร่วม เป็นผลให้ครูผู้เข้าร่วมทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นก่อนที่จะทำการสอน ดังที่ อรุณรุ่ง โยธสิงห์ (2559 : 18 - 19) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการที่สำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และในขั้นการดำเนินการวิจัย การประเมินผลการสอนและการนิเทศติดตามการสอนของกลุ่มครูผู้ทำการวิจัย ยังเป็นไปในรูปแบบของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ซึ่งการประเมินแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ เนื่องจากเป็นการประเมินกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร คือ ให้คำแนะนำ เสนอแนวความคิดอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกันแก้ปัญหาข้อบกพร่อง สลับกันทำหน้าที่ในแต่ละบทบาทของตนเอง ทั้งเป็นผู้ประเมินและผู้รับการประเมิน และรับฟังข้อบกพร่องพร้อมปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ สดรู้ง (2559 : 14-24.) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน : ทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ยั่งยืน ซึ่งสะท้อนว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเหมาะสมกับบริบทที่ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนมานาน การนิเทศการสอนในแบบนี้อาจทำให้เกิดความอึดอัดหรือการไม่ยอมรับ แต่การนิเทศแบบนี้ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสร่วมกันในการแก้ปัญหา แบ่งปันประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในศักยภาพที่แต่ละคนมี สร้างความเชื่อถือและไว้วางใจระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน มีบรรยากาศในการทำงานที่เป็นกันเอง ครูลดความกดดันและสร้างความมั่นใจในการทำงานได้มากขึ้นเมื่อมีเพื่อนเป็นคู่คิด เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูด้วยการนิเทศที่ยั่งยืน

2. ผลการศึกษาความสามารถของครูผู้สอนในด้านการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการใช้รูปแบบการสอนการเรียนรู้วิถีการการเรียนรู้ 7E พบว่าครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากระหว่างการดำเนินการทดลองได้ดำเนินการนิเทศครูและจัดประชุมสรุปการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) เพื่อประเมินความสามารถรวมทั้งหมด 3 ครั้ง ผลคะแนนความสามารถของครูจากการนิเทศพบว่า ในการประเมินมีการพัฒนาในทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้มีขั้นตอนการนิเทศติดตาม ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกลักษณะการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ในขั้นตอนการนิเทศที่มีลักษณะการนิเทศแบบเป็นทีม มีการนิเทศจับคู่เปลี่ยนเวียนแต่ละบุคคล เน้นการพัฒนาการสอน มีการสังเกตการณ์สอนระหว่างกัน หลังจากการสังเกต มีการแลกเปลี่ยนพูดคุยทำให้ครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศรู้จุดบกพร่องของตน นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์กับครูผู้ร่วมวิจัยหลังการทดลอง พบว่า การแลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และการสะท้อนกลับข้อมูลการสอน ช่วยให้ครูผู้สอนแก้ไขข้อบกพร่องได้ดีกว่าการดำเนินการสอนเพียงลำพัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย์พร ศิริยุทธ์ และ ชนสิทธิ์ สิทธิสุนเนิน (2557 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนแบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ของครูผู้สอนหลังจากได้รับการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน พบว่าโดยรวมครูมีความสามารถในระดับมาก

ครูผู้ร่วมการทดลองทั้งหมดล้วนแต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 6 ปี ทำให้มีการเสนอแนวทางและมีความเข้าใจและประเมินสถานการณ์การสอนได้ค่อนข้างดี เนื่องมาจากประสบการณ์ในการสอนที่มีจึงทำให้เกิดความเข้าใจ เรียนรู้ และการปรับได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561 : 1 - 16) ที่กล่าวว่าครูทุกคนจำเป็นต้องพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพ โดยสามารถพัฒนาตนเองและได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีพัฒนาการทางวิชาชีพที่เติมเต็มในแต่ละระยะของการเป็นครู

3. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการวิจรรณญาณจากสื่อออนไลน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางด้านการวิจรรณญาณจากสื่อออนไลน์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้มาจากการอ่านอย่างมีวิจรรณญาณจากสื่อออนไลน์ เป็นกระบวนการอ่านที่ต้องใช้ความคิดขั้นสูงในการอ่านเพื่อการรู้เท่าทันสื่อออนไลน์ และสามารถพิจารณาแยกแยะสื่อเหล่านั้นได้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E มีขั้นตอนในการพัฒนา 7 ขั้นตอน ซึ่งขออภิปรายแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นทบทวนความรู้เดิม (Elicitation Phase) เป็นขั้นแรกของทุกแผนการสอน ครูจะตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงพื้นความรู้เดิม จึงส่งผลให้ขั้นตอนต่อไปสามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พฤกษ์ โปรงสำโรง (2556 : 67) พบว่า นักเรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิม แล้วนำไปสู่การตรวจสอบความขัดแย้งของข้อมูลใหม่กับความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสติปัญญาให้สอดคล้องกับความรู้เดิมที่มีอยู่

2. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement Phase) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน ที่ครูผู้สอนจะกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เช่น การให้ดูวิดีโอที่สั้น ๆ ซึ่งพบว่านักเรียนให้ความสนใจในขั้นนี้ สอดคล้องกับ วิดาต หะยีตาเฮร์ (2557 : 85) พบว่า การสร้างความสนใจของนักเรียนด้วยสื่อ เช่น ภาพ อุปกรณ์ หนังสือพิมพ์ และคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ทำให้นักเรียนเกิดความสงสัยและสร้างความอยากรู้อยากเห็น

3. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration Phase) เมื่อนักเรียนทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้ ก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางสำรวจตรวจสอบ โดยครูเน้นการสำรวจและค้นหาคำตอบด้วยตัวเองในลักษณะกลุ่ม พบว่า เมื่อมารวมกลุ่มกัน ทำให้การสำรวจและค้นหาคำตอบเป็นกลุ่มเกิดข้อคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น สอดคล้องกับ ศุภวรรณ เล็กวิไล (2539 :78) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

4. **ชั้นอธิบาย (Explanation Phase)** เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลมาอย่างเพียงพอ จึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แผลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้พบว่า มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของนักเรียน และพฤติกรรมกลุ่มส่งผลต่อขั้นตอนนี้ ดังที่ปริศนา ประชุมพันธ์ (2556 : 106) พบว่าการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในกลุ่มและภายในห้องเรียน

5. **ชั้นขยายความคิด (Expansion Phase)** เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น ในขั้นตอนนี้จะเป็นการทำกิจกรรม โดยให้นักเรียนได้อ่านสื่อออนไลน์ และมีคลิปวิดีโอสั้น ๆ ให้ดูระหว่างทำกิจกรรม สอดคล้องกับ ญาดา ลือสัจย์ (2557 : 97) ที่ค้นพบว่า รูปแบบการสอน 7E ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสิ่งที่ตนได้ค้นคว้าและสรุป พร้อมใช้วิจารณ์ญาณของตนเองสื่อสารกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกัน โดยในชั้นอธิบายและขยายความคิดนี้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่ช่วยให้นักเรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการวิเคราะห์ สรุป อภิปรายผลด้วยรูปแบบต่าง ๆ โดยอ้างอิงข้อมูลประกอบอย่างมีเหตุผล

6. **ชั้นประเมินผล (Evaluation Phase)** เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การประเมินภาระงาน การทำผังมโนทัศน์ เป็นต้น เพื่อตรวจสอบความรู้ของนักเรียน จากการทดลองพบว่า ผลการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ดังที่ วรางคณา ชังโต (2559 : 64) กล่าวว่า รูปแบบการสอน 7E ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่สามารถประเมินความรู้ ความสามารถของตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยในขั้นประเมินผลนักเรียนได้ประเมินความรู้ทักษะต่าง ๆ ของตนเอง

7. **ชั้นต่อยอดความรู้ (Extension Phase)** ครูจะต้องจัดเตรียมโอกาสให้นักเรียนได้นำสิ่งที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เรียกว่า “การถ่ายโอนการเรียนรู้” ครูผู้สอนจะพยายามโยงเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยการศึกษา ตั้งข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นลักษณะของการเชื่อมโยงทางความคิด ดังที่อารี พันธมณี (2546) อ้างถึงใน กนกวรรณ คงอิรัช (2548 : 158) ได้กล่าวไว้ว่าการสอนของครูที่มีประสิทธิภาพนั้น คือการสอนที่สามารถช่วยให้นักเรียนนำความรู้จากชั้นเรียนไปใช้นอกชั้นเรียนได้ เป็นการถ่ายโยงความรู้นั่นเอง การถ่ายโยงความรู้จะเกิดขึ้นได้หากครูสอนให้นักเรียนมีทักษะในสิ่งที่เรียน สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้แล้วในอดีตมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือนำมาเชื่อมโยงสถานการณ์ใหม่ ๆ ในปัจจุบันหรือในอนาคต

ดังที่เห็นจากรูปแบบกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

4. การศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทยที่มีต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการสอนการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E พบว่าโดยภาพรวมครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความคิดเห็นต่อการสร้าง

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและรูปแบบการสอนการเรียนรู้วิถีจักรการเรียนรู้ 7E โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.10

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดในด้านการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้

นอกจากนี้ในด้านความคิดเห็นของครูภาษาไทยที่มีต่อรูปแบบการสอนการเรียนรู้วิถีจักรการเรียนรู้ 7E ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 จำแนกเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านที่ครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้วิถีจักรการเรียนรู้ 7E สามารถทำให้นักเรียนมีการค้นคว้าหาความรู้มากขึ้น ด้านการพัฒนาความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ และด้านประโยชน์สามารถนำไปต่อยอดในชีวิตประจำวันได้ ด้านความน่าสนใจของวิธีการสอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้วิถีจักรการเรียนรู้ 7E และด้านสุดท้าย ด้านประโยชน์สามารถนำไปต่อยอดในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นผลมาจาก วิธีการสอนรูปแบบการเรียนรู้วิถีจักรการเรียนรู้ 7E เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนจะต้องเป็นฝ่ายหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่คงทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ สุขวัฒนาสินธุ์ (2559 : 85) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการสอน 7E และเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขันเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง มากกว่าการเรียนการสอนปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1. รูปแบบของการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพยังไม่เป็นแบบแผนที่ชัดเจน ดังนั้น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในหน่วยงาน จึงควรมีการทำความเข้าใจเรียนรู้อย่างจริงจังและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจริง บันทึกข้อมูลอย่างมีแบบแผน โดยผู้บริหารเป็นฝ่ายอำนวยความสะดวก
2. การจับกลุ่มบุคคลากรครูเพื่อสร้างชุมชนทางการเรียนรู้ทางวิชาชีพควรจับกลุ่มกับบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน ควรจะเป็นระดับชั้นเดียวกันและเนื้อหาวิชาเดียวกัน เพราะทำให้มีตัวแปรเดียวกัน คือ นักเรียนกลุ่มเดียวกัน และ มีธรรมชาติวิชาเดียวกัน

3. การเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้วัฏจักรการเรียนรู้ 7E เป็นรูปแบบที่ต้องใช้ระยะเวลาในการทำกิจกรรม เวลาในการทำกิจกรรมควรเป็น 2 ชั่วโมง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ต่อเนื่อง แต่ในคาบเรียนปกติของวิชาภาษาไทยจะมีเวลาเพียง 1 ชั่วโมง ดังนั้น การแก้ปัญหา คือ การจัดคาบสอนในลักษณะคาบคู่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยสะท้อนว่าการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ทำให้เกิดการพัฒนาเมื่อใช้ร่วมกับกระบวนการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ดังนั้นจึงเสนอแนะว่าในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการนิเทศที่ส่งผลต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่าส่งผลหรือไม่

2. ผลการวิจัยบ่งชี้ว่าจำนวนครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีผลต่อกระบวนการการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ดังที่เห็นได้ว่าการวิจัยครั้งนี้มีครูผู้เข้าร่วม 3 คน ในการนิเทศครูผู้เข้าร่วมสามารถสลับเป็นผู้ประเมินและผู้รับการประเมินได้ แต่ทั้งนี้ก็จะมีบางครั้งที่ครูผู้เข้าร่วมติดภาระงาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยจำนวนผู้เข้าร่วมที่มีผลต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่าส่งผลหรือไม่

3. ผลการวิจัยสะท้อนว่า ช่วงวัยของครูผู้เข้าร่วมการวิจัยมีผลต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และต่อการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Coaching) ดังที่เห็นได้จากการประชุมกลุ่มสะท้อนให้เห็นว่า การที่ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีช่วงวัยที่ไม่ต่างกันมาก ทำให้บรรยากาศของการนิเทศเป็นไปอย่างเป็นกันเอง ชี้ข้อบกพร่องด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในด้านช่วงวัยของครูผู้เข้าร่วมการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ คงอิริรักษ์. (2548). การวิจัยและพัฒนาแบบตรวจสอบรายการการประเมินหลักสำหรับการประเมินตนเองของครูด้านการจัดการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้วงจรการเรียนรู้แบบเชว่นอี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย นกดี. (2563). “เด็กไทย” รู้เท่าทัน ป้องกันภัยจากสื่อออนไลน์. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thaihealth.or.th/Content/50986>
- จุไรรัตน์ สุตรุ่ง. (2559). การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน : ทางเลือกหนึ่งในการพัฒนาวิชาชีพครูที่ยั่งยืน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 9 (2), 14-24.

- ญดา ลือสัตย์. (2557). ผลการเรียนรู้อีเลิร์นนิ่งโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E วิชาชีววิทยาที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นวรรตน์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2559). ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ร่วมกับเทคนิคกลุ่มร่วมมือแข่งขัน วิชาหลักภาษาไทยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักภาษาไทยและทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. รายงานการวิจัย. กองทุนวิจัยคณะครุศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุชสุคนธ์ อักษรศรี. (2560). โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์ 20 ธันวาคม 2561.
- ปณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. (พิมพ์ครั้งที่ 12). นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- ปรีศนา ประชุมพันธ์. (2553). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพัฒน์ สนั่นสีสม. (2560). โรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม จังหวัดกรุงเทพมหานคร. สัมภาษณ์ 20 ธันวาคม 2561.
- พฤกษ์ โปร่งสำโรง. (2556). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอน 7E ในวิชาฟิสิกส์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษาวิทยาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์ และ นักรบ หมีแสน. (2560). ความเป็นครูและการพัฒนาครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรางคณา ชังโต. (2559). ผลของการใช้รูปแบบการสอน 7E ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยและความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิดาต หะยิตาเฮร์. (2557). ผลของรูปแบบการเรียนการสอนแบบวัฏจักรเรียนรู้ 7 ขั้น (7E) ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหา และเจตคติต่อการเรียนวิชาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสังคมพหุวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ศุภวรรณ เล็กวิไล. (2539). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียนภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิภรณ์ ขนอม และคณะ. (2561). รูปแบบการบริหารชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาความสามารถในการสอนภาษาไทยของครูในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 29 (1), 21-34.
- สุรีย์พร ศิริยุทธ์ และชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2557). การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้เรื่อง อาเซียนแบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6. ปรินญาณินพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อรุณรุ่ง โยธสิงห์. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อารีย์ สุขใจรวนเวทย์. (2553). การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่อง การบวกและการลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7E. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เอมอร เนียมน้อย. (2551). พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู
อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

**Participation of Operational Staffs in Nong Bua Lamphu Hospital,
Mung District, Nong Bua Lamphu Province**

โสภา แสงนิล และ พิชัยรัฐ หมื่นด้วง

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sopa Saengnil and Pichairat Muenduang

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: sopita1977@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125) จำนวน 220 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติพรรณนาได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.87$, S.D.= 0.64)

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่าไม่แตกต่างกัน

* วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 25 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 27 พฤษภาคม 2564

Received: May 8, 2021; Revised: May 25, 2021; Accepted: May 27, 2021

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ นำ IT มาช่วยในการออกแบบการรายงานในการปฏิบัติงาน เพื่อง่าย และสะดวกในการทวนสอบข้อมูลบริการกับข้อมูลการปฏิบัติฯ

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม; เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน; โรงพยาบาลหนองบัวลำภู

Abstracts

The main objective of this research was to study The objective this study to the participation of operational staffs in Nong Bua Lamphu Hospital, Mung District, Nong Bua Lamphu Province. The sample used in this research was hospital staff operating at Nong Bua Lam Phu Hospital. Using the formula of Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) of 220 people. The tool used for data collection. The questionnaire was about the participation of staff in the operation of the hospital. It consists of 3 parts of content, statistics used in data analysis. The descriptive statistics were number, percentage, mean and standard deviation for the general data of the sample. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing the level of staff participation in the performance of Nong Bua Lam Phu Hospital. Classified by personal factors.

The results of the findings were as follows :

The participation of staff in the performance of the Nong Bua Lam Phu Hospital. Mueang Nong Bua Lam Phu District Nong Bua Lam Phu Province Overall, it was at the high level ($\bar{X} = 3.97$, S.D.= 0.48) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was the decision participation aspect ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.59), followed by the Operational participation ($\bar{X} = 3.99$, S.D.= 0.55) and the side with the least mean was the assessment participation ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.64).

The results of the comparison of the level of staff participation in the performance of Nong Bua Lam Phu Hospital. Mueang Nong Bua Lam Phu District Nong Bua Lam Phu Province Classified by personal factors Overall, it was found that The age difference was statistically significant at 0.05 level, while sex, education level and position were not different.

Recommendations for the development of staff participation in the performance of the Nong Bua Lam Phu Hospital. Mueang Nong Bua Lam Phu District Nong Bua Lam Phu Province is to bring IT to assist in designing operational reporting for easy and convenient verification of service information and practice information.

Keywords : Participation; Operational Staffs; Nong Bua Lamphu Hospital

บทนำ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่ อารยประเทศให้ความสำคัญ และ เป็นประเด็นหลักที่ สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตามหลักการธรรมาภิบาลที่ ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาค ส่วนรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็น เจื่อนไข และเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและต่อประโยชน์สุขของประชาชน เพราะกระบวนการ มีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศ อย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่ เป็นราชการระบบเปิด การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่ มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่นจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ ของรัฐ มีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่ แท้จริง และลดความขัดแย้งต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่ หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น ประพันธ์ วรรณบวร (2543 : 42 - 58) หลักการในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นเริ่มมาจากบทเรียนของความล้มเหลว ในการพัฒนาชุมชนชนบท ที่ไม่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาแบบยั่งยืน ประกอบกับกระแสความคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและในระดับสากลเกี่ยวกับเรื่องของการ มีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้การพัฒนาในยุคหลังๆได้เน้นประชาชนในชุมชนเป็นเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาและมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) จึงเป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาชุมชน โดยตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 เป็นต้นมา ได้มีการกำหนดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ค่อนข้างชัดเจน อรพินท์ สฟโชคชัย (2550 : 46) ในปีพุทธศักราช 2536 มีพระราชบัญญัติยกฐานะอำเภอหนองบัวลำภู เป็นจังหวัดหนองบัวลำภู โรงพยาบาลหนองบัวลำภู ได้รับการยกฐานะเป็นโรงพยาบาลทั่วไป ประจำ

จังหวัดหนองบัวลำภู โดยเป็นโรงพยาบาลทั่วไปครอบคลุมพิเศษ 200 เตียง แต่เนื่องจากสถานที่ โรงพยาบาลเดิมไม่สามารถขยายพื้นที่ได้ กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักงานงบประมาณจึงได้อนุมัติให้สร้างโรงพยาบาลแห่งใหม่ในพื้นที่สาธารณะ ที่ทางจังหวัดเตรียมไว้ จำนวน 107 ไร่ งบประมาณที่ได้รับในการก่อสร้างทั้งสิ้น 583 ล้านบาท เพื่อก่อสร้างเป็นโรงพยาบาลขนาด 400 เตียง ในปีพุทธศักราช 2540 ได้รับการเปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลทั่วไปกลุ่ม 1 เปิดบริการต่ำกว่า 300 เตียง เปิดให้บริการครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งขณะนั้นเป็นโรงพยาบาลทั่วไปขนาด 228 เตียง มีการพัฒนาในการบริการขึ้นตามลำดับ พร้อมกับการพัฒนาคุณภาพบริการ โดยเริ่มจาก การทำ 5 ส. ESB, ISO PSO , HNQA , OD , และ HA

ตามลำดับ จนถึงปัจจุบันโรงพยาบาลหนองบัวลำภู เป็นโรงพยาบาลทั่วไป ระดับ S (ตติยภูมิ) เปิดให้บริการ 323 เตียง และผ่านการรับรองคุณภาพมาตรฐานโรงพยาบาล HA

ระบบกำกับดูแลองค์กร (Governance system): การกำดูแลโดยองค์กรภายนอก รับนโยบายจากกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช.) มีการตรวจสอบจากองค์กรภายนอก เช่น สปสช. สำนักงานประกันสังคม กรมบัญชีกลาง สตง. คณะกรรมการตรวจสอบและควบคุมภายใน ของจังหวัดหนองบัวลำภู และมีระบบการนิเทศงานจากกระทรวงสาธารณสุขผ่านการตรวจราชการแบบบูรณาการ ปีละ 2 ครั้ง เช่น การบริการ service plan การขยายศักยภาพบริการไปตาม node ต่าง ๆ การลดความแออัดในโรงพยาบาลศูนย์ โดยเพิ่มการ refer back ตรวจมาตรฐานวิชาชีพจากสภา/สมาคมวิชาชีพเฉพาะต่าง ๆ ทุก 1-3 ปี ตรวจรับรองคุณภาพมาตรฐานโรงพยาบาล จาก สรพ. ทุก 3 ปี

การกำกับดูแลโดยองค์กรภายใน มีการวางระบบโรงพยาบาลคุณธรรม ประกอบด้วย 1. คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาล โรงพยาบาลหนองบัวลำภู 2. คณะอนุกรรมการป้องกันและควบคุมการละเมิดคุณธรรม จริยธรรม โรงพยาบาลหนองบัวลำภู มีการกำกับติดตามประเมินผลงานของผู้นำทีมต่าง ๆ ผ่านการประชุม lead team และกรรมการบริหาร มีคณะกรรมการตรวจสอบและควบคุมภายใน มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลฯ เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่หลายหน่วยงาน ทำให้ต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงานและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนำไปสู่การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ และไม่บรรลุเป้าหมาย

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และเป็นข้อมูลของฝ่ายบริหารในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนเพื่อพัฒนาให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของโรงพยาบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพซึ่งมีรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Research) มีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในรูปแบบของการสำรวจและนำปัญหาที่ได้จากเครื่องมือเชิงสำรวจที่เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มาอธิบายกลุ่มเพื่อหาแนวทางการแก้ไข โดยกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ได้เน้นเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่โรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้ใช้เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 490 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973 : 125) ความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดย

1. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ สสำรวจรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล หนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท มีระดับการมี ส่วนร่วมให้เลือกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของ โรงพยาบาลหนองบัวลำภู 4 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาต่อการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการ ปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู 4 ด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1.1 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกรอบแนวคิดในการวิจัย 4 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล

1.2 กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องการวัด นำร่าง ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญศาสตราจารย์ดร.พิชัยรัฐ หมื่นด้วง อาจารย์ที่ปรึกษาขอคำแนะนำ เพื่อให้ครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา และมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

1.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย 1.) ดร.ชาญยุทธ หาญชนะ อธิการบดีวิทยาลัยพิษณุบัณฑิต 2.) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.โกศล สอดส่อง รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์ วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต 3.) ดร.สุป็น สมสาร อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยพิษณุบัณฑิต เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด (Index of item objective congruence : IOC) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป

1.4 นำแบบสอบถาม ไปตรวจสอบและแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของ โรงพยาบาลนากลาง อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อหาอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total correlation) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.20 ขึ้นไป

1.6 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.90 ขึ้นไป

1.7 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานในการเพิ่มรายได้ ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหน่วยงาน ตามตารางที่ 1 จำนวน 220 คน

2) บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนัก ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	5	คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	4	คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	3	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	2	คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	1	คะแนน

2. นำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. การจัดอันดับจัดตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย

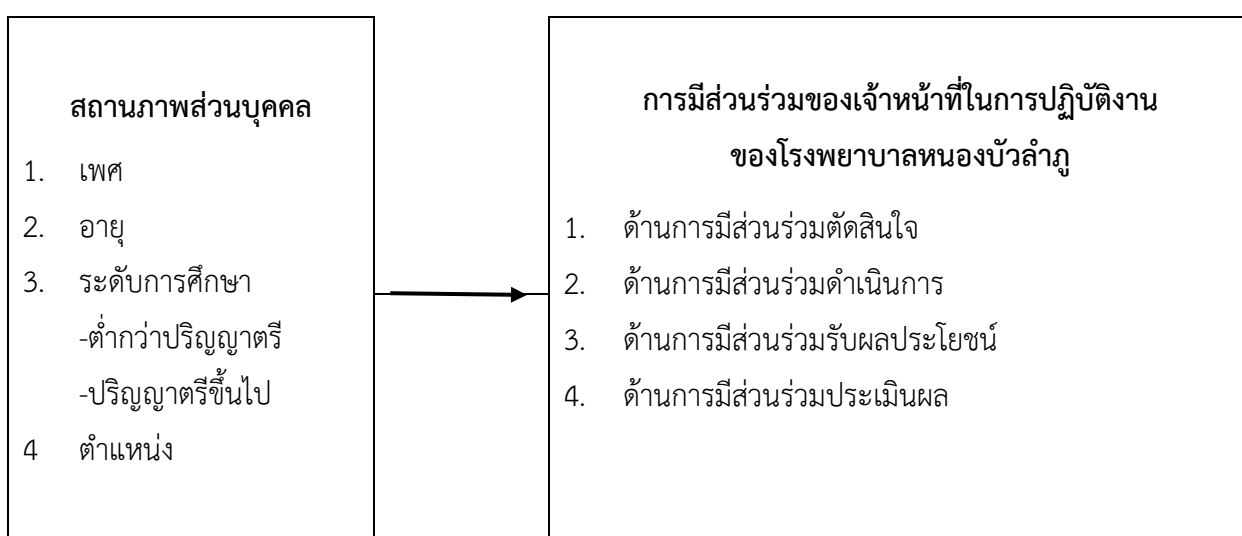
4. การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดของโคเฮนและอ์ฟฮอฟ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 4 ด้านได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (IV)

ตัวแปรตาม (DV)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 และเป็นเพศชาย จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.00 อายุอยู่ระหว่าง 36-60 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 46.36 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.18 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 87.73 และน้อยที่สุดคือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.27 มีตำแหน่งพยาบาล จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 57.73 และน้อยที่สุดคือ นักเทคนิคการแพทย์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.55

ตารางที่ 1 การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.07	0.59	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.99	0.55	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.94	0.57	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.87	0.64	มาก
รวม	3.97	0.48	มาก

2. การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.64) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.59) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.86) รองลงมาคือ ข้อ 3. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนเพื่อจัดทำโครงการหรือนโยบายการรักษาพยาบาลในเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.85) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 5. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างข้อปฏิบัติหรือข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานในการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.73)

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 9. ท่านมีส่วนร่วมในการสื่อสาร และสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นในการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ ข้อ 6. ท่านมีส่วนร่วมการในปฏิบัติการเกี่ยวกับจัดทำโครงการหรือนโยบายการรักษาพยาบาลให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่เข้ามาใช้บริการของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจรับรับงานจ้างหรือผลงานที่เป็นนโยบายการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.72)

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$, S.D.= 0.57) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15. ท่านมีส่วนร่วมในรับประโยชน์ด้าน สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปาและขวัญกำลังใจ ค่าตอบแทนและรางวัล ของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X}= 4.11$, S.D.= 0.77) รองลงมาคือ ข้อ 11. ท่านมีส่วนร่วมในการพัฒนาการปฏิบัติงานในการ รักษาพยาบาล ของโรงพยาบาลหนองบัวลำภูทั้งทางตรงและทางอ้อม ($\bar{X}= 4.02$, S.D.= 0.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 14. ท่านมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์ด้านสาธารณสุข และป้องกันโรคของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X}= 3.80$, S.D.= 0.91)

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$, S.D.= 0.64) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 16. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X}= 3.95$, S.D.= 0.84) รองลงมา คือ ข้อ 17. ท่านมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบการใช้ทรัพยากรในการรักษาพยาบาลของโรงพยาบาล หนองบัวลำภู ($\bar{X}= 3.90$, S.D.= 0.89) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 19. ท่านมีส่วนร่วมในการบริหาร นโยบายการจ้างบุคคลากร, ลูกจ้างวิชาชีพ, กำหนดค่าทำงานล่วงเวลาของเจ้าหน้าที่ในการทำงานที่ โรงพยาบาลหนองบัวลำภู ($\bar{X}= 3.81$, S.D.= 0.85)

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล หนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่าไม่ แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาล หนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่

1. โรงพยาบาลควรเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานโครงการ เพื่อเป็นการกำหนด เป้าหมายในการทำงาน และแนวทางการทำงานร่วมกัน
2. โรงพยาบาลควรจัดให้มีระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงกับแผนกต่าง ๆ ของโรงพยาบาลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
3. นำ IT มาช่วยในการออกรายงานลูกหนี้ค่ารักษาพยาบาล รายกองทุนย่อย เพื่อง่าย และ สะดวกในการทวนสอบข้อมูลบริการกับข้อมูลเรียกเก็บ
4. ใช้โปรแกรมในการแจ้งรายการติดกลับ ทำให้การแก้ไขข้อมูลรวดเร็ว ไม่เกิดปัญหาการเรียกเก็บ ค่าซ้ำ
5. ติดตามเฝ้าระวังสถานะทางการเงินจากการเรียกเก็บค่าบริการ โดยวิเคราะห์จาก Statement รายรับ รายงานผู้บริการรับทราบทุกเดือน

อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.48) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.59) รองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.55) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.64) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกมลรัตน์ เกศประทุม (2563) วิจัยเรื่องศูนย์จัดเก็บรายได้ โรงพยาบาลตากลี ที่พบว่าผลการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานจัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลตากลี ด้านความน่าเชื่อถือ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.28$ พิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ให้บริการมีความน่าเชื่อถือ $\bar{X} = 4.44$ รองลงมาคือเจ้าหน้าที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการ $\bar{X} = 4.27$ และต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการตรงตามระยะเวลาที่โรงพยาบาลกำหนดไว้ $\bar{X} = 4.21$ ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานจัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลตากลี ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.15$ พิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือห้องน้ำสะอาดพร้อมที่จะให้บริการ $\bar{X} = 4.41$ รองลงมาคือโรงพยาบาลตั้งอยู่ในเขตชุมชนเดินทางสะดวก $\bar{X} = 4.26$ และต่ำสุดคือโรงพยาบาลมีสถานที่จอดรถเพียงพอ $\bar{X} = 3.68$ ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานจัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลตากลี ด้านการให้ความมั่นใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.17$ พิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือผู้รับบริการสามารถติดต่อขอรับบริการได้อย่างสะดวก และเจ้าหน้าที่ให้บริการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย $\bar{X} = 4.19$ รองลงมาคือการให้บริการถูกต้องไม่ผิดพลาด $\bar{X} = 4.18$ และต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใสมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี $\bar{X} = 4.15$ ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานจัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลตากลี ด้านการให้ความมั่นใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.10$ พิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการได้ตรงตามความต้องการ และเจ้าหน้าที่ให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง $\bar{X} = 4.27$ รองลงมาคือเจ้าหน้าที่มีความพร้อมในการให้บริการ $\bar{X} = 4.24$ และต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการมีจำนวนเพียงพอในการให้บริการ $\bar{X} = 3.42$ ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริการงานจัดเก็บรายได้ของโรงพยาบาลตากลี ด้านการเอาใจใส่ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.21$ พิจารณาเป็นรายข้อค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ $\bar{X} = 4.25$ รองลงมาคือเจ้าหน้าที่มีความจริงใจ และเป็นกันเอง $\bar{X} = 4.23$ และต่ำสุดคือเจ้าหน้าที่ให้บริการมีกิริยาวาจาที่สุภาพในขณะที่ให้บริการ $\bar{X} = 4.15$ การประเมินเพิ่มประสิทธิภาพการเงินการคลัง 5 มิติ (มิติด้านจัดเก็บรายได้ ค่ารักษาพยาบาล) บุคลากรด้านการจัดเก็บรายได้ค่ารักษาพยาบาล ของโรงพยาบาลตากลี ประเมินการเพิ่มประสิทธิภาพการเงินการคลัง 5 มิติ จำนวน 7 คน ได้ผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 86.81 ซึ่งจากเกณฑ์การประเมินจะต้องได้คะแนนร้อยละ 90 ขึ้นไป ถ้าต่ำกว่า 90 ต้องหาแผนพัฒนาองค์กร (เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินของกระทรวงสาธารณสุข) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสอดคล้องกับแนวคิดของ เฟรเดอริก วินสโลว์ เทย์เลอร์

(Frederick Winslow Taylor :2002:54), อัดัม สมิธ (Adam Smith, 1776:34) ที่พิสูจน์พบว่า การแบ่งงานกันทำออกเป็น ส่วน ๆ (division of work) และมอบหมายงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งความสามารถของบุคลากรตามความชำนาญเฉพาะด้าน (job specialization) อย่างเสมอภาค (equity) และเป็นธรรม จะทำให้เพิ่มผลผลิตในการทำงาน (productivity) และการให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงาน โดยให้มีอิสระในการเลือกวิธีการทำงานของตนเองให้สำเร็จสอดคล้องกับแนวทาง “การบริหารจัดการโดยมีวัตถุประสงค์” ของปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Peter F. Drucker, 1993 : 45) ที่เป็นการกำหนดเป้าหมายงานในอนาคตร่วมกันระหว่างผู้บริหารและพนักงานในองค์กร ซึ่งวิธีนี้จะช่วยผลักดันให้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทายมากยิ่งขึ้น และเป็นการแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการเพิ่มผลการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับระบบบริหารของญี่ปุ่น โดยพนักงานแต่ละคนจะตั้งเป้าหมายที่ต้องการจะทำให้ได้เป็นรายปีเสนอต่อผู้บังคับบัญชา ซึ่งมักจะสูงกว่าผลงานในปีก่อน วิธีกรนี้ทำให้ผู้ปฏิบัติงานถูกฝึกฝนให้รู้จักความรับผิดชอบต่องานและการริเริ่มหาการต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีโอกาสได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุดเพื่อใช้ปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานในการเพิ่มรายได้ค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู จำแนกตามบุคคล โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสุนันท์ สาริยาชีวะ (2560 : 77-87) ที่พบว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการที่มีผลต่อการใช้บริการโรงพยาบาลราชบุรีจำแนกตาม เพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

- 1.1 ติดตามเผ้าระวังสถานะทางการเงินจากการเรียกเก็บค่าบริการ โดยวิเคราะห์จาก Statement รายรับ รายงานผู้บริการรับทราบทุกเดือน
- 1.2 พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการตรวจสอบข้อมูลการติกลับของลูกค้านี้ เพื่อแก้ไขข้อมูลการปฏิบัติงานให้ทันเวลา
- 1.3 พัฒนาการจัดการความรู้ Knowledge Management (KM) และการวางแผนกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อความยั่งยืน การจัดทำคู่มือ เอกสารคุณภาพ ขั้นตอนการทำงาน ผ่าน Website
- 1.4 ลดขั้นตอนและระยะเวลา ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบข้อมูลก่อนส่งและแก้ไขข้อมูลที่ถูกติกลับจากการเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาลให้ทันตามระยะเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

1.5 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ควรมีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส เปิดเผย และตรวจสอบได้ นอกจากนี้ควรเปิดโอกาสให้มีโอกาสรับรู้ผลการปฏิบัติงานของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลในการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู กับโรงพยาบาลอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัตน์ เกศประทุม. (2563). *ศูนย์จัดเก็บรายได้ โรงพยาบาลตากลี*. ศูนย์อนามัยที่ 3: นครสวรรค์
- ประพันธ์ วรรณบวร. (2543). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุนันท์ สาริยาชีวะ. (2562). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*. 7 (3), 77-87
- อรพินท์ สฟโชคชัย. (2550). *หลักการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรม Home Office Day*. วันที่ 30 เมษายน 2550 ณ ห้องประชุม ก.พ.ร. ชั้น 5 สำนักงานเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- Drucker, F. P. (1993). *Post-Capitalist Society*. New York: Harperbusiness.
- Taylor, Frederick W. (2002). *The Principles of Scientific Management*. New York: Harper.
- Smith, Adam. (1776). *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. London.
- Yamane. (1967). *Taro Statistic: An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม
อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
**Livable City Development of Han Na Ngam Sub-District Administrative
Organization, Si Bun Rueang District, Nongbua Lamphu Province**

มงคล สะเทิงรัมย์ และ สุปัน สมสาร

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Mongkol Sateungrum and Supan Somsa

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: mongkol2517m@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125) จำนวน 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และการพัฒนาเมืองน่าอยู่

ผลการวิจัยพบว่า

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.40) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.84)

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ให้ความสำคัญกับการดำเนินการส่งเสริมให้มีการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงชีวิตการสร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ มีสุขภาวะเหมาะสม

คำสำคัญ : การพัฒนาเมืองน่าอยู่; องค์การบริหารส่วนตำบล; ประสิทธิภาพ

Abstracts

The main objective of this research was to study the livable urban development of the Han Na Ngam Subdistrict Administrative Organization. Sriboonruang District Nong Bua Lam Phu Province The sample used in this research was people living in the Han Na Ngam Subdistrict Administrative Organization. Using the formula of Taro Yamane (Yamane, 1973: 125) of 369 people. The tool used for data collection. Was a questionnaire about the livable city development of the Hanna Ngam Subdistrict Administrative Organization. It consists of 3 parts of content, statistics used in data analysis. The descriptive statistics were number, percentage, mean and standard deviation for the general data of the sample. And the development of livable cities.

The results of the findings were as follows :

Livable urban development of the Hanna Ngam Subdistrict Administrative Organization Sriboonruang District Nong Bua Lam Phu Province Overall, it was at the high level ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.42) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was economic development ($\bar{X} = 4.36$, S. D. = 0.40), followed by the environment ($\bar{X} = 4.06$, S. D. = 0.37) and the side with the least mean was management ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.84).

Recommendations for Livable Cities Development of Hanna Ngam Subdistrict Administrative Organization Sriboonruang District Nong Bua Lam Phu Province is to emphasize the implementation of the sufficiency economy philosophy as a way of living, creating a warm family. Strong community Self-reliant Efficient community organization People are encouraged to learn Be in good health.

Keywords : Livable City Development; Sub District Administrativeorganization; Performance Efficiency

บทนำ

ความเป็นมาของเมืองน่าอยู่ ปี พ.ศ. 2537 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขได้นำหลักการและแนวคิดเรื่อง“เมืองน่าอยู่”มาใช้เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเมือง เพื่อทำให้เกิดสุขภาพดีถ้วนหน้าที่เน้นให้เกิดความเป็นธรรม การมีส่วนร่วมและการประสานความร่วมมือด้วยการสนับสนุนขององค์การอนามัยโลกที่ได้้นำแนวคิดเมืองน่าอยู่มาเริ่มดำเนินการ ในพื้นที่นำร่อง 3 พื้นที่ในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตสาทร เขตยานนาวาและเขตบางคอแหลม และมีการพัฒนาการตามลำดับ ปี พ.ศ. 2539 กระทรวงสาธารณสุข ด้วยการสนับสนุนจากองค์การอนามัยโลกได้รณรงค์ เนื่องในวันอนามัยโลก 7 เมษายน 2539 ภายใต้คำขวัญ“Healthy Cities Better Life”แปลเป็นไทยว่า“บ้านน่าอยู่ เมืองน่าอยู่ อนามัยดี ชีวิตสดใส”นอกจากนี้องค์การอนามัยโลกยังสนับสนุนงบประมาณ ส่วนหนึ่งตั้งแต่ พ.ศ. 2540 สำหรับการ

ดำเนินงานในพื้นที่นำร่อง 5 พื้นที่ คือ กรุงเทพมหานคร เทศบาลนครยะลา เทศบาลนครนครศรีธรรมราช เทศบาลเมืองพนัสนิคม และเมืองพัทธยา เนื่องจากในช่วงปี พ.ศ. 2539 เป็นช่วงการเตรียมแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 -2544) กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขจึงได้นำแนวคิดเมืองน่าอยู่ มาผนวกในหลักการดำเนินงานพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยได้กำหนดไว้ในงานเฝ้าระวังและ พัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการปรับปรุง ยกระดับ และรักษาอนามัยสิ่งแวดล้อมในเขตรับผิดชอบ โดยให้ทุกหน่วยงานของกรมอนามัยผสมผสาน กิจกรรมและงบประมาณที่มีอยู่ลงในพื้นที่เดียวกัน และกำหนดเป้าหมายเป็นรายปีซึ่งเป็น การสนับสนุนให้มีการใช้กลยุทธ์เมืองน่าอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 50 เขตสุขภาพ ร้อยละ 25 และเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 20 แต่เมื่อกรมอนามัยได้นำหลักการเมืองน่าอยู่มาปฏิบัติ พบว่า กระบวนการดำเนินงานต้องมีความต่อเนื่องประกอบกับมีปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2540 จึงทำให้กรมอนามัยเน้นการทำงานในเชิงคุณภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันนโยบาย การบูรณาการงานให้เป็นจริงก็เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เช่นกัน ในปี พ.ศ.2542 สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฐานะ หน่วยงานที่มีประสบการณ์และกำลังดำเนินโครงการภายใต้แนวคิดเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน เพื่อจัดทำ แนวทางในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนขึ้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ “การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่” เป็นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2542 ตามที่คณะกรรมการ นโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่น ได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการ พัฒนาเมืองแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2543 มี อานาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายมาตรการ แนวทางการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน: เมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ รวมทั้งการกำกับดูแลประสานงาน และติดตามผลการดำเนินการ รวมทั้งจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเมืองแห่งชาติ

แนวคิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมุ่งเน้นการพัฒนาที่เป็นองค์รวม ยึดคนเป็น ศูนย์กลาง อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นรากฐานในการพัฒนามุ่งให้เกิดความสงบ สะอาด สะอาด ปลอดภัย มีระเบียบวินัย มีเศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง มีระบบบริหารที่ดี ประชาชนมีคุณภาพ ชีวิตดี วิถีชีวิตดี มีความสุข สำหรับการทำให้เมืองและชุมชนให้น่าอยู่ที่สำคัญต้องอาศัยพลังการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการและ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ที่มุ่งพัฒนา กลไกและการบริหารจัดการเมืองและ ชุมชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ ต้องยึดหลักพื้นฐานสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรกต้องคำนึงถึงความเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ของแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความแตกต่างกัน ตามศักยภาพความพร้อม กับวัฒนธรรม ค่านิยมของสังคมชุมชนนั้น ๆ และเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจของชาวเมืองชุมชนนั้น ๆ เป็นผู้กำหนด ประการที่สอง เมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่มี ลักษณะเป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งสามารถแปรเปลี่ยนปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

กรอบแนวคิดตามนโยบายการพัฒนาเมืองน่าอยู่และชุมชนน่าอยู่ คือ ให้ครอบคลุมและผสมผสานระหว่าง องค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างพลังประชาชนและองค์การภาคีต่าง ๆ ในการบริหารและจัดการกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดีและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนการดำเนินงานเมืองน่าอยู่ได้ยึดหลักการ 3 ประสานหรือ Area Function and Participation (AFP) ได้แก่ (1) ประสานพื้นที่ (Area) ซึ่งหมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งระดับเทศบาล และองค์การปกครองส่วนตำบล (อบต.) (2) ประสานภารกิจ (Function) ซึ่งหมายถึงการบูรณาการภารกิจของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรสาธารณะประโยชน์ และอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานของ 4 กระทรวงหลัก คือกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทยกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมและ (3) ประสานความร่วมมือของประชาชน (Participation) ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานให้สำเร็จ การพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่นั้น จะประสบความสำเร็จและพัฒนาอย่างยั่งยืนได้มิใช่เพียงการจัดทำแผน โครงการ แล้วจัดงบประมาณไปสนับสนุนในพื้นที่เท่านั้น หากแต่เจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน สื่อมวลชน สถาบันต่าง ๆ และชุมชน จะมีประชาชนทุกคนในพื้นที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจริงจัง ในการช่วยแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และต้องเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากจิตวิญญาณของผู้บริหารและชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกันที่กว้างไกล สามารถมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่จะก่อให้เกิดผลดีต่อเมืองและชุมชนอนาคต โดยมีองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรรับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน จึงจะทำให้การพัฒนาเมืองน่าอยู่ประสบผลสำเร็จและยั่งยืนได้

องค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีภารกิจและอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี และแผนพัฒนาประจำปี เนื่องจากแผนเป็นเครื่องชี้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากรรวมทั้งงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้นำนโยบายการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสู่เมืองน่าอยู่มาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมาเริ่มด้วยการทำวิสัยทัศน์การพัฒนาว่า “ประเสริฐเมืองน่าอยู่ น่าท่องเที่ยว” และจัดทำโครงการที่เกิดจากปัญหาความต้องการของประชาชนโดยการทำประชาคมประชาชนย่อมรู้สภาพปัญหาของท้องถิ่นที่ตนเองอยู่เป็นอย่างดี โดยเสนอปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการแก้ไขผ่านเวทีประชาคม ซึ่งบางโครงการก็ประสบความสำเร็จ สามารถแก้ไขปัญหาและสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนได้ บางโครงการก็ไม่ประสบความสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ สภาพพื้นที่ ซึ่งกำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติและมีประชากรอยู่หนาแน่นรวมถึงจำนวนประชากรแฝงของประชากรจริง ทำให้ยากต่อการพัฒนาได้ทั่วถึงการมี

ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีทำให้สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเป็นกลไกให้นโยบายเมืองน่าอยู่ประสบความสำเร็จได้ (องค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม, 2563 : 34)

ผู้วิจัยเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จึงได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเกี่ยวกับเมืองน่าอยู่” ในองค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยการนำความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองน่ามาปรับปรุงของภาคประชาชน ในพื้นที่ตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู มาพัฒนา เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาเมืองน่าอยู่ที่มาจากการต้องการของภาคประชาชนที่แท้จริงหรือจากล่างขึ้นบน (Bottom-up Approach) โดยเน้นการวิเคราะห์ปัญหา หาแนวทางในการแก้ไขปัญหา วางแผนและดำเนินการตามแผนในการแก้ไข รวมทั้งการดำเนินการประเมินผล โดยสมาชิกชุมชนต้องเข้าร่วมด้วย เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาตนเองในการทางานพัฒนา และถือเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา เพื่อให้เกิดเป็นเมืองที่น่าอยู่ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประชากรรวมทั้งสิ้น 4,764 คน ได้ประชากรกลุ่ม (องค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู(ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู, 2563 : 34)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนในเขตตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 369 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967: 886 - 887) ซึ่งหลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้ใช้วิธีจับฉลากในหมู่บ้านเพื่อให้ได้บุคคลที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบตามประเด็นที่ตรงกับความเป็นจริงและความต้องการของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1.วิสัยทัศน์ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสิ่งแวดล้อม 3. ด้านกายภาพ 4. ด้านสังคมและความปลอดภัย และ 5. ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 20 ข้อ

แบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	ระดับความเห็นของประชาชนมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความเห็นของประชาชนมาก
3	หมายถึง	ระดับความเห็นของประชาชนปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความเห็นของประชาชนน้อย
1	หมายถึง	ระดับความเห็นของประชาชนน้อยที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้กำหนดเกณฑ์ในการวัด ระดับการประสิทธิภาพในการจัดเก็บโดยใช้สูตรของเบสท์

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิด ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูในแต่ละด้าน
2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามและเทคนิคการตั้งข้อคำถาม แบบสอบถาม
3. กำหนดกรอบเพื่อสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปร ตามกรอบความคิดภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเนื้อหา 2) ด้านภาษา 3) ด้านระเบียบวิธีวิจัย

6. นำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถามโดยจะนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/วัตถุประสงค์ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.67- 1.00

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้(Try out) กับประชากรหมู่บ้านอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยวิธีของ Cronbach จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปซึ่งต้องได้ค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ไม่ต่ำกว่า 0.75

8. นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบและนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บ และรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำหนังสือถึงผู้นำชุมชนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ในหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถาม ตามวันและเวลาที่นัดหมาย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง

3. จัดประชุมประชาคมกับผู้นำชุมชนตำบลหันนางาม จำนวน 40 คน เพื่อสอบถามแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษา ดังต่อไปนี้

สถิติพรรณนา ได้แก่

- 1.1 จำนวน (n)
- 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ใช้กรอบแนวคิด เมืองน่าอยู่ภาคประชาชนและยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคประชาชน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. วิสัยทัศน์ด้านเศรษฐกิจ 2. วิสัยทัศน์ด้านสิ่งแวดล้อม 3. วิสัยทัศน์ด้านกายภาพ 4. วิสัยทัศน์ด้านสังคมและความปลอดภัย และ 5. ด้านบริหารจัดการ

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล
1 เพศ
2 อายุ
3 ระดับการศึกษา
4 อาชีพ
5 รายได้

ตัวแปรตาม

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
1. ด้านเศรษฐกิจ
2. ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ด้านกายภาพ
4. ด้านสังคมและความปลอดภัย
5. ด้านการบริหารจัดการ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 55.28 และเป็นเพศหญิง จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 44.72 อายุอยู่ระหว่าง 30 – 39 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.79 มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.81 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.36 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 242 คน คิด

เป็นร้อยละ 65.58 และน้อยที่สุดคือ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.44 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 37.13 และน้อยที่สุดคือตั้งแต่ 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34

2. การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.40) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.84) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.40) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 1. การพัฒนาอาชีพที่รายได้ยั่งยืน ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.51) รองลงมาคือ ข้อ 3. การส่งเสริมการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.72) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 4. การพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.63)

2.2 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D.= 0.37) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. การจัดการขยะในชุมชน ($\bar{X} = 4.08$, S.D.= 0.65) รองลงมาคือ ข้อ 6. การร่วมกันสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.68) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 8. การจัดการน้ำเสีย ($\bar{X} = 4.04$, S.D.= 0.63)

2.3 ด้านกายภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D.= 0.56) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 11. การพัฒนาถนน ($\bar{X} = 3.43$, S.D.= 1.08) รองลงมาคือ ข้อ 9. การพัฒนาสวนสาธารณะ ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.67) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 12. การพัฒนาน้ำประปา/ไฟฟ้าสาธารณะ ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 1.05)

2.4 ด้านสังคมและความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D.= 0.78) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 14. การจัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในชุมชน ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.97) รองลงมาคือ ข้อ 15. การรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 13. การรณรงค์ให้เคารพกฎจราจร ($\bar{X} = 3.40$, S.D.= 0.95)

2.5 ด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.84) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 19. การเข้าร่วมประชุม/ประชาคม ($\bar{X} = 3.57$, S.D.= 0.97) รองลงมาคือ ข้อ 20. การจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชน ($\bar{X} = 3.45$, S.D.= 0.97) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 17. การเป็นตัวแทนชุมชน ($\bar{X} = 3.38$, S.D.= 1.05)

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่

3.1 ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) จากสินค้าบริการและการท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่า การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า

3.2 ให้ความสำคัญกับการดำเนินการส่งเสริมให้มีการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงชีวิตการสร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างครบถ้วนมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ มีสุขภาวะเหมาะสม

3.3 การบังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหาค้าและเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

3.4 สร้างความรู้ความเข้าใจและยกระดับความเชี่ยวชาญแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ โดยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต

3.5 ใช้พลังงานทดแทนเช่นการนำพลังงานโซล่าเซลล์เพื่อเป็นการประหยัดและลดต้นทุน พัฒนามาตรฐานการผลิตให้สินค้าและบริการที่สำคัญ ให้เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภค เช่น สินค้าเกษตรปลอดภัย และมีการพัฒนามาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.37) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.45$, S.D. = 0.84) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย ภูชัยมณี และ สำราญ กำจัดภัย (2556 : 48-55) ที่พบว่าผลการใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรแขวงคุ่มครองทางน้ำ พบว่า ทุกกิจกรรมบรรลุความสำเร็จตามตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 100 เนื่องจากบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาสาระต่าง ๆ หลัง การเข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการเข้าร่วม ฝึกอบรมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.28) รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อ การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.44) กระบวนการมีส่วนร่วมในพื้นที่เป็นประเด็นสำคัญ ที่จำต้องกระตุ้น จำต้องกระตุ้นกลุ่มแกนนำให้เห็นความสำคัญทั้งด้านการทำงาน

พัฒนา และการ ค้นหาแนวทางการพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ ต้องสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อ ร่วมเป็นแนวทาง หรือพลังหลักอีกด้านของการทำงานในพื้นที่ชุมชน รวมทั้งประเด็นร่วมผลักดันของ พื้นที่ต่อไป ควรต้องผลักดันให้มั่นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ หรือด้านการมีพันธะสัญญาที่มุ่งสู่สุขภาพ การตัดสินใจทางการเมืองร่วมกัน เพื่อดำเนินงานเมืองน่าอยู่ ซึ่งจะร่วมสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อ ต่อการเพิ่มความ สามารถของประชาชนในการใช้ชีวิตอย่างมีสุขภาพ และน่าอยู่ร่วมกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐาภพ ยมจินดา (2553 : 46) วิจัยเรื่องการบริหารการพัฒนาเมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลในพื้นที่ บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา พบว่าการพัฒนาเมืองน่าอยู่ของเทศบาลตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา มีการพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านสังคม รองลงมา คือ ด้านการบริการและการจัดการ และด้านสิ่งแวดล้อม โดยในด้านสังคม มีความสำเร็จ ในการพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์การมีการจัดสถานศึกษาให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน มีระบบบริการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาลอย่างทั่วถึงเหมาะสมสำหรับ ประชาชนทุกคน ในด้านการบริการและการจัดการ มีความสำเร็จในการพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก มีการเปิดโอกาส ให้ประชาชนระดมความคิด และประสบการณ์เพื่อการทางานร่วมกันในชุมชน และในด้านสิ่งแวดล้อม มีความ สำเร็จในการพัฒนาอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดระบบนิเวศน์ให้อยู่ในภาวะดุลยภาพ และยั่งยืน มีระบบควบคุมและตรวจสอบผลภาวะและสิ่งปฏิกูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลนพ ทองโสภิต (2544 : 34) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงาน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนคร ในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ความ คาดหวังของผู้ปฏิบัติงานเทศบาล และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อกำหนด นโยบายเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งแบ่งเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านสังคม ด้าน กายภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ด้านการบริหารเพื่อการ พัฒนา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาสังคม รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาชนบท และด้านการบริหารโครงการพัฒนา โดยในด้านการ พัฒนาสังคม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทศบาลตำบลเน้นส่งเสริมการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ในด้านการพัฒนาชนบท มีการปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การมีการจัดบริการสาธารณสุขให้ประชาชนอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน มีการ จัดระบบการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ และในด้านการบริหารโครงการพัฒนา มี การปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์การมีการกำหนดโครงการเพื่อพัฒนาเมืองน่าอยู่ และมีการนำไปปฏิบัติจริงในพื้นที่ โดยที่โครงการมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิตมา สืบพงษ์พันธุ์ (2546 : 26) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการเมืองน่าอยู่

และยั่งยืน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยนาท การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การศึกษาสภาพทั่วไป สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมที่เป็นองค์ประกอบของเมืองน่าอยู่และยั่งยืนในเทศบาลเมืองชัยนาท รวมทั้งทัศนคติและความต้องการของผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และประชาชนของเทศบาลเมืองชัยนาทในประเด็นความพึงพอใจและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเมือง ผลการศึกษา พบว่า เทศบาลเมืองชัยนาทมีความต้องการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาทั้งทางด้านการพัฒนา สาธารณูปโภค เช่น การก่อสร้างถนน ท่อระบายน้ำ สวนสาธารณะ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหาร และสิ่งแวดล้อม สำหรับผลการดำเนินการพัฒนาของเทศบาลเมืองชัยนาท พบว่า เทศบาลเมืองชัยนาทได้ ดำเนินการพัฒนาเมืองทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจ สังคม การเมืองการบริหาร และ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารเพื่อ พัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) จากสินค้าบริการและการท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะทางศิลปะในการสร้างสรรค์งานที่มีคุณค่า การใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า

1.2 ส่งเสริมให้มีการน้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำรงชีวิตการสร้างครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้องค์กรชุมชนมีประสิทธิภาพ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ มีสุขภาวะเหมาะสม

1.3 บังคับใช้กฎหมายทั่วถึงและเป็นธรรม สร้างวินัยทางสังคม สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แก้ไขปัญหาการว่างงาน แก้ไขปัญหายาเสพติด ตลอดจนแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนในกลุ่มเสี่ยง

1.4 สร้างความรู้ความเข้าใจและยกระดับความเชี่ยวชาญแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร กลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ โดยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิต

1.5 สนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมวิธีการทำงานให้กับชุมชน หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการงบประมาณ ควรเร่งรัดการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการให้เสร็จสิ้นตามกำหนดการ ที่จะไม่เป็นผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพของชุมชน

1.6 พัฒนา ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นและเหมาะสมภายใต้ภารกิจรับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรืองจังหวัดหนองบัวลำภู

2.2 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาเมืองน่าอยู่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรืองจังหวัดหนองบัวลำภู

เอกสารอ้างอิง

จุลนพ ทองโสภิต. (2544). *ความคาดหวังของผู้ปฏิบัติงาน และผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลนคร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ฉัฐมา สืบพงษ์พันธ์. (2546). *แนวทางการจัดการเมืองน่าอยู่และยั่งยืน : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยนาท*. สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษา. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ณฐาภพ ยมจินดา. (2553). *การบริหารการพัฒนาเมืองน่าอยู่ : กรณีศึกษา เทศบาล ตำบลในพื้นที่บริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา*. วิทยานิพนธ์ ร.บ.ด. ปทุมธานี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

ภูวิชัย ชัยมณี และ สำราญ กำจัดภัย. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ขนงคุ้มครองทางน้ำ แผนกโยธาธิการและขนส่ง เมืองโกสอนพรมวิหานแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*. 3 (2), 48-55

องค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม. (2563). *ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลหันนางาม อำเภอสรีบุญเรืองจังหวัดหนองบัวลำภู*. อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rdEd). New York. Harper and Row Publications.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
สู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
**The Role of Administrators Towards Promotion and Management for
Dual Vocational Training Education to the Excellence in the Schools
under the Office of Kanchanaburi Vocational Education**

ภัทรวุฒิ พานิชเลิศ และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Phattharawut Phanitloet and Pongsak Ruamchomrat

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-Mail: taemooki@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี (2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 175 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า (1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา และด้านการบริหารจัดการ (2) การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัด

* วันที่รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2564; วันแก้ไขบทความ 2 มิถุนายน 2564; วันตอบรับบทความ: 3 มิถุนายน 2564

Received: May 29, 2021; Revised: June 2, 2021; Accepted: June 3, 2021

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหาร สถานศึกษาขนาดใหญ่ทุกด้าน

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; การจัดการอาชีวศึกษา; ระบบทวิภาคี; ความเป็นเลิศ

Abstracts

The purposes of this research were (1) to study the role of administrators towards promotion and management for dual vocational training education to the excellence in the schools under the office of kanchanaburi vocational education (2) to compare the role of administrators towards promotion and management for dual vocational training education to the excellence in the schools under the office of kanchanaburi vocational education classified by the size of school. The sample were 175 teachers of schools under the office of kanchanaburi vocational education on stratified sampling by the size of school. The research instruments were the 5 scale questionnaires. The validity of content was 0.67-1.00 and reliability was 0.94. The data were analyzed using the following statistics: percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance with a post hoc analysis of Scheffe's Method.

The results were the following. (1) the role of administrators towards promotion and management for dual vocational training education to the excellence in the schools under the office of kanchanaburi vocational education of practicing in general were rated at the high level. When examining the practices of the four aspects, it was found that they all were at high levels according to the hierarchical means of their quality as follows: teaching and learning, collaboration between entrepreneurs and colleges, students and graduates, and college administration. (2) the result of the comparison of the role of administrators towards promotion and management for dual vocational training education to the excellence in the schools under the office of kanchanaburi vocational education classified by the size of school in general and each side was found that the level of awareness of the difference is statistically significant at the 0.01 level and testing of different of one- way analysis of variance with a post hoc analysis of Scheffe's Method showed that the administrators of small and middle school size work harder than administrator of the large school.

Keywords: The Role of Administrators; Vocational Education Management; Dual Vocational Training System; Excellence

บทนำ

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และประกอบกับมาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษาการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 2-12) รัฐบาลมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการอาชีวศึกษา เนื่องจากการจัดการศึกษาที่ผลิตคนเข้าสู่ภาคแรงงาน เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้นำนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การให้สังคมและให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงได้ออกพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พุทธศักราช 2551 ขึ้น เพื่อใช้ในกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี โดยให้สถานประกอบการสามารถร่วมมือกับสถานศึกษาอาชีวศึกษา หรือสถาบันการอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการการอาชีวศึกษากำหนด (พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา, 2551 : 2-19) โดยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพกว่ารูปแบบอื่น เนื่องจากผู้เรียนที่ผ่านการศึกษาระบบทวิภาคี จะมีทักษะในด้านการปฏิบัติงานซึ่งได้เรียนรู้มาจากการปฏิบัติงานจริงนอกเหนือจากตำราในห้องเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วสามารถเข้าปฏิบัติงานได้ทันที ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามอนุสนธิประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2556 ลงวันที่ 14 มกราคม 2556 เพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ และให้ทำเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถานศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษา โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนามาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ที่จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยทุก 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2558 : 152-153)

สถานศึกษาภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นการขยายโอกาสในการเรียนอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ โดยมุ่งผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จากรายงานการศึกษาเรื่องการปฏิรูปอาชีวศึกษาของประเทศไทยพบว่า การขาดแคลนแรงงานภาคอุตสาหกรรมไม่ได้เกิดจากการผลิตแรงงานได้ไม่เพียงพอ แต่เกิดจากปัญหาคุณภาพของระบบอาชีวศึกษา แม้จะมีความพยายามยกระดับคุณภาพหลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีระบบการเรียนการสอนแบบโรงเรียน-โรงงานแล้วก็ตาม โดยการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเริ่มต้นครั้งแรกตั้งแต่พุทธศักราช 2527 ตลอดระยะเวลากว่า 36 ปี การจัดการศึกษารูปแบบนี้ยังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่ ซึ่งจากการสอบถามผู้ประกอบการที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียน รวมทั้งสถานประกอบการที่รับนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพ พบว่า นักศึกษามีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพในอนาคต เอกสารหลักสูตรต่าง ๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคียังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบกับการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุฝึก อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการนิเทศ การจัดฝึกอบรมเรื่องการผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผลการศึกษาให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มสอน การติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการและยังไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (ราชัญ เสนาช่วย, 2560 : 143-152)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้บริหารที่ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี และเพื่อให้บรรลุตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 320 คน จากสถานศึกษา 6 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610) ความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ได้จำนวน 175 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานศึกษาที่สังกัด และ ขนาดสถานศึกษา ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวนทั้งสิ้น 32 ข้อ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ละข้อได้กำหนดค่าคะแนนในการตอบไว้เป็น 5 ระดับ ได้แก่

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยที่สุด

2.2 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 และนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 นำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีเพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 6 สถานศึกษาเพื่อเก็บข้อมูลครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

3.2 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 175 ชุด ส่งทางไปรษณีย์ให้สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแนบซองจดหมายและติดแสตมป์ให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้สะดวกในการจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนมา

3.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ครูผู้สอนได้ตอบแล้ว เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมาทุกฉบับ ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ในการตอบ แล้วคัดเลือกเฉพาะที่สมบูรณ์และถูกต้องครบถ้วนไว้

4.2 นำข้อมูลที่ได้ กรอกลงในแบบกรอกข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าร้อยละ

4.4 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้านโดยใช้เกณฑ์การแปลผลข้อมูล ตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1981 : p.95) ดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยปานกลาง

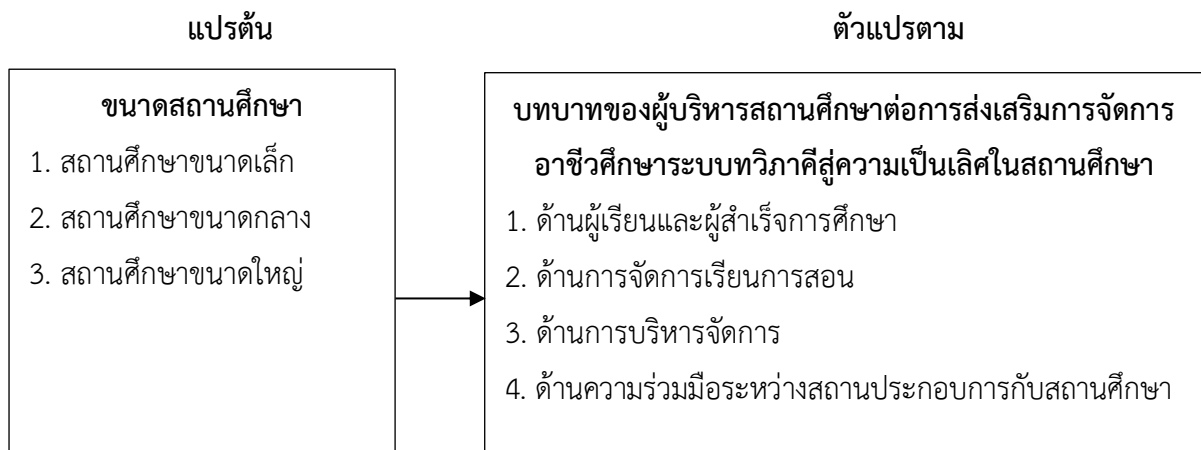
1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยน้อยที่สุด

4.5 วิเคราะห์การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA) และวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้นำเสนอเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557 : 9-10) จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.18	0.50	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.23	0.52	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการ	4.14	0.51	มาก
4. ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา	4.20	0.50	มาก
รวมเฉลี่ย	4.19	0.44	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x}=4.23$) รองลงมา คือ ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ($\bar{x}=4.20$) ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ($\bar{x}=4.18$) และด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x}=4.14$)

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา		ขนาดสถานศึกษา						F	Sig.
ต่อการส่งเสริมการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สู่ความเป็นเลิศ	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่				
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
1. ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.31	0.48	4.30	0.38	3.90	0.59	13.41**	0.000	
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.26	0.47	4.41	0.35	3.88	0.62	21.15**	0.000	
3. ด้านการบริหารจัดการ	4.22	0.54	4.31	0.39	3.79	0.51	22.13**	0.000	

4. ด้านความร่วมมือระหว่างสถาน ประกอบการกับสถานศึกษา	4.27	0.49	4.34	0.36	3.90	0.60	15.05**	0.000
รวมเฉลี่ย	4.26	0.45	4.34	0.30	3.87	0.48	24.94**	0.000

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ ปรากฏผลดังตารางที่ 3-7

ตารางที่ 3 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		(Sig.)	(Sig.)	(Sig.)
		4.26	4.34	3.87
ขนาดเล็ก	4.26	-	-0.08 (0.623)	0.40** (0.000)
ขนาดกลาง	4.34	-	-	0.47** (0.000)
ขนาดใหญ่	3.87	-	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 4 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		(Sig.)	(Sig.)	(Sig.)
		4.31	4.30	3.90
ขนาดเล็ก	4.31	-	0.01 (0.996)	0.41** (0.001)
ขนาดกลาง	4.30	-	-	0.40** (0.000)
ขนาดใหญ่	3.90	-	-	-

จากตารางที่ 4 พบว่า การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 5 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดการเรียนการสอน

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		(Sig.)	(Sig.)	(Sig.)
		4.26	4.41	3.88
ขนาดเล็ก	4.26	-	0.16 (0.253)	0.38** (0.002)
ขนาดกลาง	4.41	-	-	0.53** (0.000)
ขนาดใหญ่	3.88	-	-	-

จากตารางที่ 5 พบว่า การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการจัดการเรียนการสอน ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 6 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		(Sig.)	(Sig.)	(Sig.)
		4.22	4.31	3.79
ขนาดเล็ก	4.22	-	-0.09 (0.609)	0.43** (0.000)
ขนาดกลาง	4.31	-	-	0.53** (0.000)
ขนาดใหญ่	3.79	-	-	-

จากตารางที่ 6 พบว่า การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านการบริหารจัดการ ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตารางที่ 7 การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		(Sig.)	(Sig.)	(Sig.)
		4.27	4.34	3.90
ขนาดเล็ก	4.27	-	-0.07 (0.758)	0.38** (0.002)
ขนาดกลาง	4.34	-	-	0.44** (0.000)
ขนาดใหญ่	3.90	-	-	-

จากตารางที่ 7 พบว่า การทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลาง กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแล และนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา ด้านผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ หมวกพิมาย (2557 : 67-79) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีกับการเรียนรู้ตามคุณลักษณะแรงงานระดับอาชีวศึกษา ของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีในภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจวรรณ ศรีคำนวล และคณะ (2560 : 2535-2548) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กฤติกา ไหวพริบ และคณะ (2561 : 97-106) ได้ทำการศึกษาการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีโรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีระดับการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะ สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน นักศึกษาไม่มาก ประเภทวิชา สาขาวิชา และสาขางานที่จัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีน้อย ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง สามารถส่งเสริมสนับสนุน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศได้ดีกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ หมวกพิมาย (2557 : 67-79) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีกับการเรียนรู้ตาม คุณลักษณะแรงงานระดับอาชีวศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนและครูฝึกสถาน ประกอบการที่มีระดับการสอนแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ กฤติกา ไหวพริบ (2561 : 97-106.) ได้ทำการศึกษา การบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีโรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนในสถานศึกษาครูฝึก ในสถานประกอบการ และนักเรียนที่มีต่อการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี โรงเรียนป้อมนาคราชสวทยาน นท์ จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน เหตุผลในการ เข้าศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารการศึกษาระบบทวิภาคี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากสิ่งที่ได้จากงานวิจัย

จากผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สู่ความเป็นเลิศ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดนโยบายการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาในอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้เรียน เพื่อเข้าฝึก ประสบการณ์อาชีพระบบทวิภาคีในสถานประกอบการของตนเอง
2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการสอนเสริมสำหรับ ผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามแผนการฝึกอาชีพ นอกจากนี้ควรจัดให้มี แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ มีส่วนร่วมในการจัดสรร งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และให้ความสำคัญกับการกำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ สอดคล้องกับนโยบาย ใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ และตรวจสอบได้

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้สถานประกอบการมีการบริหารจัดการเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้เป็นผู้สำเร็จการศึกษาที่มีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ อีกทั้งควรส่งเสริมให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างเป็นรูปธรรม มีการประชุม วางแผน จัดระบบกำหนดระเบียบ ปรับปรุงหลักสูตร เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานประเมิณผล และอื่น ๆ ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี
4. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกา ไหวพริบ และคณะ. (2561). การบริหารการศึกษาระบบทวิภาคีโรงเรียนป้อมนาคราชสวทยานนท์ จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*. 5 (3), 97-106.
- เบญจวรรณ ศรีคำนวล และคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 10 (2), 2535-2548.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก หน้า 2-19.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560). ปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมของสถาบันอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 14 (65), 143-152.
- ลัดดาวัลย์ หมวกพิมาย. (2557). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคีกับการเรียนรู้ตามคุณลักษณะแรงงานระดับอาชีวศึกษา ของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*. 8 (1), 67-79.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *หลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศ* ปี พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2558). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2557*. กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักส์.
- Best, J. W. (1981). *Research in education* (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size of research activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30, 608-610.

การสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม

**Construction of Executive Function (EF) Skill Test in Basic skills for
Pratomsuksa 6 Students in Nakhon Phanom Province**

ดริกา ดวงบุญ และ ทศน์ศิริพันธ์ สว่างบุญ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Darika Duangbu and Tatsirin Sawangboon

Mahasarakham University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: pimpa.d34@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม 2) สร้างแบบวัดและหาคุณภาพแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 630 คน จาก 40 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานจำนวน 33 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม (Index of congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลโดย หาค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธี Item - total correlation ค่าความเชื่อมั่น ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะการคิดเชิงบริหาร(EF) ด้านทักษะพื้นฐาน มี 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย และ 33 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านความจำที่นำมาใช้งาน มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การดึงข้อมูลมาใช้ ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ และ 1.2) ความสนใจจดจ่อ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ 2) องค์ประกอบด้านการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) ควบคุมอารมณ์ ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 2.2) การคิดไตร่ตรองเลือกทำสิ่งที่จำเป็นต่อความสำเร็จประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ 3) องค์ประกอบด้านการ

ยืดหยุ่นความคิด มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การปรับเปลี่ยนความคิดเปลี่ยนมุมมอง ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ และ 3.2) แก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลายประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

2. แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 33 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.421 ถึง 0.762 ค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.947 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างซึ่งพิจารณาจากดัชนีความเหมาะสมพอดีของโมเดล (Goodness of fit indices) มีความเหมาะสมดีทุกค่า ดังนี้ Chi - Square= 2.866, df= 6, χ^2/df = 0.477, p-value = 0.825, CFI=1.000, TLI = 1.000, RMSEA=0.000 และ SRMR = 0.006

คำสำคัญ: การสร้างแบบวัดทักษะ; การคิดเชิงบริหาร; ทักษะพื้นฐาน; ทักษะการคิดเชิงบริหาร

Abstracts

The purposes of this research were 1) to develop the indicators of Executive Functions (EF) Skill Test in Basic skills for Pratomsuksa 6 Students in Nakhon Phanom Province. 2) to create the measurement and find the qualitative of Executive Functions (EF) Skill Test in Basic skills for Pratomsuksa 6 Students in Nakhon Phanom Province. The sample groups were 630 students in Prathom Suksa 6, semester 2, academic year 2018 from 40 schools in Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 1. The sample group of the study was selected by using Stratified Random Sampling. The research tools used in this study were 1) the measurement of Executive Functions (EF) Skill Test in Basic skills for 33 items. which had IOC value (Item – Objective Congruence) between 0.60 – 1.00. The Data were analysis by using the discrimination for the total Item - total correlation, the reliability was used in Cronbach's alpha coefficient (α) and the validity was used in confirmatory factor analysis. The results of the study were as follows

1. There are 3 main elements, 6 sub-elements and 33 indicators in the executive functions skill in basic skills as follows: 1) The element of Working Memory has 2 sub-elements as follows 1.1) take the information into long-Term Memory in order to be able to remember and do it later which included with 7 indicators. 1.2) Attention is included with 4 indicators. 2) The element of Inhibitory Control has 2 sub-elements as follows 2.1) Emotional Control is included with 5 indicators. 2.2) Thinking and making choices that essential to be success, it is including with 6 indicators. 3) The element of Cognitive Flexibility has 2 sub-elements as follows: 3.1) the modification of thinking, changing perspective, it is including with 6 indicators. 3.2) Solving problems in a variety of ways, it is including with 5 indicators.

2. The measurement of Executive Functions (EF) Skill Test in Basic skills was characterized by 5 level rating scale for 33 items which have discrimination (r_{xy}) values ranging from 0.421 to 0.762. The reliability (α) value is 0.947. The construct validity considers by the suitable of the model (Goodness of fit indices) suitable for every value as follows: Chi - Square= 2.866, df= 6, χ^2/df = 0.477, p-value = 0.825, CFI=1.000, TLI = 1.000, RMSEA=0.000 และ SRMR = 0.006

Keywords: Construction Skill Test; Executive Function; Basic skills; Executive Function Skill

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) จะเห็นได้จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดแนวทางการเสริมสร้างทักษะการคิดเชิงบริหารกับผู้เรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาความพร้อมทางการเรียนได้มากกว่าระดับสติปัญญา นอกจากนี้ยังส่งผลต่อความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์และการอ่าน ทั้งนี้ผู้เรียนที่มีทักษะการคิดเชิงบริหารที่ดีมักจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีด้วย (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558 : ออนไลน์) นอกจากนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญ ที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา ทั้งด้านความรู้ ความรู้สึกรู้สีกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตัวเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2558 : ออนไลน์) ทักษะการคิดเชิงบริหารที่เข้มแข็งจึงมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้เรียนควรจะเข้าใจพัฒนาการทักษะการคิดเชิงบริหารเพื่อช่วยหาวิธีให้ผู้เรียนมีการพัฒนาอย่างสมวัย เพราะจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรม ปัญหาสังคมต่างๆ ที่จะตามมาในภายหลัง (นวลจันทร์ จุฑาภักดีกุล และคณะ, 2560 : 79)

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ในประเทศไทยมีการเรียกหลายแบบ เช่น ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ ทักษะการคิดเพื่อชีวิตที่สำเร็จ ทักษะสมองเพื่อจัดการชีวิต กระบวนการทางความคิดในส่วน “สมองส่วนหน้า” ชุดกระบวนการทางความคิด เป็นต้น ทักษะการคิดเชิงบริหารเป็นทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง ซึ่งเริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนสิ้นอายุขัย หากการจัดการศึกษาละเลยการปลูกฝังทักษะทางสมองด้าน EF จะเป็นการพลาดโอกาสทองแห่งการบ่มเพาะ ซึ่งนักวิชาการหลายท่านชี้ตรงกันว่า EF นั้นสำคัญกว่า IQ ด้วยซ้ำ จึงสรุปได้ว่ามนุษย์หากขาดทักษะ EF คือ การที่คนไม่สามารถวิเคราะห์ ไตร่ตรอง ตัดสินใจ สิ่งที่ถูกต้องหรือเหมาะสมได้แล้ว ใช้อารมณ์เป็นตัวนำทางชีวิต มีการกระทำโดยขาดการยั้งคิด จึงเกิดความผิดพลาดอยู่เสมอในการดำเนินชีวิต

ทักษะการคิดเชิงบริหารได้ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งการศึกษาปัจจุบัน ต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ในวิชาแกนและทักษะกระบวนการคิดขั้นสูง เป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่า ทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงจะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต นอกจากนี้ในทักษะการคิดเชิงบริหาร มีองค์ประกอบ 9 ด้าน จัดเป็น 3 กลุ่มทักษะ (3x3) คือ (1) ด้านทักษะพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) Working memory ความจำที่นำมาใช้งาน คือความสามารถในการเก็บ

ประมวล และดึงข้อมูลที่เก็บในคลังสมองของเราออกมาใช้ตามสถานการณ์ 2) Inhibitor Control การยับยั้ง
ซึ่งใจ คิดไตร่ตรอง ควบคุมแรงปรารถนาของตัวเองในระดับที่เหมาะสม 3) Shift/ Cognitive Flexibility คือ
ความสามารถ ในการยืดหยุ่นความคิด เปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือเปลี่ยนทิศทางให้เหมาะสมกับ
สถานการณ์ที่เกิดขึ้น (2) ด้านทักษะกำกับตนเอง ประกอบด้วย 4) Focus/ Attention ความสามารถในการใส่
ใจ จดจ่อ สนใจสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาหนึ่งๆ ไม่วอกแวกกับสิ่งที่เข้ามารบกวน 5) Emotion
Control คือความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จัดการความเครียด ความหงุดหงิด
และแสดงออกแบบไม่รบกวนผู้อื่น 6) Self- Monitoring การติดตามและประเมินตนเอง และ(3) ด้านทักษะ
ปฏิบัติ ประกอบด้วย 7) Initiating ความสามารถในการริเริ่มสร้างสรรค์และลงมือทำงานตามที่คิด 8)
Planning and Organizing การวางแผน และการจัดระบบดำเนินการ ตั้งเป้าหมาย เห็นภาพรวม จัดลำดับ
ความสำคัญ จัดระบบโครงสร้าง จนถึงดำเนินการเป็นขั้นตอนและประเมินผล 9) Goal-Directed
Persistence ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย พร้อมฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ความสำเร็จ (โรงเรียนเพลินพัฒนา, 2558
: ออนไลน์)

เมื่อพิจารณาเด็กในช่วงวัยประถมศึกษา จะเห็นว่าเป็นช่วงวัยที่มีความเปราะบางที่จะถูกชักจูงได้
ง่าย และมีโอกาสที่จะประพฤติดนไม่เหมาะสมเพิ่มมากขึ้น จะเห็นได้จากจำนวนคดีของเด็กไทยที่ถูกดำเนินคดี
โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงธันวาคม พ.ศ. 2551 ที่พบว่า
เด็กอายุ 10 –14 ปี มีคดีทั้งหมด 7,183 คดี (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2552 อ้างถึงใน จามรี
ศรีรัตนบัลล์, 2559 : 161-187) นอกจากนั้นจากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศได้เปรียบเทียบเด็กที่ขาดการ
พัฒนา EF กับเด็กที่มี EF ที่ดี พบว่าเด็กที่ไม่ถูกฝึกทักษะ EF มีแนวโน้มติดประวัติอาชญากรรมถึง 4 เท่า ใช้
สารเสพติดมากกว่าถึง 3 เท่า มีแนวโน้มเป็นพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวมากถึง 2 เท่า ดังนั้นจึงไม่ควรมองข้ามเด็กไทย
กว่า 30 เปอร์เซ็นต์ ที่มีพัฒนาการ EF ล่าช้า (จุฬินทิพา นพคุณ, 2561 : 75–90)

จากปัญหาดังกล่าวทักษะการคิดเชิงบริหาร โดยเฉพาะด้านทักษะพื้นฐาน เป็นทักษะขั้นต้นที่พึง
ปรากฏในตัวเด็กวัยประถมศึกษา โดยผู้วิจัยสนใจพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะดังกล่าว เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้
ครูผู้สอนใช้เป็นสารสนเทศในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่ามี
งานวิจัยที่ศึกษาและสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) อยู่บ่อย และจากการศึกษางานวิจัยของ
นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล และคณะ (2560 : 58) ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาและหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือ
ประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย ในภาพรวม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐาน ที่มี
คุณภาพในประเด็นของความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อำนาจจำแนกความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง
ของแบบวัด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้แก่ักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 ได้ใช้แบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการประเมินทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อสร้างแบบวัดและหาคุณภาพแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยได้ออกแบบ กระบวนการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ของ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำนวน 4,411 คน จาก 40 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2561 กำหนดตามขนาดของตัวแปร โดยทั่วไปนิยมใช้ 10 เท่าของตัวแปร กล่าวหาว่า (2549 : 11) ซึ่งงานวิจัยนี้มีตัวแปร (ข้อคำถาม 45 ข้อ) ดังนั้นควรมีกกลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 450 คน ขณะเดียวกัน สมบัติ ท้ายเรือคำ (2552 : 256) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ใช้ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสมควรมี 500 ตัวอย่างขึ้นไป ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลตอบกลับที่เพียงพอใน การวิเคราะห์และผลการวิจัยที่แม่นยำ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 630 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม แบบวัดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือทุกครั้ง บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคย โดยครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย จำนวน 33 ข้อ ผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง ของเนื้อหาของข้อคำถามกับมวลเนื้อหา (Index of congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า มี ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 โดยผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

คัดเลือกและผลการคัดเลือกทำให้ได้พฤติกรรมบ่งชี้หรือข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 33 ข้อ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยขอความเห็นชอบจากผู้บริหารและครูที่ปรึกษา 3. ผู้วิจัยดำเนินการควบคุมดูแลการทำแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐาน 4. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความเรียบร้อยของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

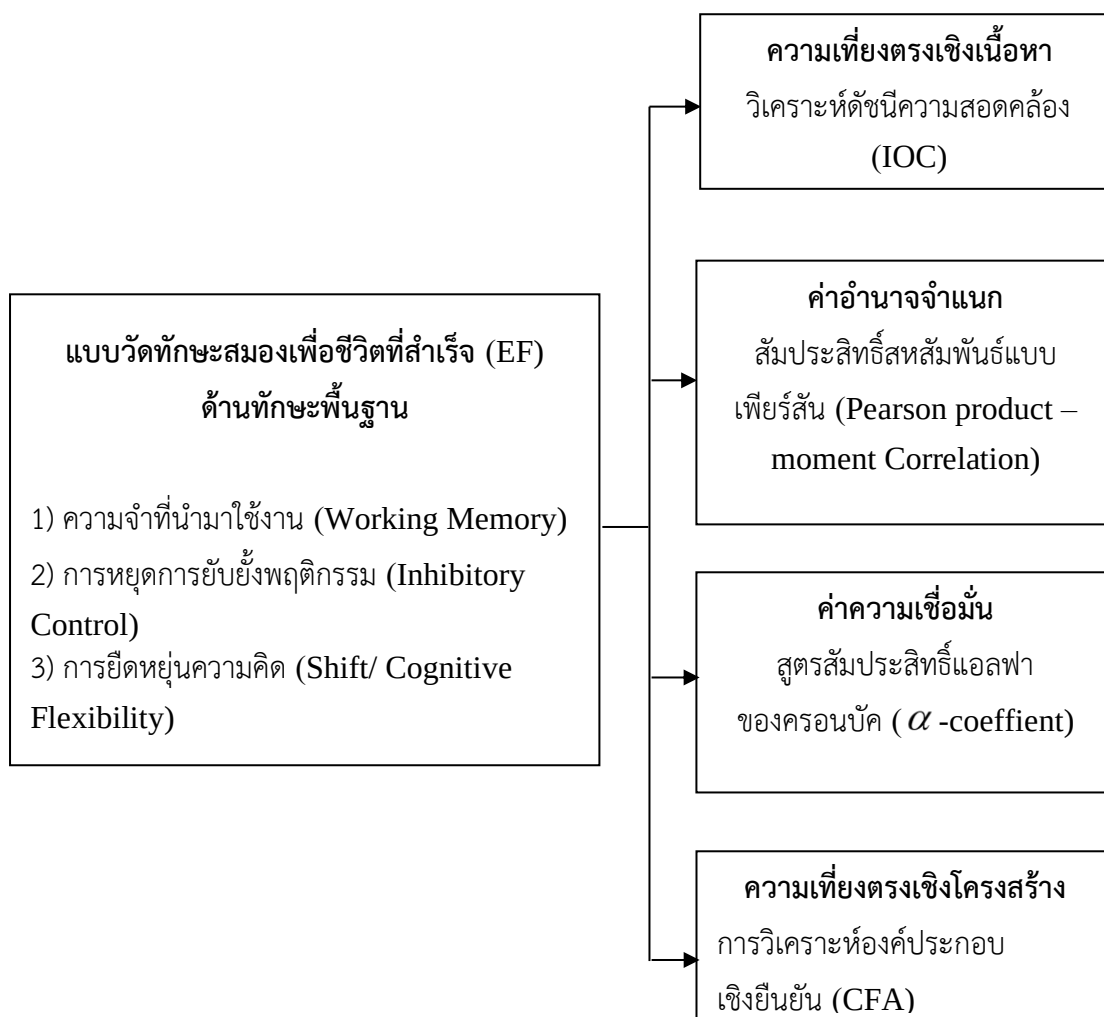
4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธี Item - total correlation (r_{xy})
2. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)
3. วิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะสร้างแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความจำที่นำมาใช้งาน (Working Memory) 2) การหยุดการยับยั้งพฤติกรรม (Inhibitory Control) 3) การยืดหยุ่นความคิด (Shift/Cognitive Flexibility) ด้วยการหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง และมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม พบว่า ทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานมี 3 องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบย่อย และ 33 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

- 1) องค์ประกอบด้านความจำที่นำมาใช้งาน มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การดึงข้อมูลมาใช้ (WM1) ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ และ 1.2) ความสนใจจดจ่อ (WM1) ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้
- 2) องค์ประกอบด้านการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) ควบคุมอารมณ์ (IC1) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ และ 2.2) การคิดไตร่ตรองเลือกทำสิ่งที่จำเป็นต่อความสำเร็จ (IC1) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้

3) องค์ประกอบด้านการยืดหยุ่นความคิด มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การปรับเปลี่ยนความคิดเปลี่ยนมุมมอง (CF1) ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ และ 3.2) แก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย (CF2) ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้

2. ผลการสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม

2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) รายข้อของแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบสอบถาม (Item Total Correlation) ตามวิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า ข้อคำถามของแบบวัดผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.421 ถึง 0.762

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ของแบบวัดใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.947

2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ

2.3.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร

	WM1	WM2	IC1	IC2	CF1	CF2
WM1	1.000					
WM2	.641	1.000				
IC1	.335	.312	1.000			
IC2	.273	.263	.807	1.000		
CF1	.344	.282	.390	.356	1.000	
CF2	.350	.357	.359	.292	.819	1.000
KMO= .648, Bartlett's Test of Sphericity : Approx. Chi-Square= 2180.847, df=15, P=.000						

หมายเหตุ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทุกค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหารซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบใหญ่ ได้แก่ 1) ความจำที่นำมาใช้งาน 2) การยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง และ 3) การยืดหยุ่นความคิด ซึ่งมีทั้งสิ้น 6 องค์ประกอบย่อย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่าตั้งแต่ .263 ถึง .819 และมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่

2.3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ_y) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE \lambda_y$) และค่าความเชื่อมั่น (R^2) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ_y) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE \lambda_y$) และค่าความเชื่อมั่น (R^2) ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง

ตัวแปร	องค์ประกอบย่อย	น้ำหนัก องค์ประกอบ (λ_y)	ค่า คลาดเคลื่อน มาตรฐาน ($SE \lambda_y$)	ค่า ทดสอบ นัยสำคัญ (Z)	ความ เชื่อมั่น (R^2)
WM	1. ด้านความจำที่นำมาใช้งาน				
WM1	1.1 การดึงข้อมูลมาใช้	0.800**	0.031	26.102	0.640
WM2	1.2 ความสนใจจดจ่อ	0.797**	20.03	25.270	0.635
IC	2. ด้านการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง				
IC1	2.1 ควบคุมอารมณ์	0.991**	0.027	37.279	0.982
IC2	2.2 การคิดไตร่ตรองเลือกทำสิ่งที่ จำเป็นต่อความสำเร็จ	0.813**	0.025	32.596	0.662
CF	3. ด้านการยืดหยุ่นความคิด				
CF1	3.1 การปรับเปลี่ยนความคิดเปลี่ยน มุมมอง	0.919**	0.021	43.658	0.844
CF2	3.2 แก้ปัญหาด้วยวิธีที่หลากหลาย	0.892**	0.021	43.478	0.795

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (λ_y) ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีค่าตั้งแต่ .797 ถึง .991 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE \lambda_y$) มีค่าตั้งแต่ .021 ถึง 20.03 ค่าสถิติ Z ที่ทดสอบนัยสำคัญ พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้ (Squared multiple correlations: R^2) มีค่า อยู่ระหว่าง .635 ถึง .982

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (γ) ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ($SE \gamma$) และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Squared multiple correlations: R^2)

ตัวแปร	องค์ประกอบหลัก	น้ำหนัก องค์ประกอบ (γ)	ค่าคลาดเคลื่อน มาตรฐาน ($SE \gamma$)	ค่าทดสอบ นัยสำคัญ (Z)	ความ เชื่อมั่น (R^2)
WM IC CF	ด้านความจำที่นำมาใช้งาน	0.690**	0.045	15.230	0.476
	ด้านการยับยั้งชั่งใจ คิด	0.594**	0.042	14.171	0.353
	ไตร่ตรอง	0.700 **	0.043	16.170	0.490
	ด้านการยืดหยุ่นความคิด				

ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝง (Construct reliability: ρ_c) = .943

ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่ถูกสกัดได้ (Average variance extracted: ρ_v) = .653

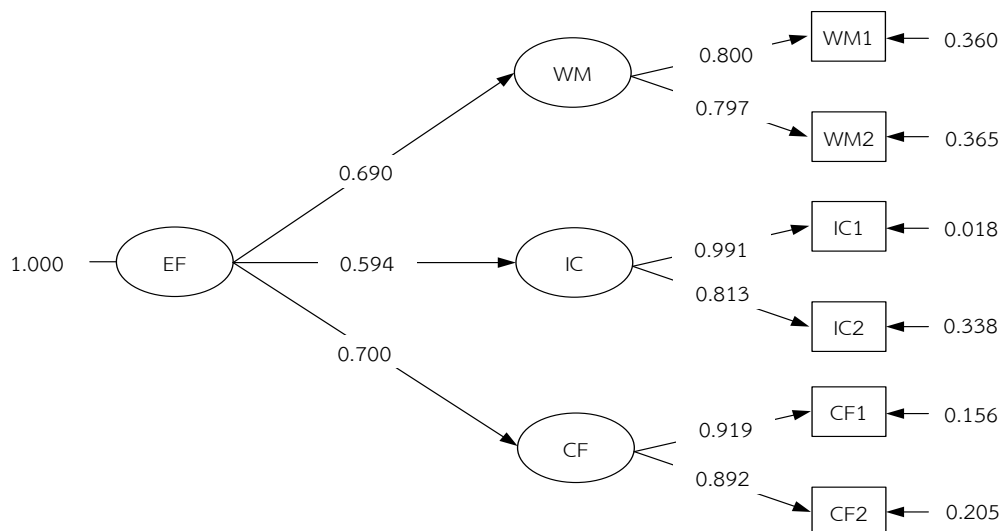
จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝง (γ) ในรูปคะแนน มาตรฐานของ องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความจำที่นำมาใช้งาน 2) ด้านการยับยั้ง ชั่งใจ คิดไตร่ตรอง และ 3) ด้านการยืดหยุ่นความคิด พบว่า มีค่า .690, .594 และ .700 ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐาน ($SE \gamma$) มีค่า .045, .042 และ .043 และพบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกองค์ประกอบ และค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรแฝงหรือองค์ประกอบมีค่า .476, .353 และ .490 ตามลำดับ

จากดัชนีวัดความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล (Goodness of fit indices) ได้แก่ χ^2 , χ^2 /df , Relative Chi-Square, p-value, CFI, TLI, RMSEA, SRMR และ ค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) ได้แก่ การหาค่าความเที่ยงของตัวแปรแฝง (Construct reliability: ρ_c) และ ค่าเฉลี่ยความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average variance extracted: ρ_v) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าดัชนีทดสอบโมเดลเชิงโครงสร้างองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร

ดัชนีชี้วัดความเหมาะสมพอดี	ค่าดัชนี	เกณฑ์	แปลผล
1. Chi-Square	27.460	-	-
2. df	24	-	-
3. Relative Chi-Square	1.144	$\chi^2/df < 2.00$	เหมาะสมดี
4. p-value	0.283	$p > .05$	เหมาะสมดี
5. CFI	0.999	CFI > .95	เหมาะสมดี
6. TLI	0.998	TLI > .95	เหมาะสมดี
7. RMSEA	0.014	RMSEA < .05	เหมาะสมดี
8. SRMR	0.019	SRMR < .05	เหมาะสมดี

จากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Secondary order confirmatory factor analysis) ของโมเดลทักษะการคิดเชิงบริหาร พบว่า โมเดลสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวบ่งชี้ในแต่ละองค์ประกอบย่อยและค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแฝงมีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า และชุดของตัวบ่งชี้มีความสอดคล้องภายใน (Internal consistency) และมีความเที่ยงตรงเชิงกลุ่มเข้า (Convergent validity) สามารถแสดงโมเดลองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

Chi-Square= 2.866, df= 6, $\chi^2/df= 0.477$, p-value = 0.825, CFI=1.000, TLI = 1.000,
RMSEA=0.000 และ SRMR = 0.006

แผนภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร
ด้านทักษะพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อสรุปผลวิจัย ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามความมุ่งหมายการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบจากการศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี หลักการ นิยาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐาน โดยผ่านตรวจสอบความถูกต้อง สอดคล้องขององค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานของนักเรียนพบว่า ได้องค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความจำที่นำมาใช้งาน

2) องค์ประกอบด้านการยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง และ 3) องค์ประกอบด้านการยืดหยุ่นความคิด ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานมีจำนวนไม่มากนัก องค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานจึงยังไม่ชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์องค์ประกอบ ขึ้นใหม่จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. การสร้างและหาคุณภาพแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม อภิปรายผลดังนี้

2.2 ผลการคำนวณอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนน รายข้อ กับคะแนนรวมแต่ละด้านจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมด (Item-total correlation coefficient) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person product moment item-total correlation coefficient) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.421 ถึง 0.762 ซึ่งผ่านเกณฑ์ทุกข้อ นั้นหมายถึง ระดับของข้อคำถามสามารถจำแนกผู้มีพฤติกรรมที่ต้องการวัดที่มีความสามารถแตกต่างกัน ออกจากกันได้ หรือแยกคนที่มีคุณลักษณะที่ต้องการวัด สูงกับต่ำออกจากกันได้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2543 : 299) ซึ่งเป็นลักษณะของความไว (Sensitive) ของเครื่องมือที่บอกถึงระดับความสามารถของบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารด้าน ด้านทักษะพื้นฐานที่มีอำนาจจำแนก ต้องสามารถแยกบุคคลที่มีคุณลักษณะหรือความสามารถที่ต่างกันออกจากกันได้ ซึ่งถือได้ว่า แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานมีความไว (Sensitive) ต่อการจำแนกบุคคล โดยจำแนกผู้ตอบออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เรียนที่มีทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานสูงกับกลุ่มผู้เรียนที่มีทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานต่ำได้อย่างถูกต้อง ซึ่งแสดงว่า ข้อคำถามจะต้องมีความไวต่อการจำแนกบุคคลหรือมีอำนาจจำแนกบุคคลตามสภาพได้

2.3 ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.947 ส่วนในรายองค์ประกอบมีค่า 0.857 ถึง 0.915 ซึ่ง Devellis (1991) กล่าวว่า ค่าความเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.90 มีค่าอยู่ในระดับที่ดีมาก แสดงให้เห็นว่า แบบวัด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเชื่อถือได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแบบวัดมีความยาวพอสมควร ซึ่งจำนวน ข้อคำถามของแบบวัดจะมีผลต่อความแปรปรวนของคะแนนจริงและความแปรปรวนของคะแนนสังเกตได้ ถ้าข้อคำถามในแบบวัดฉบับเดียวกันมีจำนวนมากจะทำให้แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นสูง

ด้วย (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548 : 35) และอาจเป็นเพราะแบบวัดมาตรฐานประมาณค่าแบบลิเคิร์ต นักเรียนมีความคุ้นเคยในการตอบและข้อความแต่ละข้อไม่ยาวเกินไป มีความชัดเจนในข้อความ ข้อความได้ง่ายทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจตอบแบบวัด

2.4 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม พบว่า องค์ประกอบหรือตัวแปรแฝงแต่ละตัวสามารถอธิบายคุณลักษณะการวัดหรือความเชื่อมั่นของตัวแปรสังเกตได้หรือตัวบ่งชี้ได้ดี ค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวบ่งชี้มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทุกค่า และโมเดลการวัดทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมสอดคล้องดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สรุปได้ว่า แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วยข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ สามารถวัดองค์ประกอบทักษะการคิดเชิงบริหารด้านทักษะพื้นฐานได้อย่างเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่น ซึ่งทั้งนี้ เป็นผลมาจากการสร้างเครื่องมือของผู้วิจัย ที่มีการกำหนดนิยามเชิงทฤษฎี นิยามเชิงปฏิบัติการและองค์ประกอบไว้อย่างชัดเจน ผ่านการพิจารณา ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ดีเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับในแต่ละองค์ประกอบนั้น มีค่าความเชื่อมั่น ในระดับสูง ดังนั้น จึงเป็นการยืนยันความเที่ยงตรงของโมเดลการวัดในแต่ละองค์ประกอบว่า สามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้ของแบบวัดที่พัฒนาขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 จากผลการวิจัยด้านคุณภาพของแบบวัด พบว่า แบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .947 และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง แสดงว่า สามารถวัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานของผู้เรียนได้ ดังนั้น หน่วยงานทางการศึกษาสามารถนำแบบวัดไปใช้วัดทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานเพื่อให้ทราบระดับทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานของผู้เรียนในภาพรวม ซึ่งจะให้ได้สารสนเทศ ในการกำหนดแนวทางพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร ด้านทักษะพื้นฐานของผู้เรียนต่อไป

1.2 ในการวิจัยครั้งนี้ประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม ดังนั้น ในการนำแบบวัดไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น สังกัดอื่นหรือประชากรที่แตกต่างออกไป ควรหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยใหม่

1.3 ตัวบ่งชี้ทักษะการคิดเชิงบริหาร ทั้ง 33 ตัวบ่งชี้ สะท้อนและบ่งบอกความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนครพนม ซึ่งสะท้อนจากการให้ค่าน้ำหนักของตัวแปรต่างๆ ว่าผู้เรียนให้ความสำคัญต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร ซึ่งสถานศึกษาควรนำตัวบ่งชี้ทั้ง 33 ตัวบ่งชี้ไปสำรวจระดับทักษะการคิดเชิงบริหารของนักเรียน เพื่อจะได้ข้อมูลมาใช้ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดเชิงบริหารของนักเรียนและศึกษาเปรียบเทียบในตัวแปรอื่นๆ เช่น ระดับชั้นของนักเรียนทุกระดับชั้น ที่ตั้งของโรงเรียน ในเมืองและนอกเมือง เป็นต้น เพื่อขยายองค์ความรู้ในการวัดทักษะการคิดเชิงบริหารของนักเรียนให้กว้างไกลออกไปยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้สามารถวางแผนพัฒนาการศึกษาได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรสร้างเครื่องมือทักษะการคิดเชิงบริหารทักษะพื้นฐานของนักเรียนให้หลากหลายวิธี เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต การวิเคราะห์ สถานการณ์ที่เป็นบทสนทนา เป็นต้น และควรให้มีการประเมินโดยใช้ผู้ประเมินหลาย ๆ คน เช่น ครู เพื่อนนักเรียน ผู้ปกครอง เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงบริหาร เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหารทักษะพื้นฐานของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จามรี ศรีรัตนบัลล์ และคณะ. (2559). ผลของความสามารถในการคิดแก้ปัญหาด้านทักษะสังคม เรื่องการถูกแกล้งสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*. 8 (2), 161-187.
- จุฬินทิพา นพคุณ. (2561). การพัฒนาทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จในศตวรรษที่ 21 สำหรับเด็กปฐมวัยผ่านการสอนแบบมอนเตสซอรี. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 16 (1), 75-90.
- นวลจันทร์ จุฑาภักติกุล และคณะ. (2560). *การพัฒนาและการหาค่าเกณฑ์มาตรฐานเครื่องมือประเมินการคิดเชิงบริหารในเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยประสาทวิทยาศาสตร์ สถาบันชีววิทยาศาสตร์โมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล

- โรงเรียนเพลินพัฒนา. (2558). EF ทักษะสมองเพื่อชีวิตที่สำเร็จ...ในวัยอนุบาล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2561. แหล่งที่มา: http://www.pleampattana.ac.th/m465/index.php?option=com_content&task=view&id=3992&Itemid=132.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2553). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2548). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2552). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยทางการศึกษา (Advanced Statistics for Educational)*. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2561. แหล่งที่มา: <http://academic.obec.go.th/newsdetail.php?id=75>.

แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
**Guidelines of Educational Management on Distance Education via Satellite
(NEW DLTV) of the Small Size Schools under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 5**

จตุพล สอนจิตร และ วิเชียร รุ้ยยืนยง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Jatupon Sornchit and Wichian Rooyuenyong

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: anakin.kasia@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพพึงประสงค์ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 2) เสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 222 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีชี้วัดค่าความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ สภาพปัจจุบันภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพพึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ (1) การประเมินผลและปรับปรุง (2) การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง (3) การนิเทศและติดตาม (4) การจัดการเรียนรู้ และ(5) การกำหนดนโยบาย

คำสำคัญ: แนวทางการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV; สถานศึกษาขนาดเล็ก; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

Abstracts

The purposes of this research were to study 1) The current condition, desirable condition for the management of remote education via satellite (NEW DLTV) of small school under the Office of Khon Kaen Primary Education Service Area, Region 5. 2) Propose guidelines for the management of remote education via satellite (NEW DLTV) of small school under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area, Region 5. This study is the survey research. 222 administrators and teachers by stratified random sampling. The research tools were questionnaires and interview forms. Collect information manually. The data were analyzed by using averages, standard deviation and the required demand indicators.

The results of the research were as follows: 1) Current and desirable conditions The overall current situation is at a very high level. Overall desirable condition was at the highest level. 2) Guidelines for remote education management via satellite (NEW DLTV) of small educational institutions. Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area District 5, needs can be sorted as follows: (1) Evaluation and Improvement (2) Driving and Strengthening (3) Supervision and Monitoring (4) Learning Management and (5) policy formulation

Keywords: DLTV Satellite Distance Education Approach; Small School; Under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area Region 5

บทนำ

จากสภาพบริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และอื่นๆ ที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวโน้มปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120) เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้อัตราส่วนครูต่อนักเรียนและนักเรียนต่อห้องเรียนเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน นอกจากนั้นยังเกิดปัญหาอีกหลายด้าน เช่น ปัญหาด้านการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด การขาดแคลนครู อีกทั้งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบทห่างไกล ทำให้ไม่มีศักยภาพในการระดมทรัพยากรเพื่อนำมาช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน ส่งผลให้คุณภาพการจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพ คุณภาพของการจัดการศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 45-55)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อแก้ปัญหาเด็กยากจนในชนบทให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง ตลอดจนมีกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง โดยสิ่งหนึ่งที่อยู่ในกระบวนการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก คือการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2574 จึงได้ให้มีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไป

ยังพื้นที่อื่นๆ โดยกำหนดให้จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ในโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกล ที่ให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อันส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ อีกทั้งเป็นการดำเนินการตามรอยเบื้องยุคลบาท และสนองพระราชดำริในการที่จะพัฒนาการศึกษาไทยให้เจริญก้าวหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 45-55)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีสถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 151 แห่ง ได้ดำเนินการตามนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาขนาดเล็กพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) โดยให้สถานศึกษาขนาดเล็กทุกแห่งจัดการ ศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกล และเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาขาดแคลนครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในทุกสาระได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ แต่ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติแตกต่างกัน ทำให้การจัดการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 ของสถานศึกษาศึกษาขนาดเล็ก พบว่า สถานศึกษาแต่ละแห่งได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบต่ำกว่าร้อยละ 50 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2562 : 76)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จึงมีความสนใจในการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปเสนอเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม(New DLTV) ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 504 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ จำนวน 222 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ดังนี้

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบาย 2) การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศและติดตาม และ 5) การประเมินผลและปรับปรุง โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท 5 ระดับ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV)

1.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

1.3 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert)

1.5 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

1.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผ่านผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.7 นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

1.8 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม คัดเลือกเอาข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่ามีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.34 - 0.89

1.9 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามข้อที่เข้าเกณฑ์ ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

1.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์ ซึ่งผู้วิจัยได้บรรจุแบบสอบถามแต่ละชุดอย่างมิดชิด พร้อมติดแสตมป์และจำหน่ายซอง แล้วขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วส่งคืนผู้วิจัยตามเวลาที่กำหนด

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจำแนกการวิเคราะห์ดังนี้

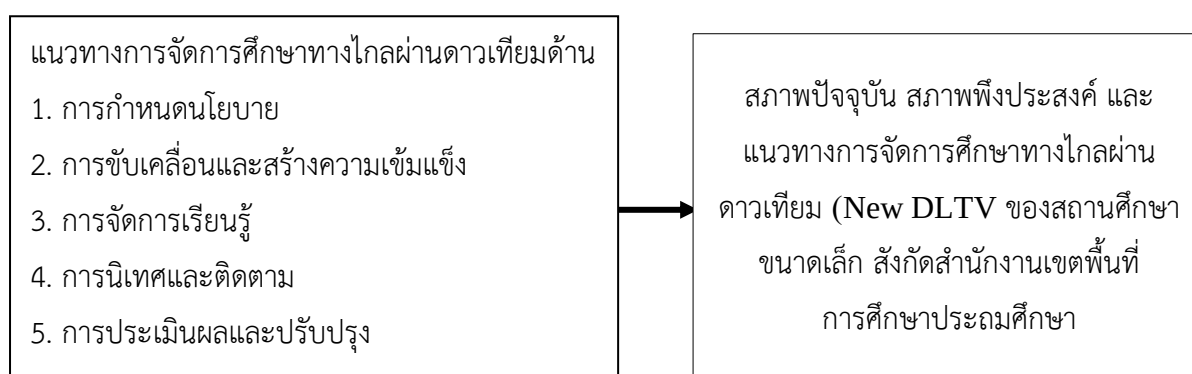
วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified})

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอานโยบายการศึกษาของรัฐบาล แนวคิดการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) นโยบายกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับ New DLTV แนวคิดการใช้ New DLTV เพื่อการเรียนรู้การสอนจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตาราง 1 แสดงสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบาย	3.53	0.73	มาก	1	4.54	0.65	มากที่สุด	3
องค์ประกอบที่ 2 การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง	3.31	0.67	มาก	3	4.51	0.75	มากที่สุด	4
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้	3.41	0.67	มาก	2	4.56	0.75	มากที่สุด	1
องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศและติดตาม	3.31	0.87	มาก	3	4.49	0.76	มาก	5
องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง	3.13	0.84	มาก	5	4.56	0.85	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	3.34	0.64	มาก		4.53	0.72	มากที่สุด	

จากตาราง 1 พบว่า สภาพปัจจุบัน การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.34$, S.D.= 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีระดับปฏิบัติมากที่สุดคือ การกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 3.53$, S.D.= 0.73) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.67) การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.31$, S.D.= 0.67) การนิเทศและติดตาม ($\bar{X} = 3.31$, S.D.= 0.87) และองค์ประกอบที่มีสภาพปัจจุบันต่ำที่สุดคือ การประเมินผลและปรับปรุง ($\bar{X} = 3.13$, S.D.= 0.84)

สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุดคือ การประเมินผลและปรับปรุง ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.85) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D.= 0.75) การกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.65) การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง (

$\bar{X} = 4.53$, S.D.= 0.75) และองค์ประกอบที่มีสภาพที่พึงประสงค์ต่ำที่สุดคือ การนิเทศและติดตาม ($\bar{X} = 4.49$, S.D.= 0.76)

การประเมินความต้องการจำเป็นของแนวทางแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI modified)

ตาราง 2 แสดงความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวม

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบาย	3.53	0.73	มาก	4.54	0.65	มากที่สุด	0.29	5
องค์ประกอบที่ 2 การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง	3.31	0.67	มาก	4.51	0.75	มากที่สุด	0.36	2
องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้	3.41	0.67	มาก	4.56	0.75	มากที่สุด	0.34	4
องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศและติดตาม	3.31	0.87	มาก	4.49	0.76	มาก	0.36	3
องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง	3.13	0.84	มาก	4.56	0.85	มากที่สุด	0.46	1
รวมเฉลี่ย	3.34	0.64	มาก	4.53	0.72	มากที่สุด	0.36	

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงลำดับความสำคัญเป็นดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง
2. องค์ประกอบที่ 2 การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง
3. องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศและติดตาม
4. องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้
5. องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบาย

ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบาย

1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาควรมีโอกาสในการศึกษา และวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของนโยบาย
2. สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง หรือปัญหาของของสถานศึกษา
3. ควรมีการกำหนดรูปแบบนโยบายในการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน
4. ควรมีข้อมูลที่เพียงพอข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำมากำหนดนโยบาย

องค์ประกอบที่ 2 การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง

1. ควรจัดงบประมาณสนับสนุนในการจัดการศึกษาทางไกลให้เพียงพอ โดยเฉพาะงบประมาณในการบำรุงรักษาและจัดหาสื่อเพิ่มเติม
2. วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลควรมีให้เพียงพอ เช่น ระบบพลังงาน สื่อ หรืออุปกรณ์ที่สนับสนุน และสื่อด้าน DLIT
3. ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และไม่พร้อมในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
4. ควรจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้เอื้อในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้

1. ควรมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกล ไม่ควรใช้เฉพาะสื่อที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดหาให้
2. การเผยแพร่สื่อการจัดการศึกษาทางไกลควรให้โรงเรียนขนาดเล็กจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา
3. ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแผนการเรียนรู้
4. ควรมีการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม

องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศติดตาม

1. ควรมีแผนการนิเทศติดตามที่ชัดเจน
2. ควรมีการรายงานผลการนิเทศติดตามที่สามารถนำไปพัฒนาได้ชัดเจน
3. ควรมีการจัดทำสื่อและเครื่องมือในการนิเทศติดตามให้เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ
4. ควรมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการนิเทศติดตามให้เพียงพอและเหมาะสม
5. ควรมีการให้ขวัญและกำลังใจให้กับผู้ร่วมดำเนินการนิเทศติดตาม

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง

1. สถานศึกษาควรมีการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลที่สามารถนำไปใช้ได้จริง
2. สถานศึกษาควรมีรูปแบบสำหรับการประเมินผลที่ชัดเจน
3. สถานศึกษาควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สภาพปัจจุบันภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (NEW DLTV) ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สามารถเรียงลำดับความต้องการจำเป็นได้ ดังนี้ 1) การประเมินผลและปรับปรุง 2) การขับเคลื่อนและสร้างความเข้มแข็ง 3) การนิเทศและติดตาม 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การกำหนดนโยบาย

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นสถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน เป็นเหตุให้การจัดสรรอัตราครูผู้สอนให้แก่สถานศึกษามีข้อจำกัด โดยสถานศึกษาขนาดเล็ก มีครูผู้สอนไม่ครบชั้น ดังนั้นสถานศึกษาขนาดเล็กจึงดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแทน เพื่อแก้ปัญหาการขาดครูผู้สอน ดังนั้น ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จึงอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรปภา อารีราษฎร์ และคณะ (2558 : 87 – 96) ที่ได้ศึกษาบริบท ปัญหาและความต้องการของสมาชิกเครือข่าย สื่ออีดีแอลทีวีต่อการใช้สื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก

สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 อยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ดำเนินการโดยไม่มีรูปแบบหรือแนวทางที่ชัดเจน หรือดำเนินการจัดการศึกษาตามบริบทของสถานศึกษา ดังนั้น เมื่อมีแนวทางหรือวิธีการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สถานศึกษาขนาดเล็กจึงมีสภาพที่พึงประสงค์ ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิทักษ์ สมพร้อม (2560 : 23-54) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาด

เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีความต้องการในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระดับมาก

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบาย มี 3 รายการ คือ 1) สถานศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ/กิจกรรม 2) สถานศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา 3) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมทุกฝ่าย องค์ประกอบที่ 2 การขับเคลื่อนและสร้างความเข้ม มี 2 รายการ คือ 1) สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) สถานศึกษาจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม องค์ประกอบที่ 3 การจัดการเรียนรู้ มี 3 รายการ คือ 1) ครูเผยแพร่สื่อนวัตกรรมที่ได้จากการจัดกิจกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) สถานศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัด 3) ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรที่เกิดจากการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม องค์ประกอบที่ 4 การนิเทศและติดตาม มี 6 รายการ คือ 1) สถานศึกษาจัดทำเครื่องมือในการนิเทศและติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคณะกรรมการนิเทศและติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) มีการรายงานผลการนิเทศและติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) สถานศึกษาจัดทำปฏิทินการนิเทศและติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 5) มีการประเมินผลการนิเทศและติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 6) สถานศึกษาจัดลำดับความสำคัญของการนิเทศติดตามการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผลและปรับปรุง มี 6 รายการ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 2) มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามแผนที่กำหนดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) สถานศึกษาสร้างเครื่องมือประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) มีการตรวจสอบการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 5) ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนเพื่อปรับปรุงการประเมินผลในรายการที่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 6) สถานศึกษาวางแผนการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิทักษ์ สมพร้อม (2560 : 23-54) ที่ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก มีสาระสำคัญ 7 ด้าน

คือ 1) การกำหนดนโยบาย 2) การจัดหาสื่อและอุปกรณ์ 3) การเตรียมความพร้อมในการขับเคลื่อน 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การสร้างความเข้มแข็ง 6) การนิเทศติดตาม และ 7) การประเมินเพื่อพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1.1 สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ/กิจกรรม ที่สนองนโยบายการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

1.2 สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV)

1.3 สถานศึกษาควรมีการระดมทุนเพื่อจัดหางบประมาณในการจัดการเรียนการสอนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV)

1.4 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูได้เผยแพร่นวัตกรรมที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (New DLTV)

1.5 สถานศึกษาควรมีการประชุมครูในการสร้างเครื่องมือในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ตามสภาพจริงและตรวจสอบได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพผู้เรียนกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

2.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในประเด็นเกี่ยวกับความพร้อมของสถานศึกษา การบริหารจัดการทางไกลผ่านดาวเทียม

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการศึกษาระหว่างระบบการศึกษาทางไกลและระบบการศึกษาปกติในบริบทที่ใกล้เคียงกัน

2.4 ควรมีการศึกษาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นการเฉพาะในเชิงลึกตามยุทธศาสตร์ 4 5 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารอ้างอิง

- พิทักษ์ สมพร้อม. (2560). *การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*
- วโรปภา อาริราษฎร์ และคณะ. (2558). การศึกษาบริบท ปัญหาและความต้องการของสมาชิกเครือข่ายสื่ออีดีแอลทีวีต่อการใช้ สื่ออีดีแอลทีวีเพื่อการเรียนการสอน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 9 (2), 87–96.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2562). *แผนพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ปี 2562 – 2565*. ขอนแก่น: อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *รูปแบบแนวดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียน

มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย

**Learning Resources Management to Develop the Profesional Skill of the
Students in Small Secondary School Under the Sukhothai
Educational Service Asea Office 38**

ทิมพ์พร ศักย์กฤษณ์,

หยกแก้ว กมลวรเดช และ มานี แสงศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Thikamporn Sakunporn,

Yokkaew Kamonvaradet and Manee Sanghiran

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail : Shenan263@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน 2) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ประชากรจำนวน 233 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน ได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

1. แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภท และภายนอกโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภท

2. สภาพการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 และสภาพปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.76

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน ต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยจัดทำเป็นโครงการบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน นำแหล่งเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปรากฏในแผนการสอนอย่างเหมาะสม

* วันที่รับบทความ: 29 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 5 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2564

Received: May 29, 2021; Revised: June 5, 2021; Accepted: June 6, 2021

กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตามในรูปของคณะกรรมการ ควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากที่ได้รับการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบริการจัดการ; แหล่งเรียนรู้; ทักษะอาชีพ

Abstracts

The objectives of this research aimed to 1) explore learning resources that promote vocational skills of learners 2) study the conditions and problems of learning resource management to promote learners' vocational skills. 3) study the guidelines for the development of learning resources management to promote vocational skills of learners. This research is a combination of quantitative and qualitative research. The research tools used were surveys, questionnaires, interview forms and group discussions. The study population consisted of 233 people, that were used a purposive method of selecting a sample of 42 people.

The results of the study were as follows:

1. Learning resources that promote vocational skills of learners in small secondary schools under the Office of Secondary Education Service Area 38, Sukhothai Province. There are 4 types of learning resources inside the school and 3 types outside the school.

2. The overall operating condition is at a high level. The mean was 3.20 and the overall problem situation was moderate with an average value of 2.76.

3. Guidelines for developing learning resources management to promote learners' vocational skills must include curriculum analysis, preparation of a learning management plan by forming a project to include in the school's annual action plan, leading learning resources are used to organize teaching activities by appearing in the lesson plan appropriately. Moreover, a committee was assigned a person responsible for supervision. The information system should be kept up-to-date and deficiencies founded after continuous monitoring are provided.

Keywords: Management Services; Learning Resources; Vocational Skills

บทนำ

การส่งเสริมทักษะอาชีพ เป็นการส่งเสริมเพื่อให้เยาวชนได้พัฒนาตนเอง เพื่อเตรียมความพร้อมในแข่งขันทางธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศแต่การ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจในประเทศ ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการปรับปรุง เทคโนโลยี การบริหารจัดการ และการลดต้นทุนในการผลิตมากกว่า ที่จะให้ความสำคัญกับ “คน” และการปรับปรุงด้านการจัดการ ด้านแรงงานสัมพันธ์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ระดับเทคโนโลยีการผลิต และพบว่าสถานประกอบการจำนวนมากประสบปัญหาความขัดแย้ง ทางด้านแรงงาน ทั้งที่ถูกกฎหมาย และผิดกฎหมาย ทั้งที่เป็นความขัดแย้งในลักษณะกลุ่มก้อน ของลูกจ้างกับนายจ้าง และสิ่งที่เป็นปัญหาในสถาบันการศึกษาคือ วิชาและหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันการศึกษานั้น อาจไม่สอดคล้องกับความเป็นไปของโลก ประเทศ และสังคม มีบัณฑิตที่ยังตกงาน

หางานทำไม่ได้ รวมทั้งมีเสียงสะท้อนจากผู้ประกอบการในเรื่องของการสรรหาพนักงานที่เหมาะสมและมีคุณภาพกับงานนั้นยากขึ้น เยาวชนต้องตระหนักในเรื่องการพัฒนาตนเอง นอกจากสาขาวิชาที่ตนเองเรียน ต้องศึกษาพัฒนาความรู้ของตนเองในวิชาชีพอื่น หาวิชาชีพเสริม เช่น การไปฝึกทำงานที่ตนเองชอบ หรือช่วยธุรกิจทางบ้าน เพื่อเพิ่มทักษะอาชีพรองรับจากการว่างงาน (วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2557 : 43)

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นโรงเรียนที่การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนอายุระหว่าง 12-17 ปี ซึ่งเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่จะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ในชนบทโรงเรียนขนาดเล็กมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โรงเรียนเป็นจุดศูนย์กลางการพัฒนาของชุมชน และพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 359 คนลงมา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 14 โรงเรียน มีนักเรียน 2,580 คน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ฐานะยากจน อัตราการเรียนต่อต่ำ นักเรียนจบการศึกษาภาคบังคับแล้วเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว มีการเข้ามาทำงานในเมืองมากกว่าจะประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเองนักเรียนที่จบการศึกษาไม่มีทักษะในการทำงานอย่างเพียงพอ สอดคล้องกับกลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 27) พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีสภาพปัญหา โดยระบุว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ขาดทักษะในการบริหารจัดการนักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์การเรียนต่ำ ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอน สื่อเทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้มีใช้อย่างจำกัด ดังที่กลุ่มพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 53) ที่ได้สรุปผล การสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยและผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 38 ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสม (Mixed Method) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 14 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 14 คน ครู 219 คน รวมทั้งหมด 233 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน ครูวิชาการ จำนวน 14 คน ผู้รับผิดชอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 14 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย รวม 42 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสำรวจ (Survey) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เป็นเครื่องมือใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการ คือ ลักษณะของเครื่องมือ 1. แบบสำรวจ เป็นแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยครูที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 14 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 สุโขทัย 2. แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 4 ข้อ เป็นลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ใช้วัดระดับสภาพและปัญหาทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert) (สุวรี ศิริโกการภิมย์, 2546 : 75) จำนวน 50 ข้อ **ตอนที่ 3** เป็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 1 ข้อ **3. แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้าง** มีลักษณะปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ **ตอนที่ 1** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วยชื่อ - นามสกุล ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน **ตอนที่ 2** เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire) ให้ตอบโดยเสรี จำนวน 12 ข้อ **4. การสนทนากลุ่ม (Focus Groups)** สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ในการหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะด้านอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ประเด็นคำถามจะการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้ง 3 แหล่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended Questionnaire)

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 4 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสำรวจแหล่งเรียนรู้

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ ประชากรและเครื่องมือในการวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสำรวจแหล่งเรียนรู้ จำนวน 1 ฉบับ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง ให้ข้อคิดเห็น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์โดยพิจารณาความแตกต่างของแหล่งเรียนรู้และจำแนกแหล่งเรียนรู้ตามประเภท

ฉบับที่ 2 แบบสอบถาม

ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ร่างแบบสอบถามตามกรอบความคิดและให้ครอบคลุมเนื้อหาการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ภาษาและเทคนิคการสร้างแบบสอบถาม หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ซึ่งพบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 ขึ้นไป มาใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาความเที่ยงของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha -

Coefficient) โดยได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.95 นำแบบสอบถามจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อ
ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนด้วยวงจรคุณภาพ PDCA นำข้อมูลที่ได้มามาสังเคราะห์แบบมี
โครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ คลอบคลุมโครงสร้างตามเนื้อหาที่กำหนดเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการ
ตรวจสอบให้ข้อคิดเห็น หลังจากนั้นนำแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ
เครื่องมือกับวัตถุประสงค์และนำมาปรับปรุง แก้ไข ตามข้อเสนอแนะ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ฉบับที่ 4 การสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างมาวิเคราะห์สรุปเป็นแนวทาง
เบื้องต้นเพื่อกำหนดหัวข้อและกรอบคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสำรวจตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสำรวจจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัด
สุโขทัย จำนวน 14 โรงเรียน 2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อประชาชน ซึ่งเป็นประชากรที่ใช้ใน
การศึกษานี้ 3. ทำการแจกแบบสำรวจ จำนวน 14 ฉบับ โดยการแจกจ่ายและเก็บคืนแบบสำรวจจากกลุ่ม
ประชากร ได้แก่ กลุ่มประชากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 14 โรงเรียน ได้รับแบบสำรวจกลับคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100
4. ทำการเก็บแบบสำรวจที่กลุ่มประชากรทำการตอบเรียบร้อยแล้ว 5. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน
สมบูรณ์ แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38
จังหวัดสุโขทัย จำนวน 14 โรงเรียน 2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อประชาชน ซึ่งเป็นประชากรที่
ใช้ในการศึกษานี้ 3. ทำการแจกแบบสอบถาม จำนวน 42 ฉบับ โดยการแจกจ่ายและเก็บคืนแบบสำรวจ
จากกลุ่มประชากร ได้แก่ กลุ่มประชากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 14 โรงเรียน ได้รับแบบสำรวจกลับคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100
4. ทำการเก็บแบบสอบถามที่กลุ่มประชากรทำการตอบเรียบร้อยแล้ว 5. ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน
สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือขออนุญาตในการแจกแบบสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้ให้สัมภาษณ์ 9 คน
3. นัดหมายการสัมภาษณ์
4. ดำเนินการสัมภาษณ์
5. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์ต่อไป

4.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) ตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้ 1. ผู้วิจัยทำการขอหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมในการร่วมสนทนากลุ่มจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ถึง ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 2. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตนำเสนอต่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 7 คน 3. นัดหมายการสนทนากลุ่ม 4. ดำเนินการสนทนากลุ่ม 5. นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มไปวิเคราะห์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสำรวจ

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาความแตกต่างของแหล่งเรียนรู้และจำแนกแหล่งเรียนรู้ตามประเภทนำเสนอในรูปตารางประกอบการเขียนบรรยายเป็นความเรียง

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้ **สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)** 1. ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล 2. ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) อธิบายข้อมูล สภาพและปัญหาทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

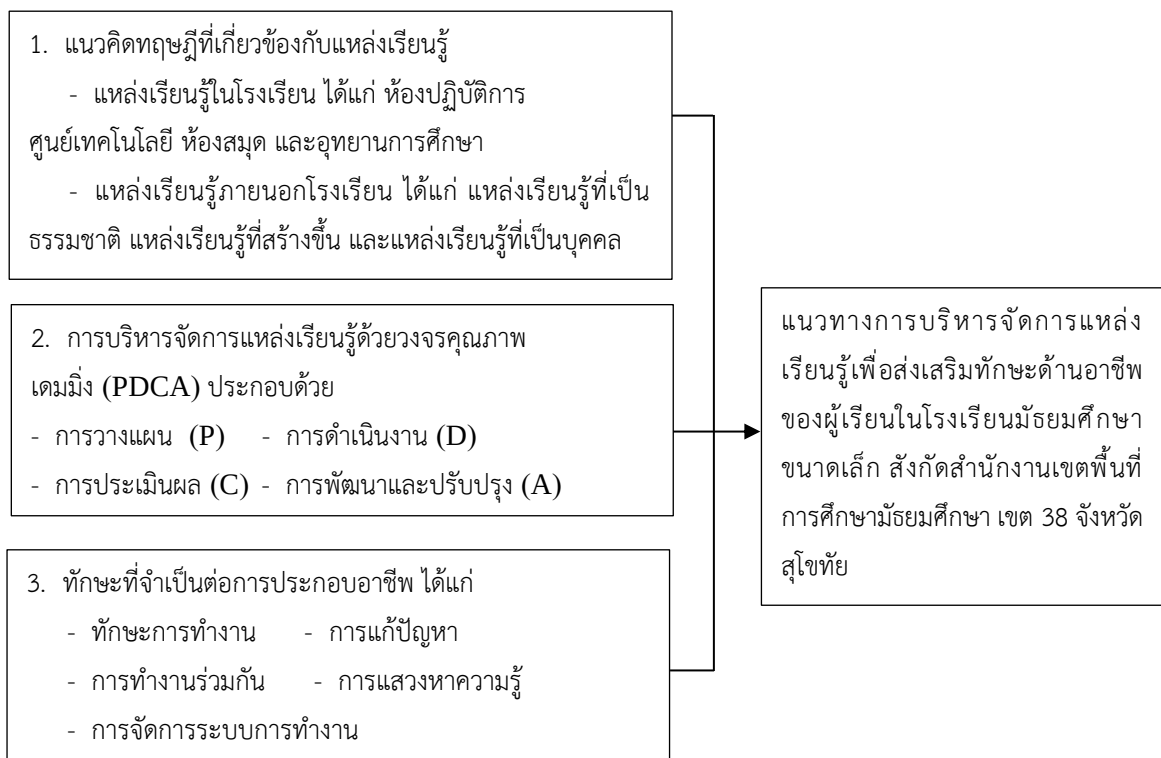
5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Groups)

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มนำมาสรุปและจัดทำเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย

ผลการวิจัย พบว่า แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 14 โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ห้องปฏิบัติการจำนวน 9 แห่ง ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 3 แห่ง ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง และอุทยานการศึกษาจำนวน 6 แห่ง และแหล่ง

เรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 14 โรงเรียน มีแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ จำนวน 3 แห่ง แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 11 แห่ง และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลจำนวน 7 แห่ง

2. การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 42 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.30 มีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.90 ระดับการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 85.70 สภาพการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และต่ำสุด 3 อันดับ คือ ด้านการตรวจสอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.84 ตามลำดับ

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย

ผลการวิจัย พบว่า ด้านวางแผนต้องมีการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยจัดทำเป็นโครงการบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ด้านการปฏิบัติตามแผน นำแหล่งเรียนรู้มาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยปรากฏในแผนการสอนอย่างเหมาะสม ด้านการตรวจสอบและประเมิน กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตามในรูปของคณะกรรมการ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบันและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบหลังจากที่ได้รับการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญหรือข้อค้นพบเพื่อนำผลมาอภิปรายดังนี้

1. จากการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย พบว่า แหล่งเรียนรู้ที่สำคัญทั้งในและนอกโรงเรียนที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย ทั้งหมด 14 โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนแบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ห้องปฏิบัติการจำนวน 9 แห่ง ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน 3 แห่ง ห้องสมุดจำนวน 1 แห่ง และ

อุทยานการศึกษาจำนวน 6 แห่ง และแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ที่ส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย มีแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ จำนวน 3 แห่ง แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 11 แห่ง และแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคลจำนวน 7 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับ (กรมวิชาการ, 2545 : 24) ได้จัดประเภทของแหล่งเรียนรู้ไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1.1 แหล่งเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้จากสภาพจริง เช่น อุทยานแห่งชาติ สวนพฤกษศาสตร์ ภูเขา ทะเล แม่น้ำ ลำคลอง ปรากฏการณ์ธรรมชาติ

1.2 แหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเอง ซึ่งมีทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด ห้องศูนย์วิชาการ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สนามกีฬา แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ได้แก่ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์สถาบัน คำนวณวิจัย สถานประกอบการ แหล่งวิทยาการ แหล่งบริการ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ห้องสมุดประชาชน รถห้องสมุดเคลื่อนที่ ศูนย์กีฬา ศูนย์การค้า เครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.3 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ครู ผู้ปกครอง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เช่น บุคคลที่เป็นภูมิปัญญาทางภาษา เพลงพื้นบ้าน พิธีกรรมต่าง ๆ ศิลปินแห่งชาติ บุคคลตัวอย่างทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีหลายแหล่งที่ควรแก่การศึกษา บางแห่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ควรหาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ การเดินทางไปสะดวก ปลอดภัย ง่ายแก่การเข้าถึง เปิดให้ศึกษาความรู้ได้ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (จุรีพร กาญจนการุณ, 2550 : 58-62) กล่าวว่า ระบบการศึกษา ปัจจุบันนั้นควรจะมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพราะการให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้เพียงแหล่งเดียวอยู่เฉพาะภายในโรงเรียนนั้น อาจไม่สามารถพัฒนาเยาวชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต อาชีพ วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมและทรัพยากรของชุมชน อาจทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ขาดความสามารถ ทักษะที่จะดำรงชีวิตและพัฒนาตนเองตามวิถีของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เนื่องจากไม่มีแหล่งเรียนรู้จากแหล่งอื่นเข้ามาเสริม แหล่งเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะตอบสนองการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนำนักเรียนได้ไปสัมผัสกับชีวิตจริง ใกล้ชิดธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่เป็นของจริง ทำให้ผู้เรียนได้บูรณาการความรู้ที่หลากหลายวิชาเข้าด้วยกัน การได้ลงมือค้นหาความรู้นอกห้องเรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง

2. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย พบว่า

2.1 สภาพการดำเนินการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัยโดยภาพ

รวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และต่ำสุด 3 อันดับ คือ ด้านการตรวจสอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนเป็นขั้นตอนแรกที่น่าไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน หากมีการวางแผนที่ดีก็จะสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีและประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ปาริฉัตร ร่มโพธิ์ภักดี, 2558 : 56) พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้อยู่ใน ระดับมาก เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเห็นการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งในการบริหารแหล่งเรียนรู้นั้นจะต้องมีการวางแผนอย่างรอบคอบรัดกุม

2.2 สภาพปัญหาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ และต่ำสุด 3 อันดับ คือ ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการตรวจสอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินการหรือการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างไม่มีคู่มือในการปฏิบัติ ยังไม่ค่อยมีการจัดกิจกรรมการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งการบริหารแหล่งเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สาคร มหาหิงค์, 2560 : 98-125) พบว่า ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ต้องบูรณาการการใช้แหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ต้องมีการนำแหล่งเรียนรู้บรรจุไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้เรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 จังหวัดสุโขทัย พบว่า

3.1 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบจากทุกภาคส่วน เพื่อจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการกำหนดปฏิทินในการดำเนินงานของแผน คณะกรรมการนิเทศกำกับ ติดตาม และประเมินผลแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานและติดตาม ประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการประชุมชี้แจงตัวแทนครู ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาแนวปฏิบัติการศึกษาแหล่งเรียนรู้และจัดทำเป็นคู่มือในการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน ผู้บริหารแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา คณะกรรมการกำหนดปฏิทินดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน คณะกรรมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยแยกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (ทัศนีย์ อันติมานนท์, 2553 : 87) พบว่า ผู้บริหารมีการประชุมปรึกษารื้อหรือกับคณะครูแต่งตั้งครูและบุคลากรของโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยคำนึงถึง

เนื้อหาวิชาที่จัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับตัวชีวิตตามมาตรฐานของหลักสูตร ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมแบบของท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์

3.2 ด้านการดำเนินการแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้คณะกรรมการจัดอบรมให้ความรู้ครูเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ คณะกรรมการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเกี่ยวกับการบูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด คณะกรรมการจัดทำปฏิทินในการดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การบริหารแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในจัดทำคู่มือ ประกอบการบริหารแหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการกำหนดวิธีการและขั้นตอนในการใช้และประเมินแหล่งเรียนรู้คณะกรรมการรายงานปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สาคร มหาหิงค์, 2560 : 98-125) พบว่า ให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระ โดยบูรณาการสอดแทรกในแผนการจัดการเรียนรู้ และควรมีการนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำปฏิทินปฏิบัติการตามแผนงาน/โครงการอย่างแท้จริงแต่งตั้งคณะทำงานในการประเมินโครงการ สรุปผล รายงาน เพื่อนำมาสรุปผลการสรุปมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค และควรกระทำอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3.3 ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้คณะกรรมการจัดทำเกณฑ์การวัดและประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ทำเป็นรูปเล่มจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้และเข้าใจ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการสรุปและเล่มรายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทุกภาคเรียน คณะกรรมการกำหนดปฏิทินการประเมิน จัดประชุมครูได้รับทราบข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการสรุปและรายงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามแผนที่กำหนด คณะกรรมการมีปฏิทินการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ดำเนินการประเมิน และเผยแพร่การประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (พิชัย เรืองดี, 2558 : 56) พบว่า ด้านการตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรประชุมเพื่อระดมความคิด กำหนดวิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลที่หลากหลาย แต่งตั้งคณะทำงานตรงความสามารถ กำหนดปฏิทินชัดเจน นิเทศ ติดตามตรวจสอบ ประเมินผลอย่างเคร่งครัด ต่อเนื่อง มีการประเมินโครงการและสำรวจความพึงพอใจ ด้านการสรุปผล ปรับปรุง แก้ไข การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ควรรวบรวมปัญหาที่เกิดขึ้น สำรวจสภาพปัจจุบันเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคร่วมกัน เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาต่อไป

3.4 ด้านการปรับปรุงการบริหารแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจัดเก็บข้อมูลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้คณะกรรมการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยการบริหารแหล่งเรียนรู้จัดทำแผนในการนำไปใช้ในการปรับปรุงจุดด้อยและส่งเสริมจุดเด่น ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนปรับปรุงการแนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ คณะกรรมการนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแนวทางจัดทำแผนจากผลการวิเคราะห์โดยนำแนวทางมาจัดทำแผนในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (สาคร มหาหิงค์, 2560 : 98-125) ด้านการปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ควรมีการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจากการใช้แหล่งเรียนรู้ จะได้กำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานในทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน และจัดทำปฏิทินในการดำเนินงาน
2. โรงเรียนมีการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ จัดทำคู่มือประกอบการบริหารแหล่งเรียนรู้
3. ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการในการจัดทำแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการจัดอบรมให้ความรู้ครูเรื่องการบริหารแหล่งเรียนรู้ ให้ครูผู้สอนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38
2. ควรมีการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน
3. ควรศึกษาการเปรียบเทียบแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- จूरืพร กาญจนการณ. (2550). วัดบางกระดี่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต. *วารสารวิชาการ*. 10 (2) ,58-62
- ทัศนีย์ อันติมานนท์. (2553). *การบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปาริฉัตร ร่มโพธิ์ภักดี. (2558). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- พิชัย เรืองดี. (2558). *การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหาร
การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2557). *สาขาวิชาชีพแห่งอนาคต 3*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สาคร มหาหิงค์. (2560). *ปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แผน
ยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พุทธศักราช 2558-2561*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุวรรี ศิริโกการภิรมย์. (2546). *การวิจัยทางการศึกษา*. ลพบุรี: สถาบันราชภัฏเทพสตรี.

การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
**Project Evaluation for the Development of Instruction of Watchaimongkol
School Under Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office**

สุทธิพงศ์ ทองใบอ่อน

โรงเรียนวัดชัยมงคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

Suttepong Thongbion

Watchaimongkol School, Samutsakhon Primary Educational Service Area Office

E-mail : suttepong@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และเพื่อเสนอแนะการประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา จำนวน 7 คน นักเรียน จำนวน 63 คน และผู้ปกครองนักเรียน 63 คน ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินโครงการ จำนวน 3 ฉบับ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ 3.1) ผลการประเมินระดับความสำเร็จของโครงการ 5 ด้าน ในภาพรวม มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก 3.2) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในภาพรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.69 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.92 คะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) เพิ่มขึ้นร้อยละ 40.34 และคะแนนเฉลี่ยร้อยละของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินัยพื้นฐาน (O-NET) เพิ่มขึ้น ร้อยละ 15.30

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ; พัฒนาการเรียนการสอน; โรงเรียนวัดชัยมงคล

Abstracts

The purposes of this research were to evaluation for the development of instruction project of Watchaimongkol school under the Samut Sakhon primary educational service area office. In terms of factors including input, process and output respectively. The samples consisted of 13 government teacher and educational personnel, 7 basic education commissioners, 63 students, and 63 parents. This sample group was selected by using purposive sampling selection. The research instruments use for collecting data were questionnaires consisted of 3 paper and data were analyzed using statistical values such as percentage, mean and standard deviation.

The findings of the research were as follow. 1) Input evaluation was found that the overall consistency and suitability were at the highest level. 2) Process evaluation was found that the overall efficiency was at the highest level. 3) Product evaluation consist of 2 issues: 3.1) The results of the assessment of the success level of the project in 5 aspects the product evaluation was found that the overall effectiveness was at the highest level. 3.2) The result of learning achievement assessment in 8 learning areas of students in grade 1 - 6 the overall increased by 10.69 percent. The average percentage score of the Reading Test (RT) increased by 25.92 percent. The average percentage score of the National Test (NT) increased by 40.34 percent. The average percentage score of the Ordinary National Educational Test (O-NET) result increased by 15.30%.

Keywords: Evaluation; Developing Instructional; Watchaimongkol school

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 4) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษา และพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ โดยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน นอกจากนั้นมาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกซึ่งรวมถึงการทดสอบ ระดับเขตพื้นที่

การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 8)

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดการศึกษาเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 28)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครได้มอบนโยบายให้โรงเรียนในสังกัดจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ คือ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT : Reading Test), การทดสอบความสามารถพื้นฐาน ของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT), การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ด้วย โดยให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

โรงเรียนวัดชัยมงคล เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้นำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครสู่การปฏิบัติ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาและเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นโรงเรียนจึงวิเคราะห์คะแนนผลการวัดและประเมินผล ในปีการศึกษา 2561 และปีการศึกษา 2562 โดยวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่าคะแนนรวมเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2562 ต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 และวิเคราะห์คะแนนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ คือ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT : Reading Test), การทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT), การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้าน

พื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET พบว่าคะแนนทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีปีการศึกษา 2562 ต่ำกว่าปีการศึกษา 2561 ทุกรายการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อจะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ของโครงการ ผลที่ได้จากการประเมินครั้งนี้จะสะท้อนให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนสามารถนำสารสนเทศจากการประเมินไปปรับปรุงโครงการให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดผลตามการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล
2. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล
3. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล
4. เพื่อเสนอแนะการประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนวัดชัยมงคล

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มที่ 1 เป็นผู้ให้ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ได้แก่ ครูและบุคลากร 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน รวมทั้งหมด 20 คน

กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ให้ข้อมูลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ ได้แก่ ครูและบุคลากร จำนวน 13 คน

กลุ่มที่ 3 เป็นผู้ให้ข้อมูลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ ได้แก่ ครูและบุคลากร 13 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จำนวน 63 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จำนวน 63 คน รวมทั้งหมด 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ครูและบุคลากร 13 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 คน รวมทั้งหมด 20 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

กลุ่มที่ 2 ครูและบุคลากร จำนวน 13 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

กลุ่มที่ 3 ครูและบุคลากร 13 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จำนวน 63 คน และ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 6 จำนวน 63 คน รวมทั้งหมด 139 คน ได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. แบบสอบถามสำหรับการประเมิน 3 ด้าน มีจำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

1.1 ฉบับที่ 1 แบบสอบถามประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่อ เทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน ของการดำเนินโครงการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวน 20 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.873

1.2 ฉบับที่ 2 แบบสอบถามประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อเก็บข้อมูลผลประเมินระดับการปฏิบัติตามกระบวนการ PDCA 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินและการปรับปรุงแก้ไข มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.961

1.3 ฉบับที่ 3 แบบสอบถามประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมิน เพื่อเก็บข้อมูลผลการประเมินระดับความสำเร็จของโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน รวม 36 ข้อ คือ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน 6 ข้อ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ 10 ข้อ ด้านพัฒนาสื่อและนวัตกรรม 5 ข้อ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน 10 ข้อ และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน 5 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.894

2. แบบเก็บข้อมูล ด้านผลผลิต ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้, แบบบันทึกผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT :Reading Test), แบบบันทึกผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT), แบบบันทึกผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET)

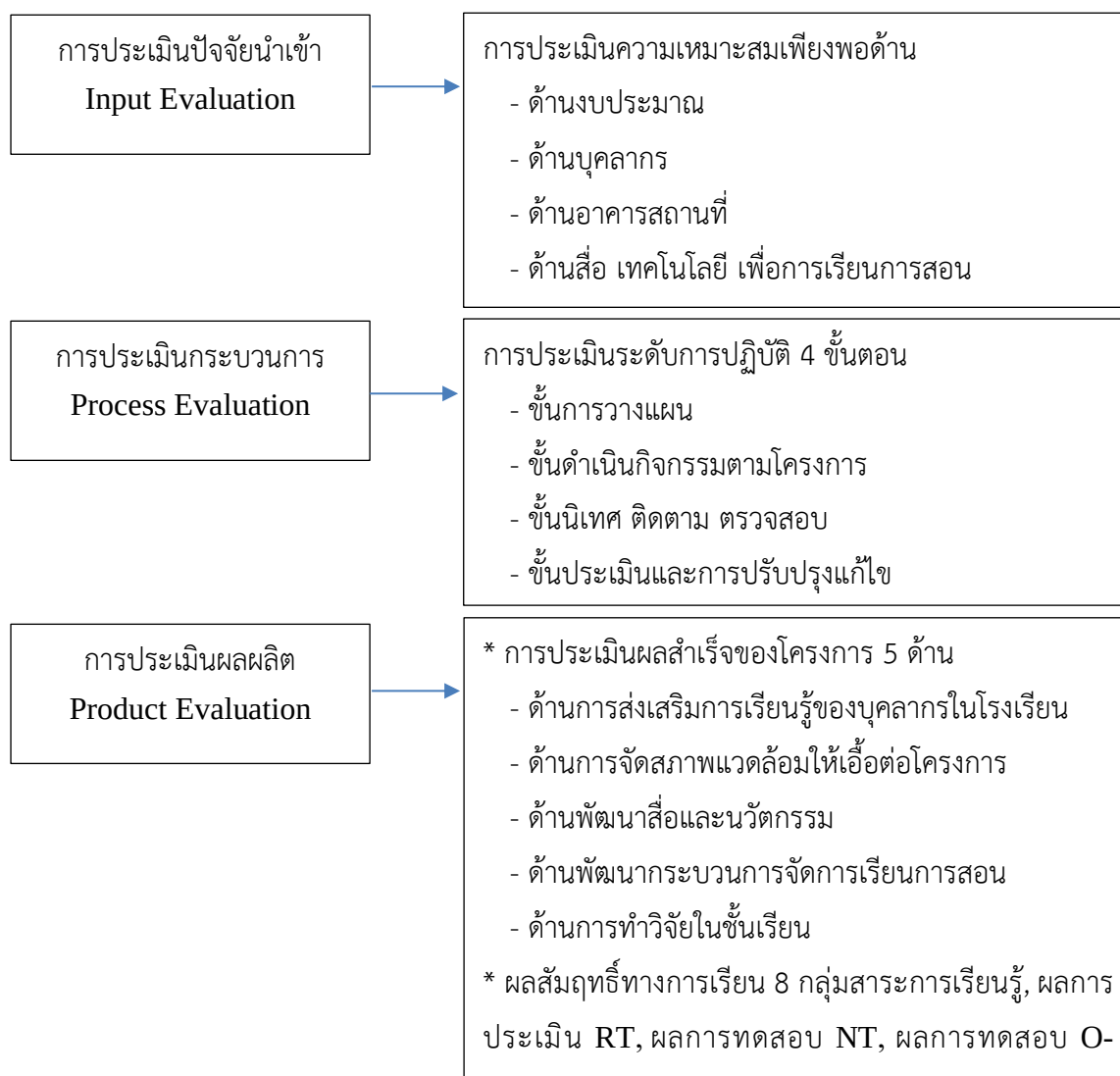
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามแจกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
ฉบับที่ 1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 20 ฉบับ
ฉบับที่ 2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 13 ฉบับ
ฉบับที่ 3 ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 139 ฉบับ
2. ผู้วิจัยให้เวลาในการทำแบบสอบถาม 1 สัปดาห์ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บคืนได้ครบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และตรวจสอบความครบถ้วนของข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติต่อไป
5. การจัดเก็บข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ จากแบบบันทึกข้อมูล และแบบรายงานผลข้อมูลต่างๆ ภายในโรงเรียนมอบหมายครูประจำชั้นเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดเก็บข้อมูลผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT : Reading Test), ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) มอบหมายครูวิชาการโรงเรียนวัดชัยมงคลเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินในส่วนที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มาวิเคราะห์ทำการตรวจให้คะแนน ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) เป็นรายด้าน รายข้อ และภาพรวม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		การแปลผล
		μ	σ	
1	ด้านงบประมาณ	3.90	0.58	มาก
2	ด้านบุคลากร	4.43	0.45	มาก
3	ด้านอาคารสถานที่	4.25	0.56	มาก
4	ด้านสื่อ เทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน	4.06	0.63	มาก
รวมเฉลี่ย		4.20	0.56	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล พบว่าในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.20, \sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลากร ($\mu = 4.43, \sigma = 0.45$) รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ ($\mu = 4.25, \sigma = 0.56$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านงบประมาณ ($\mu = 3.90, \sigma = 0.58$)

2. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ		การแปลผล
		μ	σ	
1	ขั้นการวางแผน	4.41	0.75	มาก
2	ขั้นดำเนินกิจกรรมตามโครงการ	4.55	0.62	มาก
3	ขั้นนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ	4.38	0.69	มาก
4	ขั้นประเมินและปรับปรุงแก้ไข	4.45	0.69	มาก
รวมเฉลี่ย		4.49	0.65	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินระดับการปฏิบัติด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล พบว่าในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49, \sigma = 0.65$) เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายขั้นตอน พบว่าทุกขั้นตอนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ($\mu = 4.55, \sigma = 0.62$) รองลงมาคือ ขั้นประเมินและปรับปรุงแก้ไข ($\mu = 4.45, \sigma = 0.65$) และขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ขั้นนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ($\mu = 4.38, \sigma = 0.69$)

3. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

3.1 ผลการประเมินระดับความสำเร็จของโครงการ 5 ด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 3
ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล ในภาพรวมและรายด้าน

ที่	รายการประเมิน	ระดับความสำเร็จ		การแปลผล
		μ	σ	
1	ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน	4.24	0.70	มาก
2	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ	4.15	0.71	มาก
3	ด้านพัฒนาสื่อและนวัตกรรม	4.22	0.69	มาก
4	ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.33	0.72	มาก
5	ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.23	0.73	มาก
รวมเฉลี่ย		4.23	0.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคล พบว่าในภาพรวม มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.38$, $\sigma = 0.47$) เมื่อพิจารณาผลการประเมินรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.72$) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.70$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.71$)

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6, ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT : Reading Test), ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT), ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) รายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้, ผลการประเมิน RT ผลการทดสอบ NT และผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนโรงเรียนวัดชัยมงคล ในภาพรวมและรายด้าน

ผลการประเมิน/ผลการทดสอบ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ		
	ปีการศึกษา	ปีการศึกษา	เพิ่ม/ลด
	2562	2563	
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้	52.26	60.27	+8.01
ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน	54.63	80.55	+25.92
ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ	49.00	78.66	+40.34
ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน	33.96	49.26	+15.30
รวมเฉลี่ย	47.46	67.19	+22.39

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการทดสอบในภาพรวม ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 67.19 เมื่อเทียบกับปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 47.46 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.39 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2563 นักเรียนมีร้อยละคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคิดเป็นร้อยละ 60.27 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 8.01 ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน ปีการศึกษา 2563 มีค่า 80.55 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 25.92 ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2563 มีค่า 78.66 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 40.34 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ปีการศึกษา 2563 มีค่า 49.26 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2562 ร้อยละ 15.30

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยใช้การประเมินรูปแบบ IPP Model ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต จากผลการประเมินโครงการมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินงานตามโครงการ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ ภายในโรงเรียนและห้องเรียนมีมุมความรู้ป้ายนิเทศ ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมและเพียงพอ โต๊ะ เก้าอี้นักเรียนมีสภาพดี หนังสือและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีอย่างเพียงพอ รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความเหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานตามโครงการประสบความสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเสาวลักษณ์ ดวงแก้ว (2560 : 61-63) ได้ศึกษาการประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) ในโรงเรียนเรียนร่วม ศูนย์ไทรบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมเพียงพอในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรื่องที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณ ส่วนเรื่องที่มีความเหมาะสมในระดับมาก ได้แก่ ครูผู้สอน สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เนื่องจากมีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ใช้สำหรับในการทำสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความพร้อมและความเหมาะสมในเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนเอาใจใส่เป็นรายบุคคล มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ และสอดคล้องกับ ศิวพร นววงศานันต์ (2560 : 103) ที่ประเมินโครงการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่าในภาพรวมมีความเหมาะสมเพียงพอในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้สอนได้สอนตรงตามวิชาที่ถนัด มีอุปกรณ์ สื่อการสอนที่หลากหลายสนใจให้เรียน และมีเอกสารแจกที่เพียงพอ

2. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยศึกษานโยบายของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ สพฐ. ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีการศึกษาและวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลทดสอบระดับชาติในปีที่ผ่านมา เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนา มีการประชุมและมอบหมายภาระงานในการดำเนินงานกิจกรรมตามโครงการ พาคครูและบุคลากรทางการศึกษาไปศึกษาดูงาน ปรับปรุงและพัฒนาห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ อบรมการผลิตสื่อ นวัตกรรม อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนการสอน แบบ Active Learning ให้กับครูและบุคลากรทาง

การศึกษาเพื่อปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน มีการสอนนักเรียนเพื่อพัฒนาการอ่าน การเขียนสื่อความ การจัดกิจกรรมเรียนเสริมเพิ่ม NT การจัดกิจกรรมเรียนเสริม O-NET ให้กับนักเรียน มีการอบรมและส่งเสริมการทำวิจัยให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา การจัดกิจกรรมประกวดวิจัยในชั้นเรียนปีละ 1 ครั้ง โดยการจัดกิจกรรมที่กำหนดในโครงการสามารถนำมาปฏิบัติได้ตามปฏิทินปฏิบัติงาน มีการรายงานผลการดำเนินโครงการ มีการรายงานผลต่อผู้เกี่ยวข้องให้รับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รมย์ พะโยม (2554 : 7-19) ศึกษาการประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ด้านกระบวนการ (Process) โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เนื่องจากมีการจัดบุคลากรรับผิดชอบกิจกรรมในโครงการได้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ จัดระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วนถูกต้องตรงตามความต้องการในการดำเนินโครงการ และมีการประเมิน ผลการดำเนินโครงการตามหลักวิชาการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ พิจาริน เมืองตาแก้ว (2563 : 131) ที่ได้ประเมินโครงการการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโอเน็ต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในอำเภอโกสัมพีนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโอเน็ตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในอำเภอโกสัมพีนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมบูรณาการเข้ากับรายวิชาอื่นๆ และมีการจัดป้ายนิเทศความรู้ในชั้นเรียนและภายในที่ ต่างๆ ในสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้ความรู้และกระบวนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

3. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

3.1) ผลการประเมินระดับความสำเร็จของโครงการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ ด้านพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่าในภาพรวม มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พิจาริน เมืองตาแก้ว (2563 : 133) ที่ได้ประเมินโครงการการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโอเน็ต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในอำเภอโกสัมพีนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) มีผลการประเมินภาพรวมพบว่า มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการประเมินแต่ละด้าน พบว่าด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้มีการพาครูและบุคลากรทางการศึกษาไปศึกษาดูงานโรงเรียนอื่นๆ มีการพาปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้กับครูและนักเรียน รวมทั้งครูดูแลนักเรียนและให้บริการต่างๆ ของโรงเรียนแก่นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับ ประสงค์ เทียบจันทิก (2563 : 227) ศึกษาแนวทาง

การพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่าการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรส่งเสริมและพัฒนาในด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี เพื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ 2) ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการพบว่า ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบริเวณโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สวยงามเอื้อต่อการเรียนรู้ ห้องสมุดมีการจัดระเบียบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีหนังสือที่หลากหลายต่อการค้นคว้า มีบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลของนักเรียน ห้องเรียนมีมุมความรู้ป้ายนิเทศ มีอุปกรณ์ที่พร้อมในการจัดการเรียนการสอน สำหรับครู และนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ประยูร อนันต์ (2559: 131) ศึกษาเรื่องการบริหารสภาพแวดล้อม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่าการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ภายในโรงเรียนเพื่อใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด เพราะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อผู้ที่สัมผัสโดยตรง ซึ่งถ้าหากผู้บริหารโรงเรียนจัดสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี ผลกระทบก็จะออกมาในแนวทางที่ดีและแนวทางกลับกันถ้าจัดไม่ดีผลกระทบก็ออกมาในแนวทางที่ไม่ดีเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญกับการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมขึ้นในโรงเรียน 3) ด้านพัฒนาสื่อและนวัตกรรม พบว่า ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้จัดหนังสือเรียนและแบบฝึกเสริมทักษะสำหรับนักเรียนทุกคน ห้องเรียนมีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เพียงพอ โรงเรียนมีระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการนักเรียนในการสืบค้นข้อมูลอย่างทั่วถึง โดยโรงเรียนมีความพร้อมในด้านการบริการสื่อในหลาย ๆ รูปแบบให้ครูผู้สอนได้เลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ศยามล จิตะยารักษ์ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาชุดสื่อประสม เรื่องคำคล้องจอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมืองปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนมีค่าสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากผลการวิจัยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้สื่อประสมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีลักษณะสูงขึ้นตลอดการทดลองและคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนของนักเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนด้วยสื่อประสมเป็นการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจหลาย ๆ ชนิด มาใช้ร่วมกันทำให้เกิดการส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ซึ่งกันและกัน 5) ด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ในภาพรวมมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีการแก้ไขปัญหานักเรียน และได้รับความช่วยเหลือจาก

ผู้ปกครองเสมอ มีการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่สอบไม่ผ่าน มีการให้แบบฝึกทักษะนักเรียนไปทำเพิ่มเติม ส่งผลให้นักเรียนมีผลการอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขเป็น ดีขึ้น เมื่อได้รับการแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณินรัช กลิ่นหอม (2560 : 119) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า ด้านการให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น และมีความสำคัญต่อผู้เรียนหากมีการนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการ ความถนัดและความสนใจ ซึ่งจะช่วยในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนวัดชัยมงคล ปีการศึกษา 2563 ผลการเรียนรู้เฉลี่ยร้อยละทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ คิดเป็น ร้อยละ 52.26 เพิ่มจากคะแนนร้อยละของปีการศึกษา 2562 เท่ากับ 8.01 ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT : Reading Test) ปีการศึกษา 2563 รวมเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.55 เพิ่มจากคะแนนร้อยละของปีการศึกษา 2562 เท่ากับ 25.92 ผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ปีการศึกษา 2563 รวมเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 78.66 เพิ่มจากคะแนนร้อยละของปีการศึกษา 2562 เท่ากับ 40.34 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O-NET) ปีการศึกษา 2563 มีคะแนนรวมเฉลี่ยร้อยละ 49.26 เพิ่มจากคะแนนร้อยละของปีการศึกษา 2562 เท่ากับ 15.30 จะเห็นได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบปีการศึกษา 2563 – 2562 ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นทุกการทดสอบ เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมีการพัฒนาทั้งด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคลากรในโรงเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ ด้านพัฒนาสื่อและนวัตกรรม ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการพัฒนาครู สถานที่ การจัดการเรียนการสอน และผู้เรียน ซึ่งถือว่าการพัฒนาทั้งระบบ จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลการทดสอบระดับชาติของนักเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รมย์ พะโยม (2554 : 7-19) ศึกษาการประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่าหลังจากดำเนินกิจกรรมตามโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยเมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2553 - 2554 ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีค่าเฉลี่ยพัฒนาการสูงขึ้น ซึ่งผ่านเกณฑ์การตัดสิน และเป็นไปตามเป้าหมายของ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการตามโครงการดังกล่าวสามารถส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงกล่าวได้ว่า โครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนวัดชัยมงคล ปีการศึกษา 2563 ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สมควรพิจารณาดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ด้านงบประมาณทั้งนี้ควรจัดสรรงบประมาณที่ได้รับสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานเอกชนให้มีความเหมาะสม

1.2 การประเมินด้านกระบวนการ ชั้นนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ทั้งนี้ผู้บริหารควรให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้รับผิดชอบโครงการ

1.3 การประเมินด้านผลลัพธ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อโครงการ ทั้งนี้ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรจัดห้องเรียนให้สะอาด เป็นระเบียบและสวยงาม เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการประเมินผลการประเมินโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดชัยมงคลกับโรงเรียนอื่นที่ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

คณิน ณิช กลิ่นหอม. (2560). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ประยูร อนันตะ. (2559). *การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- ประสงค์ เทียบจันทิก. (2563). *แนวทางการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิจาริน เมืองตาแก้ว. (2563). *การประเมินโครงการการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโอเน็ต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในอำเภอโกสุมพินคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอพะนงเขต 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอำเภอพะนง.
- รมย์ พะโยม. (2557). *การประเมินโครงการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอพะนง เขต 2*. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอำเภอพะนง*. 20 (3), 7-19.
- เสาวลักษณ์ ดวงแก้ว. (2560). *การประเมินโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (O-NET) ในโรงเรียนเรียนร่วม ศูนย์โอดนาดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศยามล จิตะยารักษ์. (2554). *การพัฒนาชุดสื่อประสม เรื่องคำคล้องจอง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อำเภอเมืองปทุมธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศิวพร นววงศานันต์. (2560). *การประเมินโครงการยกระดับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัย วัดผล และสถิติการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

The Performance of Village Committee in Si Chomphu District, Khon Kaen Province

สมหมาย วงษ์อุดม และ พิชัยรัฐ หมั่นด้วง

วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

Sommai Wongudom and Pichairat Muenduang

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Mai746_1221@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น เปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น และเสนอแนวทางและพัฒนากการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือตัวแทนครัวเรือน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane จำนวน 393 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ T - test และ F - test สำหรับการเปรียบเทียบระดับการการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.667) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 2.560) รองลงมาคือด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.633)

ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวมพบว่า อายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ ระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ได้แก่ หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริม และพัฒนาในแต่ละด้านได้

* วันที่รับบทความ: 12 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 5 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 6 มิถุนายน 2564

Received: May 12, 2021; Revised: June 5, 2021; Accepted: June 6, 2021

คำสำคัญ : การปฏิบัติหน้าที่; คณะกรรมการหมู่บ้าน; การพัฒนาหมู่บ้าน

Abstracts

The purpose of this research is to examine the performance of the village committee of Si Chompu district, Khon Kaen province. The samples in this study are the 393 representatives of the households by using the formula of Taro Yamane (Yamane.1973: 125). The tool for data collection is the questionnaire concerning the operation of the committee in the area which primarily consists of three parts. Statistics methodologies used for the data analysis are descriptive statistics (number, percentage, median, and standard deviation of the samples' datum) and inferential statistics which include T-test and F-test that are applied to compare the level of each member's performance categorized by individual factor. The study broadly shows that the overall operative performance of the village committee is at an excellent level ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 6.667). The highest mean goes to the "other" section ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 2.560) and the directive section ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.633), respectively.

The comparative result of the degree of operation of the village committee categorized by individual factor finds out that ages are significantly and statistically different in 0.05 degree whereas there is no difference in gender and educational background. The suggestion for the operator of the village committee in Si Chompu district, Khon Kaen province is that the organizations and officials involved can utilize the result of this research to improve and strengthen the particular section.

Keywords : Performance/Operation; Village Committee; Village Development

บทนำ

หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มีหลายประการโดยยึดหลัก การบูรณาการคน และ บูรณาการงานในหมู่บ้าน ทำหน้าที่บริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาหมู่บ้าน เปรียบเสมือนเป็น “คณะรัฐมนตรีของหมู่บ้านให้เกิดเอกภาพและก่อประโยชน์สูงสุดต่อพี่น้องประชาชน ดังคำขวัญที่ว่า “ประเทศต้องมีรัฐบาล หมู่บ้านต้องมี กม.” (กรมการปกครอง 2556 : 10) ซึ่งหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านมาจากกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น

1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 28 ตรึ วรรคสอง คณะกรรมการหมู่บ้านมีหน้าที่ช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและปฏิบัติหน้าที่นั้นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผน ของราชการหรือที่นายอำเภอ มอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ และวรรคสามให้คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน และบริหารจัดการกิจกรรม ที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน

2) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการปฏิบัติงานประนีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 ให้อำนาจไว้

3) นโยบายของรัฐบาล กระทรวง กรม จังหวัด และอำเภอ ซึ่งการดำเนินงานในพื้นที่หมู่บ้านจากทุกหน่วยงานจำเป็นต้องมีคณะกรรมการหมู่บ้านในการช่วยดำเนินงาน

ซึ่งจะเห็นได้ว่า ขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับคณะกรรมการหมู่บ้านให้เป็นองค์กรหลักมีความครอบคลุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านชุมชน ในทุก ๆ ด้าน

ปัญหาที่พบในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น คือ ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ได้จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของตนเอง ทั้งที่เป็นการจัดตั้งตามกฎหมาย และจัดตั้งตามแนวทางปฏิบัติหลากหลายเป็นการเฉพาะ ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของหน่วยงานเหล่านั้น มีความหลากหลายและแตกต่างกัน เช่น การประนีประนอมข้อพิพาท การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในหมู่บ้าน การรักษาสาธารณสุขของหมู่บ้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การส่งเสริมผู้ยากจน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่สามารถบูรณาการในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อำเภอสีชมพู มีเนื้อที่ประมาณ 328,750 ไร่ หรือ ประมาณ 529.041 ตารางกิโลเมตร ซึ่งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 10 ตำบล 115 หมู่บ้าน ถือว่าเป็นอำเภอขนาดใหญ่ มีผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านจำนวนมาก จึงเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อเสนอแนวทางและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร จำนวน 23,099 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 393 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 7 ด้าน มีระดับการมีส่วนร่วมให้เลือกตอบ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปลายเปิดเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น 7 ด้าน

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถาม ดังนี้

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย 7 ด้าน

2) กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม นำร่างปรีกษา อาจารย์ที่ปรึกษา

3) นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

4) นำแบบสอบถามไปตรวจสอบแก้ไข เพื่อความถูกต้องของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try – out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6) นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ใช้ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม ทั้งฉบับ

7) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน ตำบล จำนวน 393 คน

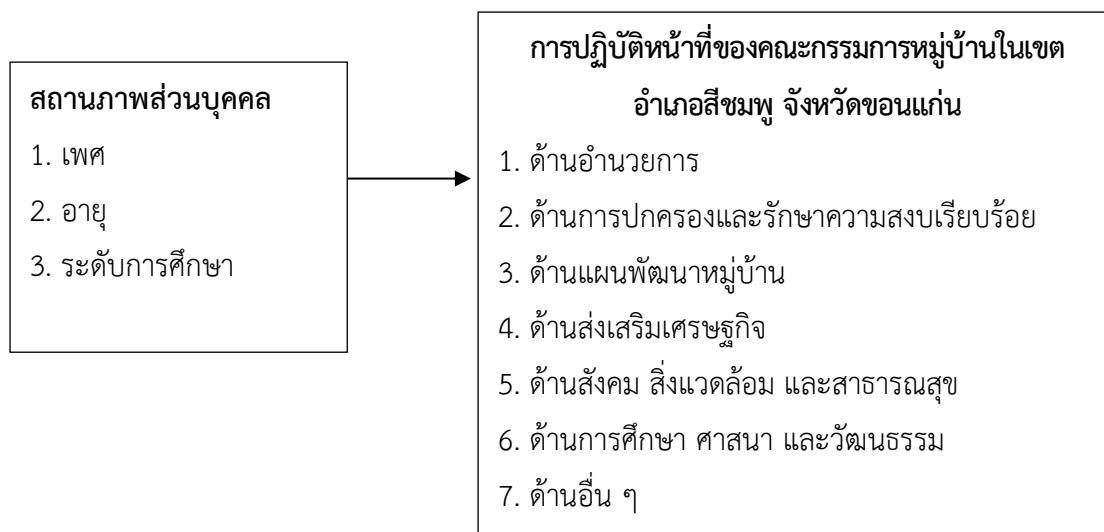
2. บันทึกข้อมูลเอกสารและข้อมูลแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนักความคิดเห็น ดังนี้ มากที่สุด เท่ากับ 5 คะแนน , มาก เท่ากับ 4 คะแนน , ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน , น้อย เท่ากับ 2 คะแนน และน้อยที่สุด เท่ากับ 1 คะแนน
2. นำคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติหน้าที่รายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ 4.51 – 5.00 เท่ากับ มากที่สุด 3.51 – 4.50 เท่ากับ มาก 2.51 – 3.50 เท่ากับ ปานกลาง 1.51 – 2.50 เท่ากับ น้อยและ 1.00 – 1.50 เท่ากับ น้อยที่สุด
3. การจัดอันดับ จัดตามค่าร้อยละจากมากไปหาน้อย
4. การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ทดสอบ การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (t-test for Independent Samples) และเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ One-way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย เป็นรายคู่ (Multiple Comparison) โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's Method) โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยใช้แนวคิดจากระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 กำหนดให้คณะกรรมการหมู่บ้านแต่งตั้งคณะทำงานต่าง ๆ มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	205	52.2
หญิง	188	47.8
รวม	393	100.0
อายุ		
18 – 38 ปี	134	34.1
39 – 59 ปี	215	54.7
60 ปี ขึ้นไป	44	11.2
รวม	393	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	374	95.2
ปริญญาตรีขึ้นไป	19	4.8
รวม	393	100.0

ตารางที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น

การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน	ระดับปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านอำนวยการ	3.80	0.633	มาก	2
2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย	3.80	0.593	มาก	2
3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน	3.66	0.630	มาก	4
4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ	3.71	0.677	มาก	3
5. ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข	3.69	0.801	มาก	5
6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	3.71	0.842	มาก	3
7. ด้านอื่นๆ	3.90	2.560	มาก	1
รวม	3.77	0.667	มาก	

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.771$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.903$) รองลงมาคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.807$) ด้านอำนวยการ ($\bar{X} = 3.804$) ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.714$) ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.712$) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.691$) และด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.657$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศโดยใช้สถิติทดสอบ Independent t-test พบว่า เพศชายมีค่าเฉลี่ยด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุโดยใช้สถิติทดสอบ F-test (One – way ANOVA) พบว่า อายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยในด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน และด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

การวิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษาโดยใช้สถิติ Independent t-test พบว่าระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยในด้านอำนาจการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกันกับระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้วิจัยได้สร้างข้อคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น โดยสรุปได้ดังนี้

1) ด้านอำนาจการ บุคลากรต้องมีความพร้อมในการบริการประชาชน ปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลา มีการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการติดต่อราชการ สถานที่ควรพร้อมให้บริการแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีช่องทางการติดต่อของหน่วยงานที่หลากหลายเพื่อความสะดวกในการติดต่อ เช่น เบอร์โทรศัพท์ แอปพลิเคชันไลน์ หรือ เฟซบุ๊ก

2) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ควรเข้มงวดในการปฏิบัติตามกฎหมายของหมู่บ้าน ควบคุมการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน มีการจัดเวรยามเพื่อตรวจความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านในช่วงกลางคืน เฝ้าระวังและควบคุมปัญหาเสพติดภายในชุมชน ควบคุมปัญหายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย

3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในหมู่บ้าน เช่น ตัดหญ้าข้างถนนล้างท่อระบายน้ำในชุมชน ควรเพิ่มไฟส่องสว่างในหมู่บ้าน เพื่อให้มีแสงสว่างที่เหมาะสม พัฒนาระบบน้ำประปาเพื่อให้เข้าถึงทุกครัวเรือน ปรับปรุงซ่อมแซมถนนในชุมชน และควรมีการชี้แจงเรื่องการใช้เงินกองกลางของชุมชน

4) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดหาตลาดเพื่อรองรับผลผลิตด้านเกษตรของชุมชน มีการจัดการอบรมและให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้เป็นสินค้า OTOP และควรมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น ผลักดันให้เป็นชุมชนต้นแบบเกษตรยั่งยืน

5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการรณรงค์แยกขยะเพื่ออำนวยความสะดวกในชุมชน ควรมีการจัดวางถังขยะในพื้นที่สาธารณะ เช่น บริเวณลานกีฬา สวนสาธารณะ ตัดแต่งต้นไม้ กิ่งไม้ เพื่อให้สภาพแวดล้อมในชุมชนน่าอยู่ และไม่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์มีพิษ มีการกำจัดวัชพืชในแหล่งน้ำ รณรงค์ลดเผาขยะมูลฝอย ลดการเผาอ้อยหรือซังข้าว เพื่อลดปัญหาฝุ่นละอองในอากาศ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ลดการใช้ปุ๋ยเคมีในการทำการเกษตร และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) เพื่อการป้องกันการและลดการแพร่ระบาดของโรค

6) ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและความร่วมมือกับโรงเรียน ครู และนักเรียน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ มีการสนับสนุนด้านศึกษา เช่น มอบทุนการศึกษาให้นักเรียน และสนับสนุนจัดงานประเพณี หรือวันสำคัญทางศาสนา

7) ด้านอื่น ๆ คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดูแลชีวิตความเป็นอยู่กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ภายในพื้นที่รับผิดชอบ และมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้ประชาชนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์โดยภาพรวม พบว่า ภาพรวมการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคณะกรรมการหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน โดยตำแหน่งต่างๆเหล่านี้ได้ผ่านการเลือก เลือกตั้ง ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ภาวะการเป็นผู้นำสูง และเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านจึงมีผลการปฏิบัติงานในระดับมาก

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในด้านต่างๆ ที่ให้บริการประชาชนหรืออำนวยความสะดวกอื่นๆ มีความเสมอภาคกันไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านที่แตกต่างกันในด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และด้านอื่นๆ และพบว่าอายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน และด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ละช่วงอายุ มีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน ที่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะปัจจัยด้านอายุอาจมีผลต่อการแสดงความคิดเห็น และที่ไม่แตกต่างกัน

อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ในช่วงเดียวกัน (39 – 59 ปี จำนวน 215 คน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 393 คน)เป็นส่วนมาก

การเปรียบเทียบทางระดับสถิติระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังขอนแก่น จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษต่ำกว่าระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านการปฏิบัติด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่แตกต่างกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนมากมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งมีผู้จบการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 374 คน และมีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 19 คน ทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอสีชมพู จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1) ด้านอำนวยการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการประสานและติดตามการทำงานของคณะทำงานต่าง ๆ ทั้ง 7 คณะ โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร เช่น การให้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนสมาร์ทโฟน เป็นต้น

2) ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการตรวจตรารักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

3) ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการจัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน ให้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้คณะกรรมการหมู่บ้านนำความรู้ไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องตามแนวทางปฏิบัติ และเพื่อให้เกิดการบูรณาการและการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน

4) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพ การผลิตและการตลาดเพื่อเสริมสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5) ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้และสร้างความรู้ตระหนักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกต้นไม้ การป้องกันการบุกรุกป่า และการบริหารจัดการขยะ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการส่งเสริมการพัฒนาหมู่บ้าน
- 2) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 3) การศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาการเปรียบเทียบปฏิบัติงานของกรรมการหมู่บ้านในแต่ละช่วงอายุที่ส่งผลต่อการพัฒนาหมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (2556). *คู่มือ กม. โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดน: กรมการปกครอง*
ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร.

Yamane. (1973). *Taro Statistic : An Introductory Analysis*. New York: Harper & row.

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
**Needs for Academic Development of Educational Opportunity Expansion
Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5**

นฤมล รัตน์อ่อน และ อาคม อึ้งพวง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Naruemon Rut-orn and Arkom Eungpuang

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: rutorn.aoom@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสภาพปัจจุบันและระดับสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 2) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 และ 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยการหากลุ่มตัวอย่างจากสูตร Taro (Yamane, 1973 : 56) ได้กลุ่มตัวอย่าง 17 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน และครูผู้สอน 284 คน โดยใช้วิธีการคำนวณสัดส่วนครุในแต่ละโรงเรียนและใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs index (PNI Modified Index)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการวัดและประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส

* วันที่รับบทความ: 4 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 6 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 7 มิถุนายน 2564

Received: June 4, 2021; Revised: June 6, 2021; Accepted: June 7, 2021

ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษารองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า โดยเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ 1) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6) ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ครูควรพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อยุคเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ครูควรมีงานวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรจัดการวัดผลประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดหาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยและครบครัน

คำสำคัญ : ความต้องการจำเป็น; การพัฒนางานวิชาการ; โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were 1) to study the level of the current situation and the desirable conditions in academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 2) to study the needs for academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 and 3) to study recommendations for academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5. The sample group consisted of 17 school administrators and 284 teachers. The tools used for data collection included a 5-level rating scale questionnaire and an open-ended question with recommendations on academic development in 6 aspects. The statistics used for data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation PNI modified index.

The research results were found that:

1. The current situation in academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, in overall, was at a high level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was

curriculum development in school, followed by measurement and evaluation and credit transfer, the aspect with the lowest average was research for educational quality development in school. The desirable conditions for academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, in overall, was at the highest level, when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was curriculum development in school, followed by instructional management in school, the aspect with the lowest average was research for educational quality development in school.

2. Needs for academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5, ranked according to importance were as follows: 1) Research for educational quality development in school. 2) Instructional management in school. 3) Educational supervision. 4) Curriculum development in school. 5) Development of educational technology and media application. 6) Measurement and evaluation and credit transfer.

3. Recommendations for academic development of educational opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 5 were as follows: The school board, communities and parents should have more participation in curriculum development, teachers should develop themselves to be up to date in the technology age to be used in instructional management and receive budget support for the purchase of instructional materials, teachers should conduct classroom action research and use the findings to improve instructional problems, school should provide internal supervision continuously, measurement and evaluation should be managed in a variety of formats and based on individual differences and provide modern and complete educational technology materials such as computer-assisted instruction and the internet system, etc.

Keywords: Needs; Academic Development; Educational Opportunity Expansion Schools

บทนำ

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารการศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 1)

การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร กิจกรรมการบริหารงานวิชาการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสาระสำคัญของหลักสูตรและนโยบายการบริหารของหน่วยงานระดับกรม เช่น การเร่งรัดในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร การพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น การเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินคุณภาพภายในตลอดจนการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นต้น กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้นอกจากจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อการบริหารการศึกษาในระดับชาติอีกด้วย การดำเนินกิจกรรมทางวิชาการจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการ จึงจำเป็นที่คณะครู ทีมงานหรือแม้แต่คณะกรรมการบริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร ตั้งแต่การแสดงความคิดเห็น การวางแผน การตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ทั้งนี้เพื่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณที่มีต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ (จันทร์ธานี สงวนนาม, 2553 : 148-149)

ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2562 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับประเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศทั้ง 4 วิชา ได้แก่ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่วิชาภาษาไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ -3.54 ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่วิชาคณิตศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ -5.02 ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่วิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ -0.69 ค่าเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่วิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ -5.43 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมระดับเขตพื้นที่วิชาภาษาไทยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมระดับประเทศ -3.67 นอกจากนี้ หากนำผลการทดสอบปีการศึกษา 2562 เปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2561 พบว่า วิชาภาษาไทยคะแนนเฉลี่ย 51.60 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ได้ 48.32 คะแนน วิชาคณิตศาสตร์คะแนนเฉลี่ย 21.71คะแนน ลดลงจากปี 2561 ที่ได้ 24.60 คะแนน วิชาวิทยาศาสตร์คะแนนเฉลี่ย 29.38 คะแนน ลดลงจากปี 2561 ที่ได้ 32.52 คะแนน วิชาภาษาอังกฤษคะแนนเฉลี่ย 27.82 คะแนน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ได้ 25.55คะแนน ซึ่งในภาพรวมปีการศึกษา 2561 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5, 2562 : 1-3) จะเห็นได้ว่าคะแนนค่าเฉลี่ยของวิชาภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น ส่วนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ลดลงคะแนนเฉลี่ยรวมทุกวิชาลดลงจากปีการศึกษา 2561 นั้นชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าที่คาดหวังไว้ในบางรายวิชา จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงคุณภาพผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการให้สูงขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากิจการงานฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา รวมทั้งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารระดับสูง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการบริหารงานฝ่ายวิชาการให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสภาพปัจจุบันและระดับสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวนโรงเรียน 70 โรงเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา 70 คนและครูผู้สอน 1,150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จำนวน 70 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรของ (Taro Yamane ,1973 : 56) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน สุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนผู้บริหารและครู เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 17 คน ครูผู้สอนจำนวน 284 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับตำแหน่ง มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
4. ด้านการนิเทศการศึกษา
5. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
6. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5
2. สร้างแบบสอบถาม และนำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบรายละเอียดของข้อคำถามในด้านเนื้อหา ภาษาและความถูกต้องและนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ 3 คน นำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) และปรับปรุงแก้ไข โดยคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนบ้านโนนธาตุและโรงเรียนชุมชนหนองเม็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ 0.889 ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ยอมรับควรมีค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 36)
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือเพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทาง

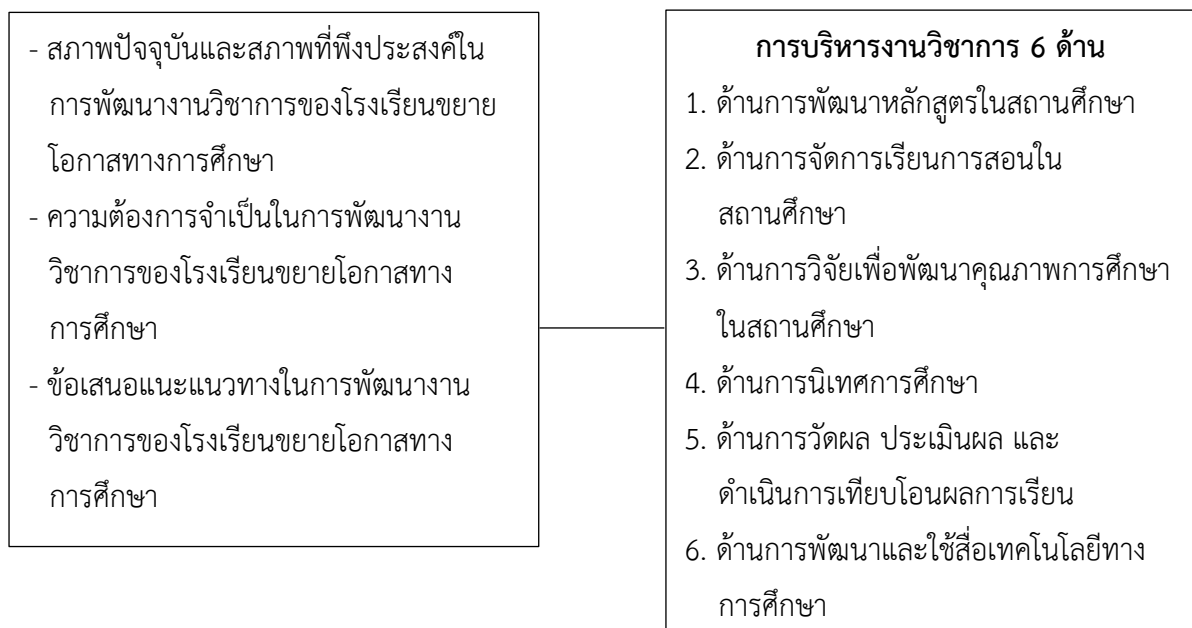
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

2. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดส่งไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ด้วยวิธีการที่หลากหลายให้กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแจกแบบสอบถามแบบเจาะจง จำนวน 301 ชุด ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ดังนี้คือ ส่งและขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 125 ชุด คิดเป็นร้อยละ 41.53 ฝากไปกับผู้บริหารหรือเพื่อนครูและโทรติดต่อเพื่อขอรับแบบสอบถามคืน จำนวน 91 ชุด คิดเป็นร้อยละ 30.23 และการส่ง EMS ทางไปรษณีย์และรับแบบสอบถามคืนโดยกำหนดวันส่งแบบสอบถามคืนพร้อมติดฉลากของ ที่อยู่ผู้รับเป็น EMS ทางไปรษณีย์ จำนวน 85 ชุด คิดเป็นร้อยละ 28.24 รวมทั้งหมด 301 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3. รวบรวมแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษา แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ความต้องการจำเป็น หลักการและกระบวนการบริหารงานวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สามารถสรุปสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ได้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) โดยแยกเป็นเพศ ตำแหน่ง หน้าที่และประสบการณ์ทำงาน เป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	104	34.60
หญิง	197	65.40
รวม	301	100.00
2. ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	17	5.60
ครูผู้สอน	284	94.40
รวม	301	100.00
3. ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	133	44.20
11 ปีขึ้นไป	168	55.80
รวม	301	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 65.4 รองลงมาเป็นผู้ชาย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 เมื่อพิจารณาด้านตำแหน่งหน้าที่ ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 และเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน คือ ประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 55.80 รองลงมา คือ น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20

2. การวิเคราะห์ระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นไปตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ภาพรวมรายด้าน

ความต้องการจำเป็นในการ พัฒนางานวิชาการโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา	4.28	0.68	มาก	1	4.82	0.27	มากที่สุด	1
2. ด้านการจัดการเรียนการ สอนในสถานศึกษา	4.16	0.69	มาก	4	4.76	0.27	มากที่สุด	2
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	3.97	0.74	มาก	6	4.66	0.40	มากที่สุด	6
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.13	0.74	มาก	5	4.71	0.34	มากที่สุด	5
5. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียนรู้	4.24	0.65	มาก	2	4.75	0.26	มากที่สุด	3
6. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.22	0.74	มาก	3	4.75	0.28	มากที่สุด	3
รวม	4.17	0.66	มาก		4.74	0.24	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{x}=4.17$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ($\bar{x}=4.28$) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนรู้ ($\bar{x}=4.24$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{x}=3.97$)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นไปตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมรายด้าน

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ในสถานศึกษา	4.28	0.68	มาก	4.82	0.27	มากที่สุด	0.126	4
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา	4.16	0.69	มาก	4.76	0.27	มากที่สุด	0.144	2
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	3.97	0.74	มาก	4.66	0.40	มากที่สุด	0.174	1
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.13	0.74	มาก	4.71	0.34	มากที่สุด	0.140	3
5. ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอน ผลการเรียน	4.24	0.65	มาก	4.75	0.26	มากที่สุด	0.120	6
6. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา	4.22	0.74	มาก	4.75	0.28	มากที่สุด	0.126	4
รวม	4.17	0.66	มาก	4.74	0.24	มากที่สุด	0.138	

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3. ด้านการนิเทศการศึกษา 4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา และ 6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ครูควรพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อยุคเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ครูควรมึงานวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรจัดการวัดผล ประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดหาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยและครบครัน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะว่าเขตพื้นที่การศึกษาให้ความสำคัญกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นภาระหน้าที่ที่สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัยโดยกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ เป้าหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติโดยมีการวางแผน การดำเนินงาน การนิเทศกำกับติดตาม ประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ นาคอก (2556 : 34-39) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมกริช จันทาน (2561 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและอันดับสูงสุด คือด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ยังมีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ จึงมีความต้องการที่จะยกระดับมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียนให้สูงขึ้น

และให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการประกอบอาชีพของผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร สีเตชะ (2562 : 132) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น จากผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของปณณธร ชัยสิทธิ์ (2555 : 80) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์/เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตร

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ยังมีน้อย จึงมีความต้องการที่จะพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 มีกลยุทธ์ที่ 2 คือยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีมาตรการในการส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้การวัดและประเมินผล โดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารณ อริยธนพล (2552 : 36) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมด้านที่มีปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรเมศร์ เมธีวุฒิปัทธ (2560 : 97) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การบริหารการวิจัยและพัฒนาอยู่ในระดับมาก

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้แก่ ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น ครูควรพัฒนาตนเองให้ทันสมัยต่อยุคเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ครู

ควรมีงานวิจัยในชั้นเรียน และนำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดให้มีการนิเทศภายในอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ควรจัดการวัดผล ประเมินผลในรูปแบบที่หลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดหาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัยและครบครัน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อเสนอแนะทั้ง 6 ด้าน ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 สะท้อนให้เห็นแนวทางหรือทิศทางจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่พบปัญหาหรือความต้องการจำเป็นในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ตามสภาพจริงที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับ ธนภพร ภารการ (2560 : 194) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยเน้นให้นักเรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ เชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สเต็มศึกษา โดยบูรณาการความรู้ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) ที่มีความเชื่อมโยงกันในโลกของความเป็นจริงที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกันในการดำเนินชีวิตและการทำงาน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการวัดผลและประเมินผลการเรียน ที่สะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม กำกับกับการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) มีการใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ให้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถในการปฏิบัติงานในโลกแห่งความเป็นจริง (real world) และมีวิธีการให้ข้อมูล ป้อนกลับ (feedback) ที่ทำให้นักเรียนสามารถแก้ไขจุดอ่อนหรือเสริมจุดแข็งของตนเองได้ ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อครูและนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งควรส่งเสริมและสนับสนุน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิได้มีส่วนร่วมเข้ามามีบทบาทในการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้เล็งเห็นและตระหนัก ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้เข้าสู่ยุคการปฏิรูปการศึกษาการวิจัยและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับวราภรณ์ นาคอก (2556 : 34-39) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ผู้บริหารควรมีระเบียบการวัด ประเมินผล และเทียบโอนความรู้ เพื่อให้บุคลากรทุกฝ่ายมีเกณฑ์ในการปฏิบัติและเป็นไปใน

มาตรฐานเดียวกัน ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพที่แท้จริง หลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และควรมีการนิเทศเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและ ประเมินผลให้ได้มาตรฐานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาและเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารควร ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัยและการนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการให้ความรู้ความเข้าใจ อบรม สร้างความตระหนัก จัดสรรงบประมาณ อำนาจ ความสะดวก ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครู นำเสนอและเผยแพร่ผลงาน การวิจัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 จากผลการศึกษาพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนา หลักสูตรในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนควรจัดทำและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยให้มีการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง พร้อมนำหลักสูตรไปใช้ในการ จัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อยกระดับและพัฒนางานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ทั้ง 6 ด้านให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรม

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการจำเป็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง

3. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ในด้านที่มีคุณประโยชน์ต่อ การจัดการเรียนการสอนให้หลากหลายด้าน

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช จันปาน. (2561). *การบริหารงานวิชาการสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- ธนขพร ภารการ. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ธีรเมศร์ เมธีวุฒิพิทักษ์. (2560). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปณณธร ชัยสิทธิ์. (2555). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- วรารณ นาคอก. (2556). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- วรารณ อริยธนพล. (2552). *การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ศิริพร สีเตชะ. (2562). *ความต้องการจำเป็นการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครูปฐมวัยโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น*. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. (2562). *รายงานผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5*. กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rdEd). New York. Harper and Row Publication.

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

The Performance of Duties of the Village Committee in Pak Khat District Bueng Kan Province

นิลบล กิตติพะวงษ์ และ ชาญยุทธ หาญชนะ

วิทยาลัยพินิจบัณฑิต

Nilabol Kittiphawong and Chanyut Hanchana

Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author, E-mail : chanyut2493@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือคณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 6 ตำบล โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (Yamane, 1973 : 125) จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ **T-test** และ **F-test** สำหรับเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85, S.D. = 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.19, S.D. = 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.09, S.D. = 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.47, S.D. = 0.80$) การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

* วันที่รับบทความ: 8 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 8 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 9 มิถุนายน 2564

Received: May 8, 2021; Revised: June 8, 2021; Accepted: June 9, 2021

คำสำคัญ: คณะกรรมการหมู่บ้าน; อำเภอปากคาด; จังหวัดบึงกาฬ

Abstracts

The main objective of this research was to study the duties of village committees in Pak Khat District. Bueng Kan Province The sample used for this research was 6 village committees using the formula of 288 Taro Yamane (Yamane. 1973 : 125). This is a questionnaire about the duties of the village committee. It consists of 3 parts of content, statistics used in data analysis. The descriptive statistics were number, percentage, mean and standard deviation for the general data of the sample. The inferential statistics were T-test and F-test for comparing village committee duties. In the district of Pak Khat Bueng Kan Province Classified by gender, age, education level and occupation.

The results of findings were as follows :The performance of duties of the village committee in Pak Khat district Bueng Kan Province Overall, it was at a high level (= 3.85, S.D. = 0.38) and when considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was administrative and peacekeeping (= 4.19, S.D. = 0.36). Promote the economy (= 4.09, S.D. = 0.43) and the side with the least mean was education. Religion and Culture (= 3.47, S.D. = 0.80) Comparison of the duties of village committees in Pak Khat District Bueng Kan Province Classified by gender, age, education level and occupation as a whole, it was found that sex, age, educational level and occupation were not different. Recommendations for the development of duties of village committees in Pak Khat District Bueng Kan Province, concerned government agencies should provide support in the area of operational training for the community, government officials should act proactively. Expand the model for building knowledge and understanding to encourage village and community committees to participate in various operations.

Keywords: The Village Committee; Pak Khat District; Bueng Kan Province

บทนำ

“หมู่บ้าน”เป็นโครงสร้างการปกครองของไทยที่มีขนาดเล็กที่สุดและขณะเดียวกันก็มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดเป็นกลไกที่รองรับการดำเนินนโยบายของรัฐทั้งจากระดับส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นโดยนอกจากโครงสร้างการปกครองของหมู่บ้านจะกำหนดให้มีกำนันผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ในการบริหารงาน “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” ให้กับประชาชนในหมู่บ้านแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้แต่ละหมู่บ้านมี “คณะกรรมการหมู่บ้าน” (กม.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 มาตรา 28 ตรี ได้กำหนดให้หมู่บ้านหนึ่งมีคณะกรรมการหมู่บ้านคณะหนึ่งมีหน้าที่ในการช่วยเหลือ แนะนำและให้คำปรึกษาผู้ใหญ่บ้านตลอดจนดำเนินการกิจต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและด้วยการที่คณะกรรมการหมู่บ้านประกอบขึ้นจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านทำให้กลไกของคณะกรรมการหมู่บ้านสามารถที่จะรับทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านได้เป็นอย่างดีและสามารถนำมากำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาหมู่บ้านได้คณะกรรมการหมู่บ้านจึงถือเป็นกลไกที่มีศักยภาพรองรับการดำเนินนโยบาย

ของรัฐบาลในระดับพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมยิ่ง อย่างไรก็ตามแม้ว่ากฎหมายและระเบียบซึ่งกำหนดอำนาจและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจะได้มีการชำระปรับปรุงให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพบริบทของ สังคมการเมืองแต่ละยุคสมัยที่มีความเปลี่ยนแปลงเรื่อยมาแต่ก็กล่าวได้ว่าการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านในภาพรวมก็ยังคงประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ จำนวนมากในการเป็นกลไกรองรับการแก้ไขปัญหาและรวมถึงการผลักดันขับเคลื่อนนโยบายตามแนวทางของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

กระทรวงมหาดไทยโดยกองปกครองท้องที่ 1 กองการปกครอง 2 ได้เคยสรุปไว้ถึงสาเหตุและสภาพปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านโดยพบว่าสาเหตุ หลักมาจาก การดำเนินงานที่เป็นแบบรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจแม้กฎหมายจะได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานของหมู่บ้านให้ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการทรงคุณวุฒิต่างๆ แต่ในทางปฏิบัติพบว่าการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของหมู่บ้านมักขึ้นอยู่กับเพียงดุลยพินิจของผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักเท่านั้น ปัญหาความซ้ำซ้อนของหน่วยงานภาครัฐที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการระดับหมู่บ้านที่สังกัดกระทรวง กรม ต่างๆ เป็นจำนวนมากก่อให้เกิดความสับสนและซ้ำซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาการขาด ความต่อเนื่องในการส่งเสริมให้หมู่บ้านเป็นหน่วยการปกครองที่มีประสิทธิภาพเนื่องมาจากคณะกรรมการหมู่บ้านแต่เดิมไม่ได้มีการจัดตั้งหรือปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง และไม่ได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่องเท่าที่ควรทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่มีกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอการดำเนินการส่วนใหญ่จึงเป็นเพียงการมุ่งแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าเท่านั้น

ถึงแม้ว่าปัญหาหลายประการจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อกฎหมายต่างๆ และการสนับสนุน ส่งเสริมจากภาครัฐ รวมตลอดถึงในด้านการปรับโครงสร้าง บทบาท และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้มีการปรับปรุงให้มีความชัดเจนและมีความต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น แต่ด้วยสภาพกาลของสังคมการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ความเชี่ยวชาญของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผูกโยงผู้คนให้มีความแนบชิดอยู่กับเศรษฐกิจที่ผูกอยู่กับระบบตลาดมากขึ้น “หมู่บ้าน” ในฐานะที่เป็นหน่วยทางการปกครองและกลไกที่เชื่อมโยงกับประชาชนในระดับฐานรากจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวให้พร้อมรับกับความท้าทายต่างๆ ที่เกิดขึ้นและคณะกรรมการหมู่บ้านต้องสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและประสานเชื่อมโยงการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะในท้องที่หมู่บ้านอันจะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือสนับสนุนรัฐบาลเพื่อเดินหน้าขับเคลื่อนประเทศ อีกทั้งด้วยการที่รัฐบาลปัจจุบันมีแนวนโยบายขับเคลื่อนประเทศตามแนวทาง “ประชารัฐ” และการมุ่งสู่เป้าหมายของการเป็น “ประเทศไทย 4.0” หรือ “ไทยแลนด์ 4.0” รวมถึงการน้อมนำ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มาเป็นหลักในการพัฒนาซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือและแรงสนับสนุนจาก

ทุกภาคส่วน ดังนั้นแล้วการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพกลไกการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนตามแนวนโยบายดังกล่าว

จะเห็นได้ว่าขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญให้เป็นองค์กรหลักมีความครอบคลุมดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านชุมชนในทุกๆ ด้านอย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีหน่วยงานต่างๆ ได้จัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรของตนเองทั้งที่เป็นการจัดตั้งตามกฎหมาย และจัดตั้งตามแนวทางปฏิบัติหลากหลายเป็นการเฉพาะซึ่งกลุ่มหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นของหน่วยงานเหล่านั้นมีความหลากหลายและแตกต่างกันเช่น การประนีประนอมข้อพิพาท การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายในหมู่บ้านการรักษาสาธารณสุขของหมู่บ้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ การสงเคราะห์ผู้ยากจน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านไม่สามารถบูรณาการในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปรับปรุงและพัฒนาบทบาทคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ตำแหน่งปลัดอำเภอ จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัย เรื่อง “การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.)” อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปพัฒนาศักยภาพและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในพื้นที่อำเภอปากคาด ทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติเพื่อสร้างความเจริญในหมู่บ้านชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 6 ตำบล 64 หมู่บ้าน 1,025 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้แก่คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 288 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 886 -887) กำหนดความคลาดเคลื่อนในการประมาณสัดส่วนไม่เกิน 0.05 %

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ลักษณะบุคคล เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ เป็นแบบสำรวจรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

ตอนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ

3. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน

2. กำหนดเนื้อหาของคำถามในแบบสอบถาม และนิยามตัวแปรที่ต้องวัด เพื่อให้อครอบคลุมในเรื่องที่ศึกษา และมีลักษณะซึ่งทุกคนสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3. เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ในเนื้อหา ภาษาและความเที่ยงตรงผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ

1. ผศ.ดร.โกศล สอดส่อง
2. ดร.บุญเหลือ บุปผามาลา
3. ดร.สุปิ่น สมสาร

เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาหาค่า IOC โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป มาเป็นแบบสอบถาม

4. ประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นำมาปรับปรุงแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย (try out) ในเขตอำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 30 คน ต่อจากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของ cronbach โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 ขึ้นไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 288 คน ผู้ศึกษาทำการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบลักษณะของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามตลอดระยะเวลาการทำงาน ผู้ศึกษาได้กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามภาคสนามเป็นเวลา 30 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564 ถึงวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ.2564

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการศึกษา

1. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนัก ดังนี้
ระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด 5 คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่มาก 4 คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด 3 คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง 2 คะแนน
ระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด 1 คะแนน
2. นำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์เพื่อหาระดับความต้องการพัฒนาดังต่อไปนี้
ดังนี้

4.51 – 5.00	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่มาก
2.51 – 3.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่ปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง ระดับระดับการปฏิบัติหน้าที่น้อยที่สุด

3. การจัดอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

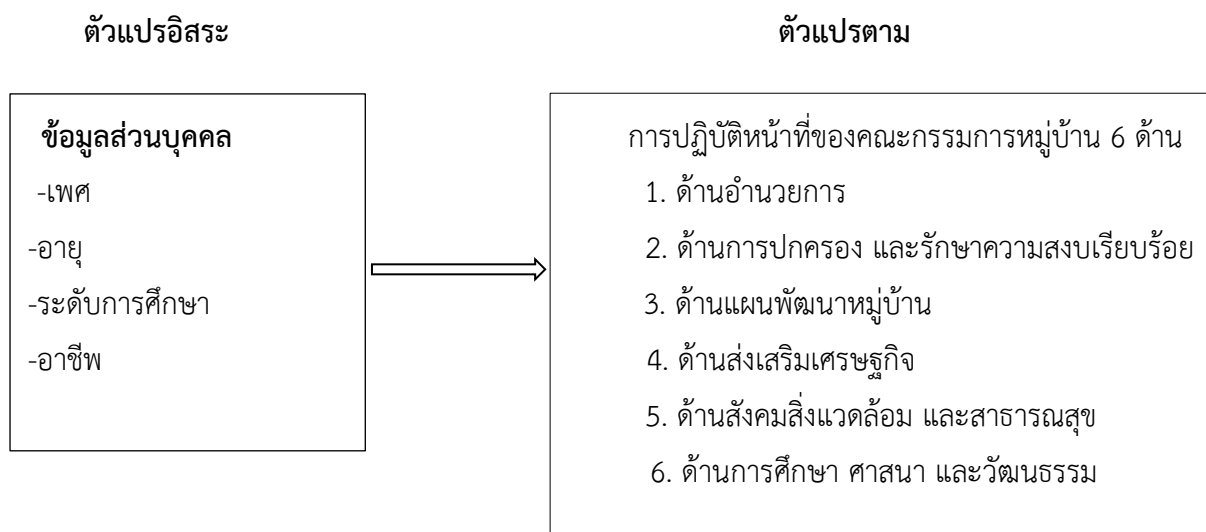
4. การวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตาราง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard Deviation : S.D) ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามเพศ โดยทดสอบค่าที่แบบอิสระ (T-test For Independent Samples) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้สถิติ F-test (One – way Anova) โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างเกิดขึ้นผู้ศึกษาต้องทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่
 - 2.1 สถิติ t-test ได้ทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร 2 ตัวแปร
 - 2.2 สถิติ F- test โดยการทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และหากพบว่ามีความแตกต่างรายคู่เกิดขึ้น ผู้วิจัยต้องทำการทดสอบต่อไปว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดที่แตกต่าง และแตกต่างกันอย่างไรตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดจากหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านตาม พระราชบัญญัติลักษณะท้องที่ ลักษณะปกครองท้องที่ 2457 มี 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านอำนวยการ 2. ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย 3. ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน 4. ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ 5. ด้านสังคมสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และ 6. ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย เรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ สามารถสรุปออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 66.32 และเป็นเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 33.68 อายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 116คน คิดเป็นร้อยละ 40.28 รองลงมาอายุอยู่ระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 35.42 และช่วงอายุที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.43 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาระดับประถมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.36 และน้อยที่สุดคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.39 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 รองลงมารับจ้างทั่วไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 12.85 และน้อยที่สุดคือค้าขาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.90

2. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.85$, $S.D.= 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($= 4.19$, $S.D.= 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($= 4.09$, $S.D.= 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($= 3.47$, $S.D.= 0.80$) และวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็นแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านอำนวยการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.69$, $S.D.= 0.66$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 5. มีการประสานงานและติดตามการทำงานของคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($= 4.57$, $S.D.= 0.49$) รองลงมาคือ ข้อ 4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ ($= 3.60$, $S.D.= 0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 2. มีการจัดทำบัญชี รับ จ่าย และการเก็บรักษาเงินของหมู่บ้าน ($= 3.39$, $S.D.= 1.09$)

2.2 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.19$, $S.D.= 0.36$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7. ส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และข้อบังคับของหมู่บ้าน ($= 4.36$, $S.D.= 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 6. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ($= 4.26$, $S.D.= 0.75$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 10. ดูแล ค้ำครองสาธารณะสมบัติของหมู่บ้าน ($= 4.04$, $S.D.= 0.70$)

2.3 ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.06$, $S.D.= 0.39$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 15. มีการเสนอปัญหาพร้อมแนวทางแก้ไขปัญหาต่อที่ประชุม กม. ($= 4.07$, $S.D.= 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 13. มีการจัดทำ ตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ($= 4.06$, $S.D.= 0.70$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 14. มีการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาหมู่บ้าน ($= 4.05$, $S.D.= 0.70$)

2.4 ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.09$, $S.D.= 0.43$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 18. มีการส่งเสริมการตั้งกลุ่มเพื่อช่วยเหลือ ผู้พิการ ผู้ยากไร้ ให้มีรายได้ ($= 4.20$, $S.D.= 0.72$) รองลงมาคือ ข้อ 17. มีการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้คนในหมู่บ้าน ($= 4.13$, $S.D.= 0.68$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 16. มีการส่งเสริมการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($= 4.01$, $S.D.= 0.89$)

2.5 ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.58$, $S.D.= 0.65$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21. มีการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ($= 4.03$, $S.D.= 0.72$) รองลงมาคือ ข้อ 25. มีการสร้างเครือข่ายและแสวงหาความร่วมมือทุกภาคส่วน ($= 3.60$, $S.D.= 0.97$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 23. มีการส่งเสริมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($= 3.39$, $S.D.= 1.09$)

2.6 ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($= 3.47, S.D.= 0.80$) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 30. มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ($= 3.60, S.D.= 0.97$) รองลงมาคือ ข้อ 26. มีการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านศาสนา ($= 3.48, S.D.= 0.99$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ข้อ 28. มีการบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีของหมู่บ้าน ($= 3.39, S.D.= 1.09$)

3. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่ แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะ แนวทางพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัด บึงกาฬ ได้แก่

1) ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้าน ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่างๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนิน โครงการต่างๆ

2) เจ้าหน้าที่หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรชี้แจงรายละเอียดในที่ประชุมประจำเดือนเพื่อสร้างความ เข้าใจให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

3) ควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ

4) หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิง ปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อ กระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

5) การส่งเสริมทางด้านเกษตรกรรมโดยหมอดินควรมีบทบาทในการส่งเสริมและแนะนำต่อภาค การเกษตร

6) ควรแนะนำการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลการให้เหมาะสมรณรงค์การลดการเผาขยะที่ ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ

7) การจัดทำสวนสาธารณะที่เป็นประโยชน์ในหมู่บ้านเพื่อไว้ออกกำลังกาย ทำกิจกรรมร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($= 3.85, S.D.= 0.38$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการ ปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($= 4.19, S.D.= 0.36$) รองลงมาคือด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ($= 4.09, S.D.= 0.43$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ($= 3.47, S.D.= 0.80$)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐทิพร ศิริศรี และ สัญญา เคนาภูมิ (2560 : 125-129) วิจัยเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ที่พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง หนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกเป็นรายด้านพบว่า บทบาทอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข และด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สอดคล้องกับการกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงมหาดไทยว่าภารกิจเฉพาะตามลักษณะพื้นที่ คณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหรือผู้แทนของประชาชน ซึ่งแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างของลักษณะโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ประเพณี และสภาพปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตาม ภูมิประเทศ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ (Department of Provincial Administration, 2015 : online) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา ลิ้มจิตสมบุญ (2536 : 69) ที่พบว่าระดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ กม. ระหว่าง กม. หมู่บ้านสามทอง และ กม. หมู่บ้านตลิ่งชัน พบว่า กม. หมู่บ้านสามทอง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.9) มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 57.8) มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.1) มีลักษณะผู้นำในระดับสูง เกือบสามในสี่ (ร้อยละ 71.9) มีการประสานงานภายในองค์กร กม. ในระดับสูง มากกว่าสามในสี่ (ร้อยละ 84.4) ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูง และส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.9) ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับสูง และ (2) กม. หมู่บ้านตลิ่งชัน สามในสี่ (ร้อยละ 75.4) มีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของ กม. ในระดับสูง มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60) มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ในระดับสูง มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 61.5) มีลักษณะผู้นำในระดับต่ำ มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 67.7) มีการประสานงานภายในองค์กร กม. ในระดับต่ำ มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 56.9) ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่ำ และมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.5) ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับต่ำ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศักดิ์ พละกาบ (2561 : ออนไลน์) วิจัยเรื่องบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหายาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านมีบทบาทในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร โดยรวมทั้งสามด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับตามค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ คือ ด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้านการป้องกันและด้านการปราบปราม คณะกรรมการหมู่บ้านได้ให้ข้อเสนอแนะต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร คือ ควรมีการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้ผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดที่ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาให้สามารถดำรงชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพา และหวนกลับไปใช้ยาเสพติด ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และควรมีวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แก่คณะกรรมการหมู่บ้านเพราะบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ

การเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยภาพรวมพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐศิริ ศิริศรี และสัญญา เคนาภูมิ (2560 : 125-129) ที่พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีเพศ แตกต่างก็มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกัน คือ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551 ซึ่งบทบาทไม่ได้เน้นหรือเจาะจงเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย คณะกรรมการหมู่บ้าน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ตรงกับสมมติฐานทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติหน้าที่ใช้มาตรฐานเดียวกันถึงแม้ว่าระดับการศึกษาจะแตกต่างกันแต่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การเป็นกรรมการหมู่บ้าน การปฏิบัติหน้าที่และการประชุมของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2551

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้

1.1 ควรเพิ่ม ค่าตอบแทนให้มากขึ้นกว่าเดิม มีค่าเบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม ในการปฏิบัติงาน ให้มีสวัสดิการ เหมือนข้าราชการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

1.2 ควรจัดสรรงบประมาณให้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะสามารถดำเนินโครงการในหมู่บ้าน ได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการต่างๆ มีการประสานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการต่าง ๆ

1.3 ควรมีการตรวจความปลอดภัยในหมู่บ้านเวลากลางคืนอย่างเคร่งครัด สม่ำเสมอ

1.4 หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในเรื่องของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับชุมชนเจ้าหน้าที่ภาครัฐควรปฏิบัติงานเชิงรุก ขยายรูปแบบวิธีการสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อกระตุ้นส่งเสริมให้คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้หลากหลายมากขึ้น

1.5 การประกอบอาชีพวิสาหกิจ/หน่วยงานส่งเสริมการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน เช่น ผลผลิตทางเกษตรกรรม การแปรรูปอาหาร

1.6 การเกิดขยะจากผู้สัญจรในพื้นที่ชุมชน ควรจัดถังขยะให้เพียงพอตามจุดสำคัญของหมู่บ้าน หรือแหล่งชุมชนที่สำคัญและควรมีการแยกประเภทของขยะให้ถูกต้องตามหลักสากล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
- 2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ ในแต่ละตำบล

เอกสารอ้างอิง

- รัฐติพร ศิริศรี และ สัญญา เคนาภูมิ. (2560). การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 5 (ฉบับพิเศษ) 42-50.
- วนิดา ลิมจิตสมบูรณ์. (2536). *ปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการหมู่บ้าน : กรณีศึกษา หมู่บ้านสามทองและหมู่บ้านตลิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมศักดิ์ พลกะบ. (2560). บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการแก้ไขปัญหาเสพติด : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลไผ่ อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: <http://ojs.mbu.ac.th/index.php/jmyir/article/view/842/642>.
- Department of Provincial Administration. (2015). Statistical Yearbook Thailand 2015. Online. Retrieved April 28,2021. from: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pubs/e-book/esyb58/files/assets/basic-html/page69.html>
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rdEd). New York.Harper and RowPublications.

การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
**The Development of Manual on Quality Assurance Information System
of Schools in Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2**

อนุสรา เหล็กคำ,
หยกแก้ว กมลวรเดช และ สุกัญญา รุจิเมธธาส
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
**Anusara Lekkhum,
Yokkaew Kamolvoradej and Sukunya Rujimethabhas**
Uttaradit Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: anusara.lkm@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คือ 1) สภาพและปัญหาของระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) เพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานโดยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 165 คน ได้มาจากการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดทำข้อมูลผลงาน/ชิ้นงาน/โครงการของนักเรียน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเตรียมข้อมูลสารสนเทศตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การเตรียมข้อมูลสารสนเทศตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การจัดทำข้อมูลผลงาน/ชิ้นงาน/โครงการของนักเรียน 2) การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของ

* วันที่รับบทความ: 10 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 12 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 13 มิถุนายน 2564

Received: June 10, 2021; Revised: June 12, 2021; Accepted: June 13, 2021

โรงเรียน พบว่า มีองค์ประกอบ บทนำ ระบบสารสนเทศ การประกันคุณภาพการศึกษา และแนวทางการจัดเตรียมข้อมูล/ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ และ 3) การประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการใช้ภาษาตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาคู่มือ; ระบบสารสนเทศ; การประกันคุณภาพการศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

Abstracts

This research aims at investigating three objectives of the quality assurance information system of schools in Sukhothai Primary Educational Service Area Office II: working conditions and problems, manual development, and developmental evaluation manual. The population used in this study were 165 of Quality Assurance Education Specialists, Educational Administrators, and teachers who responsible for the school's educational quality assurance. In addition, questionnaires and records of the focus group discussion were used as the research instruments. The statics used in the data analysis were percentage, mean, and standard deviation.

The finding found that first of all, the operating conditions overall were at a moderate level. Indeed, the results revealed that the highest average was the preparation of student's work or project. In the other hand, the lowest average was the information preparation according to basic education standards. Next, the working problems were totally at a maximum level which showing he results that the highest average was the preparation for the information according to basic education standards, but the lowest average was the preparation of student's work or project. The composition of developing manual was Introduction of quality assurance information system and guidelines for preparing data or evidence based information. The developmental assessment manual of quality assurance information system of schools were at a maximum level. Considering the finding that the highest average were aspect of utilization, content of a manual and language use, respectively.

Keywords: Manual Development; Information System; Quality assurance; Sukhothai Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้สะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง กำหนดเกณฑ์และรายการประเมินในลักษณะองค์รวม (Holistic Assessment) สำนักทดสอบทางการศึกษา (2563 : ก) เน้นการประเมินตามสภาพจริงที่ง่าย ไม่ยุ่งยาก เพื่อลดภาระการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมิน ปรับกระบวนการตัดสินในการประเมินที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาบนพื้นฐานบริบทของสถานศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562

ลงวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก มีระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอื่นที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ประกอบกับได้มีการประกาศใช้กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2561 และกระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและเตรียมการสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานและคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและครอบคลุมภารกิจด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาต้องตระหนักถึงการจัดระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด และการวิเคราะห์ความเชื่อถือได้ต้องมาจากการใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ใช้หลักฐานหรือสารสนเทศเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจผลการดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องมีระบบสารสนเทศที่เป็นระบบ มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน สามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้สะดวก ตรงตามความต้องการและสืบค้นได้ง่าย รวมถึงเป็นการจัดเตรียมความพร้อมด้านระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการสารสนเทศและพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพเป็นไปตามที่กฎหมาย กฎกระทรวงและประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้กำหนดไว้ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2554 : 2) และการดำเนินการจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิธีดำเนินการเพื่อให้มีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เพื่อให้มีรูปแบบและแนวทางการจัดเก็บข้อมูลหรือ ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้งานได้จริง ซึ่งจะเกิดประโยชน์อย่าง สูงสุดต่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาตลอดจนหน่วยงานที่มีส่วน เกี่ยวข้อง ส่งผลให้สามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารสถานศึกษา การตัดสินใจ การให้บริการต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์และการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น และเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ ทุกฝ่ายว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาทุกระดับได้อย่างมีคุณภาพบรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและสังคม ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนข้อมูลสภาพจริงปัจจุบันของ สถานศึกษา ตลอดจนยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการจัดระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาและ วางระบบการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกได้อย่างมี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
2. เพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพการศึกษาผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 165 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้มาจากการคัดเลือกโดยวิธีเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย

- 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3 คน
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จำนวน

162 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 46) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีสภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระดับน้อยที่สุด

2) แบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และตอนที่ 2 สอบถามความเหมาะสมของระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2556 : 46) ดังนี้

4.51 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับมาก
2.51 - 3.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
1.51 - 2.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับน้อย
1.00 - 1.50	หมายถึง มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

3) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยมีการกำหนดแนวคำถามในการสนทนาเพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้
ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1) ขอนหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
2) นำหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ส่งไปถึงกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 162 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เพื่อขอความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

3) นำแบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานกระบวนการดำเนินงาน
ประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2
ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 162 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาคู่มือกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1) ขอนหนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุตรดิตถ์

2) นำหนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่งไปถึงผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพ
การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 จำนวน 13 คน

3) จัดการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการ
พัฒนาคู่มือกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 2

ระยะที่ 3 เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

1) ขอนหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

2) นำหนังสือเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ส่งไปถึงกลุ่ม
ตัวอย่าง จำนวน 113 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 เพื่อขอความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

3) นำคู่มือกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาและแบบสอบถามความเหมาะสม
ของคู่มือกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุโขทัย เขต 2 ส่งไปถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 113 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

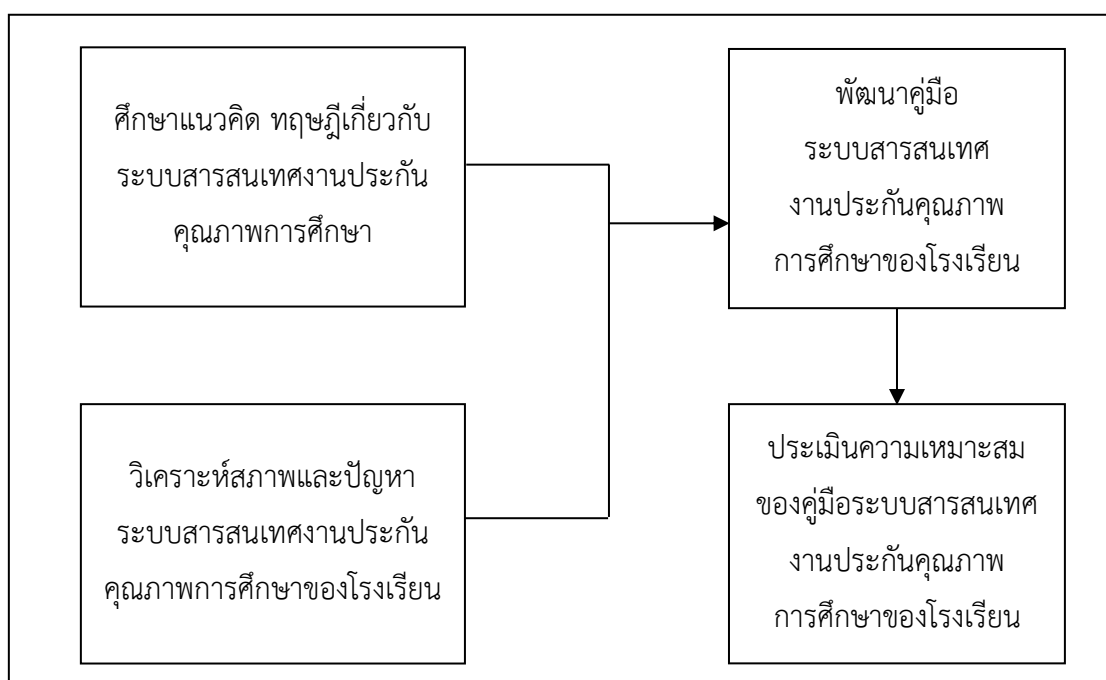
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1) แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (percentage) และตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability)

2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยมีการกำหนดแนวคำถามในการสนทนาเพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

3) แบบสอบถามความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ (percentage) และตอนที่ 2 วิเคราะห์ความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 150)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	77	51.33
ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	73	48.67
รวม	150	100
2. ประสบการณ์ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา		
เริ่มปฏิบัติงาน - 5 ปี	78	52.00
6 - 10 ปี	19	12.67
11 - 15 ปี	19	12.67
15 ปีขึ้นไป	34	22.66
รวม	150	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 51.33 และตำแหน่งครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.67 มีประสบการณ์ตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงาน-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีประสบการณ์ 6-10 ปี ร้อยละ 12.67 มีประสบการณ์ 11-15 ปี ร้อยละ 12.67 และมีประสบการณ์ 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศ
งานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ที่	ประเด็นพิจารณา	สภาพการดำเนินงาน			ปัญหาการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	การเตรียมข้อมูลสารสนเทศ ตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	3.15	0.95	ปานกลาง	3.84	0.73	มาก
2	การนำสาระสำคัญของ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ไปจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	3.30	0.69	ปานกลาง	3.55	0.78	มาก
3	การจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาของสถานศึกษา ที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)	3.39	0.70	ปานกลาง	3.61	0.79	มาก
4	การวิเคราะห์นโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ จุดเน้น การจัดการศึกษา และแนวทางการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา ของหน่วยงานต้นสังกัด	3.34	0.69	ปานกลาง	3.76	0.99	มาก
5	การวิเคราะห์จุดเน้น ความ ต้องการ เพื่อนำไปกำหนด เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ ของสถานศึกษา	3.57	0.76	มาก	3.58	0.94	มาก
6	การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกของสถานศึกษา	3.49	0.77	ปานกลาง	3.60	0.93	มาก

ที่	ประเด็นพิจารณา	สภาพการดำเนินงาน			ปัญหาการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
7	การประกาศใช้มาตรฐาน และกำหนดค่าเป้าหมาย ของสถานศึกษา	3.48	0.88	ปานกลาง	3.78	0.87	มาก
8	การจัดทำแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา	3.38	0.91	ปานกลาง	3.62	0.92	มาก
9	การจัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปีที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	3.51	0.97	มาก	3.73	0.86	มาก
10	การจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	3.41	0.93	ปานกลาง	3.66	0.87	มาก
11	การจัดทำแผนยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของสถานศึกษาที่สอดคล้อง กับผลการประเมินคุณภาพ ผู้เรียน	3.42	0.92	ปานกลาง	3.67	0.97	มาก
12	การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับ โครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย	3.71	0.83	มาก	3.50	0.91	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ประเด็นพิจารณา	สภาพการดำเนินงาน			ปัญหาการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
13	การจัดทำคำสั่งมอบหมายงานของสถานศึกษา	3.37	0.92	ปานกลาง	3.54	0.89	มาก
14	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.61	0.83	มาก	3.66	0.96	มาก
15	การจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	3.55	0.84	มาก	3.71	0.88	มาก
16	การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา	3.55	0.82	มาก	3.74	0.97	มาก
17	การจัดทำผลงาน/ชิ้นงาน/สื่อการสอน/โครงการ/นวัตกรรม (Innovation) /แบบอย่างที่ดี (Best Practice)	3.56	0.93	มาก	3.57	0.69	มาก
18	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.33	0.90	ปานกลาง	3.72	0.97	มาก
19	การจัดทำรายงานผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT)	3.57	0.98	มาก	3.75	0.97	มาก
20	การจัดทำรายงานผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test: NT)	3.59	1.02	มาก	3.70	0.98	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ประเด็นพิจารณา	สภาพการดำเนินงาน			ปัญหาการดำเนินงาน		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
21	การจัดทำรายงานผลการ ทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O- NET)	3.55	1.04	มาก	3.64	0.91	มาก
22	การจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการของทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้	3.67	0.96	มาก	3.67	0.96	มาก
23	การจัดทำรายงานผลการ ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน	3.65	1.03	มาก	3.51	0.93	มาก
24	การจัดทำรายงานผลการ ประเมินกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน	3.79	0.83	มาก	3.47	0.83	ปานกลาง
25	การจัดทำรายงานผลการ ประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	3.69	0.85	มาก	3.73	0.92	มาก
26	การจัดทำรายงานผลการ ประเมินสมรรถนะสำคัญ ของผู้เรียน 5 ด้าน	3.30	0.68	ปานกลาง	3.70	0.97	มาก
27	การจัดทำรายงานผลการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน รายบุคคล (ปพ.6)	3.65	0.91	มาก	3.76	0.95	มาก
28	การจัดทำข้อมูลเกียรติบัตร/ รางวัล/ใบประกาศเกียรติคุณ/ วุฒิบัตร/โล่ถ้วยรางวัล	3.31	0.99	ปานกลาง	3.68	0.97	มาก

29	การจัดทำข้อมูลผลงาน/ ชิ้นงาน/โครงการของนักเรียน	3.80	0.84	มาก	3.40	0.85	ปานกลาง
30	การจัดทำบันทึกนิเทศภายใน ของสถานศึกษา	3.43	0.95	ปานกลาง	3.75	0.83	มาก
31	การจัดทำบันทึกการจัด กิจกรรมโดยใช้กระบวนการ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)	3.17	0.93	ปานกลาง	3.80	0.93	มาก
32	การจัดทำแผนพัฒนาตนเอง รายบุคคลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (Individual Development Plan: ID Plan)	3.21	0.94	ปานกลาง	3.79	0.91	มาก
33	การจัดทำบันทึกผลการจัด การเรียนรู้	3.51	0.83	มาก	3.52	0.90	มาก
34	การจัดทำบันทึกรายงาน การประชุม	3.65	0.89	มาก	3.69	0.85	มาก
35	การจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำมาสู่ การประกันคุณภาพการศึกษา	3.44	0.83	ปานกลาง	3.71	0.93	มาก
36	การตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล ในแต่ละมาตรฐานการศึกษา และประเด็นพิจารณา	3.45	0.80	ปานกลาง	3.72	0.96	มาก
37	การประมวลผลข้อมูลเพื่อ นำมาสู่การเขียนรายงาน (Self Assessment Report: SAR)	3.42	0.84	ปานกลาง	3.74	0.92	มาก

38	การนำเสนอข้อมูลในเล่ม SAR ครบถ้วนตาม องค์ประกอบ ที่ต้นสังกัดกำหนด	3.50	0.85	ปานกลาง	3.77	0.88	มาก
รวม		3.48	0.87	ปานกลาง	3.67	0.90	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.48$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การจัดทำข้อมูลผลงาน/ชิ้นงาน/โครงการของนักเรียน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.84) รองลงมา คือ การจัดทำรายงานผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.83) และการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของสถานศึกษาที่เชื่อมโยงกับโครงสร้างการบริหารงาน 4 ฝ่าย ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ และปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.90) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ การเตรียมข้อมูลสารสนเทศตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.73) รองลงมา คือ การจัดทำบันทึกการจัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.93) และการจัดทำแผนพัฒนาตนเองรายบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (Individual Development Plan : ID Plan) ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

2. เพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา

2) ตอนที่ 2 ระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย คำจำกัดความ ความหมายของข้อมูล สารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา

3) ตอนที่ 3 การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

4) ตอนที่ 4 แนวทางการจัดเตรียมข้อมูล/ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยแนวทางการจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

5) ภาคผนวก ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับ

ปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ และประกาศ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 100)

สถานภาพทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา	3	3.00
ผู้บริหารสถานศึกษา	52	52.00
ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	45	45.00
รวม	100	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ตำแหน่งผู้บริหาร
สถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง คิดเป็นร้อยละ 52.00 ตำแหน่งครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพ
การศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.00 และตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา คิดเป็นร้อยละ
3.00

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกัน
คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2

ที่	ประเด็นพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านรูปลักษณ์ของคู่มือ				
1.1	รูปลักษณ์ภายนอกสวยงาม น่าสนใจ	4.03	0.63	มาก
1.2	ขนาดเล่มของคู่มือมีความเหมาะสม	4.54	0.50	มากที่สุด
1.3	การจัดหน้าเป็นระเบียบ อ่านได้สะดวก	4.02	0.14	มาก
	รวม	4.20	0.42	มาก
2. ด้านเนื้อหาของคู่มือ				
2.1	เนื้อหามีความสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง	4.58	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ที่	ประเด็นพิจารณา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2.2	เนื้อหาที่มีความต่อเนื่องและเรียงลำดับขั้นตอนอย่างเหมาะสม	4.35	0.48	มาก
2.3	เนื้อหาที่มีความถูกต้องและสมบูรณ์	4.00	0.45	มาก
2.4	เนื้อหาเหมาะสมตรงกับความต้องการของผู้อ่าน	4.12	0.74	มาก
2.5	เนื้อหาที่มีความทันสมัย	4.36	0.48	มาก
	รวม	4.28	0.53	มาก
3. ด้านการใช้ภาษา				
3.1	ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับผู้อ่าน	4.12	0.69	มาก
3.2	ภาษาที่ใช้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	4.42	0.50	มาก
3.3	ตัวอักษรมีความเป็นระเบียบ	4.04	0.70	มาก
3.4	ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมและชัดเจน	4.36	0.48	มาก
	รวม	4.24	0.59	มาก
4. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์				
4.1	ความรู้จากคู่มือเป็นประโยชน์ต่อการประกันคุณภาพการศึกษา	4.29	0.46	มาก
4.2	ความรู้จากคู่มือสามารถนำไปใช้จัดระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาได้	4.64	0.48	มากที่สุด
4.3	ความรู้จากคู่มือสามารถนำไปอ้างอิงและปฏิบัติได้จริง	4.57	0.50	มากที่สุด
	รวม	4.50	0.48	มากที่สุด
	ภาพรวม	4.29	0.51	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ ใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.53) และด้านการใช้ภาษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$, S.D. = 0.59) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ แพงผม (2561 : ก) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ในภาพรวมสถานศึกษามีสภาพการดำเนินการในแต่ละด้านของระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก และทวี หาแก้ว (2561 : 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า 1. ผลการศึกษาความต้องการข้อมูลสำหรับการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ผลการประเมินประสิทธิภาพระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก และ 3. ผลการทดลองใช้ระบบและประเมินความพึงพอใจผู้ใช้นระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจิเรข กันทะใจ (2558 : 1-10) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดระบบบริหารและสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดระบบบริหารและสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมในประเด็นใหญ่ การจัดโครงสร้างหรือระบบบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาพบปัญหามากที่สุด และบัณฑิตพงศ์ ท้าวทุมมา และคณะ (2560 : 2198-2204) เรื่อง การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวาฉิมบารุง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผลการศึกษาปัญหาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวาฉิมบารุง จังหวัดเชียงใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เพื่อพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) ตอนที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ สภาพการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานของระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา

2) ตอนที่ 2 ระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย คำจำกัดความ ความหมายของข้อมูล สารสนเทศ ระบบสารสนเทศ และระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา

3) ตอนที่ 3 การประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

4) ตอนที่ 4 แนวทางการจัดเตรียมข้อมูล/ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยแนวทางการจัดเตรียมข้อมูล เอกสาร ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

5) ภาคผนวก ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง แนวปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2561

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาของคู่มือ และด้านการใช้ภาษา ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษามีกรอบการดำเนินงานตามกฎหมายกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 มีแนวทางการจัดเตรียมข้อมูล/ร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเป็นแนวทางจัดเตรียมความพร้อมด้านระบบสารสนเทศเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนักให้กับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดผู้รับผิดชอบระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจนและตรงตามภาระงานของคณะครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการถอดบทเรียนสถานศึกษาที่ได้รับรางวัล IQA AWARD ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
2. ควรศึกษาแนวทางการจัดเก็บฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศของโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้านงานประกันคุณภาพการศึกษา
3. ควรศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้ระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นฐาน
4. ควรมีการพัฒนาคู่มือระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาของการศึกษาระดับปฐมวัย

เอกสารอ้างอิง

- ทวี หาแก้ว. (2556). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2*. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- บัณฑิตพงศ์ ท้าวทุมมา และคณะ. (2560). การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนช่องฟ้าซินเชิงวาณิชบำรุง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 10 (3), 2198-2204.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- รุจิเรข กันทะใจ. (2558). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศสำหรับการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. *วารสาร มมร วิชาการล้านนา*. 7 (1), 1-10.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา.

- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). *การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563). *แนวทางการพัฒนาระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- อดิศักดิ์ แพงผม. (2561). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2*. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียน

มาตรฐานสากล : พหุกรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 39

Lesson Learned on the Success of Learning Quality Management to World-Class Standard School : Multiple Case Studies Under the Secondary Educational Service Area Office 39

พัชรรัตน์ วุฒินาน,

หยกแก้ว กมลวรเดช และ มานี แสงหิรัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Patcharat Vuttiyan,

Yokkaew Kamolvoradej and Manee Sanghirun

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Patcharat4526@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประชากรในการสัมภาษณ์เลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 2 โรงเรียน 5 คน ครูที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 2 คน ผู้ปกครองเครือข่าย 3 คน หัวหน้าคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน ใช้ประชากรจริงในการสอบถามจำนวน 165 คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา แบบสอบถามด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกทั้ง 2 โรงเรียน 5 คน ครูที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ 2 คน ผู้ปกครองเครือข่าย 3 คน หัวหน้าคณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยความสำเร็จของการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ 1. ผู้บริหารสถานศึกษา 2. ผู้ปกครอง ชุมชน 3. นักเรียน 4. ครู บุคลากร และ 5. การบริหารจัดการ โดยทุกปัจจัยเป็นส่วนขับเคลื่อนนำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล

* วันที่รับบทความ: 5 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 14 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 15 มิถุนายน 2564

Received: June 5, 2021; Revised: June 14, 2021; Accepted: June 15, 2021

จากการสอบถามการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลพหุกรณีศึกษา จำนวน 165 คน พบว่ามีองค์ประกอบต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การนำองค์กร ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.50$) องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.55$) องค์ประกอบที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.57$) องค์ประกอบที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.55$) องค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.60$) และ องค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.55$) โดยองค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากรมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด

คำสำคัญ: บทเรียนความสำเร็จ; โรงเรียนมาตรฐานสากล; การบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา

Abstracts

The objective of this research was to draw up the lesson learnt from the success of educational quality management to World-Class standard school, multi-case study under the Secondary Educational Service Area Office 39.

This research was a qualitative and quantitative method. The tools of this research were interview and structured questionnaire. The populations used in the interview were specific chosen from 12 people consisting of 5 school administrators, 2 heads of academic department, 3 network parents, 2 heads of the School Board. The actual population in the questionnaire was 165 people. The analysis interview data used content analysis. The questionnaire was analyzing with mean and standard deviation.

The research revealed as follow

The opinions in interviewing from 12 people consisting of 5 school administrators, 2 heads of academic department, 3 network parents, and 2 heads of the School Board were agreed about the Success Factors of Educational Quality Management to World-Class standard school. It consisted of 5 factors: 1. Administration 2. Parents and community 3. Students 4. Teachers and Education Personnel and 5. Management. Every factor was leading to drive the World-Class standard school achievement.

The opinions of 165 people who answered the questionnaire of Quality System Management in World-Class standard school, multi-case study revealed that there were the following components including 1. Leading the Organization ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.50$), 2. Strategic Planning ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.55$), 3. Learner and Stakeholder Focus ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.57$), 4. Measurement, Analysis and Knowledge Management ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.55$), 5. Personnel Focus ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.60$) and 6. Process Management ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.55$) The fifth component, Personnel Focus, had the highest average level.

Keyword: The Success of Educational Quality Management; World-Class Standard School; Educational Quality Management

บทนำ

การบริหารการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเนื่องจากการปฏิรูปการศึกษาและการกระจายอำนาจทางการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 48) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับอำนาจในการตัดสินใจเพื่อการบริหารการศึกษามากขึ้น ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำและความเป็นมืออาชีพทางการบริหารที่สูงสามารถที่จะบริหารโอกาสจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างต่อเนื่อง มุกดา อนุภานนท์ (2555 : 28) เพื่อให้การบริหารจัดการของสถานศึกษามีคุณภาพ สามารถพัฒนาคนให้มีปัญญา คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นให้กระบวนการเรียนรู้สัมพันธ์กับวิถีชีวิตจริง ส่งผลให้การศึกษายุคใหม่จะต้องเตรียมคนให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ มีเป้าหมายหลักในการสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดองค์กรและสังคมแห่งการเรียนรู้ที่จะเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย (2563 : ออนไลน์) ดังนั้นจึงเกิดนโยบายการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานระดับสากลขึ้นเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล ผู้เรียนมีศักยภาพและความสามารถทัดเทียมกับผู้เรียนนานาชาติประเทศโดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการคือ 1. พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 2. จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลและ 3. บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ มีโรงเรียนนำร่องที่เข้าร่วมโครงการในรุ่นแรกทั้งหมด 500 โรงเรียนทั่วประเทศ เป็นโรงเรียนต้นแบบการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพเพื่อพัฒนาอย่างเข้มข้น ใช้การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนมาตรฐานสากลบังเกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เทียบเคียงมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก พัฒนาระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานสากล เป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐาน คือ การจัดการศึกษาให้คน เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข โดยให้โรงเรียนมาตรฐานสากลทุกโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้แก่ ความรู้ การเรียนความเรียงขั้นสูง กิจกรรมสร้างสรรค์ ประโยชน์ และโลกศึกษา ให้ความสำคัญโดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาต่างประเทศ อีกหนึ่งภาษา รวมทั้งทักษะภาษาอังกฤษอย่างเข้มข้น เพื่อต่อยอดความรู้จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สรุปรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็นพลโลก เป็นเลิศทางวิชาการ สามารถสื่อสารได้สองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด และสามารถผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีจิตร่วมรับผิดชอบในสังคมโลก สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย (2563 : ออนไลน์)

โรงเรียนนครไทยและโรงเรียนชาติตระการวิทยา จังหวัดพิษณุโลก เป็นสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้เทียบเคียงมาตรฐานสากล และการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวม ปัจจัยที่นำพาความสำเร็จขององค์กรในการพัฒนาสู่มาตรฐานสากล โดยสังเคราะห์จากรายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561-2562 และรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสามของสถานศึกษาด้านการศึกษาเพื่อทราบถึงผลการประเมินภาพรวมอยู่ในระดับดี โรงเรียนมีการขยายผล และดำเนินการพัฒนากระบวนการทำงานแยกด้านต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย (2563 : ออนไลน์)

จากปัจจัยดังกล่าว รวมไปถึงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาข้างต้น อันจะส่งผลให้การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความจำเป็นในการศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้างบทเรียนความสำเร็จในการพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ คณะครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 165 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 12 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) ให้เกณฑ์การเลือกดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาของทั้ง 2 โรงเรียนมีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี ครูที่เป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ผู้ปกครองเครือข่ายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และหัวหน้าคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์การทำงานไม่น้อยกว่า 5 ปี

1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ใช้ประชากรจริง จำนวน 165 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ระดับความเชื่อมั่น 100%

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ คือ ลักษณะของเครื่องมือดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 3 ข้อมูลคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล

2. แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพแบบสอบถามมีดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล แล้วกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม 2. กำหนดตัวบ่งชี้ให้ครอบคลุมนิยามตัวแปร แล้วนำมาจัดทำเป็นข้อคำถาม โดยมีคำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3. นำข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ แก้ไขความถูกต้อง แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณา ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา ความครอบคลุมของโครงสร้างและค่าดัชนีความสอดคล้องตามจุดมุ่งหมาย (IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป 4. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำและความเห็นชอบของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 5. จัดทำแบบสอบถามฉบับทดลองใช้ (Try out) และนำไปใช้กับผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ 6. นำเครื่องมือที่ได้ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาร์ค โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดนัดหมายวัน เวลา เพื่อการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล

3.2 แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 165 ฉบับ โดยการแจกจ่าย และเก็บคืนแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ได้รับแบบสอบถามกลับคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

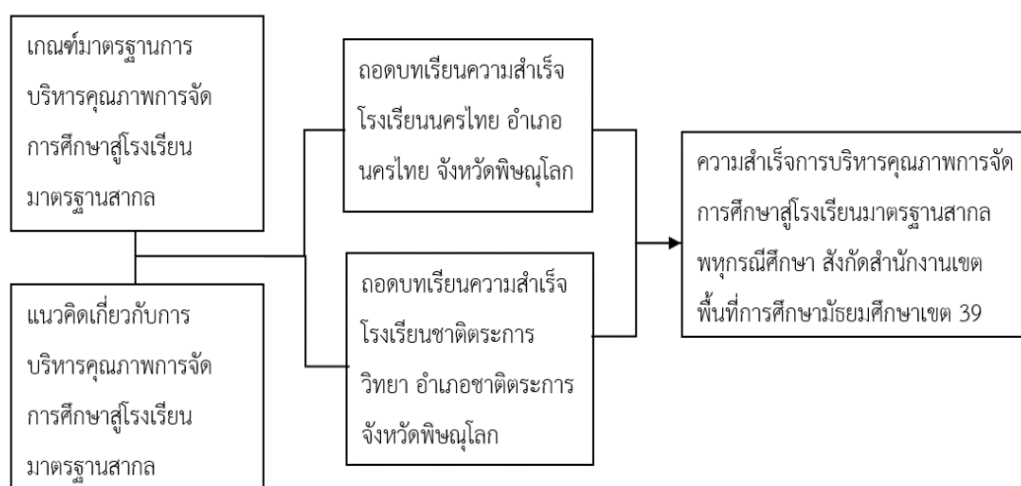
การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทและประมวลผลเข้าด้วยกันรวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม วิเคราะห์โดย 1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติ ให้วิธีหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ถอดบทเรียนความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากกรอบแนวคิดความสำเร็จของการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล และปัจจัยความสำเร็จที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร แบบบันทึกเอกสาร/หลักฐานรายงานประจำปีการศึกษา OBECQA ของสถานศึกษา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 มีรายละเอียดดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 2 คน ผู้ปกครองเครือข่าย 3 คน และครู 2 คน ที่อายุอยู่ในช่วง 35-56 ปี ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มี 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ค่านิยม ค่าคาดหวังในการดำเนินงาน ทั้งยังเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงาน กำกับติดตามให้บุคลากรปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย และจรรยาบรรณ มีส่วนร่วมกับครูในการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ เพื่อนำไปสู่มาตรฐานสากล ปฏิบัติตามเกณฑ์การประเมินระบบคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล วางเป้าหมายเพื่อพัฒนาแผนปฏิบัติการให้เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน ร่วมกับคณะครูในการกำหนดหลักสูตรและสร้างนวัตกรรม การพัฒนานักเรียนผ่านสื่อทางสังคมอย่างเหมาะสม จัดให้มีการวัดและประเมินผล วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ภายในโรงเรียน และนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงการปฏิบัติงานสู่ปัจจัยความสำเร็จ ตลอดจนมีการทบทวนผลการดำเนินงานแต่ละปีการศึกษา เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการของโรงเรียนอยู่เสมอ และส่งเสริมให้คณะครู บุคลากรของโรงเรียน มีการพัฒนาเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในทุกๆ ปีการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ด้านผู้ปกครอง ชุมชน

ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล โดยเป็นผู้สนับสนุนการเรียนของนักเรียน และการเรียนการสอนของครู เป็นผู้สนับสนุนด้านเทคโนโลยีของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้และกิจกรรมภายในโรงเรียน ทั้งยังให้ความร่วมมือกับโรงเรียน สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้ และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา มีส่วนช่วยเหลืองบประมาณ เพื่อการบริหารจัดการให้เพียงพอและเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งทำให้พร้อมพัฒนาสู่มาตรฐานสากล

องค์ประกอบที่ 3 ด้านนักเรียน

นักเรียนเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน เพื่อให้มีการจัดการศึกษาตามระบบคุณภาพ โรงเรียนมาตรฐานสากล มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดนโยบาย ความสำเร็จของการจัดการศึกษา ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน ทำให้มีการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน เป็นผู้สร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจ ให้มีผู้สนใจเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทั้งเป็นสื่อกลางในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และช่วยปรับปรุงกิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายตรงตามที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 4 ด้านคุณภาพครู บุคลากร

ครู บุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนนโยบายของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าประสงค์ มีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันของกระบวนการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามพันธกิจและวิสัยทัศน์ มีความพึงพอใจต่อวัฒนธรรมองค์กร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน เป็นผู้ได้รับการเลื่อนตำแหน่งจากความสามารถ ทักษะที่เหมาะสมของบุคลากร พัฒนาผู้นำขององค์กร ได้รับการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ มีการสำรวจข้อมูลและจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลอยู่เสมอ มีส่วนสร้างบรรยากาศการทำงาน ความปลอดภัย สวัสดิภาพการบริการและสิทธิประโยชน์สำหรับบุคลากร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ

โรงเรียนมีแผนปฏิบัติการทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการโรงเรียน กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ วางเป้าหมายการพัฒนาในแผนปฏิบัติการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีระบบการจัดการให้นักเรียนเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ รับฟังและรับข้อร้องเรียนได้สะดวกรวดเร็วถึงปัญหา มีระบบเทคโนโลยี สารสนเทศที่ทันสมัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดการความรู้ มีการประเมินประสิทธิภาพบุคลากร ระบบยกย่องชมเชย การให้รางวัลที่สร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนา มีความผูกพัน ความเอื้ออาทรต่อการทำงานร่วมกัน มีระบบการทำงานที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป มีกระบวนการทำงานหลักและกระบวนการสนับสนุนที่เกิดจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันออกแบบ เพื่อให้นำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีระบบการควบคุม ตรวจสอบ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้ได้ดี ปรับปรุงพัฒนากระบวนการทำงานสู่ความเป็นเลิศ มีหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพตามกลยุทธ์และแผนการปฏิบัติการ ข้อมูลผลลัพธ์ในระบบสารสนเทศของโรงเรียน มาวัดความสำเร็จของการดำเนินการตามกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการได้ มีระบบประกันคุณภาพภายในที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ปรับโครงสร้างการทำงานที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง มีสมรรถนะการให้บริหารที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ในปัจจุบัน ภายใต้ การกำกับดูแลองค์กร

จากการสอบถามประชากรจริงถึงการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา พบว่า มีองค์ประกอบต่อไปนี้ องค์ประกอบที่ 1 การนำองค์กร ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.50$) องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.35, S.D. = 0.55$) องค์ประกอบที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($\bar{X} = 4.29, S.D. = 0.57$) องค์ประกอบที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.23, S.D. = 0.55$) องค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.60$) และองค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ($\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.55$) โดยองค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากรมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ถอดบทเรียนความสำเร็จคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จคุณภาพการจัดการศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ 1. องค์ประกอบด้านผู้บริหารสถานศึกษา 2. องค์ประกอบด้านผู้ปกครอง ชุมชน 3. องค์ประกอบด้านนักเรียน 4. องค์ประกอบด้านคุณภาพครู บุคลากร 5. องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ ซึ่งได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารของสถานศึกษา และแบบบันทึกเอกสาร/หลักฐานรายงานประจำปีการศึกษา OBECQA ของสถานศึกษา

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล พหุกรณีศึกษา ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.55$) พิจารณารายละเอียดรายข้อประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 การนำองค์กร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.50$) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารคุณภาพ การนำองค์กร พบว่าการบริหารระบบคุณภาพอยู่ในระดับมากทั้ง 5 เรื่อง โดยผู้บริหารสื่อสาร สนับสนุน สร้างความเข้มแข็ง สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร และมีความรับผิดชอบต่อชุมชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.40 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.59$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพชนนธ์ ศรีม่วง (2559 : 253-265) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 กล่าวว่า ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพ มีองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การนำองค์กร (2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (3) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ (5) การมุ่งเน้นบุคลากร (6) การจัดการกระบวนการ และ (7) ผลลัพธ์และผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 3. ผลการ

ทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพในภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมาก 4. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการบริหารจัดการระบบคุณภาพในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.35 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.55$) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารระบบคุณภาพ การวางแผนกลยุทธ์ พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง คือสถานศึกษาทบทวน ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยที่มีค่าเฉลี่ย 4.60 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.56$) สำหรับการบริหารระบบคุณภาพอื่นๆ มีคุณภาพในระดับมากทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกับ พรรณระพี คุณนวนิชพงษ์ (2559 : 93) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล: กรณีศึกษาโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย กล่าวว่า 1. การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัยโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การจัดการกระบวนการ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากรและการนำองค์กร

องค์ประกอบที่ 3 การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.29 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.57$) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารระบบคุณภาพ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาพรวม พบว่าการบริหารระบบคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 5 เรื่อง โดยสถานศึกษานำข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจความคิดเห็นความต้องการไปปรับปรุงและพัฒนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.36 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.62$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยกับ มนต์ชัย ปาณรูป (2557 : 20) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้น (Intensive School) ผลการศึกษาพบว่า การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award) อันประกอบด้วย 1. การนำองค์กร 2. การวางแผนกลยุทธ์ 3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การวัด การวิเคราะห์และการจัดการเรียนรู้ 5. การมุ่งเน้นบุคลากร 6. การจัดการกระบวนการ 7. ผลลัพธ์มีผลต่อระดับการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอย่างมาก

องค์ประกอบที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.23 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก ($S.D. = 0.55$) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารระบบคุณภาพ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ในภาพรวม พบว่าการบริหารระบบคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 5 เรื่อง โดยสถานศึกษามีการวิเคราะห์และค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.39 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก ($S.D.$

= 0.57) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี ทองคำ (2558 : 34-37) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ควรมีการจัดทำระบบการวัดผลที่เหมาะสมและทันสมัย นำผลการวิเคราะห์ปรับปรุงการดำเนินงานสร้างนวัตกรรมใหม่ให้สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาของโลกและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่ไม่ สามารถคาดการณ์ได้รวมทั้งจัดทำระบบการสื่อสารในด้านเอกสารและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทั่วถึง

องค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก (S.D. = 0.60) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารระบบคุณภาพ การมุ่งเน้นบุคลากร พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง คือผู้บริหารกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพัน สร้างแรงจูงใจ และความพึงพอใจของบุคลากร พร้อมยกย่องชมเชย โดยที่มีค่าเฉลี่ย 4.52 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก (S.D. = 0.59) สำหรับการบริหารระบบคุณภาพอื่นๆ มีคุณภาพในระดับมากทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เมธี ทองคำ (2558 : 34-37) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีการประเมินความพึงพอใจเพื่อนำมาใช้ในการกำหนดแนวทางแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และต้องสอดคล้องกับความต้องการและทิศทางการจัดการศึกษา

และองค์ประกอบที่ 6 การจัดการกระบวนการ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 4.31 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยที่ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่แตกต่างกันมาก (S.D. = 0.55) ส่วนในรายละเอียดของการบริหารระบบคุณภาพ ด้านการจัดการกระบวนการในภาพรวม พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 1 เรื่อง คือผู้บริหารจัดระบบการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือต่อภาวะฉุกเฉิน การป้องกัน การแก้ไขและการฟื้นฟูอย่างต่อเนื่อง โดยที่มีค่าเฉลี่ย 4.52 และความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามไม่แตกต่างกันมาก (S.D. = 0.50) สำหรับการบริหารระบบคุณภาพอื่นๆ มีคุณภาพในระดับมากทุกเรื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ronel Heyns (2015 : online) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า ระบบบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของการนำระบบการบริหารเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล และได้นำเสนอระบบการบริหารเชิงคุณภาพที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรเพื่อความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำ 2) แผนงาน 3) มุ่งเน้นลูกค้าและการตลาด 4) ข้อมูล ข่าวสารและการวิเคราะห์ 5) มุ่งเน้นทรัพยากรมนุษย์ 6) กระบวนการบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารนำผลการวิจัยไปใช้กับโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. ผู้บริหารนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคลากรโรงเรียนในการขับเคลื่อนระบบคุณภาพไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น
2. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลเพิ่มเติม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคทจำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- พรรณระพี คุณนวนิชพงษ์. (2559). *การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล: กรณีศึกษา โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ไพชยนต์ ศรีม่วง. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนทุ่งทรายวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. *วารสารวิจัยและพัฒนาโดยองค์กร ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 11 (3), 253-265.
- มนต์ชัย ปาณรูป. (2557). *การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์ มาตรฐานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่พัฒนาอย่างเข้มข้น (Intensive School)*. นักบริหารระดับสูง. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- มุกดา อนุภานนท์. (2555). *การศึกษาพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เมธี ทองคำ. (2558). *การบริหารจัดการระบบคุณภาพในโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.*
- สำนักงานบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2563). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2563. แหล่งที่มา: <https://www.obec.go.th/archives/148198>*
- Ronel Heyns. (2015). *Quality Management Systems for Education and Training Providers. Online. Retrieved July, 4 2020. from http://www.saqa.org.za/docs/pol/2003/qms_prov.pdf*

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
**Guidelines for the Operation of the Student Care and Support System as
Opinions by Teachers in Schools Under the Local Government
Organization In Kanchanaburi Province**

ไพบูลย์ เด่นสว่าง,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
**Paiboon Densavang,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Paiboondensavang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 126 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่มจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ ครูฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน ด้านการ

* วันที่รับบทความ: 4 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 16 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 17 มิถุนายน 2564

Received: June 4, 2021; Revised: June 16, 2021; Accepted: June 17, 2021

ป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และด้านการส่งต่อ คือ ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstracts

The purposes of this study were to study the operation and guidelines for the operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province. The samples consisted of 126 teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province, obtained by stratified random sampling. The research instruments were a questionnaire with the reliability at 0.96, and the focus group discussion. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the study were as follows:

1. The operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province was over all and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: screening students, knowing individual students, screening students, preventing and solving problems, supporting students, and transferring students.

2. The guidelines for the operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province were as follows: In knowing the students individually, different types of information are used to collect and prepare students' individual information with many tools. Providing a system for screening students, the school conducts the meeting. In the promotion and development of students, survey and evaluate the students according to their interests and needs. The prevention and problem solving, projects or activities to prevent and solve student problems. Dimensions forwarding students, advisor forwarding within for students who has problems.

Keywords: Student Care and Support System; Guidelines; Guidelines for the Operation of The Student Care and Supporting System

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการพุทธศาสนา
ชาติ, 2561 : 1-8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 1-2)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยมีครูเป็นทำหน้าที่อบรมสั่งสอน เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาไทยในอดีตครูมีหน้าที่ทั้งสอนหนังสือและสอนคนควบคู่กันไป ครูจะดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของสังคม ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน ทำให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนลดลง อันเป็นผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และสร้างปัญหาให้กับสังคม ผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน มาโรงเรียนสาย และหนีเรียน ปัญหาด้านความประพฤติเกี่ยวกับการแต่งกายผิดระเบียบ ก้าวร้าว ไม่สุภาพ ปัญหาการขาดระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ปัญหาด้านยาเสพติด ทำให้พบว่านักเรียนมีการทดลองใช้ยาเสพติด และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาการทะเลาะวิวาท เทียวเตร่ มั่วสุมยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและสังคม ส่งผลต่อคุณภาพประชาชนของประเทศและความเจริญของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพของประชาชน คือการอบรมเลี้ยงดู และการจัดการศึกษา ครูจึงมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 8)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา โดยกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมอบหมายหน้าที่การดำเนินการตามแผน ได้แก่ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขช่วยเหลือ และการส่งต่อ การนิเทศกำกับติดตาม และการประเมินผล

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ หลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ ด้านความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและเยาวชนของคนในสังคม อาทิ การให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโส ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านสังคมออนไลน์ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการเล่นการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1) สำหรับโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี มีปัญหานักเรียนออกกลางคัน จำแนกตามสาเหตุ คือ ฐานะยากจน จำนวน 2 คน มีปัญหาครอบครัว จำนวน 4 คน สมรส จำนวน 4 คน มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 6 คน อพยพตามผู้ปกครอง จำนวน 157 คน หาลี้ภัยครอบครัว จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 195 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,203 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2563 : 9)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 186 คน จากจำนวน 7 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน 126 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู จำนวน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	จำนวน 6 ข้อ
2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	จำนวน 6 ข้อ
2.5) ด้านการส่งต่อ	จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 19) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับประเด็นคำถามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักผู้เรียน เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

3) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบจาก คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 126 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2) การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3) วิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Best (1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติปานกลาง

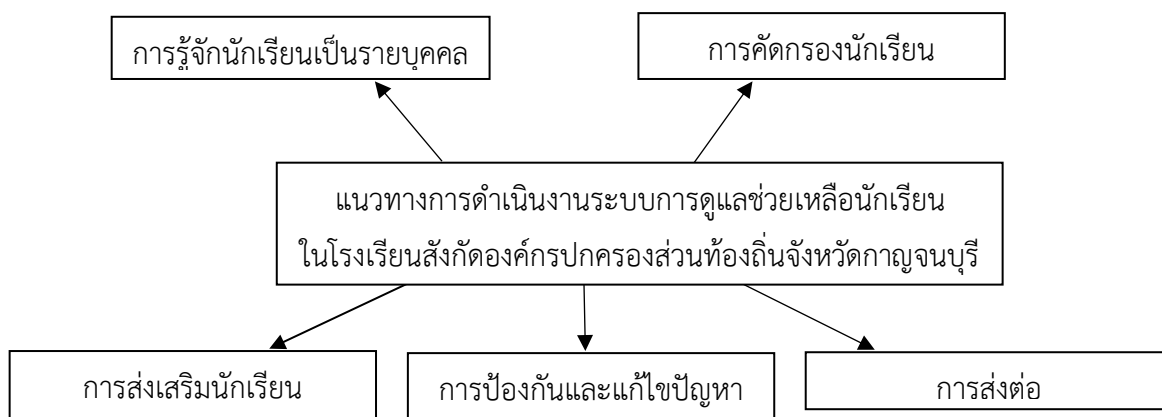
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมากที่สุด

4) วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้แนวทางทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 14-19) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.92	0.53	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.92	0.49	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.84	0.53	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.87	0.53	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	3.83	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	3.88	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.92$ S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 3.92$

S.D. = 0.53) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{x} = 3.87$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 3.84$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 3.83$) ตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จากการสนทนากลุ่ม สรุปผลได้ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคล อย่างละเอียดและครบถ้วน ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วน ดำเนินการเยี่ยม บ้านนักเรียนครบทุกคน ศึกษาเรียนรู้ที่มีปัญหาเป็นรายกรณีทุกครั้ง

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทุกภาคการศึกษา

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้ นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างหลากหลาย เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นต้น จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคการศึกษา เพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนร่วมกัน และโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์พื้นฐานตามความสนใจของนักเรียน

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีตามกลุ่มที่มีปัญหา ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน และโรงเรียนจัดอบรมครูที่ปรึกษาด้านเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

2.5) ด้านการส่งต่อ มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูที่ปรึกษา ดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ หรือครูฝ่ายอนามัย เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณา ข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องส่งต่อภายนอก โรงเรียนส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน และติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกทุกภาคการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่อง ต่าง ๆ จากโรงเรียน การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 8) ได้ระบุว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนิธิ (2560:38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ (2561: 188-193) ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จากการสนทนากลุ่ม สามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคลอย่างละเอียดและครบถ้วน ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วน ครูที่ปรึกษา

ดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน และดำเนินการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณีทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน ดังที่สมคิด บุญมา (2552 : 29) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นจะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชัน ธิมา และ สมบัติ ศรีทองอินทร์ (2556 : 25) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรกำหนดเป็นโครงการของโรงเรียนให้ครูออกเยี่ยมบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนิธิ (2560 : 38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรสังเกตความสามารถพิเศษของนักเรียนขณะเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ บันทึกในแบบบันทึกข้อมูลนักเรียน หรือระเบียบสะสม มีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้าน บันทึกผลการเยี่ยมบ้าน และการสัมภาษณ์จากผู้ปกครอง

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน โรงเรียนจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาและโรงเรียนดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีย่น้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ดังที่ผล พรหมทอง (2555 : 30) กล่าวว่า ถ้าครูที่ปรึกษาคัดกรองผิด จะทำให้เป็นผลเสียต่อนักเรียน และอาจเป็นปมด้อยในการรู้สึกของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์ (2561 : 255-265) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรจัดอบรมเพื่อให้ครูเข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนอย่างถ่องแท้ มีการนิเทศติดตามผล

อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรมีแผนงานแก้ไขนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา มีแผนงานส่งเสริมพัฒนานักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ มีการติดตามผลการ แก้ไข พัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูฝ่าย กิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนจัด กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้นักเรียน ได้แสดงความสามารถอย่างหลากหลาย เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นต้น โรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคการศึกษาเพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนร่วมกัน และ โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์พื้นฐานตามความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การ ส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนใน กลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กที่อยู่ในกลุ่มปกติไม่กลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็น นักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป โดยการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่ โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ ดังที่จริยา เนียมสวัสดิ์ (2557 : 19) ได้กล่าวว่า เป็นการสนับสนุนและ ช่วยป้องกันให้นักเรียนกลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นพเกล้า ทองธรรมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563 : 264-278) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนว ทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นต้น จัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และจัดประชุมผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และ คณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีแนวทาง คือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม กิจกรรมที่นำมาพัฒนานักเรียนควรสำรวจความ ต้องการของนักเรียนถึงความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา สิ่งที่โรงเรียน ควรทำควบคู่กันไปคือการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรมีคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างละเอียด

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีตามกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนและโรงเรียนจัดอบรมครูที่ปรึกษาด้านเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความสนใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ดังที่กรมสุขภาพจิต (2551 : 18) ระบุว่า เป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาให้ลดในลง ทั้งด้านความรู้สึกรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนธิ (2560 : 38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์ (2561 : 255-265) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรให้ครูและผู้ปกครองประชุม พบปะ และพยายามสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาและความคับข้องใจของนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนและชุมชนต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน

2.5) ด้านการส่งต่อ แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ หรือครูฝ่ายอนามัย เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องส่งต่อภายนอก โรงเรียนส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน และโรงเรียนติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานักเรียนเป็นบอบช้ำหนักหน่วงของครูที่ปรึกษา หรือ

ครูคนใดคนหนึ่งลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่จนยากต่อการแก้ไข ดังที่ปรีดี เปรมาภิชิตานนท์ (2552 : 10) กล่าวว่า การส่งต่อ คือการที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่ายากต่อการช่วยเหลือ และต้องเตรียมข้อมูลการช่วยเหลือและผลการดำเนินงานให้พร้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพเกล้า ทองธรรมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563 : 264-278) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ด้านการส่งต่อ มีแนวทางคือ การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียน มีการส่งต่อภายในสถานศึกษา ระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูห้องพยาบาล แล้วแต่กรณี ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ และติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการส่งต่อโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือหาวิธีการส่งต่อนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน เกิดทัศนคติที่ดี โรงเรียนควรจัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่ออย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการบริหารจัดการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเก็บข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม และพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์นักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้ข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม และพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียน โดยการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามกลุ่มคัดกรอง เพื่อให้ให้นักเรียนทุกกลุ่มมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ โดยวิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนมีวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยการให้ปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับปัญหา บุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

5. ผู้บริหารควรมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน โดยการส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง และการส่งต่อ ภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
2. ควรมีการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2551). *การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรรยา เนียมสวัสดิ์. (2557). *คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 13*. ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13.
- จรรยา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์. (2561). ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. 9 (2), 255-265.
- นพเกล้า ทองธรรมมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์*. 7 (5), 264-278.
- เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ. (2561). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 15 (71), 188-193.

- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประชัน ธิมา และ สมบัติ ศรีทองอินทร์. (2556). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีดี เปรมภูษิตานนท์. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผล พรหมทอง. (2555). *ระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ. (2563). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1*. *วารสารบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6 (6), 154-170.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ขอนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2562*. กาญจนบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี.
- สมคิด บุญมา. (2552). *ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท่าเกษมพิทยฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood cliff: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.

การบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

The Administration Among Participative Network in the Management of Non-Formal and Informal Education in Pua District, Nan Province

สุภัทรชัย รินสาย และ วจี ปัญญาใส

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Suputchai Rinsai and Vajee Panyasai

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: suputchaibimone@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่านและศึกษาแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน แบบปลายเปิด โดยศึกษา 4 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการวางแผน (Planning) 2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดองค์การ (Organizing) 3. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการนำ (Leading) 4. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการควบคุม (Controlling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 และปัญหาที่พบจากการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50

2. แนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ทั้ง 4 ด้าน คือ 1.ด้านการวางแผน ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารและครู 2.ด้านการจัดองค์การ ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู กศน.ตำบล เพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา ครู

* วันที่รับบทความ: 5 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 17 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 20 มิถุนายน 2564

Received: June 5, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: June 20, 2021

กศน. และส่งเสริมกิจกรรมในตำบลได้อย่างเป็นรูปธรรม 3. ด้านการนำ ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ กศน. จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย 4. ด้านการควบคุมควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศติดตามและประเมินผลตามแผนงานโครงการกิจกรรม และออกแบบแนวทางจัดทำเครื่องมือนิเทศในการนิเทศของ กศน.

คำสำคัญ : การบริหาร; ภาควิชาช่วย; การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

Abstracts

The objectives of this research aimed to 1) study the current circumstance among the management of participative networks of non-formal and informal education centers in Pua District, Nan Province 2) study the guidelines for the administration of participative network among the management of non-formal and informal education in Pua District, Nan Province. The population used in this research was 200 people, there were. For the research tool, there was an open-ended questionnaire on current circumstances in the administration of participative networks among non-formal and informal education management in Pua District, Nan Province. The study examined 4 components that consist of 1) participatory for planning 2) participatory for organizing operations 3) participatory for leading 4) participatory for controlling. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results of the research were as follows

1. The current circumstance of participative network administration in organizing non-formal and informal education in Pua District, Nan Province in overall, the practice was a moderate level with mean 3.34, and the problems from operation was a low level with mean 2.50.

2. The guidelines for the administration of participative network among the management of non-formal and informal education in Pua District, Nan Province in 4 aspects were included 1) planning, there was should allow network to participate in planning and formulating policies in educational management with administrators and teachers 2) Organizing, should provide opportunities for network to express opinions on the duties of teachers in sub-district Informal education. There was an order to improve teacher development and promote activities in a concrete manner 3) leadership, there was allowed people in the community to participate in expressing opinions in various activities along with Informal education organized such as basic education activities, career development, life skills development, social and community development, educational activities at leisure 4) the controlling should participate in the planning of supervision, monitoring and evaluation according to the project plan, obligation and designing guidelines for the preparation of supervision for informal education.

Keywords: Administration; Participative Network; Non-Formal and Informal Education

บทนำ

การจัดการศึกษามีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยคาดหวังว่าคนจะพัฒนาตนเอง ชุมชน ท้องถิ่นและประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าได้ในที่สุด การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยวิธีการถ่ายทอด การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้า การสร้างองค์ความรู้ และการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งนี้การศึกษามี 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเติมเต็มผู้ขาดโอกาสและพลาดโอกาสทางการศึกษาเพื่อเชื่อมโยงสานต่อโอกาส การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชน ดังปรากฏ ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 และมาตรา 9 มีเนื้อหาที่สำคัญอย่างน้อย 3 เรื่อง คือ 1.การจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3.การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม โดยร่วมกันส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประกอบด้วย การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหลักการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย รูปแบบใด รูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ โดยเป็นการผสมผสาน ระหว่างการศึกษาทั้งสามรูปแบบเพื่อให้สามารถพัฒนา การศึกษาและคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษานอกระบบเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชน และประชาชน ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ได้เรียนและมีความรู้พื้นฐานเทียบเท่าในระบบโรงเรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นให้การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการเรียนการสอนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มี 3 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย วิชาบังคับ และวิชาเลือก ซึ่งแต่ละวิชาจะมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ระบุอยู่ชัดเจน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริม และสนับสนุน ประสานงานและจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่ายให้บุคคลได้รับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง เป็นธรรม มีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของ ประชาชน โดยกระจายอำนาจให้สถานศึกษาและให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดย จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เชิงของทักษะอาชีพ หรือพัฒนาอาชีพ หรือวิชาชีพพื้นฐาน เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ การพัฒนาจะเป็นการสร้างหลักสูตรที่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก หน้าที่หลักอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญคือ การจัดระบบหรือกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับผู้เรียน หรือผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ มีความใฝ่รู้ รักในการเรียนรู้ และ แสวงหาความรู้จนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต จัดสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศในชั้นเรียนและชุมชนโดยใช้แผน ชุมชนเป็นกลไกที่สำคัญในการประสานงานการมีส่วนร่วม ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานโดยเน้นการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน มุ่งสร้างโอกาสและให้บริการการเรียนรู้อย่างหลากหลายวิธีเรียน สอนอง ความต้องการและเสนอทางเลือกในการพัฒนาตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนาแบบพึ่งตนเองได้ ภาคีเครือข่าย ของหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ ระหว่างผู้คน องค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกระดับที่มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนา คุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการเจริญก้าวหน้าทาง เทคโนโลยี สังคม การสื่อสาร หรือแม้กระทั่งการเชื่อมโยงแบบดิจิทัล ทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป และ ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน ไม่สามารถพึ่งพาตนเองเท่าที่ควร มีหนี้สิน ขาดโอกาสในด้าน ต่าง ๆ พลาดโอกาสทางการศึกษา ยังมีทักษะชีวิตที่ไม่ดีพอในการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว การ แก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนจึงไม่สามารถให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้จัดการได้ จึง ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการ เรียนรู้ร่วมกัน ในปัจจุบันหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการประสานความ ร่วมมือการจัดการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่ายมาอย่างต่อเนื่องภาคีเครือข่ายจึงมีความสำคัญต่อการจัด การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างมากในการบริหารงานศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การ นิเทศติดตามประเมินผล และการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายยังไม่มีกำหนดบทบาท ที่ชัดเจน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน มีหน้าที่จัดและส่งเสริมการบริหารการศึกษารูปแบบ จึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนการจัดทำข้อมูลในการพัฒนาการบริหารภาคีเครือข่าย ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย และยังเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถเป็นประโยชน์กับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงพัฒนากระบวนการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด จำนวนทั้งสิ้น 200 คน โดยแบ่งกลุ่ม

กลุ่มที่1 ใช้ในการตอบแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน จำนวนทั้งสิ้น 200 คน ประกอบด้วยบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จำนวน 13 คน และบุคลากรจากภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จำนวน 187 คน

กลุ่มที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 3 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน เกษตรอำเภอ 1 คน พัฒนาการอำเภอ 1 คน กำนัน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.743

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questionnaire) สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

2. ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มย่อยซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากปัญหาที่พบในการศึกษาสภาพปัจจุบันบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

3. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้และความเหมาะสมของแนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอปัว จังหวัดน่าน เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จาก นายอำเภอปัว ถึงบุคลากรภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว และบุคลากรจากภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จำนวน 200 ชุด โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การเก็บข้อมูลดำเนินการในระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 20 เมษายน 2564 ได้ข้อมูลกลับคืนมาคิดเป็น ร้อยละ 95 แล้วมาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

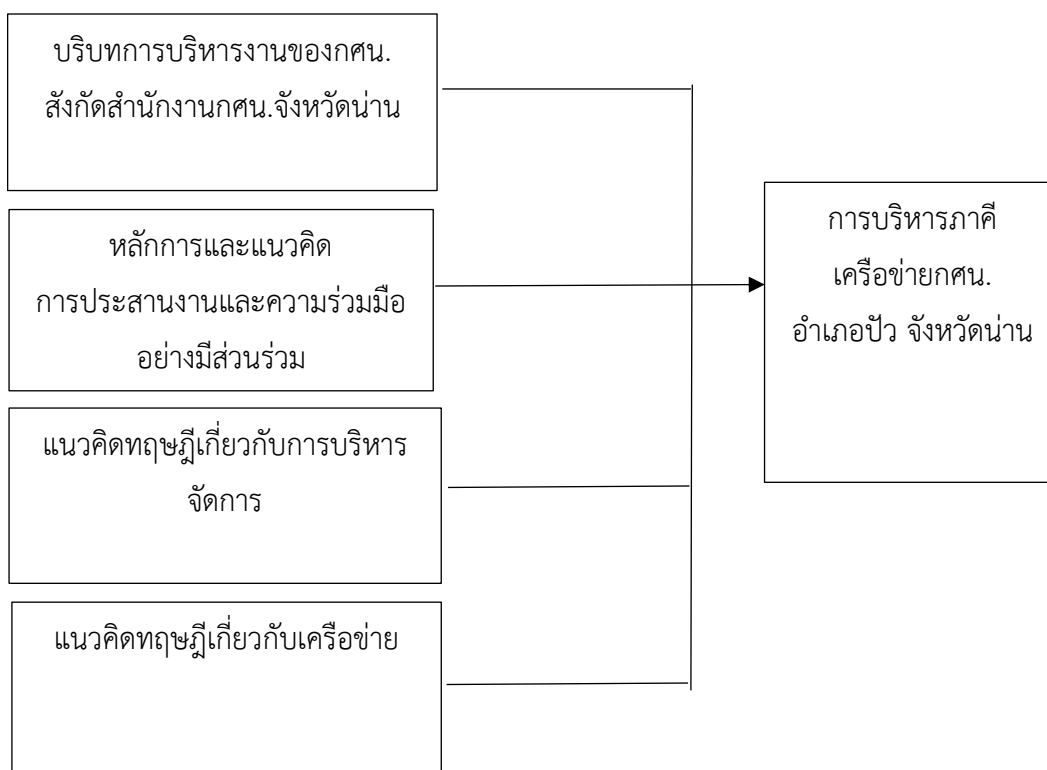
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percent)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาหา ค่าเฉลี่ย (mean หรือ $\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) จำแนก เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน
3. วิเคราะห์แนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และการวิเคราะห์เนื้อหา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ได้กรอบแนวคิดตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 200 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศชาย รองลงมา เป็นเพศหญิง เมื่อพิจารณาอายุ พบว่า ส่วนมากอายุ 41-50 ปี รองลงมาคือ อายุ 51-60 ปี ส่วนระดับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มาก รองลงมาคือระดับปริญญาตรี จำนวน 51 คน ส่วนอาชีพ เกษตรกรรม มีมากที่สุด รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง ส่วนภาคีเครือข่าย พบว่า บุคคล/ครอบครัว/ชุมชน มาก ที่สุด รองลงมาโรงพยาบาล/สาธารณสุข/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

2. ผลการวิเคราะห์ การบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบัว จังหวัดน่าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีส่วนร่วมการนำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 รองลงมาคือ ด้านมีส่วนร่วมการวางแผนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ด้านมีส่วนร่วมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.26 และ ด้านมีส่วนร่วมการจัดองค์การ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติการบริหารภาคีเครือข่าย

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติการบริหารภาคีเครือข่าย
1. ด้านมีส่วนการวางแผน	3.37	.88	ปานกลาง
2. ด้านมีส่วนร่วมการจัดองค์การ	3.25	.99	ปานกลาง
3. ด้านมีส่วนร่วมการนำ	3.46	1.10	ปานกลาง
4. ด้านมีส่วนร่วมการควบคุม	3.26	1.05	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.34	1.01	ปานกลาง

3. ผลการวิเคราะห์ การบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบัว จังหวัดน่าน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวม ปัญหาที่พบจากการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน พบว่า ด้านมีส่วนร่วมการจัดองค์การ มีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 2.56 รองลงมาคือ ด้านมีส่วนร่วมการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.52 ด้านมีส่วนร่วมการควบคุม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.47 และ ด้านมีส่วนร่วมการนำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาที่พบการบริหารภาคีเครือข่าย

ข้อคำถาม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ การบริหารภาคี เครือข่าย
1. ด้านมีส่วนการวางแผน	2.52	.83	ปานกลาง
2. ด้านมีส่วนร่วมการจัดองค์การ	2.56	.91	ปานกลาง
3. ด้านมีส่วนร่วมการนำ	2.45	.91	น้อย
4. ด้านมีส่วนร่วมการควบคุม	2.47	.86	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.50	.88	น้อย

4. แนวทางการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
ปัว จังหวัดน่าน จากการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม

- 4.1 ด้านการวางแผน
- 4.2 ด้านการจัดองค์การ
- 4.3 ด้านการนำ
- 4.4 ด้านการควบคุม

4.1 ด้านการวางแผน

4.1.1 ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน หรือ กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาร่วมกับผู้บริหารและครู

4.1.2 ควรสร้างความเข้าใจให้ภาคีเครือข่ายทราบเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมในการจัดการศึกษา

4.1.3 ควรมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับชุมชน

4.1.4 ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน เช่น งานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาต่อเนื่อง และงานการศึกษาตามอัธยาศัย

4.2 ด้านการจัดองค์การ

4.2.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชนได้รับทราบ เช่น การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ กิจกรรมเสียงตามสาย แจ้งกิจกรรมในวาระการประชุมหัวหน้าส่วนราชการ

4.2.2 ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกับผู้บริหารและครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา กศน. เกี่ยวกับการดำเนินงานและ กิจกรรมต่าง ๆ ของ กศน. รวมถึงการเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่ กศน. อำเภอบัวเจดขึ้น

4.2.3 ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครู กศน. ตำบล เพื่อให้เกิดการปรับปรุง พัฒนา ครู กศน. และส่งเสริมกิจกรรมในตำบลได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจาก ภาคีเครือข่ายในตำบลเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานในตำบลได้เป็นอย่างดี

4.3 ด้านการนำ

4.3.1 ควรเปิดโอกาสให้คนในชุมชน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ กศน. จัดขึ้น เช่น กิจกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ กิจกรรมการศึกษาการ พัฒนาทักษะชีวิต กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมและกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นต้น

4.3.2 ควรให้ภาคีเครือข่ายหรือคนในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม หรือการจัดกีฬาสร่วมกันระหว่างภาคีเครือข่าย ประชาชน และกศน.อำเภอบัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4.3.3 กศน.อำเภอบัว เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการทำงานระหว่างภาคีเครือข่าย ชุมชน และ กศน. เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการทำงานเพื่อช่วยเหลือชุมชน เช่น การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การป้องกันตัวเองของคนในชุมชนจากโรค ระบาด Covic-19 หรือ การรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ของชุมชน เป็นต้น

4.4 ด้านการควบคุม

4.4.1 ควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศติดตามและประเมินผลตามแผนงานโครงการ กิจกรรม และออกแบบแนวทางจัดทำเครื่องมือนิเทศในการนิเทศของ กศน. รวมถึงมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ปัญหาที่พบจากการนิเทศติดตามที่เกิดขึ้น

4.4.2 ควรให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการออกนิเทศติดตามและประเมินผล ทั้งก่อนการ จัดการกิจกรรม ระหว่างจัดกิจกรรม และหลังจัดกิจกรรม

4.4.3 ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำสรุปผลรายงานการนิเทศติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานตามแผนงานโครงการกิจกรรมของ กศน.อำเภอบัว

4.4.4 ควรมีส่วนร่วมในการนำผลการนิเทศติดตามและประเมิน มาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการบริหารการดำเนินงานกิจกรรมในปีต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยการบริหารภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การติดตามประเมินผล การวางแผน และการรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของภาคีเครือข่าย ยังไม่มีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเป็นรูปธรรมและภาคีเครือข่ายยังมีอาชีพและภาระหน้าที่ที่แตกต่างกัน มีแค่เพียงการเข้ามามีส่วนร่วมตามโอกาสที่ กศน. เชิญเข้าร่วมกิจกรรมหรือการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาที่ยังไม่เท่าเทียมกันในแต่ละภาคส่วน เช่น บางภาคีเครือข่ายมีกิจกรรมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษากับกศน.บ่อยครั้ง แต่สำหรับบางภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมเพียงแค่การร่วมวางแผนเท่านั้นไม่มีส่วนร่วมตลอดจนกระบวนการจัดการศึกษาร่วมกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบัว ซึ่งสอดคล้องกับ นางเยาว์ ประดา (2548 : 75) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดต้องประกอบด้วย (1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนตลอดจนความต้องการของชุมชน (2) ร่วมคิดหา และสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน และ(3) ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัด และแก้ไขตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน

เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า การบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบัว จังหวัดน่าน ด้านการวางแผน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนสำรวจความต้องการด้านการศึกษาของประชาชนอำเภอบัว เช่น การศึกษานอกระบบ การศึกษาต่อเนื่อง การศึกษาตามอัธยาศัยและงานนโยบายเร่งด่วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาคีเครือข่ายให้ความสำคัญกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนในการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อกำหนดความต้องการด้านการศึกษาของชุมชน จัดทำแผนให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับปัญหาความต้องการของชุมชนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับ ยุพาพร รูปงาม (2545 : 93) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิดซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางระหว่างบุคคล

กลุ่มบุคคลชุมชนหรือองค์การในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือ หลายกิจกรรมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนาร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการ และร่วมรับผลประโยชน์โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่มและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

1.2 การบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ด้านการจัดองค์การ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การรับสมัคร นักศึกษา การจัดกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมห้องสมุด เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลกิจกรรมการศึกษาผ่านช่องทางต่างๆ เช่น หอกระจายข่าวหมู่บ้าน วิทยุ ชุมชน เอกสารวารสารสิ่งพิมพ์ ส่งผลให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนรับรู้ เข้าใจ และมีส่วนช่วยเหลือในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สุรางค์ ลำดวน (2547 : 27) กล่าวว่า การ ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงาน ของโรงเรียนให้ทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน รวมทั้งจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ซึ่งช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ปฏิบัติ เช่น การ ประชุมผู้ปกครอง การจัดทำวารสารสิ่งพิมพ์ การพบปะเยี่ยมเยียน การจัดทำหอกระจายข่าวเสียงตามสาย หรือการพูดประชาสัมพันธ์ในงานพิธีต่างๆ ที่มีโอกาส

1.3 การบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ด้านการนำ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ย สูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอปัวกับชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้รับการช่วยเหลือ สนับสนุน อำนาจความสะดวก ประสานงานระหว่างชุมชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย ส่งผลให้เกิดการดำเนินงานร่วมกันระหว่างชุมชนและสถานศึกษา อีกทั้งยังเป็นการสร้างสัมพันธ์อันดี ให้เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2554 : 51) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนมีประโยชน์และความจำเป็นใน 3 ประการ คือ 1. ช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน เนื่องจาก โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่อยู่คู่กันใน โครงสร้างสังคม ปัจจุบันการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันย่อมช่วยให้ทั้งสอง องค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน 2. ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจาก โรงเรียนและชุมชน ต่างมีบทบาทหน้าที่ของตนและต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และบางครั้งอาจเกิดความ ขัดแย้งขึ้นได้ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันย่อมช่วยให้แก้ปัญหาความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสมและ เป็นประโยชน์กับทั้งสองฝ่าย 3. ช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วม โดยปัจจุบันโรงเรียนต้องการการมีส่วนร่วมจาก ชุมชนอย่างมาก และไม่ใช่เพียงการมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากรเหมือนในอดีตเท่านั้น แต่

โรงเรียนต้องการให้ตัวแทนชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ทั้งด้านการวางแผน การพัฒนา หลักสูตร การร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียน การบอกความต้องการของชุมชน ฯลฯ

1.4 การบริหารภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว จังหวัดน่าน ด้านการควบคุม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการนิเทศติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานการจัดกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาคีเครือข่ายขาดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงทำให้การเผยแพร่ผลการนิเทศติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของ กศน. จึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งผลการติดตามและประเมินผลจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาของ กศน. การติดตามประเมินผลเป็นการสะท้อนการดำเนินงานแผนงาน/โครงการกิจกรรม ว่ากิจกรรมหรือโครงการต่างๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ กับงบประมาณที่ตั้งไว้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ติรกันันท์ (2550 : 83) กล่าวว่า การจัดการศึกษาของ กศน. ถือได้ว่าภาคีเครือข่ายมีความสำคัญอย่างมากที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลทั้งในลักษณะของการเข้าร่วมตัดสินใจ ร่วมให้ข้อมูลร่วมวินิจฉัยการดำเนินงาน แต่จากผลวิจัยครั้งนี้ ภาคีเครือข่ายมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติงานการติดตามและประเมินผลอย่างมาก แต่ในทางปฏิบัติภาคีเครือข่ายยังมีส่วนร่วมให้ในการปฏิบัติงานการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน รับผิดชอบต่อการดำเนินงานอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และจัดการศึกษาให้ตรงกับความต้องการของประชาชนในชุมชน
2. ด้านการจัดองค์การ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ร่วมกับผู้บริหารและครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา กศน. เกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของ กศน.
3. ด้านการนำ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. ด้านการควบคุม ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารการดำเนินงานกิจกรรมในปีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาด้านการติดตามและประเมินผลในพื้นที่เชิงประจักษ์ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับใช้ใน กศน.จังหวัดน่าน

2. ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ควรศึกษาเรื่องรูปแบบแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2554). *การจัดและการบริหารองค์การทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นงเยาว์ ประดา. (2548). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยุพาพร รุ่งงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณในการปฏิรูประบบราชการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม. บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุรางค์ ลำดวน. (2547). *สภาพและปัญหาการบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุวิมล ติรกานนท์. (2550). *การประเมินโครงการ แนวทางสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

**Achievement Factors of Student Caring and Supporting System of
Expanding Educational Opportunity School Under the Office
of Uttaradit Primary Educational Service Area 2**

พงศ์เทพ กันยะมี,

วจี ปัญญาใส และ สุมิตรา โรจนนิตติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Phongthep Kanyami,

Vajee Panyasai and Sumitra Rojananiti

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: toppongtap@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 23 คน ครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 23 คน และครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 138 คน รวม 184 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ปัจจัยด้านครูแนะแนว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ปัจจัยด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18

* วันที่รับบทความ: 8 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 17 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 20 มิถุนายน 2564

Received: June 8, 2021; Revised: June 17, 2021; Accepted: June 20, 2021

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทั้งหมด 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการฝึกอบรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยด้านการฝึกอบรม ส่วนตัวแปรต้นกับตัวแปรตามพบว่า มีความสัมพันธ์กันทุกปัจจัยและส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : ปัจจัยความสำเร็จ; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstracts

The purposes of this research were to study 1) the level of achievement factors of student caring and supporting system of expanding educational opportunity school Under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2 and 2) achievement factors of student caring and supporting system of expanding educational opportunity school Under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2. The populations in this research were 183 people. The research instruments were the 5 rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and multiple regressions.

The results of the research were as follows. 1) the level of achievement factors of student caring and supporting system of expanding educational opportunity school Under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2 .The collaboration factor was the most 4.32, counselor factor was 4.28, training factor was 4.23, adviser factor was 4.21 and administrator factor was 4.18.

2) Achievement factors of student caring and supporting system were high level. There were five factors including, the administrator factor, adviser factor, counselor factor, collaboration factor and training factor at the high factors. The highest factors influencing are adviser factor. Followed, administrator factor and collaboration factor. The dependent variable and the independent variable was relations factors and a result of student caring and supporting system of expanding educational opportunity school Under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 2 at the statistical level .01.

Keywords: Factors; Student Caring and Supporting System

บทนำ

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็ เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหา เศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบล้วนก่อให้เกิดความ ทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวไม่เหมาะสมที่มีผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคน ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤตทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงมี จุดเน้นในการพัฒนาด้านทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พัฒนา สังคมไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล ตามวิสัยทัศน์แห่งความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 3)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นนโยบายสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการที่ตรวจสอบได้ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาจะส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นสู่การปฏิบัติ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบ ดูแลนักเรียนที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และขยายไปสู่โรงเรียนขยายโอกาสและประถมศึกษา ได้ พัฒนาระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 4)

ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ได้ดำเนินงานระบบตามรูปแบบของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การ คัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อนักเรียน จากการรายงานผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือเรียนนั้นยังมีปัญหาที่ส่งผลให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียนไม่มีการวางแผนนโยบายในการทำงานที่ชัดเจน ไม่มีการ

ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ไม่มีการประชุมชี้แจงให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ให้ทราบแนวทางการดำเนินการ ในการคัดกรองนักเรียน ขาดเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนไม่มีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาที่เกิดขึ้น ขาดการประสานกับหน่วยงานภายนอก ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการเข้าประชุมและ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนไม่ได้ข้อมูลตามความเป็นจริง ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามจากผู้บริหาร ขาดการสรุปผลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก ดังนั้นหากต้องการ แก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงจำเป็นต้องหาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จและมี ประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับปัจจัยและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของ การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ ไปใช้ในการวางแผนในการบริหาร จัดการให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จำนวน 23 โรงเรียน โดยจำแนกเป็นครูฝ่ายวิชาการ จำนวน 23 คน ครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 23 คน และครูที่ปรึกษาชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 138 คน รวม 184 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการ บริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. จัดทำตารางสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4. นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่า IOC ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5. นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 30 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

6. นำแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ไปเก็บรวบรวมข้อมูล

7. วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมและสรุปผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ซึ่ง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 3 ความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด

4 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก

3 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง

2 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย

1 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ครูฝ่ายวิชาการ ครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโดยกำหนดเวลาในการส่งคืน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มา ทำการตรวจสอบข้อมูลและนำไปวิเคราะห์โดยข้อมูลคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

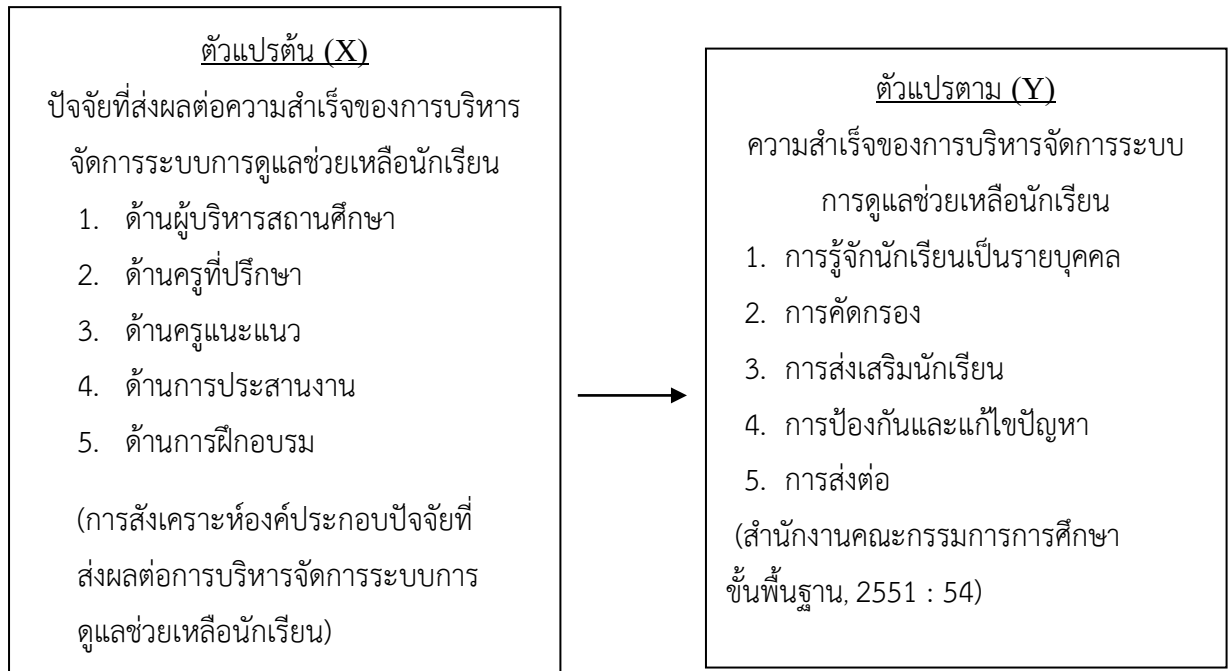
2.51 - 3.50 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือครูฝ่ายวิชาการ ร้อยละ 12.6 และครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร้อยละ 11.9 เมื่อจำแนกตามเพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.9 เพศชาย ร้อยละ 29.1 เมื่อวิเคราะห์ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31 – 40 ปี ร้อยละ 53.0 รองลงมาคือช่วงอายุ 20 - 30 ปี ร้อยละ 23.2 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5 - 10 ปี ร้อยละ 52.3 รองลงมาคือ น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 23.8 และด้านวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 57.0 รองลงมาคือระดับปริญญาโท ร้อยละ 39.7

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ซึ่งปัจจัยประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการฝึกอบรม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. ผู้บริหารสถานศึกษา	4.18	.543	มาก
2. ครูที่ปรึกษา	4.21	.466	มาก
3. ครูแนะแนว	4.28	.518	มาก
4. การประสานงาน	4.32	.523	มาก
5. การฝึกอบรม	4.23	.568	มาก
รวมเฉลี่ย	4.24	.523	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการประสานงาน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัยด้านการฝึกอบรม ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา และ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา

ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนมอบหมายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.26	.770	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับติดตามการจัดทำระเบียบสื่อนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.18	.740	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดเกณฑ์จัดกลุ่มนักเรียน	4.06	.741	มาก

4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูเกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมนักเรียน	4.28	.713	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง	4.32	.811	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาการเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.01	.800	มาก
7. ผู้บริหารเห็นความสำคัญในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา	4.26	.772	มาก
รวมเฉลี่ย	4.18	.527	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จากปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมาคือ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมครูเกี่ยวกับกิจกรรม/โครงการที่ส่งเสริมนักเรียน และ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผน มอบหมายงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จากปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา

ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. ครูที่ปรึกษามีการบันทึกการตรวจสอบสภาพและทำทะเบียนสุขภาพรายบุคคล	4.01	.864	มาก
2. ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน	4.09	.808	มาก
3. ครูที่ปรึกษาบันทึกผลแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมิน	4.08	.837	มาก

ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และเอกสาร
อื่นๆที่เกี่ยวข้อง

4. ครูที่ปรึกษาใช้ระเบียบวินัยเป็น แหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.16	.817	มาก
5. ครูที่ปรึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และเยี่ยมบ้านนักเรียน	4.72	.478	มากที่สุด
6. ครูที่ปรึกษามั่นใจผลการเรียนของ นักเรียนเป็นรายบุคคล	4.55	.574	มากที่สุด
7. ครูที่ปรึกษาเก็บข้อมูลของนักเรียนไว้เป็น ความลับ	4.33	.608	มาก
8. ครูที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนให้กับครูแนะ แนวในโรงเรียนเพื่อให้ความช่วยเหลือ	4.53	.620	มากที่สุด
9. ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ที่ ส่งผลต่อผู้เรียน เช่น ด้านวิชาการ กีฬา ดนตรี ศิลปะ เป็นต้น	4.39	.791	มาก
10. ครูที่ปรึกษามีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริม และกิจกรรมเสริมหลักสูตร	3.99	.841	มาก
11. ครูที่ปรึกษามีการรายงานผลการจัด โครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของนักเรียน	4.05	.798	มาก
รวมเฉลี่ย	4.21	.466	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 จากปัจจัยด้านครูที่
ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ครูที่
ปรึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน รองลงมาคือ ข้อ 6 ครูที่ปรึกษามั่นใจผลการเรียน
ของนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ข้อ 8 ครูที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนให้กับครูแนะแนวในโรงเรียนเพื่อให้ความ
ช่วยเหลือ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านครูแนะแนว

ปัจจัยด้านครูแนะแนว	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. ครูแนะแนวมีการจัดให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียน	4.19	.877	มาก
2. ครูแนะแนวบ้นทึกการช่วยเหลือนักเรียน แก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน	4.42	.678	มาก
3. ครูแนะแนวเก็บข้อมูลนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข เป็นความลับไม่เปิดเผย	4.60	.590	มากที่สุด
4. ครูแนะแนวจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง	4.22	.738	มาก
5. ครูแนะแนวดำเนินการส่งต่อหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ	3.99	.774	มาก
รวมเฉลี่ย	4.28	.518	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านครูแนะแนว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 3 ครูแนะแนวเก็บข้อมูลนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข เป็นความลับไม่เปิดเผย รองลงมาคือ ข้อ 2 ครูแนะแนวบ้นทึกการช่วยเหลือนักเรียน แก้ไขปัญหาและติดตามผลนักเรียน และ ข้อ 4 ครูแนะแนวจัดโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านการประสานงาน

ปัจจัยด้านการประสานงาน	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. บุคลากรในโรงเรียนประชุมกำหนดเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของครูทุกคน	4.28	.696	มาก
2. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในกรณีที่นักเรียนจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา	4.49	.652	มาก
3. ครูแนะแนวประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา	4.21	.751	มาก
4. ครูที่ปรึกษาดูตามนักเรียนที่ส่งต่อทั้งภายในและภายนอกและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ	4.30	.757	มาก
5. โรงเรียนได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือจากนักเรียน คณะครู ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง	4.46	.681	มาก
รวมเฉลี่ย	4.32	.523	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ครูที่ปรึกษาประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในกรณีที่นักเรียนจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา รองลงมาคือ ข้อ 5 โรงเรียนได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือจากนักเรียน คณะครู ผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง และ ข้อ 4 ครูที่ปรึกษาดูตามนักเรียนที่ส่งต่อทั้งภายในและภายนอกและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านการฝึกอบรม

ปัจจัยด้านการฝึกอบรม	μ	σ	ระดับปัจจัย
1. ครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.35	.759	มาก
2. โรงเรียนส่งครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวไปอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา กิจกรรมแนะแนว และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.23	.716	มาก
3. โรงเรียนส่งครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นประจำ	4.06	.794	มาก
รวมเฉลี่ย	4.23	.568	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จากปัจจัยด้านการฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รองลงมาคือ ข้อ 2 โรงเรียนส่งครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวไปอบรมความรู้ที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา กิจกรรมแนะแนว และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ ข้อ 3 โรงเรียนส่งครูที่ปรึกษา/ครูแนะแนวไปอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเป็นประจำ

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2) ซึ่งปัจจัยประกอบไปด้วย 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้าน

ครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการฝึกอบรม โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ตารางที่ 7 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ตัวแปร	μ	σ	ความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ตัวแปรอิสระ			
ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา	4.18	.543	มาก
ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา	4.21	.466	มาก
ปัจจัยด้านครูแนะแนว	4.28	.518	มาก
ปัจจัยด้านการประสานงาน	4.32	.523	มาก
ปัจจัยด้านการฝึกอบรม	4.23	.568	มาก
ตัวแปรตาม			
ความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2	4.12	.553	มาก
$R = 0.643$, $R^2 = 0.413$, $F = 20.416$, $Sig = 0.000^{**}$			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 7 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัยด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการฝึกอบรม มีค่า $R = 0.643$, $R^2 = 0.413$, $F = 20.4161$, $Sig = 0.000$ แสดงว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 โดยรวม

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	.409	.405		1.011	.314
	x1	.186	.083	.183	2.256	.026*
	x2	.529	.094	.446	5.599	.000**
	x3	.005	.082	.005	.063	.950
	x4	.062	.079	.059	.785	.434
	x5	.099	.071	.102	1.395	.165
R = 0.643 , $R^2 = 0.413$, F =20.416 , Sig = 0.000**						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (ค่า Sig ≤ 0.01)

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปร 5 ตัว ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 โดยมี มีค่า $R = 0.643$, $R^2 = 0.413$, F =20.4161 , Sig = 0.000 แสดงว่ามีตัวแปรต้นบางตัว ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนค่า β จากมากไปหาน้อยคือ (x2) , (x1) , (x5) , (x4) และ (x3) แสดงว่า ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา มีอิทธิพลมากที่สุด (x2) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (x1) ปัจจัยด้านการฝึกอบรม (x5) ปัจจัยด้านการประสานงาน (x4) และปัจจัยด้านครูแนะแนว (x3) ตามลำดับ

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$y = 0.409 + 0.186*(x1) + 0.529**(x2) + 0.005(x3) + 0.062(x4) + 0.099(x5)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

1.1 ปัจจัยการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการประสานงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินงานในคณะทำงาน ต้องมีการประชุมวางแผนกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ทันทีและรวดเร็ว มีการประสานงานในการทำงานของคณะทำงานทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการติดตามและประเมินอย่างเป็นระยะ มีการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอก ผลการวิจัยสอดคล้องกับ วชิ ปัญญาใส (2561 : 51-57.) ได้กล่าวว่า การพัฒนาเครือข่ายครู ผู้ปกครอง และองค์กรปกครองท้องถิ่น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงในวัยรุ่น มีการสื่อสารกัน และสร้างสัมพันธภาพเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม การจัดตั้งชมรม ชุมนุม เยาวชนจิตอาสาและจัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่วนช่วยลดปัญหาในวัยรุ่น และศิริชัย จิตสว่าง (2558 : 24) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบคู่ขนาน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษามากกว่าร้อยละ 75 มีความเห็นว่า กิจกรรมที่ควรมีการปฏิบัติมากอันดับแรก ได้แก่ การร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการให้ข้อมูลนักเรียน รองลงมาคือการจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงพฤติกรรมของนักเรียนและครูที่ปรึกษา มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อนักเรียน และสุภัทสร สุริยะ (2562 : 23-29) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด และ นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553 : 69) ได้กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก็คือทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ทั้งนักเรียน คณะครู ผู้อำนวยการ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมยุรี สาริบัตร และ อุทัย ภิรมย์ริน (2560 : 289-303) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาปัจจัยความสำเร็จและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาควรจัดให้มี 1) ความร่วมมือจากผู้ปกครอง 2) การสนับสนุนจากหน่วยงาน 3) การส่งต่อนักเรียนที่เป็นระบบ

1.2 ปัจจัยด้านครูแนะแนว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน บริการให้คำปรึกษาแก่ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา และนักเรียน จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคล ลดความเสี่ยงภายในโรงเรียน ประสานความร่วมมือกับครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน เก็บข้อมูลนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข เป็นความลับไม่เปิดเผย บันทึกและติดตามผลการช่วยเหลือ มีการดำเนินการส่งต่อหน่วยงานภายนอกอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับสุภัทสร สุริยะ (2562 : 23-29) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนใน

เรื่องต่างๆจากโรงเรียนและ ชวัญชนก เอียดด้วง (2563 : 40-50) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 11 ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จไว้ว่า มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูประจำชั้น 3) ปัจจัยด้านครูแนะแนว

1.3 ปัจจัยด้านการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการที่โรงเรียนส่งครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว หรือครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน เป็นประจำ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมแนะแนว จิตวิทยา สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ วจิ ปัญญาใส (2558 : 71-85) กล่าวว่า การที่ได้พัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา และนำไปเก็บข้อมูลจริงพบว่า นักศึกษาที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษา มีทักษะการให้คำปรึกษาเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมีระดับ .05 และ วจิ ปัญญาใส (2560 : 27-43) ได้ทำวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มของครูในโรงเรียน โครงการกองทุนการศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยผู้วิจัยได้ให้การอบรมแก่ครูกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งสอนในรายวิชาที่แตกต่างกัน เมื่อทดลองเสร็จแล้วผู้วิจัยนำคะแนนทักษะการให้คำปรึกษาของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบกัน พบว่า คะแนนทักษะการให้คำปรึกษาหลังการทดลองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล (2557 : 214-227) กล่าวว่า การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษาเบื้องต้น

1.4 ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบ บันทึกผลแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นกลุ่ม จัดกิจกรรมที่พัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้เหมาะสมกับกลุ่มนักเรียน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ชุมชนโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมซ่อมแซม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ จริยา เนียมสวัสดิ์ (2557 : 35) ได้กล่าวว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นมากที่ต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยปะละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากต่อครูที่ปรึกษา

ในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป และชยาภรณ์ ศฤงคารทวีกุล (2557 : 214-227) กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินการ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องต่างๆจากโรงเรียน และขวัญชนก เอียดดวง (2563 : 40-50) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จไว้ว่า มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา 3) ปัจจัยด้านครูแนะแนว

1.5 ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ โดยกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนดโครงสร้างการบริหารงาน แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความเหมาะสม ประชุมปรึกษา วางแผนร่วมกันและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ นฤมล กอบแก้ว และ ปริญญา มีสุข (2561 : 162-181) กล่าวว่า จากการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ความพร้อมของบุคลากร การทำงานเป็นทีม ระบบข้อมูลสารสนเทศและการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขวัญชนก เอียดดวง (2563 : 40-50) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ได้กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จไว้ว่า มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านผู้อำนวยการสถานศึกษา 2) ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา 3) ปัจจัยด้านครูแนะแนว และวรรณภา เย็นมนัส (2557 : 67) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 3) ด้านการนิเทศ ติดตามและประเมินผลและพรรณณภัทร ตาลป่า (2560 : 172-185) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่งต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลไว้ 3 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครอง

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา ปัจจัยด้านครูแนะแนว ปัจจัย

ด้านการประสานงาน และปัจจัยด้านการฝึกอบรม ในภาพรวมส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่า $R = 0.643$ พบว่า ทั้ง 5 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยด้าน ปัจจัยด้านครูที่ปรึกษา มีอิทธิพลมากที่สุด ($\beta = .446$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ($\beta = .183$) ปัจจัยด้านการฝึกอบรม ($\beta = .102$) ปัจจัยด้านการประสานงาน ($\beta = .059$) และปัจจัยด้านครูแนะแนว ($\beta = .005$) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด มีบทบาทสำคัญต่อนักเรียนในการบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นบุคคลที่นักเรียนให้ความไว้วางใจและเข้าถึงได้ง่าย จึงมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือด้านผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ ทั้งด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน การส่งเสริมให้ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพตนเองในเรื่องของการให้คำปรึกษา งานแนะแนว และระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่สถานศึกษาจะมีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีความเป็นผู้นำ กำหนดนโยบาย วางแผน และให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการกำกับติดตาม และประเมินผล ครูที่ปรึกษา มีการบันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลและคัดกรองนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพของนักเรียน มีการบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้น ก่อนส่งต่อให้ครูแนะแนวในการป้องกันและแก้ไขปัญหาและพฤติกรรมนักเรียน ติดตามการประสานงานทั้งภายในและภายนอก ประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน มีการส่งครูเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จิตวิทยา การให้คำปรึกษาเบื้องต้นและกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนานักเรียนในโรงเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด มีบทบาทสำคัญต่อนักเรียนในการบริการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เป็นบุคคลที่นักเรียนให้ความไว้วางใจและเข้าถึงได้ง่าย จึงมีอิทธิพลมากที่สุด ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับครูที่ปรึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน พัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการระบบการดูแลนักเรียนของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ นำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้ไปใช้ประโยชน์สูงสุด เพื่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการระบบการดูแลนักเรียนของโรงเรียนขนาดอื่น เช่น ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก เอียดดวง. (2563). ปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 14 (2), 40-50
- จรรยา เนียมสวัสดิ์. (2557). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13. ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13
- ขยายภรณ์ ศฤงคารทวิกุล. (2557). การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*. 7 (3), 214-227.
- นฤมล กอบแก้ว และ ปริญญามีสุข. (2561). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38 (5), 162-181.
- นันทรัตน์ เกื้อหนุน. (2553). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- พรรณณภพร ตาลป่า. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอเวียงแหง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*. 11 (1), 172-185.
- มยุรี สาริบุตร และ อุทัย ภิรมย์รัตน์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลต่อคุณภาพนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*. 9 (2), 283-303.

- วจิ ปัญญาใส. (2558). การพัฒนาโปรแกรมการปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะผู้ให้คำปรึกษาของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. *วารสารดุซกฏิปัตติตถาทางสังคคศาสตร*. 5 (1), 71-85.
- วจิ ปัญญาใส. (2560). การพัฒนาทักษะการให้คำปรึกษากลุ่มของครุในโรงเรียนโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารดุซกฏิปัตติตถาทางสังคคศาสตร*. 7 (2), 27-43.
- วจิ ปัญญาใส และ หยกแก้ว กมลวรเดช. (2561). รูปแบบการจัดการเครือข่ายครู ผู้ปกครอง และ องค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันปัจจัยเสี่ยงในวัยรุ่น. *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ : บูรณาการภูมิปัญญาสู่นวัตกรรมสร้างสรรค์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ครั้งที่ 1. วันที่ 20 กันยายน 2561 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ*.
- วรรณภา เ็นมนัส. (2557). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- ศิริชัย จิตสว่าง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวกฏิการของนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบคู่ขนานของโรงเรียนห้องสอนศึกษา. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*
- สุภัสสร สุริยะ. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสยาม*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: องค์กรการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). สภาพความสำเร็จและแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: ชุมชมสหกรณ์การเกษตร.

การพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย : กรณีศึกษา
เชิงประจักษ์ด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์
**Forecasting Import Volume of Coffee in Thailand: An Empirical
Study Using Box-Jenkins Approach**

ภีมฟ้า รัศมีเนตร, เฉลิมพล จตุพร,
วสุ สุวรรณวิหค และ นาริรัตน์ สีระสาร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

**Peemfah Ratsaminet, Chalermpon Jatuporn,
Vasu Suvanvihok and Nareerut Seerasarn**
Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand
Corresponding Author, E-mail : Chalermpon.Jat@stou.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือน เริ่มตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 โดยใช้การพยากรณ์ทางอนุกรมเวลา ด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ หรือแบบจำลอง SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) การตรวจสอบอันดับความหยุดนิ่งของอนุกรมเวลา ด้วยวิธี ADF unit root (2) การกำหนดรูปแบบจำลองเบื้องต้น ด้วยแผนภาพคอร์เรโลแกรม (3) การประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (4) การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแบบพยากรณ์ ด้วยสถิติ Q_{LB} และ (5) การพยากรณ์ออกไปข้างหน้าจนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ตามลำดับ

ผลการศึกษาเชิงประจักษ์ พบว่า

ตัวแบบที่เหมาะสมต่อการพยากรณ์มากที่สุด คือ SARIMA(0,1,2)(0,1,1)₁₂ และการพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 พบว่า ในช่วง 3 ไตรมาสท้ายของปี พ.ศ. 2564 ปริมาณการนำเข้ากาแฟมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.177 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี พ.ศ. 2563 ในขณะที่ ปี พ.ศ. 2565 ปริมาณการนำเข้ากาแฟมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่องร้อยละ 5.368 เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2564

คำสำคัญ: การคาดการณ์; อนุกรมเวลา; สิ้นค้าเกษตร; การค้าระหว่างประเทศ

Abstracts

This research aims to forecast the import volume of coffee in Thailand using monthly time series from January 2008 to March 2021. The methodology employs Box-Jenkins or SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s to forecast for the time series data consisting of five steps, namely, (1) testing for order of integration for time series using the ADF unit root, (2) identifying preliminary model using the correlogram diagram, (3) estimating parameters using the maximum likelihood estimator, (4) testing for an appropriate forecasting model using the Q_{LB} statistic, and (5) forecasting forward until December 2022, respectively.

The empirical results of this study are as follows.

The most appropriate forecasting model is SARIMA(0,1,2)(0,1,1)₁₂. The forecasting volume of coffee imports in Thailand from April 2021 to December 2022 shows that in the last three quarters of 2021, the import volume of coffee has a tendency to increase by 4.177% compared with the same period of 2020. While in the year 2022, the import volume of coffee is likely to increase by 5.368% compared to 2021.

Keywords: Prediction; Time Series; Agricultural Commodity; International Trade

บทนำ

กาแฟ เป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกมีการเพาะปลูกกว่า 70 ประเทศทั่วโลก (ไทยรัฐออนไลน์, 2561 : ออนไลน์) และมีการซื้อขายมากเป็นอันดับสองในตลาดโลกรองจากน้ำมันปิโตรเลียม โดยสายพันธุ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในตลาดโลก ได้แก่ พันธุ์อะราบิกา (Arabica) และพันธุ์โรบัสต้า (Robusta) เหตุผลที่ผู้คนนิยมบริโภคกาแฟ เนื่องจากมีรสชาติดีและมีสารคาเฟอีนที่มีฤทธิ์กระตุ้นหัวใจ กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง สามารถช่วยขจัดความง่วงซึมและอ่อนล้า ทำให้ร่างกายสดชื่นพร้อมสำหรับการทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งนี้ในปัจจุบันมีการดำเนินธุรกิจร้านกาแฟเป็นจำนวนมากและยังคงเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งการเพิ่มขึ้นของจำนวนสาขาของร้านกาแฟแบรนด์ต่างๆ หรือร้านกาแฟแบรนด์ใหม่ๆ ทำให้ผู้บริโภคมีตัวเลือกที่หลากหลายมากขึ้น ส่งผลให้ความต้องการบริโภคกาแฟเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นปริมาณความต้องการใช้กาแฟของโลกจึงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย

การผลิตกาแฟของโลกนั้นพบว่าบราซิลเป็นประเทศผู้ผลิตกาแฟมากที่สุด รองลงมาคือ เวียดนาม อินโดนีเซีย โคลัมเบีย และเอธิโอเปีย ตามลำดับ (FAO, 2018 : online) ในขณะที่ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปเป็นประเทศที่นำเข้ากาแฟมากที่สุด รองลงมา คือ สหรัฐอเมริกา เยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ตามลำดับ นอกจากนี้ บราซิลยังเป็นประเทศผู้ส่งออกกาแฟมากที่สุดในตลาดโลก รองลงมา คือ เวียดนาม โคลัมเบีย ฮอนดูรัส อินโดนีเซีย และอินเดีย ตามลำดับ (International Coffee Organization, 2019 : online) สำหรับราคาเมล็ดกาแฟในตลาดโลกอยู่ที่ประมาณ 47 - 55 บาท/กก. อย่างไรก็ตาม ปริมาณความต้องการเมล็ดกาแฟในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.06 แต่ประมาณการผลิตกาแฟกลับมีแนวโน้มลดลงร้อยละ 1.24 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562 : ออนไลน์)

กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่สร้างรายได้ให้เกษตรกรในประเทศไทยประมาณ 2 พันล้านบาทต่อปี อุตสาหกรรมกาแฟไทยส่วนใหญ่เป็นการแปรรูปกาแฟขั้นต้นที่นำเอาเมล็ดกาแฟดิบมาแปรรูปให้อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กาแฟในอุตสาหกรรมชั้นกลางซึ่งมีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ประเทศไทยส่งออกผลิตภัณฑ์กาแฟสูงเป็นอันดับ 6 ของโลกในรูปแบบต่างๆ เช่น กาแฟ 3 in 1 กาแฟสำเร็จรูป เป็นต้น โดยตลาดส่งออกหลักของไทย ได้แก่ ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น เมียนมา สปป.ลาว และฟิลิปปินส์ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2562 : ออนไลน์) สำหรับสายพันธุ์ของกาแฟที่นิยมปลูกในประเทศ คือ พันธุ์อะราบิกา และพันธุ์โรบัสต้า โดยพันธุ์อะราบิกาเป็นพันธุ์กาแฟที่นิยมนำมาบริโภคและปลูกมากที่สุด มีลักษณะเด่น คือ มีกลิ่นหอมและรสชาตินุ่มละมุน มีปริมาณคาเฟอีนน้อย แต่เป็นสายพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรค ไม่ทนทานต่อความแปรปรวนของสภาพแวดล้อม ส่งผลให้ดูแลรักษายาก ทั้งนี้กาแฟพันธุ์อะราบิกานิยมปลูกมากทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และตาก เป็นต้น สำหรับพันธุ์โรบัสต้ามีลักษณะเด่น คือ มีเนื้อกาแฟมาก รสชาติเข้มข้น ทนทานต่อโรคและความแปรปรวนต่อสภาพแวดล้อม มีปริมาณคาเฟอีนมากกว่าพันธุ์อะราบิกา ทั้งนี้ เนื่องจากกาแฟพันธุ์โรบัสต้ามีราคาต่ำกว่ากาแฟพันธุ์อะราบิกา จึงนิยมนำไปผลิตเป็นกาแฟสำเร็จรูปและกาแฟกระป๋องเพราะมีมูลค่าทางการตลาดสูง โดยกาแฟพันธุ์โรบัสตานั้นเป็นที่นิยมปลูกมากทางภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี และกระบี่ เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557 : ออนไลน์)

ความต้องการใช้เมล็ดกาแฟในประเทศไทยปี พ.ศ. 2559 - 2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.42 ต่อปี แต่ปริมาณการผลิตกาแฟในประเทศไทยกลับลดน้อยลงเนื่องจากเมล็ดกาแฟโลกมีราคาต่ำกว่าเมล็ดกาแฟในประเทศมากกว่าร้อยละ 10 ส่งผลให้ผู้ประกอบการสั่งซื้อเมล็ดกาแฟจากต่างประเทศมากกว่าการซื้อกาแฟในประเทศ ดังนั้นจึงไม่จูงใจให้เกษตรกรปลูกกาแฟและปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นแทน เช่น ปาล์มน้ำมัน ผลไม้ และยางพารา ส่งผลให้มีปริมาณเนื้อที่ให้ผลผลิตลดลงและทำให้ผลผลิตลดลงตามไปด้วย โดยในปี พ.ศ. 2562 พบว่า มีเนื้อที่ให้ผลผลิตกาแฟ 230,027 ไร่ คิดเป็นผลผลิต 24,614 ตัน หรือคิดเป็นผลผลิตต่อพื้นที่เท่ากับ 107 กิโลกรัมต่อไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563ก, 2563ข) โดยปริมาณผลผลิตกาแฟดังกล่าวไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้ากาแฟจากต่างประเทศเป็นจำนวนหลายหมื่นตันต่อปี เพื่อตอบสนองให้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ โดยประเทศผู้ส่งออกเมล็ดกาแฟมายังประเทศไทย ได้แก่ เวียดนาม 36,196 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 1,703 ล้านบาท สปป.ลาว 1,598 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 185 ล้านบาท มาเลเซีย 1,220 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 264 ล้านบาท อินโดนีเซีย 886 ตัน หรือคิดเป็นมูลค่าเท่ากับ 66 ล้านบาท ตามลำดับ (สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์, 2562 : ออนไลน์)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เล็งเห็นถึงการเติบโตของตลาดกาแฟไทยและตลาดกาแฟโลก อย่างไรก็ตามประเทศไทยไม่สามารถผลิตกาแฟแข่งขันกับประเทศในอาเซียน เช่น เวียดนาม ลาว และอินโดนีเซีย เนื่องจากข้อจำกัดด้านประสิทธิภาพการผลิตภายในประเทศ อีกทั้งต้นทุนการผลิตยังอยู่ในระดับสูง เกษตรกรของไทยขาดความรู้ที่เหมาะสมในการผลิตกาแฟ ส่งผลให้การผลิตกาแฟในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภค ดังนั้นรัฐบาลไทยจึงต้องการผลักดันให้กาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจของไทย และได้จัดทำ “ยุทธศาสตร์กาแฟ ปี 2560 - 2564” ภายใต้วิสัยทัศน์ “เป็นผู้นำการผลิตและการค้ากาแฟคุณภาพในภูมิภาคอาเซียน ก้าวไกลสู่ตลาดโลก ภายใต้ภาพลักษณ์กาแฟไทย” โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดต้นทุนการผลิต พัฒนาคุณภาพกาแฟให้ได้มาตรฐาน และเพิ่มมูลค่าการค้ากาแฟ ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตกาแฟให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์มีความเข้มแข็ง คุณภาพชีวิตดีขึ้น ผลผลิตกาแฟเพียงพอต่อความต้องการของอุตสาหกรรม เมล็ดกาแฟไทยและผลิตภัณฑ์กาแฟเป็นที่รู้จักและยอมรับทั้งตลาดในประเทศและต่างประเทศ และสามารถพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการค้ากาแฟในอาเซียน โดยสิ่งที่ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญและมุ่งกำหนดนโยบายในการผลักดัน คือ ด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการผลิตโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม พัฒนาด้านการส่งเสริมการแปรรูปและสร้างมูลค่าเพิ่ม พัฒนาด้านการตลาด การประชาสัมพันธ์ การวิจัยเทคโนโลยีการผลิต และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการบริหารจัดการ การสร้างเครือข่ายข้อมูลภายในประเทศและความร่วมมือกับต่างประเทศ (กรมวิชาการเกษตร, 2560:ออนไลน์; จุฬารัตน์ คำภา และคณะ, 2562 : 34-45)

เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกาแฟน้อย ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตมีไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ จึงต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากในทุกๆ ปี อย่างไรก็ตาม ภาครัฐและเอกชนมีการส่งเสริมการผลิตกาแฟเพื่อการบริโภค รวมถึงส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศบางส่วนในรูปของผลิตภัณฑ์กาแฟสำเร็จรูป ดังนั้นการคาดการณ์ปริมาณการนำเข้าเมล็ดกาแฟของประเทศจะทำให้เห็นถึงแนวโน้มปริมาณความต้องการของกาแฟเพื่อให้สามารถบริหารจัดการการผลิต การตลาด และการค้ากาแฟและผลิตภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อรักษาคุณภาพตลาดและราคาที่เกษตรกรจะได้รับอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

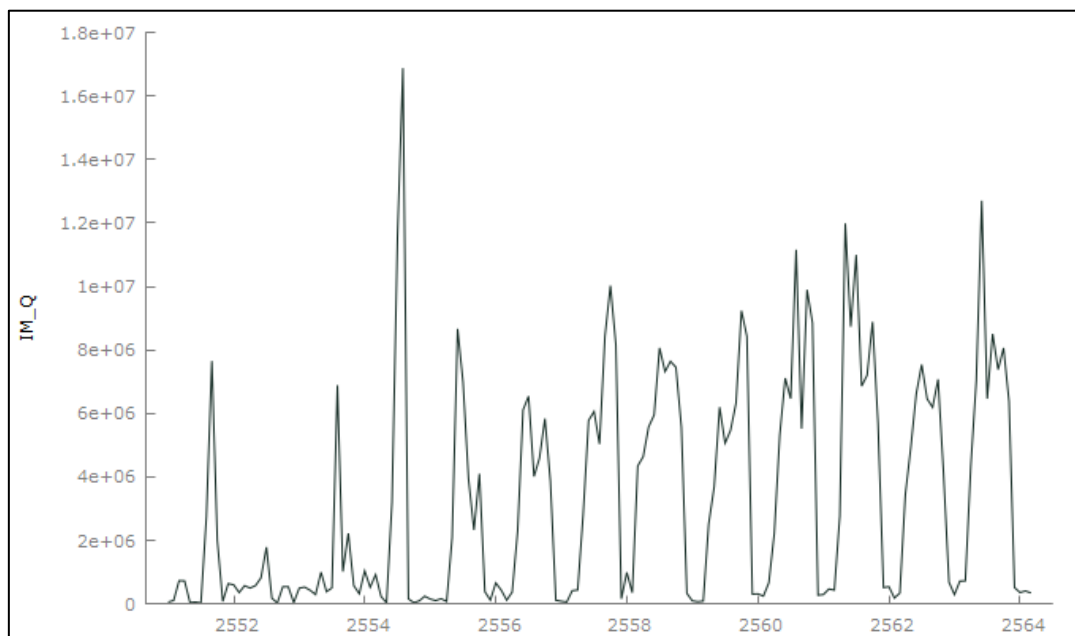
1. เพื่อสร้างตัวแบบพยากรณ์การนำเข้ากาแฟของประเทศไทย
2. เพื่อพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการพยากรณ์ทางอนุกรมเวลาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย รวบรวมมาจากฐานข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ มีลักษณะเป็นข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือน เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 รวมข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 159 ตัวอย่าง และโปรแกรมที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ Gnu Regression, Econometrics and Time-series Library (Gretl)

สำหรับการพยากรณ์ทางอนุกรมเวลาในครั้งนี้ใช้วิธี Seasonal Autoregressive Integrated Moving Average หรือแบบจำลอง SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)s ของ Box et al. (1994:23) โดยการพยากรณ์ด้วยวิธี SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)s สามารถสรุปได้เป็น 5 ขั้นตอน (เฉลิมพล จตุพร และ พัฒนา สุขประเสริฐ, 2559 : 219-228 ; Jatuporn et al., 2020 : 578-586.; Tanong et al., 2021 : 58-65.) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การตรวจสอบความหยุดนิ่งของข้อมูล (Stationary Test of Data) ด้วยวิธี ADF Unit Root เพื่อป้องกันความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับแนวโน้มเวลาที่จะทำให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ปลอมหรือความสัมพันธ์บิดเบือน (Spurious relationship) โดยสังเกตได้จากความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่เกิดขึ้นจะให้ค่า t-statistics และ R^2 สูงมาก แต่ไม่สามารถอธิบายลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 แนวโน้มการนำเข้าเมล็ดกาแฟของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2551 – 2563

การทดสอบความหยุดนิ่งของข้อมูล ด้วยวิธี ADF Unit Root ของ Dickey and Fuller (1979 : 427-431., 1981 : 1057-1072.) โดยหากพบว่าข้อมูลไม่มีความหยุดนิ่ง จะต้องเพิ่มผลต่างอันดับหนึ่งแล้วทำการตรวจสอบความหยุดนิ่งอีกครั้ง และถ้าหากพบว่าข้อมูลยังไม่มี ความหยุดนิ่ง ให้ทำการหาผลต่างอันดับสอง แล้วทำการตรวจสอบความหยุดนิ่งอีกครั้ง จนกว่าข้อมูลจะมีความหยุดนิ่ง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาภาพที่ 1 พบว่า ข้อมูลจะได้รับอิทธิพลของฤดูกาล ดังนั้นจำเป็นต้องหาอันดับความนิ่งของอนุกรมเวลาแบบมีฤดูกาล (Seasonal Order) เพื่อขจัดอิทธิพลของฤดูกาลออกจากข้อมูลอนุกรมเวลา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดรูปแบบจำลองเบื้องต้น (Identification) ของตัวแบบพยากรณ์ SARIMA (p,d,q)(P,D,Q)_s โดยพิจารณาจากรูปแผนภาพคอร์รีโลแกรม (Correlogram) แล้วระบุลำดับของ AR(p) และ SAR(P) จากกราฟฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเองบางส่วน (Partial Autocorrelation Function: PACF) และระบุลำดับ MA(q) และ SMA(Q) จากกราฟฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเอง (Autocorrelation Function: ACF) โดย AR(p) และ MA(q) จะพิจารณากราฟในช่วง 3 - 5 แท่งแรก ในส่วนลำดับของ SAR(P) และ SMA(Q) จะพิจารณากราฟแท่งฤดูกาลที่ 1 (คาบเวลา 12) 2 (คาบเวลา 24) 3 (คาบเวลา 36) เป็นต้นไป ทั้งนี้ เพื่อกำหนดตัวแบบพยากรณ์ SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s เบื้องต้น

ขั้นตอนที่ 3 การประมาณค่าพารามิเตอร์ (Parameter Estimation) ด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation: MLE) โดยใช้ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สำหรับสมการพยากรณ์ SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s สามารถแสดงได้ดังนี้ (วรางคณา เรียนสุทธิ์, 2562 : 141-5.; Jatuporn et al., 2016 : 973-982.)

$$\phi_p(B)\Phi_P(B^s)(1-B)^d(1-B^s)^D IM_{Qt} = \alpha_0 + \theta_q(B)\Theta_Q(B^s)\varepsilon_t$$

โดยกำหนดให้

IM_Q คือ ตัวแปรอนุกรมเวลา

α_0 คือ ค่าคงที่

t คือ คาบเวลา

s คือ ความถี่หรือรอบของฤดูกาล

d คือ อันดับของผลต่างแบบไม่มีฤดูกาล

D คือ อันดับของผลต่างแบบมีฤดูกาล

B คือ ตัวดำเนินการย้อนกลับของคาบเวลา

ε คือ ความคลาดเคลื่อน

$\phi_p(B) = 1 - \phi_1 B - \phi_2 B^2 - \dots - \phi_p B^p$ คือ ตัวดำเนินการของ AR ลำดับที่ p

$\Phi_P(B^s) = 1 - \Phi_1 B^s - \Phi_2 B^{2s} - \dots - \Phi_P B^{Ps}$ คือ ตัวดำเนินการของ SAR ลำดับที่ p

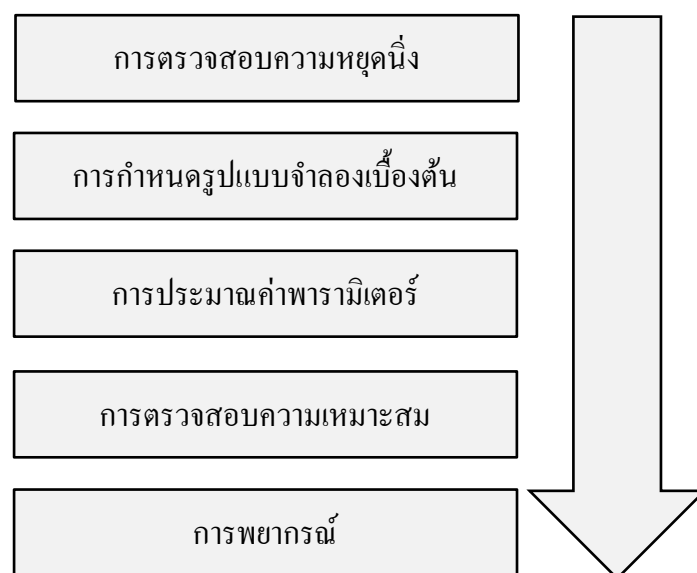
$\theta_q(B) = 1 - \theta_1 B - \theta_2 B^2 - \dots - \theta_q B^q$ คือ ตัวดำเนินการของ MA ลำดับที่ q

$\theta_Q(B^{Qs}) = 1 - \theta_1 B^s - \theta_2 B^{2s} - \dots - \theta_Q B^{Qs}$ คือ ตัวดำเนินการของ SMA ลำดับที่ Q

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความเหมาะสม (Diagnostic Checking) ของตัวแบบ SARIMA(p,d,q) (P,D,Q)s เพื่อป้องกันปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์กัน ด้วยสถิติ Ljung-Box (Q-statistic) โดยมีสมมติฐานหลัก (H_0) คือ ตัวแบบพยากรณ์ไม่พบปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ หากพบว่าค่า p-value ที่ได้จากการทดสอบสมมติฐานมีค่ามากกว่า 0.05 จะไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก นั่นคือ แบบจำลองไม่มีปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์กัน และแบบจำลองดังกล่าวจะสามารถใช้ในการพยากรณ์ได้ แต่หากแบบจำลองมีปัญหาตัวคลาดเคลื่อนมีสหสัมพันธ์กัน จะต้องเลือกแบบจำลองใหม่ และหากพบว่าตัวแบบพยากรณ์มีมากกว่าหนึ่งแบบจำลอง จะทำการพิจารณาแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุดจากค่าสถิติ AIC หรือ SIC ที่น้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การพยากรณ์ (Forecasting) ด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนกินส์ โดยจะพยากรณ์ออกไปข้างหน้าจำนวน 21 ช่วงเวลา เริ่มตั้งแต่ เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ดัดแปลงจาก Gujarati and Porter (2009 :21)

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย ด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนคินส์ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตรวจสอบความหยุดนิ่งของข้อมูลอนุกรมเวลา การกำหนดรูปแบบจำลองเบื้องต้น การประมาณค่าพารามิเตอร์ ด้วยวิธี MLE การตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแบบพยากรณ์ และการพยากรณ์ออกไปข้างหน้า ตามลำดับ

ผลการวิจัย

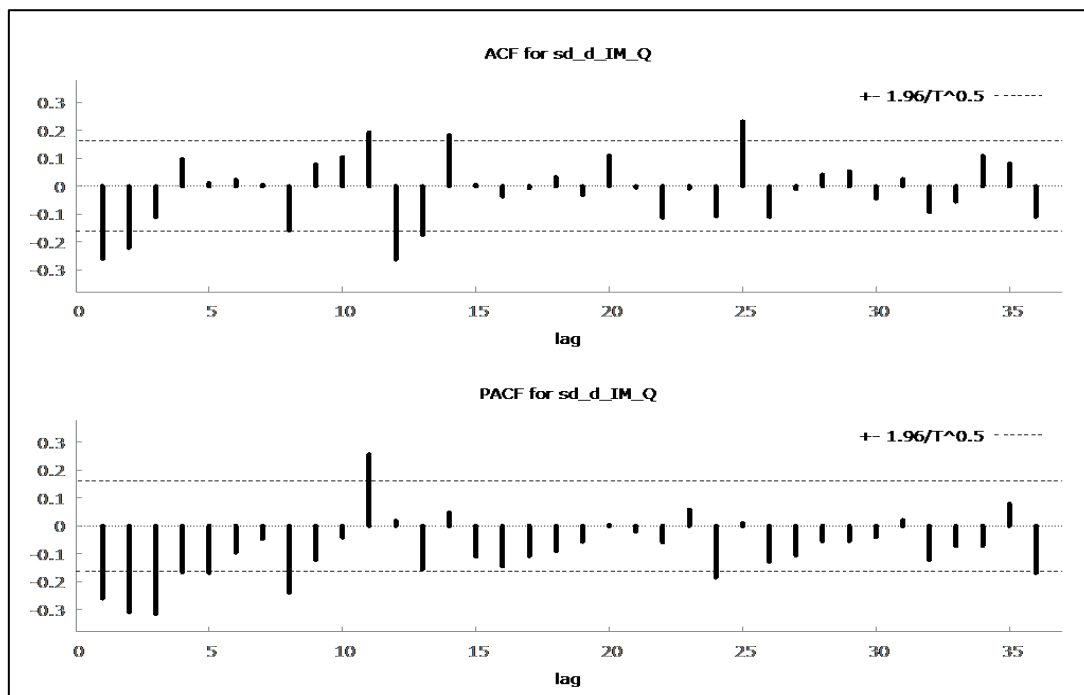
การตรวจสอบอันดับความหยุดนิ่งของข้อมูลอนุกรมเวลาในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ณ ระดับปกติของข้อมูล (Level stage) หรือ $I(0)$ ข้อมูลยังไม่มีความหยุดนิ่งจากแบบจำลอง ADF unit root จำนวน 3 แบบจำลอง จากนั้นได้เพิ่มผลต่างเข้าไปอีกหนึ่งลำดับชั้น ณ อันดับความแตกต่างที่ 1 หรือเท่ากับ $I(1)$ ตัวแปร IM_Q มีความหยุดนิ่ง ในขณะที่ผลทดสอบอันดับความหยุดนิ่งแบบมีฤดูกาล (Seasonal unit root) พบว่าตัวแปร IM_Q มีความหยุดนิ่ง ณ ผลต่างลำดับที่ 1 หรือเท่ากับ $I(1)$

ตารางที่ 1 การตรวจสอบอันดับความหยุดนิ่งของอนุกรมเวลา ด้วยวิธี ADF unit root

Model	Non-seasonal I(0)		Non-seasonal I(1)		Seasonal I(1)	
	t-ratio	p	t-ratio	p	t-ratio	P
ADF without $\alpha + T$						
IM_Q	0.449	11	-11.492*	10	-12.102*	2
ADF with α						
IM_Q	1.220	11	-11.545*	10	-12.059*	2
ADF with $\alpha + T$						
IM_Q	-2.248	11	-11.500*	10	-12.016*	2

* หมายถึง การมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การตรวจสอบรูปแบบจำลองเบื้องต้นด้วยแผนภาพคอร์รีโลแกรม โดยพิจารณากราฟฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเอง (ACF) และกราฟฟังก์ชันสหสัมพันธ์ในตัวเองบางส่วน (PACF) เพื่อวิเคราะห์หาลำดับสูงสุดของรูปแบบ $AR(p)$ และ $MA(q)$ จากภาพที่ 3 พิจารณาในช่วง 3 - 5 แท่งแรก จะได้รูปแบบของ $AR(p)$ สูงสุดในคาบเวลา 5 และ $MA(q)$ สูงสุดในคาบเวลา 2 ในขณะที่ $SAR(P)$ และ $SAM(Q)$ จะได้รูปแบบของ $SAR(P)$ ในคาบเวลา 0 และ $SAM(Q)$ สูงสุดในคาบเวลา 1 สรุปได้ว่า แบบจำลอง $SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s$ เบื้องต้น คือ $SARIMA(5,1,2)(0,1,1)_{12}$

ภาพที่ 3 แผนภาพคอร์รีโลแกรมของ $\Delta\Delta_{12}IM_Q$

ตารางที่ 2 การประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบจำลอง

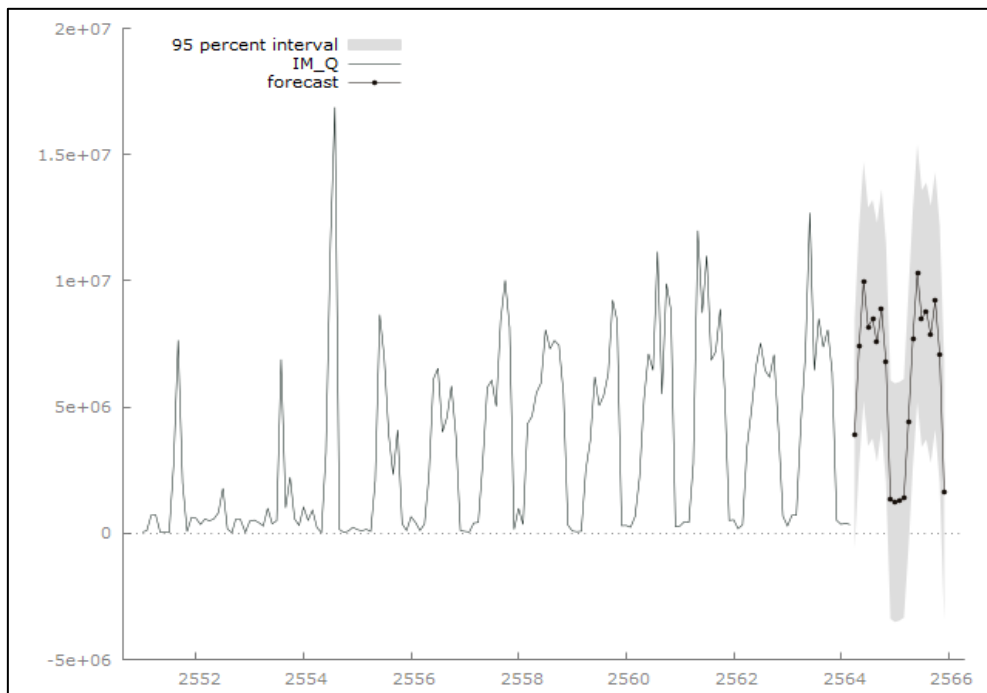
Variable	Coefficient	S.E.	z-statistic	p-value
θ_1	-0.671	0.082	-8.109	<0.001
θ_2	-0.312	0.076	-4.092	<0.001
θ_1	-0.624	0.102	-6.106	<0.001
AIC	4708.779			
SIC	4720.713			
R^2	0.603			
Q_6	2.555 ^{ns}			
Q_{12}	9.557 ^{ns}			
r	0.776			

^{ns} หมายถึง การไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประมาณค่าพารามิเตอร์ของตัวแบบพยากรณ์ SARIMA(5,1,2)(0,1,1)₁₂ จะพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ของ AR(p) MA(q) SAR(p) และ SMA(q) ณ นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้แบบจำลองดังกล่าวจะต้องไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนระหว่างคาบเวลาในอดีต โดยพิจารณาจากค่าสถิติ Ljung-Box (Q statistic) จำนวน 12 ลำดับแรก

ผลการประมาณการพารามิเตอร์ของแบบจำลอง SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s ในตารางที่ 2 พบว่า ตัวแบบที่เหมาะสมต่อการพยากรณ์มากที่สุดตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ คือ SARIMA (0,1,2)(0,1,1)₁₂

ทั้งนี้ ตัวแบบพยากรณ์ดังกล่าวไม่พบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนระหว่างคาบเวลาในอดีตเนื่องจากไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักในการทดสอบ ด้วยสถิติ Q_{LB} statistic โดยสมมติฐานหลัก คือ ตัวแบบ SARIMA (0,1,2)(0,1,1)₁₂ ไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนระหว่างคาบเวลาในอดีต จากนั้น จึงได้พยากรณ์ตัวแปร q ออกไปข้างหน้า จำนวน 21 ช่วงเวลา ซึ่งภาพที่ 4 ได้แสดงแนวโน้มการนำเข้ากาแฟของประเทศไทยตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2564 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565

ภาพที่ 4 แนวโน้มปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย

อภิปรายผลการวิจัย

การผลิตกาแฟในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงในขณะที่ปริมาณการนำเข้ากาแฟมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากความต้องการบริโภคกาแฟของประชาชนในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ภาครัฐและภาคธุรกิจยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาธุรกิจกาแฟเพื่อสร้างมาตรฐานให้กับอุตสาหกรรมกาแฟไทย โดยการเพิ่มความเป็นเอกลักษณ์ ความโดดเด่น และสนับสนุนการขึ้นทะเบียนเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สำหรับการนำเข้ากาแฟของประเทศไทยส่วนใหญ่ได้นำเข้าจากเวียดนาม ทั้งนี้ ประเทศไทยส่งออกกาแฟในลักษณะผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปไปมาเลเซีย อย่างไรก็ตามในแต่ละปีประเทศไทยมีการนำเข้ากาแฟเป็นมูลค่าหลายพันล้านบาทต่อปี ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทยโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2564 และพยากรณ์ด้วย

เทคนิคทางอนุกรมเวลา ด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนคินส์ หรือแบบจำลอง SARIMA(p,d,q)(P,D,Q)_s โดยผลการศึกษาสามารถสรุปเป็นรายละเอียดได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบความหยุดนิ่งของข้อมูล ด้วยวิธี ADF unit root พบว่า ตัวแปรอนุกรมเวลามีอันดับความหยุดนิ่งแบบไม่มีฤดูกาล ณ ผลต่างลำดับที่ 1 และมีอันดับความหยุดนิ่งแบบมีฤดูกาล ณ ผลต่างลำดับที่ 1

2. การกำหนดรูปแบบจำลองเบื้องต้น โดยพิจารณาลำดับสูงสุดของ AR(p) SAR(P) MA(q) และ SMA(Q) ตามลำดับ พิจารณาจากแผนภาพคอร์รีโลแกรม พบว่า ลำดับสูงสุดของ AR(p) SAR(P) MA(q) และ SMA(Q) คือ SARIMA(5,1,2)(0,1,1)₁₂

3. การประมาณค่าพารามิเตอร์ SARIMA(5,1,2)(0,1,1)₁₂ พบว่า แบบจำลองที่เหมาะสมต่อการพยากรณ์มากที่สุด คือ SARIMA(5,1,2)(0,1,1)₁₂

4. การตรวจสอบความเหมาะสมของแบบจำลอง SARIMA(5,1,2)(0,1,1)₁₂ พบว่า ไม่มีปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนระหว่างคาบเวลาในอดีต

5. การพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย ตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2564 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 พบว่า ในช่วง 3 ไตรมาสหลัง (เมษายน - ธันวาคม พ.ศ. 2564) จะมีปริมาณการนำเข้ากาแฟเท่ากับ 62,548.270 ตัน เป็นการเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้าร้อยละ 4.177 ในขณะที่การพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565 พบว่า จะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเท่ากับ 69,478,598 ตัน เป็นการเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2564 ร้อยละ 5.368

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบของการศึกษาในครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าอุปสงค์การบริโภคกาแฟมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ประเทศไทยต้องนำเข้ากาแฟจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก ดังนั้น ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมกาแฟในประเทศให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการสนับสนุนและจูงใจให้เกษตรกรหันมาปลูกกาแฟ เช่น การจัดหาพันธุ์กาแฟที่มีคุณภาพ การให้ความรู้กับรูปแบบการผลิตกาแฟ ระบบการตลาด การขาย และการสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

3. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรรักษาคุณภาพของอุปสงค์และอุปทานในประเทศให้เหมาะสมต่อราคาที่เกษตรกรขายได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในประเทศไทย

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารังต่อไปควรพิจารณาเทคนิคพยากรณ์ในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบความแม่นยำของตัวแบบเพื่อให้ได้วิธีพยากรณ์ปริมาณการนำเข้ากาแฟที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากการพยากรณ์ข้อมูลด้วยวิธีบ็อกซ์-เจนคินส์มีแนวคิดโดยใช้พฤติกรรมของข้อมูลอธิบายและคาดการณ์ตัวข้อมูลเองในอนาคตซึ่งไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ราคา เศรษฐกิจ สภาพภูมิอากาศ สถานการณ์โควิด-19 เป็นต้น ด้วยเหตุนี้อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำนายข้อมูลได้ ซึ่งหากพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่ามีความเพียง 0.776 กล่าวคือ ตัวแบบดังกล่าวสามารถอธิบายค่าพยากรณ์ (Forecasted Value) เมื่อเทียบกับค่าจริง (Actual Value) ได้เพียงร้อยละ 77.6 เท่านั้น อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของตัวแบบพยากรณ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ Rueangrit et al. (2020 : 430-437) ซึ่งพยากรณ์ข้อมูลด้วยวิธีการเดียวกันกับการส่งออกทุเรียนของประเทศไทยไปยังตลาดโลกและตลาดจีนโดยมีประสิทธิภาพของตัวแบบพยากรณ์อยู่ที่ร้อยละ 78.1 และร้อยละ 80.1 ตามลำดับ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการส่งเสริมการผลิตกาแฟในประเทศ ควรมีการศึกษาในประเด็นต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตกาแฟ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตกาแฟ ดังเช่นการศึกษาของ อรพิมพ์ สุริยา และคณะ (2560 : 208-218) ไพรัตน์ พรหมชน และคณะ (2561 : 1-13) และ ปรมัตตจ ใสสะอาด และคณะ (2564 : 25-37) เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรหรือผู้สนใจปลูกกาแฟในอนาคต รวมถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับประสิทธิภาพการผลิตกาแฟของประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2562). ‘พาณิชย์’ จับมือสมาคมกาแฟไทยลงพื้นที่จังหวัดน่าน ยกระดับคุณภาพการผลิต สร้างอัตลักษณ์ ใช้ประโยชน์จาก FTA ขยายการส่งออกกาแฟไทยสู่ตลาดโลก. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.dtn.go.th/th/news/5cff759a1ac9ee073b7c05eb?cate=5cff753c1ac9ee073b7bd1c5>
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2562). ธุรกิจผลิตกาแฟ บทวิเคราะห์ธุรกิจ ประจำเดือน มกราคม 2562. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2562/T26/T26_201901.pdf
- กรมวิชาการเกษตร. (2560). ยุทธศาสตร์กาแฟ ปี 2560 - 2564. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.doa.go.th/hort/wp-content/uploads/2018/11/ยุทธศาสตร์กาแฟ2560-2564.pdf>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกาแฟ. เอกสารวิชาการที่ 3/2557. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://esc.doae.go.th/wp-content/uploads/2018/12/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B9%81%E0%B8%9F.pdf>

- จุฬารัตน์ คำภา และคณะ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตกาแฟพันธุ์อาราบิก้าของเกษตรกรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. *การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 14 (SPUCON2019)*, 19 ธันวาคม 2562 ณ มหาวิทยาลัยศรีปทุม บางเขน กรุงเทพมหานคร.
- เฉลิมพล จตุพร และพัฒนา สุขประเสริฐ. (2559). ตัวแบบพยากรณ์ผลผลิตและปริมาณส่งออกยางพาราของประเทศไทย. *แก่นเกษตร*. 44 (2), 219-228.
- ไพรัตน์ พรหมชน และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตองุ่นรับประทานสด: การวิเคราะห์เบื้องต้น. *สยามวิชาการ*. 19 (2), 1-13.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). ที่สุดของ ‘กาแฟ’ 9 เรื่องราวที่คุณไม่เคยรู้ ในวันกาแฟโลก. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/lifestyle/food/recipefood/1387682>
- ปรมัตต์ จัสสอาด และคณะ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตข้าวสังข์หยดของเกษตรกรในอำเภอเมืองจังหวัดพัทลุง. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 4 (1), 25-37.
- วรางคณา เรียนสุทธิ. (2562). ตัวแบบพยากรณ์ราคาเมล็ดกาแฟ. *วารสารวิจัยราชชมงคลกรุงเทพ*. 13 (1), 141-155.
- สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์. (2562). ข้อมูลสถิติการค้าระหว่างประเทศของไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: http://www.ops.moc.go.th/ewt_news.php?nid=3300&file_name=index
- อรพิมพ์ สุริยา และคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตกล้วยหอมของเกษตรกรในอำเภอนองสี จังหวัดปทุมธานี. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*. 9 (2), 208-218 .
- Box, G. E. P., Jenkins, G. M., & Reinsel, G. C. (1994). *Time series analysis: Forecasting and control*. (3rd ed.). New Jersey: Englewood Cliffs Prentice-Hall.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association*. 74 (366a), 427-431.
- Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1981). Likelihood ratio statistics for autoregressive time series with a unit root. *Econometrica*. 49 (4), 1057-1072.
- FAO. (2018). FAOSTAT: Data. *Online*. Retrieved November 3, 2020. From: <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QC>
- International Coffee Organization. (2019). Historical data on the global coffee trade. *Online*. Retrieved November 3, 2020. From: https://www.ico.org/new_historical.asp?section=Statistics
- Gujarati, D. N., & Porter, D. C. (2009). *Basic econometrics*. (5th ed.). New York: McGraw Hill.
- Jatuporn, C., Sukprasert, P., Chulaphan, W., & Sriariyawat, S. (2016). Assessing the impact of exchange rate on major agricultural export commodities of Thailand. *International Journal of Agricultural Technology*, 12(6), 973-982.

- Jatuporn, C., Sukprasert, P., Tongchure, S., Suvanvihok, V., & Thongkaew, S. (2020). Forecasting import demand of table grapes: Empirical evidence from Thailand. *Asian Journal of Agriculture and Rural Development*. 10 (2), 578-586.
- Rueangrit, P., Jatuporn, C., Suvanvihok, V., & Wanaset, A. (2020). Forecasting production and export of Thailand's durian fruit: An empirical study using the Box-Jenkins approach. *Humanities and Social Sciences Letters*. 8 (4), 430-437.
- Tanong, K., Jatuporn, C., Suvanvihok, V., & Seerasarn, N. (2021). Forecasting import demand for soybean meal in Thailand using Box-Jenkins method. *Journal of Hunan University Natural Sciences*. 48 (5), 58-65.

Emerging of Online Entertainment Platform: A Study of Factors Influencing Donation to Streamers on Twitch Platform

Warisara Klomtooksing and Kritsada Sriphaew
Rangsit University, Thailand
Corresponding Author E-mail: warisaraklom@gmail.com

Abstracts

The study of Factors Influencing Audiences' Decision Making in Donation to Game Streamers: A Study of Twitch platform has three main objectives 1) To find factors, including user engagement, media richness, social interaction or personality that influence the viewers' community building and enjoyment. 2) To investigate factors, including community building and enjoyment that affect the audience's loyalty and 3) To study the factor which enhances the watchers' decision making in donation to game streamers. For this research uses a quantitative method to collect the data by using 4 parts of questionnaires. The sampling group is the Thai audience who knows Twitch. In terms of statistical analysis, the multiple regression is used for hypothesis tests. The result found out that user engagement, social interaction and personality affect community building and enjoyment. These two factors also influence loyalty. However, loyalty is not the factor that enhances the viewer's decision making in donation to Twitch streamer. Moreover, the author also summarizes the demographic characteristics and user behavior of Twitch audiences. Most of the viewers are female who are between 21-25 years old and they are students who have been studying in the university or school. The level of income is less than 10,000 THB. However, all of the respondents have Twitch experience, but only 159 persons who donated to streamers. In one week, the users visit 2-4 times, only one time per day. They usually spend 1-2 hours on Twitch by using the smartphone and know Twitch from social media.

Keywords: Donate; Game Streamer; Twitch, Decision Making; Livestreaming.

Introduction

Games have been invented since the Dawn of time. In every part of the world, in every culture, there is a game embedded into every culture; Thailand has their own traditional game such as Mark-geb, China has GO games and Africa has Mancala. As the times pass, every culture has developed themselves, to be more modern, to be more convenient, to be more globalized.

From the Introduction of the internet, now gaming industries have a new development area to develop. The first global Internet connection was introduced in 1991 in China; this allows everyone in the world to be connected as one. With this connection have been made just like a logistics business in the modern world. This created a space for a business to expand into this "game" industry. In modern days, there is a new upcoming trend, the trends of online streaming business have been introduced.

Twitch is one of the businesses that allow the player of any game in the world to stream their game for other people to watch and enjoy. Twitch also allows the players to have their earnings by letting the viewers donate the money to the streamers to support them. Therefore, the term gaming nowadays is not just playing games for fun anymore, but it is also a way of working and earning money. This kind of platform has proven to help people around the world to gain a certain income. Even though those earnings for some people may be considered insignificant, however, these incomes may have changed their quality of life for a specific person. Thus, the researcher is interested in the research to determine what factors influencing the decision making in a donation to Twitch streamers on the Twitch platform.

Objectives

1. To find factors including user engagement, media richness, social interaction or personality that influence the viewers' community building and enjoyment.
2. To investigate factors including community building and enjoyment that affect audience's loyalty.
3. To study the factor which enhances the watchers' decision making in donation to game streamers.

Materials and methods

1. Research design

For this collection of information, the researcher chooses a quantitative method to collect the data.

2. Sampling

The population in the study are Thai audiences who know about Twitch platform. Which must be the audiences who are Thai people. Which does not know the exact population. Thus, the sample size was determined by Taro Yamane's formula as follows: Kasri. (2013 : 306-324)

Therefore, the minimum sample size for this study was 385 samples. The researcher collected 15 reserve samples, including the sample size used to collect questionnaires. There was a total of 400 samples. When collecting the actual questionnaire, it was found that 400 complete questionnaires were used, thus the sample size was used in the study of Factors Influencing audiences' decision making in donation to streamers: a study of Twitch platform. The sampling method has been a randomized sampling.

3. Research Instrument

3.1 The researcher studies concepts and theories and related works such as the theory of social media behavior, decision-making theory as well as the factors intention to donate that affect audiences' decision making in order to create research questionnaires.

3.2 Gathering information that the researcher has studied. The author searches from various sources to create variables and conceptual frameworks.

3.3 Creating a questionnaire, the researcher sets the questions that will measure the factors influencing the audience's decision making in a donation to the game streamer, which is consistent with the educational objectives.

3.4 Checking the quality of the questionnaires generated by finding the confidence value of reliability, the questionnaires are used to try out with 30 batches of people known to the Twitter platform, which were not the samples used in this research. The experimental questionnaires are examined for the reliability of the questionnaire by using Cronbach's Alpha

Coefficient and processed through a package program that is Statistical Package or SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) in which the alpha value indicates the degree of consistency of the questionnaire. The values are between $0 \leq \alpha \leq 1$. A value that is very close to 1 indicates a high confidence. The researcher has set the acceptance criteria at 0.7 or more Yamane (1970 : 117) Overall, according to the figure 3.1, the consistency degree is 0.932 which is more than 0.7. Therefore, this questionnaire can use for data collection.

Table 3.1 The confidence value of reliability of this research

Reliability Statistics	
Cronbach's Alpha	N of Items
0.932	30

4. Data collection

In this research uses questionnaires which the author separates into 4 parts as follows.

Part 1: Demographic characteristics: The researcher studies gender, age, status, education level, monthly income and occupation. Eight questions are closed-end questionnaire with multiple choice.

Part 2 User engagement: The researcher studies about the behavior of user engagement of the audiences in donation to game streamer. Six questions that is closed-end questionnaire with multiple choice.

Part 3 Factors effecting intention to donate: The researcher studies about the factors including user engagement, media richness, social interaction, personality, community building, enjoyment and loyalty that affecting the audiences' decision making in donation to game streamer. There are 33 questions and the questionnaire is a rating scale questions which has 5 scale level of answer.

Part 4 Suggestions: the questionnaire form is an open-end questionnaire. The respondents can give suggestions or recommendations. In order to improve the results next time.

5. Data analysis

1. Descriptive statistics analysis for demographic data and user engagement behavior analysis. It will study and present in the form of a frequency and percentage.

2. Inferential Statistics, it is a presentation of the data from the samples that have been analyzed statistical. By using measurement tools that test the hypothesis (Hypothesis Testing) to confirm what the researcher has made the hypothesis is correct or not. Which will use the following tools.

2.1 Multiple regression analysis, which analysis how influence between independent and the dependent variables. It is used to test data on factors intention to donate which are user engagement, media richness, social interaction, personality, community building, enjoyment, loyalty and donation.

Research Framework

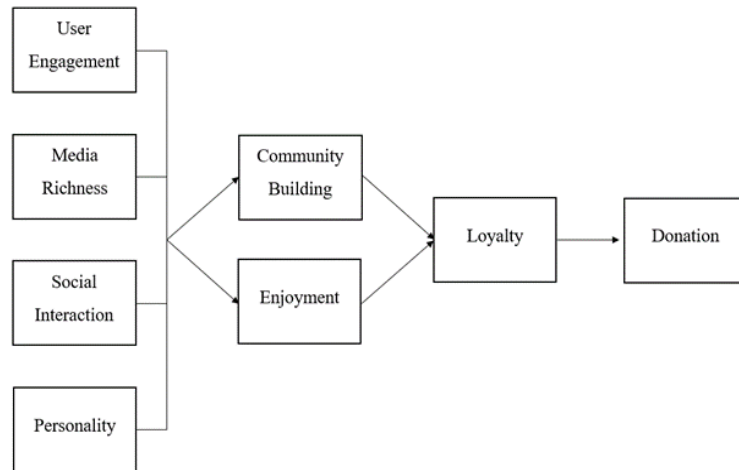

Figure 1: Proposed conceptual framework

According to figure 3.1, the proposed conceptual framework can explain that the loyalty has the intention to donate. Meanwhile, the loyalty is positively associated with the community building and enjoyment which also associated with the user engagement, media richness, social interaction as well as personality.

Results

Factors Influencing Audiences' Decision Making in Donation to Game Streamers: A Study of Twitch platform has 400 people of sample. The research tool was the questionnaire. The data were collected from the Thai audience who know the Twitch platform. Moreover, the research used for statistical analysis through the Statistical Package for the Social Sciences: SPSS and displayed through the table and description. The result is divided into 3 parts.

1. The demographic characteristics analysis results

Gender: Most of the respondents are more female than male, which have 43.8% and 56.3% respectively.

Age: The most frequency of age is between 20 – 29 years old which has 68%. The lower percentage is younger than 20 years old that has 23%. More than 30 years old has only 9% from overall of respondents.

Education level: 51.2% of respondents are less than Undergraduate level. Following this are Undergraduate that has 42%. The lowest percentage of education level is Postgraduate which has 6.8%.

Income: Most of Twitch users have incomes less than 10,000 THB which is 44.3%. Next, 31.8% are lower percentage which is between 10,001 and 20,000 THB. Finally, 11.5% are the viewers who have 20,001 – 30,001 THB.

Occupation: The highest percentage of occupation is the student and there are 49.5%. Private corporates employees have 28% which is lower than student percentage by 21.5%.

Following this, there are 11.8% and 8.8% of Business owner and Government official/State enterprise employee respectively. The lowest percentage of occupation is other people such as unemployment.

Twitch awareness: 100% of respondent knew the Twitch.

Donation: More than half of the respondents have never donated to Twitch steamer which has 60.3% of the overall. While, there are 39.7% who made a donation during the live streaming on Twitch.

Donation amount: Firstly, 60.25% of the audiences have never made a donation. Secondly, 32.5% of audiences spent between 1 and 250 THB to Twitch donate. Thirdly, 5.75% is 251 THB and 500 THB. The lowest percentage of amount donation is 0.25% who donated more than 1,001 THB.

Donation amount: Firstly, 60.25% of the audiences have never make a donation. Secondly, 32.5% of audiences spent between 1 and 250 THB to Twitch donate. Thirdly, 5.75% is 251 THB and 500 THB. The lowest percentage of amount donation is 0.25% who donated more than 1,001 THB.

2. The user engagement behavior analysis result

Weekly visiting: The highest percentage of weekly visiting on Twitch is 41.5%, which is between 2 and 4 days per week. The lower percentage of visiting is 23.5%. Who join the platform everyday with the slightly lower percentage by 0.5% people who watching only one time per week. Furthermore, between 5 and 6 times per week is the lowest percentage of viewers who access on the Twitch as 12%.

Daily visiting: only one time per day is the highest percentage of visiting per day, there are 47.5%. This is the percentage of people who visit the Twitch only one time per day. Next is 41.8% of people who watch the live-streaming between 2 and 4 times per day. 4.8% is the lowest percentage is of viewers who visit more than 10 times a week.

Watching duration: between 1 and 2 hours per time visiting is the highest percentage of time duration, which has 32.3%. 2 and 4 hours is the lower percentage of people who spent their daily time to watch and enjoy. Next, less than 1 hour per day and 4 – 6 hours are the third and the fourth highest percentage which has 16% and 12.8% respectively. More than 6 hours per day is the lowest percentage of time duration.

Watching devices: 80.3% is the highest percentage of people who chose the Smartphone for watching on Twitch. The lower percentage is Laptop computer which has 35.8%. Following percentages are 27.8% and 20.5% that are the percentage of Desktop computer and Tablet respectively.

Channel of Twitch awareness: social media has the highest percentage of the way that makes the Twitch awareness, this channel has 62.3%. The second of highest percentage is themselves, which has 49%. Friend is the third way that affect them to know the Twitch. The lowest percentage of channel is a billboard which has only 2.8% to be known by spectators.

3. The analysis result of Factors Influencing Audiences' Decision Making in Donation to Game Streamers: A Study of Twitch platform

There are the test conditions when the research uses the Multiple regression statistic which are questionnaire confidence, normal distribution of the dependent variables and the analyzes of each independent variable must not be related. (Multicollinearity) analysis, correlation coefficient analysis between independent and dependent variables, and analysis of each error value independently. (Autocorrelation)

3.1 Reliability Test

After the part of collecting the questionnaire from 400 respondents. The researcher tested the reliability of the questionnaire. Thus, the consistency degree is 0.932 of 400 questionnaires has more than 0.7 which is reliable.

3.2 Normal Distribution

The skewness and kurtosis test with the following variables showed that the skew values ranged from -0.080 to 0.123, and the kurtosis is between -0.292 and 0.245, that the threshold of skew and acceptable kurtosis and it gets under normal bends. The skew values are not more than 3.00 and the kurtosis values are not more than 10.00 which showed that the data of the variables have not skewed and not too high distribution characteristics of the distribution. Therefore, the data can be used to analyze the results in the next step. Joyner, Mummery. (2005 : 48-53)

3.3 Multicollinearity

Multiple Regression Analysis has the following conditions: Each independent variable cannot be related to each other. Multicollinearity must be independent of each other. These two conditions were examined using the Variance Inflation Factor (VIF). If the VIF value of the variable is greater than or very close to 10, the degree of relevance of the independent variable in the equation for analysis of the Linear multiple regression is abundant. That is, there is a problem Multicollinearity and from examining the relationship between independent variables, it was found that the Tolerance and Variance Inflation Factor values are lower than 5.00

3.4 Correlation Coefficient

Table 1 The analysis result of Correlation Coefficient

Factors effecting intention to donate	User engagement	Media richness	Social interaction	Personality	Community building	Enjoyment	Loyalty
User engagement	1	0.316**	0.399**	0.465* *	0.618* *	0.519* *	0.572* *
Media richness		1	0.179**	0.397* *	0.339* *	0.361* *	0.334* *

Social interactio n			1	0.506* *	0.577* *	0.175* *	0.355* *
Person ality				1	0.603* *	0.459* *	0.561* *
Comm unity building					1	0.510* *	0.585* *
Enjoy ment						1	0.703* *
Loyalt y							1

Table 1 presents the value of Correlation Coefficient of all of Factors Influencing Audiences' Decision Making in Donation to Game Streamers including user engagement, media richness, social interaction, personality, community building, enjoyment and loyalty. From the figure, on the one hand, the highest value of Correlation Coefficient is between enjoyment and loyalty that has 0.703. On the other hand, social interaction and enjoyment is the lowest value of Correlation Coefficient which has 0.175.

3.5 Multiple Regression analysis

The Multiple Regression result of Factor effecting intention to donate can be summarized into formular as the table 4.2 – 4.7.

Table 2 Multiple Regression formular

$\hat{Y} = \alpha + B_1X_1 + B_2X_2 + B_3X_3 + B_4X_4 + B_5 X_5$	
$\hat{Y}$	Predict value of audiences' decision making in donation
X_1	User engagement
X_2	Media richness
X_3	Social interaction
X_4	Personality
X_5	Community building
X_6	Enjoyment
X_7	Loyalty
$\alpha = \text{Constant}, B_n = \text{Slope for } X_i$	

Table 3 Multiple Regression analysis of Factors effecting intention to donate

Factors effecting intention to donate	B	Beta	p-value
Constant	12.098	60.398	0.841
Total user engagement	4.513	10.869	0.678
Total media richness	-2.179	11.317	0.847
Total social interaction	20.168	7.911	0.011*
Total personality	-4.243	15.260	0.781
Total community building	-0.686	12.391	0.956
Total enjoyment	2.499	16.976	0.883
Total loyalty	0.090	14.063	0.995

R square = 0.280, SEE = 152.049, F = 1.631, sig of F = 0.841

Remark: * refers to Statistical Significance at the 0.05

From the result of Multiple Regression analysis found out 28% that means all of factor effecting intention to donate including user engagement, media richness, social interaction, personality, community building, enjoyment and loyalty can explain that 28% has variation of audiences' decision-making in donation. In other word, there are 28% affect to viewers' decision making. Furthermore, 72% is from other factor that do not have to use in this research. On the one hand, social interaction is positively associated with audience's decision making to donate which has 0.011 as the Statistical Significant at 0.05. On the other hand, other factors such as user engagement, media richness, personality, community building, enjoyment and loyalty do not have a Statistical Significant or there is negative associate with the decision making of spectator's donation.

Table 4 Multiple Regression analysis of User engagement, media richness, social interaction and personality are positively associated with community building.

Factors effecting intention to donate	B	Beta	p-value
Constant	-0.076	0.219	0.730
Total user engagement	0.363	0.039	0.000*
Total media richness	0.089	0.047	0.057
Total social interaction	0.223	0.030	0.000*
Total personality	0.364	0.059	0.000*
R square = 0.570, SEE = 0.641, F = 131.10, sig of F = 0.730			

Remark: * refers to Statistical Significance at the 0.05

According to table 4, presents the factors which are positive associate with community building. There are three factors including user engagement, social interaction and personality that affect to the community building or it has 0.000 of the p-value as the Statistical Significant at the 0.05 that has 57% of the variation of audiences' decision-making in donation. Meanwhile, media richness is negative associate with loyalty.

Table 5 Multiple Regression analysis of User engagement, media richness, social interaction and personality are positively associated with enjoyment.

Factors effecting intention to donate	B	Beta	p-value
Constant	2.032	0.184	0.000*
Total user engagement	0.280	0.033	0.000*
Total media richness	0.130	0.040	0.001*
Total social interaction	-0.086	0.025	0.001*
Total personality	0.285	0.050	0.000*
R square = 0.368, SEE = 0.539, F = 57.4333, sig of F = 0.000**			

Remark: * refers to Statistical Significance at the 0.05

Subject to table 5, this table shows what factors are positive associate with the enjoyment. All of the factors including user engagement, media richness, social interaction and personality are positive associate with the loyalty as the Statistical Significance at the 0.05 which has 36% of the variation of audiences' decision-making in donation.

Table 6 Multiple Regression analysis of community building and enjoyment are positively associated with loyalty.

Factors effecting intention to donate	B	Beta	p-value
Constant	-0.073	0.192	0.703
Total community building	0.271	0.034	0.000*
Total enjoyment	0.698	0.049	0.000*

R square = 0.563, SEE = 0.571, F = 255.668, sig of F = 0.703

Remark: * refers to Statistical Significance at the 0.05

Table 6 show that both community building and enjoyment have 56% of the variation of audiences' decision-making in donation. There are 0.000 as the Statistical Significance at the 0.05 that means these two factors influence to the decision making in donation to Twitch streamer.

Table 7 Multiple Regression analysis of loyalty is positively associated with decision making in donation.

Factors effecting intention to donate	B	Beta	p-value
Constant	21.816	36.563	0.551
Total loyalty	11.789	8.875	0.185

R square = 0.004, SEE = 153.741, F = 1.764, sig of F = 0.703

Remark: * refers to Statistical Significance at the 0.05

According to table 7, the loyalty is not positive associate with the audience's decision making in donation because there are 0.185 which is higher than Statistical Significant at 0.05 level.

Discussion

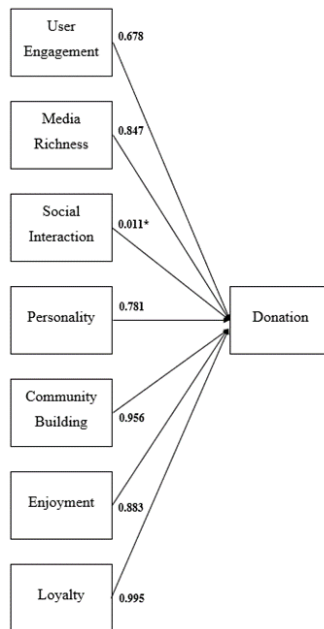

Figure 2: The summary of Factors effecting intention to donate

1. The discussion of factors directly associated with intention to donate to game streamers.

Social interaction is the most influential factor of audiences' decision making in donation to Twitch streamer. Because the game audience requires to ask the questions to other people during live streaming and they need to make friends with similar interests after watching the streaming.

Thus, the streamer should improve this factor by giving more accessibilities in part of room chat that the users can join and chat more with each other. Moreover, the streamer should extend their channels that the viewers can build the relationship, such as Facebook fan page that the audience can make a comment, see the current activities of streamer and have the community even though there is not live streaming in the Twitch.

2. The discussion of the relationship between the factors

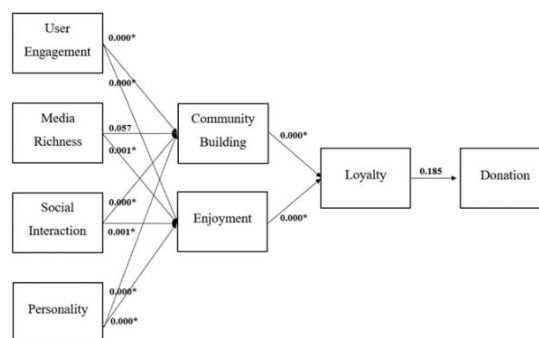

Figure 3: The conclusion of the relationship between the factors

Enjoyment is the most influential factor to create the audience's loyalty. Because viewers have their own reasons why they join and watch the streamer. For instance, they need to have fun, reduce loneliness and stress. Thus, when the streamers can provide the enjoyment to them. Then, the spectators will continue to watch the streamer and become the loyalty respective.

Personality is the most effect factor to both community building and enjoyment because while watching the stream, a complete streaming component is streamer's face, video of streamed content, chat rooms and viewers. So, during the watching, the viewers are able to see the interaction of streamers such as expressions, posture, movements and gaming experience. Therefore, the personality factor has to be the factor that streamer should improve or develop to effectively influence user donation decisions.

Suggestion

The result of this research, can be presented to the Ministry of Information and Communication Technology. The information in this research is beneficial, to those who are interested in finding alternative income with very low starting cost.

And when the population earns from this occupation. The government will also benefit from collecting tax on income. Leading to the further development of the country

For the next research, the next researcher should change the research platform. Because nowadays, Twitch is not the only platform that can only broadcast game streaming. There are also other platforms that add streaming functions such as YouTube, Facebook or other emerging platforms. That is continually giving streamers more channels to stream games. The next suggestion is that the further research should explore a comparison of how audience decisions affect donations between platforms with regards to game streams.

The gender of respondents is the other side that should collect equally. Therefore, the next study should determine the same number of respondents for each gender. in order to get clearer results for each gender perspective. Alternatively, statistics should be used as a One-Way ANOVA to compare demographic characteristics and donation decisions. In order to find out whether the demographic characteristics affect the decision making or not.

Finally, the sample group of this research is Thai people who know the Twitch platform. Therefore, the researcher receives the results from both those who have donated and never donated. Then, it causes the standard deviation more than usual. Overall, the next research should be specific to those who have previously donated to streamers. To get more clear research results.

References

- Joyner, K., & Mummery, K. (2005). *Influences on sportpersonship orientation*. Youth Studies Australia, 24(1), 48–53.
- R. A. Kasri. (2013). Giving behavior in Indonesia: motives and marketing implications For Islamic charities. *Journal of Islamic Marketing*. 4 (3), 306–324.
- Yamane, Taro. (1970). *Statistics: An Introductory Analysis*. (2d ed.). Tokyo: John Weatherhill, Inc.

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

**Synthesis of Research on Conflict Management
Among School Administrators**

จिरาพร เพยพร และ วจี ปัญญาใส

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Jiraporn Pheryporn and Vajee Panyasai

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Jiraporn.pang.064@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เสนอแนะแนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 สืบค้นจากฐานข้อมูล TDC (Thailis) จำนวน 70 เล่ม และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบสรุปงานวิจัย และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาแบบประนีประนอมมากที่สุด (ร้อยละ 100) รองลงมา แบบหลีกเลี่ยง (ร้อยละ 85.7) แบบร่วมมือ และแบบยอมให้ (ร้อยละ 75.7) และน้อยที่สุด คือ แบบกลบเกลื่อน (ร้อยละ 10.0) และสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา มี 10 แบบ ดังนี้ 1. การบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอม 2. การบริหารความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยง 3. การบริหารความขัดแย้งแบบร่วมมือ 4. การบริหารความขัดแย้งแบบยอมให้ 5. การบริหารความขัดแย้งแบบเอาชนะ 6. การบริหารความขัดแย้งแบบเผชิญหน้า 7. การบริหารความขัดแย้งแบบไกล่เกลี่ย 8. การบริหารความขัดแย้งแบบบังคับ 9. การบริหารความขัดแย้งแบบใช้อำนาจ และ 10. การบริหารความขัดแย้งแบบกลบเกลื่อน

2) แนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้ มีดังนี้ 1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของความขัดแย้ง 2. เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นทันที ไม่ปล่อยให้ปัญหามีความยืดเยื้อ 3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการ

วิเคราะห์ หาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นว่าจะส่งผลกระทบและมีข้อดีข้อเสียอย่างไร 4. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่มีทันสมัยและถูกต้องในการวินิจฉัยปัญหา 5. ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา 6. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีความรัก ความสามัคคี มีความเข้าใจกัน

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย; การบริหารความขัดแย้ง; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

The purpose of this research was to present the results of a research synthesis on conflict management among school administrators and suggest guidelines for applying knowledge about conflict management. The population used in the research were: Research on conflict management among school administrators, which is master's thesis from 2010-2020, searched from TDC (Thailis) database of 70 topics and 6 school administrators. The research instrument was a research quality assessment, research summary form and interview form. The statistics used to analyze the data are frequency and percentage values. The results showed that

1) School administrators used the conflict management methods in schools with the most compromise (100 percent), followed by avoidance (85.7 percent), cooperative and permissive (75.7 percent) and less. The most was the cover type (10.0 percent) and. Summary of knowledge about conflict management among school administrators there are 10 types as follows: 1.Conflict Management with Compromisem 2.Avoiding Conflict Management 3.Collaborative conflict management 4.Permissive conflict management 5.Winning conflict management 6.face to face Conflict Management 7.Mediation conflict management 8.Forced conflict management 9.Power-based conflict management 10. Dissolution Conflict Management.

2) Guidelines for applying knowledge about conflict management are as follows: 1. Educational administrators must have knowledge Understanding the nature of conflict. 2. When a conflict arises, the school administrator must deal with the problem immediately. Don't let the problem be protracted. 3. Educational administrators must have an analysis. Identify the cause of the conflict. that will affect and have advantages and disadvantages. 4. School administrators must collect up-to-date and accurate information for diagnosing problems. 5. Educational institution administrators choose conflict management methods that are appropriate for the situation. 6. Educational institute administrators create an organizational culture of love, unity, and understanding.

Keywords: Research Synthesis; Conflict Management; School Administrators

บทนำ

ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของมนุษย์ที่ เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อบุคคลมี เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน และความแตกต่าง เหล่านี้จะก่อให้เกิดเป็นความขัดแย้งต่อมาภายหลัง ความขัดแย้งในสังคมมีตั้งแต่หน่วยเล็กคือ ครอบครัว หน่วยงาน ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับระหว่างประเทศ ยุทธนา พรหมณี (2553 : ออนไลน์) ความขัดแย้ง มีทั้งด้านที่เป็นบวกและด้านที่เป็นลบอยู่ในตัว ความขัดแย้ง ในด้านบวกส่งผลให้องค์กรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมอยู่ เสมอ อีกทั้งยังทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มหรือองค์กร เกิดความร่วมมือในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรมีความก้าวหน้า ส่วนความขัดแย้งที่มากเกินไปก็อาจส่งผลด้านลบต่อองค์กรได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น การทำให้เกิดการแตกความสามัคคี องค์กรไร้เสถียรภาพ เสียโอกาสในการแข่งขันหรือสูญเสียบุคลากรที่มี คุณภาพไปจากองค์กร นักบริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลง หากนัก บริหารมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความขัดแย้งในองค์กรอย่างลึกซึ้งก็จะสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากความ ขัดแย้งไปปรับใช้ในการบริหารบุคลากรในองค์กร ให้มีความก้าวหน้าและประสิทธิภาพต่อไปได้เป็นอย่างดี มิ่ง ขวัญ พงษ์สถิตย์ (2556 : ออนไลน์)

โรงเรียนเป็นองค์กรหนึ่งที่อยู่สังคมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งได้ ปัญหาหรือความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคล เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และผลประโยชน์ที่ขัดกัน นอกจากนี้ ยังมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ความขัดแย้งเหล่านี้ หากเกิดขึ้นย่อมทำ ให้ประสิทธิภาพของงานลดลงได้ พันธ์ หันนาคินทร์ (2542 : 184) เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนจะ สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติงานได้ โดยเฉพาะเรื่องความร่วมมือประสานงาน และเป็นการทำให้บรรยากาศ ของโรงเรียนชบเซา มีผลต่ออารมณ์ของบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างมาก เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของ บุคคล ทำให้เป็นคนก้าวร้าว มีการประณามผู้อื่น ทำให้บางคนถึงกับลาออกจากราชการ และในที่สุดเกิด ผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน ฐิติวรรณ ลิขหวนิช (2550 : 53) ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้อง เผชิญหน้าอยู่ทุกวันผู้บริหารไม่สามารถทำเป็นไม่สนใจหรือละเลยเสียได้ และไม่สามารถปล่อยให้เกิดขึ้น และรุนแรงขึ้นได้โดยไม่จัดการแก้ไข การบริหารความขัดแย้งเป็นภารกิจที่ยากที่สุดอย่างหนึ่งของผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยไม่สามารถเลือกได้ว่าจะต้อง ทำงานกับใครก็ตาม ผู้บริหารต้องมีทักษะในการจัดการความขัดแย้งซึ่งมีความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงาน นัก ทฤษฎีได้พยายามศึกษาวิจัยปัญหาเรื่องความขัดแย้งในหน่วยงานหรือนักการศึกษาได้นำศาสตร์ในเรื่องนี้มา ประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษา ด้วยเห็นว่าหากสามารถควบคุมสาเหตุของความขัดแย้ง และจัดการกับ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้ จะทำให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การ จัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสาเหตุของความขัดแย้งและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี อริศรา โยศรีคุณ (2556 : 76)

ในปัจจุบันการนำงานวิจัยและวิทยานิพนธ์มาช่วยพัฒนาการศึกษานั้นว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 : 112) ที่กล่าวว่า ปัจจุบันมีข้อค้นพบเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทยและปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของไทย ซึ่งกระจายอยู่ตามรายงานวิจัยจำนวนมาก หากได้มีการสังเคราะห์ข้อค้นพบดังกล่าวเข้าด้วยกันจะทำให้ได้ข้อสรุปที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศได้ พิเศษ ปิ่นเกต (2559 : 84) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมากโดยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างต่างกันผลการวิจัยเหล่านั้นมีทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกันเป็นผลให้ผู้ทำการวิจัยและผู้ต้องการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยเกิดความสับสน ไม่สามารถสรุปเป็นข้อยุติได้ หากมีการรวบรวมงานวิจัยนำมาเรียบเรียงและสรุปเนื้อหาให้มีความสอดคล้องจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ก็จะได้ขุมทรัพย์ความรู้ที่มีค่ามหาศาลที่ทำให้เพื่อนร่วมวิชาชีพได้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกันได้มีโอกาสเรียนรู้และนำไปใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องเสียเวลาคิดค้นใหม่ หากเงื่อนไขปัจจัยหรือบริบทของปัญหานั้นเป็นแบบเดียวกันขนาดเดียวกันก็นับเป็นการเปิดโอกาสให้มีการตรวจซ้ำถึงความตรงของข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยจะทำให้ผลงานวิจัยมีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สุวิมล ว่องวานิช (2550 : 65) การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำผลการศึกษาจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่สอดคล้องกันมาวิเคราะห์เพื่อสรุปปัญหาให้เป็นประเด็นเดียวกันจนเกิดความรู้ใหม่ สิริวรรณ จันทร์กุล (2554 : 23)

จากความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่าม้งงานวิจัยในด้านการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนมากและยังมีการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจการทำวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร เพื่อที่จะได้องค์ความรู้และเป็นแนวทางในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาอีกทั้งให้นักศึกษาในรุ่นต่อไปได้ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้องานวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 สืบค้นจากฐานข้อมูล TDC (Thailis) จำนวน 102 เรื่อง

2. กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นสารนิพนธ์และวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 สืบค้นจากฐานข้อมูล TDC (Thailis) ที่มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดีขึ้นไปจำนวน 70 เล่ม และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 6 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากการคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาและได้รับการยอมรับจากครู และบุคลากรทางการศึกษาว่าเป็นผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบสรุปงานวิจัย และแบบสัมภาษณ์แนวทางในการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. สํารวจงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมหาบัณฑิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 – 2563 สืบค้นจากฐานข้อมูล TDC (Thailis)
2. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยและประเมินคุณภาพงานวิจัย คัดเลือกงานวิจัยที่มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับดีขึ้นไปเท่านั้น
3. อ่านและบันทึกรายละเอียดที่ปรากฏในงานวิจัย ตามแบบสรุปงานวิจัย
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากแบบสรุปงานวิจัยเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป
5. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์เพื่อนำไปประกอบการขออนุญาตเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์
6. ขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการนำแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารความขัดแย้ง

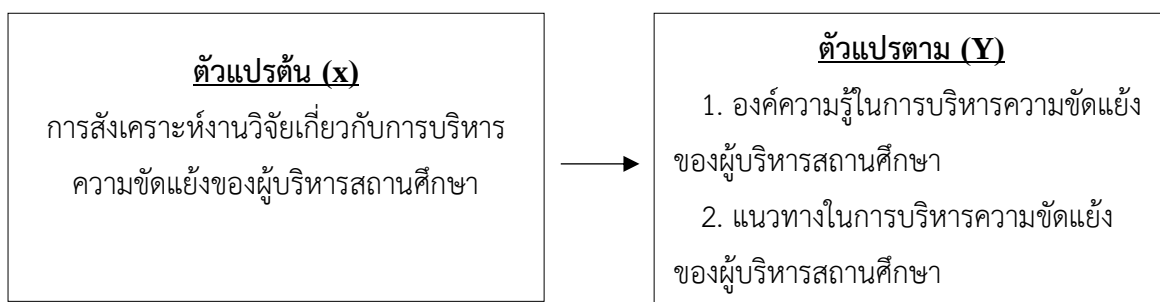
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ภาพรวมของงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละองค์ประกอบโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. วิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นเนื้อหาของงานวิจัยและสรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกเล่มแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง
3. วิเคราะห์ข้อมูลเป็นประเด็นเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาโดยนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา คุณลักษณะงานวิจัย โดยงานวิจัยส่วนใหญ่ทำเสร็จในปี พ.ศ. 2556 (ร้อยละ 22.9) ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.7) ประเภทงานวิจัยส่วนมากเป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน (ร้อยละ 65.2) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 98.5) การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยพบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (ร้อยละ 44.3) นอกจากนี้ยังพบว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก (ร้อยละ 65.7) ประเภทการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 98.5) การวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ร้อยละ 92.8) สำหรับคุณภาพเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์เกณฑ์ดีมาก (ร้อยละ 88.5) คุณภาพรายงานวิจัยในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับดีเยี่ยม (ร้อยละ 88.5) ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาแบบประนีประนอมมากที่สุด (ร้อยละ 100) สังกัดสถานศึกษาที่มีการทำงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งมากที่สุด คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 71.42 สามารถสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา มี 10 แบบ ดังนี้

1. การบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอม ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามลดความขัดแย้งและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้อง หาทางประนีประนอมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ยุติปัญหาด้วยการสร้างความสัมพันธ์ให้กับสองฝ่ายเพื่อลดความขัดแย้ง พยายามรับฟังความคิดเห็นทั้งหลายและประเด็นปัญหาอย่างเปิดเผย ใช้หลักการเจรจาเป็นเครื่องมือในการบริหาร อภิปรายปัญหาอย่างตรงไปตรงมา แสดงความคิดเห็นของตนให้คนอื่นทราบและจะถามความคิดเห็นของคนอื่นประกอบ รับฟังข้อขัดแย้งของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายมาพิจารณา ไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดข้อขัดแย้งให้ทั้งคู่ได้เผชิญหน้ากันและหาข้อยุติที่สมเหตุสมผลให้เกิดการยอมรับในการตัดสินใจ ทั้งคู่อาจต้องเสียประโยชน์ไปบ้าง

2. การบริหารความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยง ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามทำให้ผู้อื่นไม่พูดในสิ่งที่เป็นปัญหาของความขัดแย้งนั้นๆ หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับผู้ที่ขัดแย้งกับตนเอง หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่การโต้แย้งกัน พยายามที่จะหลีกเลี่ยงความตึงเครียดที่จะหาประโยชน์ไม่ได้ ใช้วิธีหลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่ไม่ชอบและไม่สบายใจ หลีกเลี่ยงการโต้เถียงในเรื่องที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน พยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่จะนำไปสู่การโต้แย้งกัน หลีกเลี่ยงการกระทำที่จะทำให้ตนเองไม่สบายใจ บางครั้งมอบหมายให้ผู้อื่นรับผิดชอบแทนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

3. การบริหารความขัดแย้งแบบร่วมมือ ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามให้คนอื่น ๆ มีส่วนรับรู้ในปัญหาขัดแย้งเพื่อที่จะได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา พยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยตระหนักถึงความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ พยายามรับฟังความคิดเห็นทั้งหลายและประเด็นปัญหาอย่างเปิดเผย และพยายามประสานความสนใจทุกอย่างของผู้อื่นและของตนเองเข้าด้วยกัน ในขณะที่ผู้บริหารแสดงความคิดเห็นของตนให้คนอื่นทราบและจะถามความคิดเห็นของคนอื่นประกอบ พยายามที่จะอภิปรายปัญหาอย่างตรงไปตรงมา แสวงหาความช่วยเหลือจากคนอื่นอยู่เสมอในการที่จะแก้ปัญหา และพยายามทำให้ทุกฝ่ายเกิดความพึงพอใจ

4. การบริหารความขัดแย้งแบบยอมให้ ผู้บริหารสถานศึกษาเจรจาในสิ่งที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันมากกว่าที่จะมุ่งเจรจาในเรื่องที่ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นต่างกัน รักษาหัวใจเพื่อร่วมงานเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานร่วมกัน หาแนวทางแก้ปัญหาซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ประสานประโยชน์ของทุกฝ่ายในการแก้ปัญหา ใช้หลักสามฉันทน์ไม่มีการแบ่งแยกเป็นพวกเขาหรือพวกเรา ยอมสละความต้องการของตนเองเพื่อสนองความต้องการของผู้ร่วมงาน มีการระดมสมองเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และยินยอมเสียผลประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของส่วนรวม

5. การบริหารความขัดแย้งแบบเอาชนะ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความต้องการของตนเองอย่างเด่นชัดในการทำงาน พยายามทำตามวิธีของตนเองจนบรรลุเป้าหมาย มักมีทางเลือกไว้ก่อนที่จะขอความคิดเห็นจากผู้ร่วมงาน พยายามชักจูงให้ผู้อื่นเชื่อว่าวิธีการของตนดีที่สุด พยายามผลักดันให้คนอื่นยอมรับความ

คิดเห็นของตน อ่างกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตามและใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ตนเองได้รับชัยชนะ

6. การบริหารความขัดแย้งแบบเผชิญหน้า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา กล่าวคือ กล่าวตัดสินใจแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในทันที หากสาเหตุของข้อขัดแย้งขึ้นมาจากพิจารณาหาข้อเท็จจริงร่วมกัน ติดตามปัญหาจนกว่าจะแก้ไขสำเร็จจุล่ง มีการกระจายอำนาจหน้าที่อย่างทั่วถึงเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีเป้าหมายการทำงานในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้การมีจุดยืนในการทำงานที่ตรงกันและผู้บริหารพร้อมที่แก้ปัญหาและรับผิดชอบกับผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

7. การบริหารความขัดแย้งแบบไกล่เกลี่ย ผู้บริหารสถานศึกษามองว่าความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ทุกหน่วยงานย่อมมีในการทำงาน ไม่ควรที่จะแสดงอาการหรือคำพูดที่แสดงถึงการทำร้ายจิตใจผู้อื่น วางตัวเป็นกลาง พยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยให้ความสำคัญกับบุคคลอื่นเท่าเทียมกัน หาแนวทางจุดร่วมให้กับทั้งฝ่ายเห็นว่าเป้าหมายที่มีอยู่ร่วมกันมีความสำคัญเป็นอันดับแรก จูงใจให้คู่กรณีถึงใจเขาใจเรา เพื่อหาวิธียุติข้อขัดแย้งของทั้ง 2 ฝ่าย

8. การบริหารความขัดแย้งแบบบังคับ ผู้บริหารสถานศึกษามีความเชื่อมั่นตามความคิดและยืนยันตามความต้องการของตนเองเท่านั้น บังคับให้ผู้อื่นยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ให้ยอมรับและปฏิบัติตามหน้าที่ตามวิธีการที่ตนคิดไว้ ยืนกรานให้แก้ปัญหาตามที่ตนเสนอเท่านั้น หว่านล้อมคู่กรณีให้คู่กรณีคล้อยตามที่ผู้บริหารต้องการ โดยการใช้วิธีชี้แจงข้อดีข้อเสีย พยายามสร้างความเชื่อมั่น หรือความตระหนักที่ทำให้คู่กรณีต้องเชื่อในการตัดสินใจของตน

9. การบริหารความขัดแย้งแบบใช้อำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยไม่สนใจความต้องการของผู้ร่วมงาน พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ตามวิธีการของตน แสดงเหตุผลว่าวิธีการของตนถูกต้องและมีประโยชน์มากที่สุด ใช้อำนาจจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามข้อเสนอและให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามความต้องการ และการทำให้คู่กรณีที่เกิดความขัดแย้งยอมรับที่จะยุติความขัดแย้ง

10. การบริหารความขัดแย้งแบบกลบเกลื่อน มอบหมายให้บุคคลอื่นเป็นผู้แก้ไขปัญหาแทน พยายามทำให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องเล็กน้อย หากทางเจรจาต่อรองเพื่อลดความแตกต่างในความคิดมุ่งความสามัคคีปรองดองภายในสถานศึกษาเป็นหลัก และคำนึงถึงเป้าหมายส่วนรวมเป็นสำคัญจึงยอมทำตามความคิดเห็นของผู้อื่น และจะยอมให้ผลประโยชน์ตอบแทนอีกฝ่ายก็ต่อเมื่อมีการยอมตามอีกฝ่ายหนึ่งผู้บริหารมักจะใช้ถ้อยคำที่อ่อนโยนเพื่อทำให้เกิดความกลมเกลียว ถ้าเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นผู้บริหารจะตอบกลับด้วยความนุ่มนวล

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้

พบว่า แนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้ มีดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของความขัดแย้ง ที่เป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
2. เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นทันที ไม่ปล่อยให้ปัญหามีความยืดเยื้อ กินเวลานานเกินไปเพราะจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ หาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้น ว่าจะส่งผลกระทบต่อในด้านใดบ้าง หรือมีข้อดีข้อเสียอย่างไร
4. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการรวบรวมข้อมูลในทุกด้าน มีความทันสมัยและมีความถูกต้อง เพื่อเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหาให้ได้รับการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด
5. ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา เพราะในการบริหารความขัดแย้งให้สำเร็จนั้นไม่มีวิธีการที่ตายตัว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมีสาเหตุสภาพการณ์ที่แตกต่างกันไป
6. ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้มีความรัก ความสามัคคี มีความเข้าใจกัน ทั้งในด้านการคิด ทักษะคติ พฤติกรรม ตลอดจนภาระหน้าที่ ที่มีความหลากหลาย ไม่แบ่งพักแบ่งพวก ตลอดจนการไม่กระทำในสิ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ ใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาแบบหลีกเลี่ยง คิดเป็นร้อยละ 85.7 แบบร่วมมือ และแบบยอมให้ คิดเป็นร้อยละ 75.7 และน้อยที่สุด คือ แบบกลบเกลื่อน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ทั้งนี้เนื่องจาก ในการทำงานทุกหน่วยงานย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมสามารถมีความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับ นันทน์ภัส แซ่มเงิน (2559 : 19) กล่าวว่า ความขัดแย้งในปัจจุบันได้มีมุมมองที่แตกต่างไปจากในอดีตที่มองว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ควรกำจัดทิ้งไปเนื่องจากความขัดแย้งจะทำให้องค์การเกิดความไม่สามัคคีและทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน เนื่องจากมีความเข้าใจว่าในองค์การที่มีการบริหารจัดการที่ดีจะต้องไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น และสามารถหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความขัดแย้งได้ แต่ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ โดยเฉพาะเมื่อมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันในสังคมหรือการที่

ต้องทำงานเป็นกลุ่ม นอกจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลแล้วยังจะมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มด้วยหากสมาชิกกลุ่มมีความแตกต่างกันมาในหลาย ๆ ด้าน ความขัดแย้งก็จะเกิดมากขึ้น จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการยากที่คนเราจะทำงานร่วมกันในหน่วยงานโดยปราศจากความขัดแย้ง จนมีคำกล่าวว่า “ความขัดแย้งเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในชีวิตแต่ปัญหาไม่จำเป็นต้องมี” เพราะความขัดแย้งที่คงอยู่ในระดับหนึ่งอาจไม่ก่อให้เกิดปัญหา แม้กระนั้นนักบริหารก็ต้องให้ความสนใจกับเรื่องของความขัดแย้งและเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุจากบุคคลที่มีความแตกต่างกัน มีความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม ประสบการณ์ที่ต่างกันทำให้บุคคลมีพฤติกรรม การกระทำ การแสดงออก การรับรู้ ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งได้ในที่สุด เช่น เกิดความขัดแย้งในผลประโยชน์ที่มีร่วมกัน ความขัดแย้งในการบังคับบัญชา ความขัดแย้งในทรัพยากรที่มีจำกัด รวมไปถึงความขัดแย้งที่เกิดจากปัจจัยภายนอกด้วย เช่น กฎ ระเบียบ เป็นต้น และสอดคล้องกับ Carl R. Roger (1970 : 6) ที่กล่าวว่า บุคคลเกิดมาจากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสิ่งแวดล้อมและโลกส่วนตัวของบุคคล บุคคลจะเลือกรับรู้ และให้ความหมายต่อประสบการณ์ต่างๆ สามารถได้รับการขัดเกลา สามารถตัดสินใจเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ ถ้ามีอิสระและมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ และพัฒนาไปสู่ทิศทางที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การตระหนักรู้ในตนเองอย่างแท้จริง บุคคลที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ตามความเป็นจริง สามารถเปิดตนเองออกไปรับประสบการณ์ใหม่ๆ เข้าใจตนเอง สามารถเลือกและตัดสินใจตอบสนองความต้องการของตนเองได้ มีชีวิตอยู่กับปัจจุบันเป็นตัวของตัวเองสามารถนำเอาประสบการณ์ต่างๆ มาพัฒนาตนเอง เชื่อในความสามารถของตนเอง ตลอดจนรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง และไม่ตัดสินใจที่จะกระทำการต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับการยอมรับหรือการไม่ยอมรับจากผู้อื่น ทั้งนี้เนื่องจากในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้นผู้บริหารต้องระลึกอยู่เสมอว่าไม่มีวิธีการบริหารความขัดแย้งใดที่ดีที่สุด ผู้บริหารต้องเลือกวิธีแก้ไขปัญหาวินิจฉัยหรือวิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการที่เหมาะสม เนื่องจากการบริหารความขัดแย้งเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการเพื่อให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ วิธีการบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอมเป็นวิธีที่ผู้บริหารสถานศึกษานิยมนำมาจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษามากที่สุด เพราะเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับปัญหา หรือคู่กรณีได้สร้างความสัมพันธ์ แสดงความคิดเห็นของตนให้คนอื่นทราบและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้แสดงความคิดเห็นประกอบ อภิปรายปัญหาอย่างตรงไปตรงมาเพื่อหาข้อยุติที่สมเหตุสมผล ได้รับการยอมรับแม้ทั้งคู่อาจต้องเสียประโยชน์ไปบ้าง รองลงมา การบริหารความขัดแย้งแบบหลีกเลี่ยง คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองและผู้อื่น หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นและหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับปัญหาที่เกิดขึ้น และ Frederick Taylor (1911 : 1) กล่าวว่า การบริหารธุรกิจหรือโรงงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด คือ คนงานเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่สามารถปรับปรุงเพื่อเพิ่มผลผลิต

ขององค์การได้ ประสิทธิภาพของการทำงานสูงสุดจะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับสิ่งสำคัญ 3 อย่างคือ การเลือกคนที่มีความสามารถสูงในการทำงาน ฝึกอบรมคนงานให้ถูกวิธี และหาสิ่งจูงใจให้เกิดกำลังใจในการทำงาน วิธีการที่จะทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดีที่สุดคือ การแบ่งงานกันทำ ประกอบด้วย 3 หลักการดังนี้ 1. การแบ่งงาน 2. การควบคุมดูแลบังคับบัญชาตามสายงาน 3. การจ่ายค่าจ้างเพื่อสร้างแรงจูงใจ นอกจากนี้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้นสิ่งสำคัญคือการบริหารสถานศึกษาอย่างมีวิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ มีการสร้างเป้าหมายร่วมกัน ใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้ทุกคนในองค์กรร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ การบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นสามารถลดปัญหาความขัดแย้งในองค์กรได้ กล่าวคือในการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้นผู้บริหารจะเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน วางเป้าหมาย ลงมือทำ ร่วมกันรับผิดชอบและแก้ไขปัญหาที่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ Henri Fayol (1949 : 15) ที่ได้เสนอแนวคิดในเรื่องหลักการบริหารให้ มีประสิทธิภาพ 14 ประการ ดังนี้ 1. ให้หลักการทำงานเฉพาะทาง (Specialization) คือ การแบ่งงานให้เกิดความชำนาญเฉพาะทาง 2. หลักสายบังคับบัญชา เริ่มจากบังคับบัญชาสูงสุดสู่ระดับต่ำสุด 3. หลักเอกภาพของบังคับบัญชา (Unity of Command) 4. หลักขอบข่ายของการควบคุมดูแล (Span of control) ผู้ดูแลหนึ่งคนต่อ 6 คนที่จะอยู่ใต้การดูแลจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพที่สุด 5. การสื่อสารแนวตั้ง (Vertical Communication) การสื่อสารโดยตรงจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง 6. หลักการแบ่งระดับการบังคับบัญชาให้น้อยที่สุด คือ ไม่ควรมีสายบังคับบัญชายืดยาว หลายระดับมากเกินไป และ 7. หลักการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างสายบังคับบัญชาและสายเสนาธิการ (Line and Staff Division) เป็นต้น

2. แนวทางในการนำความรู้เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งไปใช้ มีดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของความขัดแย้ง ในการทำงานทุกองค์กรไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ความขัดแย้งด้านบวกส่งผลให้องค์กรมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เกิดความร่วมมือกันในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้องค์กรมีความก้าวหน้า ส่วนความขัดแย้งที่มากเกินไปก็อาจส่งผลลบต่อองค์กรได้ เช่น การทำให้องค์กรแตกความสามัคคี ไม่มีเสถียรภาพ เสียโอกาสในการแข่งขันหรือสูญเสียบุคลากรที่มีคุณภาพไปจากองค์กรได้ เป็นต้น เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นทันที ไม่ปล่อยให้ปัญหามีความยืดเยื้อ กินเวลานานเกินไป เพราะจะส่งผลให้เกิดความขัดแย้งที่มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ในการบริหารจัดการความขัดแย้งเป็นภารกิจที่ยากที่สุดในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารปล่อยปะละเลยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอาจส่งผลเสียต่อการทำงานทำให้การทำงานไม่มีประสิทธิภาพ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถควบคุมและจัดการบริหารความขัดแย้งได้ในทันที ก็จะทำให้การทำงานนั้นสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหา เพราะในการ

บริหารความขัดแย้งให้สำเร็จนั้นไม่มีวิธีการที่ตายตัว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นล้วนมีสาเหตุและสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการบริหารความขัดแย้ง ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ง่ายมากแต่มักจะแก้ไขได้ยาก เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา ผู้บริหารต้องตัดสินใจและดำเนินการบริหารความขัดแย้ง หากทางแก้ไขที่เป็นที่พอใจของคู่กรณี สามารถบรรลุเป้าหมายและได้รับการคลี่คลายปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางตัวเป็นกลาง มีความเท่าเทียม ไม่ทำตนให้เป็นสาเหตุของปัญหา ไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เช่น การสนับสนุนเฉพาะบุคคล หรือกลุ่มคนบางกลุ่มมากเกินไป สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาขึ้นได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการสร้างเป้าหมายร่วมกันกับบุคลากรในสถานศึกษา มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร และส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรัก มีความจริงใจ เอาใจใส่ ให้เกียรติ ยินดีเมื่อมีความสุข และช่วยเหลือเกื้อกูลเมื่อมีปัญหา สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน เมื่อบุคลากรมีความสุขในการทำงานก็จะส่งผลต่อให้ผลลัพธ์ของงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้รับฟังที่ดี มีทักษะการพูดจูงใจ โน้มน้าวใจได้ดี สามารถให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา สนับสนุนส่งเสริมให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน เมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นการเจรจา เป็นสิ่งที่ช่วยให้ความขัดแย้งได้รับการคลี่คลาย ผู้บริหารในฐานะที่เป็นตัวกลางในการบริหารความขัดแย้งต้องมีทักษะการเจรจาที่ดี จะช่วยให้การบริหารความขัดแย้งสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับ Mary Parker Follett (1941 : 43) กล่าวถึงการแก้ปัญหาความขัดแย้งไว้ 3 แนวทางดังนี้ 1. Domination คือ ใช้อำนาจอีกฝ่ายสยบลง คือ ให้อีกฝ่ายแพ้ให้ได้ 2. Compromise คือ คนละครึ่งทาง เพื่อให้เหตุการณ์สงบโดยประนีประนอม 3. Integration คือ การหาแนวทางที่ไม่มีใครเสียหน้าได้ประโยชน์ทั้ง 2 ทาง (ชนะ ชนะ) เช่นเดียวกับ Mayo, Elton (1954 : 7) ที่กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของคนงาน มีการค้นพบว่าการสร้างกลุ่มแบบไม่เป็นทางการในองค์กร ทำให้เกิดแนวความคิดใหม่ที่ว่า ความสัมพันธ์ของมนุษย์มีความสำคัญมาก จากการศึกษา Mayo, Elton สามารถสรุปได้ ดังนี้ 1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต จิตใจ ขวัญ กำลังใจ และความพึงพอใจเป็นเรื่องสำคัญในการทำงาน 2. เงินไม่ใช่สิ่งล่อใจที่สำคัญแต่เพียงอย่างเดียว รางวัลทางจิตใจมีผลต่อการจูงใจในการทำงานไม่น้อยกว่าเงิน 3. การทำงานขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมมากกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพคับที่อยู่ได้คับใจอยู่ยาก และเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2534 อ้างถึงใน ธวัชชัย ชมภูมามาศ 2559 : 30) ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารความขัดแย้ง ความขัดแย้งเกิดขึ้นได้ง่ายแต่แก้ไขได้ยาก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องเข้าใจวิเคราะห์หาคำตัดสินใจและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งในการบริหารความขัดแย้งจาก 3 ประการต่อไปนี้ 1. กระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งที่สร้างสรรค์และมีประโยชน์ให้เกิดขึ้นในหน่วยงานหรือสถานศึกษา ในเมื่อความขัดแย้งมีในระดับค่อนข้างต่ำ 2. ลดระดับของความขัดแย้งหรือระงับความขัดแย้ง ในเมื่อความขัดแย้งมีระดับสูงเกินไปจนกระทั่งเป็นผลเสียแก่หน่วยงานหรือสถานศึกษา 3. การ

แก้ปัญหาความขัดแย้งแนวคิดกระบวนการบริหารความขัดแย้ง คือ 1. การวินิจฉัยความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาสาเหตุแห่งความขัดแย้ง 2. การนิยามปัญหาความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาว่าธรรมชาติของความขัดแย้งว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม 3. การพิจารณาผลที่จะตามมาของความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาว่าผลของความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นมานั้นเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีผลที่จะเกิดในขณะนี้เป็นอย่างใด และผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นอย่างใด 4. ยุทธศาสตร์ในการบริหารความขัดแย้ง เป็นการพิจารณาว่าจะใช้เทคนิควิธีใดในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์การวินิจฉัยความขัดแย้ง การนิยามปัญหาของความขัดแย้ง การพิจารณาผลที่จะตามมาของความขัดแย้ง ซึ่งสอดคล้องกับ Barnard, Chester I (1970 : 4) กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารคือการให้ความสำคัญต่อบุคคล ระบบความร่วมมือองค์กร และเป้าหมายขององค์กรกับความต้องการของบุคคลในองค์กรต้องสมดุลกัน และเคล็ดลับสำคัญในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลสำเร็จ คือ การตอบสนองต่อบุคคล ด้านความต้องการศักดิ์ศรี การยกย่อง การยอมรับในองค์กร จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา โดยนำวิธีการบริหารความขัดแย้งไปปรับใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุ หรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง และเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งให้เหมาะสม เช่น ใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอมและแบบหลีกเลี่ยง
2. ในการบริหารความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม คือ การที่ทุกคนในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา เช่น การร่วมกันวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมกันแก้ไขปัญหา ส่งเสริมให้ทุกคนมีความสามัคคีกัน สร้างเป้าหมายองค์กรให้ชัดเจน เช่น เป้าหมายของสถานศึกษาคือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา
3. ในการบริหารความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางตัวเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่ทำตนให้เป็นสาเหตุของปัญหา ไม่ลำเอียง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยมอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร และส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนทำตามหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดและ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้รับฟังที่ดี มีทักษะการพูดจูงใจ โน้มน้าวใจได้ดี สามารถให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา สนับสนุนส่งเสริมให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในทุกๆด้าน
4. ในการบริหารความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความกล้าเผชิญหน้ากับปัญหา กล้าตัดสินใจ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นที่ยอมรับ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา หรือปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งในสถานศึกษา
2. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัย ในด้านอื่นๆ เช่น การบริหารการมีส่วนร่วม การบริหารงานวิชาการ การนิเทศภายในโรงเรียน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และได้องค์ความรู้ในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติวรรณ ลีพวนิช. (2550). การศึกษาภาวะผู้นำกับคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธวัชชัย ชมภูมาศ. (2559). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นันทน์ภัส แซ่มเงิน. (2559). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนัส หันนาคนทร์. (2542). ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: พรานนกการพิมพ์.
- พิเศษ ปิ่นเกตุ. (2559). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการบริหารงานวิชาการหลักสูตรครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มิ่งขวัญ พงษ์สถิตย์. (2556). การจัดการความขัดแย้งภายในองค์กร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2564. แหล่งที่มา: <https://oia.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8h/cid/139/iid/120353>.
- ยุทธนา พรหมณี. (2553). ทักษะการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของผู้นำ: การแก้ไขความขัดแย้ง. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2564. แหล่งที่มา: <http://www.pncc.ac.th/pncc/wrod/re/r9.doc>.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552-2561. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สิริวรรณ จันทร์กุล. (2554). *การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ทางการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). *ความขัดแย้ง-การบริหารเพื่อสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: ตะเกียง.
- อริศรา โยศรีคุณ. (2556). *การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 2*. สารนิพนธ์ตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- Barnard, Chester I. (1970). *The Function of Executive*. Cambridge, Massachusettes : Harvard University.
- Carl R. Roger. (1970). *A Theory of Personality with Schizophrenics and a Proposal for Its Empirical Investigation*. Louisiana State University.
- Frederick Taylor. (1911). *Principles of scientific management*. New York : Harper & Brothers.
- Follet, Mary Parker. (1941). *Dynamic Administration*. New York : Harper and Row.
- Henri Fayol. (1949). *General and Industrial Management*. London : Sir Issac Pitman & Sons Ltd.
- Mayo, Elton. (1954). *The Human Problems of an Industrial Civilization*. Boston : Harvard University.

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2
**Analysis of Factors Affecting Risk Management of Academic Small Scaled
Primary School Under Nan Primary Educational Service Area Office 2**

วันชัย คำหน่อ,

หยกแก้ว กมลวรเดช และ มานี แสงหิรัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

Wanchai Khomnor,

Yokkaew Kamolvoradej and Manee Sanghirun

Uttaradit Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: wanchaikhamnor@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 คน โดยใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ปัจจัยด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 ปัจจัยด้านผู้บริหารมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ปัจจัยด้านบรรยากาศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีนัยสำคัญ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารความเสี่ยง; งานวิชาการ; โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

Abstracts

The purpose of this research aimed to study 1) the level of factors affecting academic risk management. 2) factors affecting academic risk management in small scaled primary school under the Nan primary educational service area office 2. This research were used the quantitative methodology. The simple random sampling with a sample of 200 people. The research tool was a questionnaire using a 5 rating scale. The statistics used were percentage, mean, standard deviation and multiple regression analysis.

The results of the research founded that 1) the level of factors affecting academic risk management in small scaled primary school under the Nan Primary Educational Service Area Office 2 were as follows; budget factor the mean is 4.43 , teacher factor the mean is 4.42, administrator factor the mean is 4.41, school atmosphere factor the mean is 4.39, environment and building factor the mean is 4.38, parent-community factor the mean is 4.36, and material, equipment, media, and technology factors the mean 4.29. 2) factors affecting academic risk management in small scaled primary school, under the Nan primary educational service area office 2 consisted of management factors, materials, equipment, media and educational technology factors that statically significant at 0.05

Keywords: Factors Affecting; Risk Management; Academic Administration; Small Scaled Primary School; Nan Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ในปัจจุบันหน่วยงานราชการได้ให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้กำหนดให้หน่วยงานราชการต่าง ๆ จัดทำแผนยุทธศาสตร์อันเป็นกลไกในการสร้างความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานราชการ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนด อีกทั้งสอดคล้องกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ.2544 ที่กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบควบคุมภายใน รวมไปถึงสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล สถานศึกษาทุกแห่งจึงจำเป็นต้องจัดการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาทุกระดับ เพื่อลดมูลเหตุที่จะเกิดความเสี่ยงให้ระดับและขนาดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับ ควบคุม ประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของต้นสังกัด (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : ออนไลน์)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงอาศัยอำนาจตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 รวมไปถึงพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินต่าง

ก็มีความตระหนักในเรื่องของการบริหารความเสี่ยงทั้งสิ้นอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะมีนโยบายแจ้งให้สถานศึกษาปฏิบัติการจัดการบริหารความเสี่ยงแล้วก็ตาม แต่การจัดการในปัจจุบันก็ยังพบว่าการบริหารความเสี่ยงเพียงบางส่วน บางสถานศึกษาไม่ได้จัดทำการบริหารความเสี่ยงและบางสถานศึกษามีการจัดทำการบริหารความเสี่ยงแต่ไม่ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษาทั้งหมด เช่น บริหารความเสี่ยงเฉพาะด้านงบประมาณ งานวิชาการนับเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุด (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553 : 97) ทั้งนี้เพราะโรงเรียนต้องรับผิดชอบในการพัฒนาเด็กนักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้หากสถานศึกษาไม่ดำเนินการบริหารความเสี่ยงให้ครอบคลุมงานวิชาการก็จะทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุพันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาในด้านงานวิชาการมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการลดมูลเหตุแต่ละโอกาสที่สถานศึกษาจะเกิดความเสี่ยง

การบริหารความเสี่ยงงานวิชาการ จะช่วยนำพาองค์กรก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง ความเสี่ยงมีโอกาที่จะเกิดขึ้นได้ทุก ๆ วันและทุก ๆ งาน งานวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นในอนาคต ความผิดพลาดหรือความสูญเสียที่จะตามมา ซึ่งสามารถนำไปสู่ความสูญเสียทางวิชาการของสถานศึกษาได้ ดังนั้น องค์การภาครัฐโดยเฉพาะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสถานศึกษาที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยเฉพาะงานวิชาการนั้นยังมีความเสี่ยงอยู่มาก โดยจะเห็นได้จากการศึกษาความเสี่ยงในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนของ ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ (2554 : 127-131) และณัฐวดี ศรีขวัญแก้ว (2557 : ก-ข) พบว่า มีความเสี่ยงในหลายด้าน ซึ่งประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ความเสี่ยงด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ความเสี่ยงด้านการนิเทศ ความเสี่ยงด้านการวัดและประเมินผลการเรียน และความเสี่ยงด้านงานวิจัย เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551 : 317) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า มีความเสี่ยงในภาพรวมคือ ความเสี่ยงด้านการเรียนการสอน ความเสี่ยงด้านการวัดผลและประเมินผล และความเสี่ยงด้านการพัฒนาหลักสูตร ในขณะที่ ประภาพร แผลสูงเนิน และคณะ (2561 : 204-213) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากความเสี่ยง และสภาพปัญหาดังกล่าวล้วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการด้วยเหตุที่ว่าผลสำเร็จของงานวิชาการเป็นสิ่งช่วยยืนยันความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้วย เป็นงานที่จะช่วยผู้ปกครองมีความเชื่อมั่น มั่นใจ และให้ความไว้วางใจใน

การที่จะนำบุตรหลานมาศึกษา เพราะถ้างานวิชาการของสถานศึกษามีความเข้มแข็งย่อมได้รับความไว้วางใจจากบุคคลอื่น และเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

ด้วยเหตุข้างต้นที่กล่าวมานั้นผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 และหาแนวทางในการบริหารความเสี่ยง ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพราะจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการ และแนวทางในการบริหารความเสี่ยง เพื่อนำข้อมูลไปเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการ ทั้งนี้จะเป็นการสร้างความไว้วางใจให้ผู้ปกครองที่จะนำบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน และสามารถนำไปปรับใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา และคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 จำนวน 94 แห่ง รวมทั้งสิ้น 407 คน โดยเป็นผู้บริหาร 74 คน และข้าราชการครู 333 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie และMorgan จำนวน 200 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 48) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนน 5 ระดับ มีความหมายดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ส่งผลในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ส่งผลในระดับมาก

3 หมายถึง ส่งผลในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ส่งผลในระดับน้อย

1 หมายถึง ส่งผลในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตให้ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับ แล้วตรวจสอบความครบถ้วน และดำเนินการเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

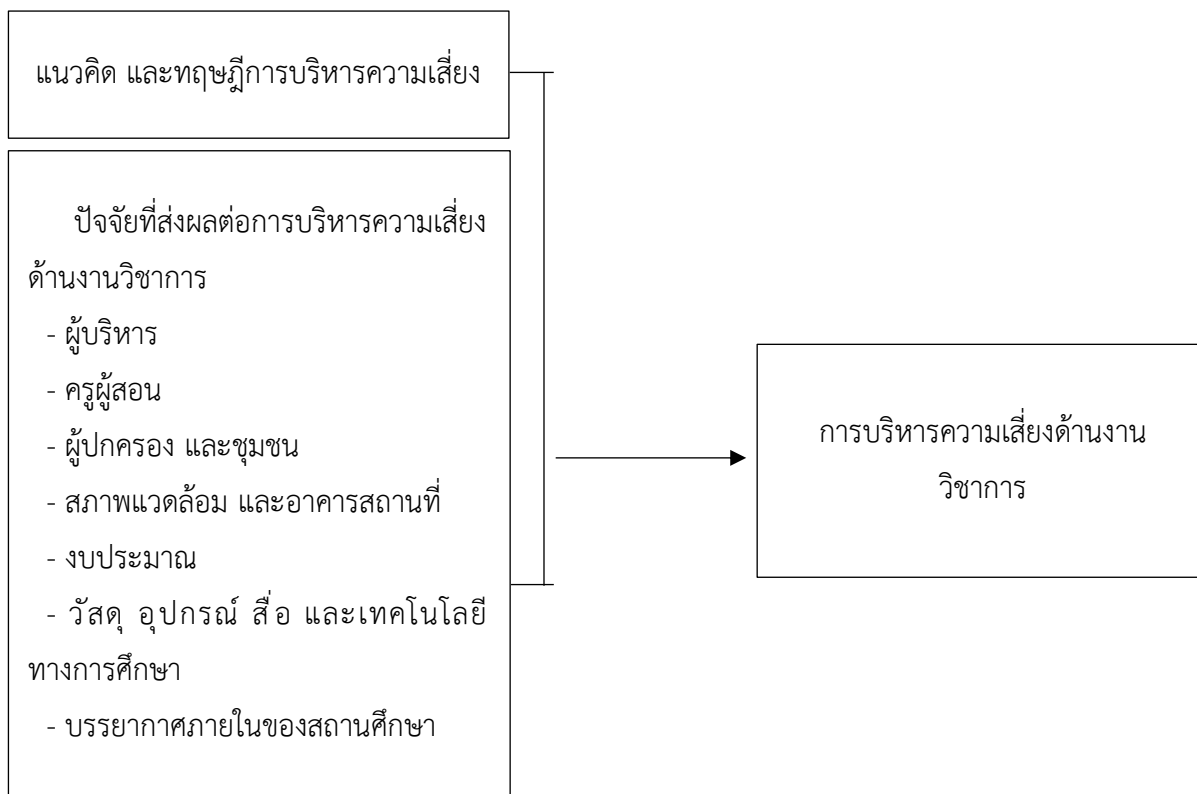
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 ด้วยสถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่า

ตารางที่ 1 แสดงระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก	$\bar{X}$	S.D	ระดับ
1. ด้านผู้บริหาร	4.41	.80	มาก
2. ด้านครูผู้สอน	4.42	.79	มาก
3. ด้านผู้ปกครองและชุมชน	4.36	.77	มาก

4. ด้านสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่	4.38	.76	มาก
5. ด้านงบประมาณ	4.43	.74	มาก
6. ด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.29	.80	มาก
7. ด้านบรรยากาศภายในสถานศึกษา	4.39	.80	มาก
รวม	4.39	.78	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 สามารถเรียงลำดับได้คือ ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.43$, S.D. =0.74) รองลงมาคือด้านครูผู้สอน ($\bar{X}=4.42$, S.D. =0.79) และด้านผู้บริหาร ($\bar{X}=4.41$, S.D. =0.80) ส่วนด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.42$, S.D. =0.79)

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่า

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

ตัวแปร	b	SE	β	t	Sig
ค่าคงที่	3.387	.150	-	22.605	.000
X ₁	-0.158	0.07	-0.274	-2.363	0.019
X ₂	-0.086	0.07	-0.143	-1.179	0.239
X ₃	0.078	0.06	0.127	1.242	0.215
X ₄	0.041	0.06	0.067	0.675	0.500
X ₅	0.097	0.07	0.152	1.425	0.155
X ₆	0.269	0.05	0.468	5.415	0.000
X ₇	0.008	0.07	0.014	0.121	0.903
R=0.458	R ² =0.210	F=12.078	Sig=0.000*		

จากตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ปัจจัยด้านผู้บริหาร (X₁) และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา (X₆) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .468 สามารถพยากรณ์การบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ ร้อยละ 21 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 3.387 - 0.158 (X_1) + 0.269 (X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = -0.274 (X_1) + 0.468 (X_6)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ การจัดสรรงบประมาณเพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก เนื่องด้วยการจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานวิชาการ งบประมาณจึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานวิชาการ เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด การจัดสรรงบประมาณเพื่อมุ่งพัฒนาการเรียนการสอนจะช่วยให้เกิดการวางแผนการใช้งบประมาณได้ตรงตามเป้าหมาย ลดความเสี่ยงของเหตุการณ์ที่อาจนำไปสู่การใช้งบประมาณผิดประเภท ไม่ตอบสนองต่อการบริหารงานวิชาการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดาราวรรณ กลั่นเขตร์การณ (2561 : 96) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 3 พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงแข มานะปรีชางามเลิศ (2562 : 139) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาทพบว่า ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านด้านครูผู้สอน โดยภาพรวมส่งผลอยู่ในระดับมากโดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงคือ ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีจะเป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนย่อมทำให้นักเรียน เรียนรู้ อย่างมีความสุขพร้อมรับสิ่งใหม่ ๆ จากครูผู้สอนตลอดเวลา และนักเรียนจะมีความกล้าที่จะสะท้อนมุมมองต่อการจัดการเรียนการสอนของครูซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำไปวางแผนเพื่อพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอน นอกจากนี้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนครูโดยการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจะเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแห่งการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนที่มีคุณภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชนจะเป็นการขยายเครือข่ายความร่วมมือการจัดการเรียนรู้ที่ นอกเหนือจากในโรงเรียน เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในแต่ละชุมชน ซึ่งโลกแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันไม่ได้ อยู่ในโรงเรียนแต่เพียงแห่งเดียวเท่านั้นแต่มีสิ่งที่ให้เรียนรู้อยู่ทุกที่โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์และความสามารถของครูผู้สอนที่จะบริหารจัดการเพื่อนำสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมาเป็นส่วนหนึ่ง ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความเข้มแข็งและประสบความสำเร็จ เมื่อครูมี

ทัศนคติที่เปิดกว้าง และมีความเข้าใจในเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ย่อมส่งผลการวางแผน การทำนาย เหตุการณ์ที่อาจเกิดผลกระทบล่วงหน้า เพื่อหาทางลด ป้องกัน เหตุการณ์ความเสี่ยงต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน และส่งผลต่อคุณภาพด้านการบริหารงานวิชาการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนมนานต์ อมรมณีพงศ์ (2558 : 80) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนของครูอยู่ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรารธนา แสงคำ (2562 : 120) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1 พบว่าปัจจัยด้านครูอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านบรรยากาศภายในสถานศึกษา โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ก่อให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื่องด้วยการบริหารงานวิชาการที่จะประสบความสำเร็จย่อมต้องอาศัยบุคลากรในสถานศึกษา ที่จัดว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดำเนินงาน ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่สถานศึกษามุ่งหวัง สิ่งหนึ่งที่บุคลากรในสถานศึกษาสามารถปรับเข้าหากันได้นั้นคือการจัดบรรยากาศของสถานศึกษาให้เอื้อต่อการรับรู้ที่ดีของบุคลากรในการทำงาน ส่งเสริมบรรยากาศแห่งความร่วมมือซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดบรรยากาศแห่งการรับรู้ที่ดีต่อกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาด ความเสียหาย หรือเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ที่ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดลดลง ทำให้การบริหารงานวิชาการมีความเข้มแข็งซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน และความสำเร็จของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี มะแอ (2554 : 54) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา เย็นประโคน (2557 : 79) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในเขตอันดามัน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษพบว่า ปัจจัยด้านบรรยากาศในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีอิทธิพลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการ เนื่องจากผู้บริหารมีความสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษา จากสภาพการณ์ของโลกในศตวรรษที่ 21 ที่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีดิจิทัล ย่อมส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษาที่จะต้องปรับแนวทางการจัดการศึกษา โดยผู้บริหารจำเป็นต้องมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีทัศนคติและแนวคิดการบริหารให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ และประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษายุคใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้การบริหารจัดการ

สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารจะต้องวางตัวเองเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดเชิงกลยุทธ์แบบอนาคต มีการบริหารงานแบบกระจายความเป็นผู้นำ และผู้บริหารจะต้องไม่กลัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ คุณสมบัติเหล่านี้จะช่วยนำพาการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จและส่งผลต่อการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีองค์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ มีความพร้อมที่จะเข้าสู่สังคมแห่งการแข่งขัน จะเห็นได้ว่าผู้บริหารถือเป็นกลไกสำคัญ และเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหาร สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันและทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยลดโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ไม่คาดคิดที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานด้านวิชาการ และย่อมมีแนวทางในการป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการให้อยู่ในเกณฑ์ที่รับได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริณี มะแอ (2554 : 62-63) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัยพบว่า ปัจจัยด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารอยู่ส่งผลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนมนานต์ อมรมณีพงศ์ (2558 : 80) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 38 พบว่าปัจจัยด้านความรู้ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์สูงสุด และปัจจัยด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทางการบริหารการศึกษาจะมีความสำคัญต่อการบริหารงานในยุคปัจจุบันที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ ต้องอาศัยการพิจารณาตัดสินใจอย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้บริหารจะต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจโดยใช้ระบบข้อมูลและสารสนเทศเป็นฐานจะเป็นการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพสูง นอกจากนี้งานตามภาระหน้าที่ของผู้บริหารมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศทุกเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านวิชาการ จำเป็นที่ผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจโดยข้อมูลและสารสนเทศที่มีความถูกต้อง และมีความทันต่อเหตุการณ์ เพื่อลดโอกาสที่เกิดความผิดพลาด หรือลดความเสี่ยงที่อาจเกิดต่อการบริหารงานด้านวิชาการให้อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐธิดา งามตา (2561 : 114) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 สหวิทยาเขตอินโขงพบว่าปัจจัยด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่งผลอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของดาราวรรณ กลั่นเขตร์การณ (2561 : 96) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 พบว่า ปัจจัยด้านสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาส่งผลอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการ สามารถนำผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่านเขต 2

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความเสี่ยง และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในการจัดการศึกษาของโลกยุคดิจิทัล
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในการบริหารงานด้านวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธิดา งามตา. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 สหวิทยาเขตอินโขง. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณัฐวดี ศรีขวัญแก้ว. (2557). การบริหารความเสี่ยงด้านวิชาการของโรงเรียนหัวไทร (เรือนประชาบาล) อำเภอหัวไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ดวงแข มานะปรีชางามเลิศ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินญาดุขณ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดาราวรรณ กลั่นเขตร์การณ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 3. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ทิวสุตา ศรีสุระพลกิจ. (2554). การบริหารความเสี่ยงด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษาโรงเรียนอมตวิทยา. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์.

- ประภาพร แผลดสูงเนิน และคณะ. (2561). ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วารสารชุมชนวิจัย. 12 (1), 204-213.
- ปรารธนา แสงคำ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มตากสิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 1. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการ การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- วนิดา เย็นประโคน. (2557). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในเขตอันดามัน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ศิริณี มะแอ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบ วิทยาลัย ปทุมธานี. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุนมมานต์ อมรมณีพงศ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติการประจำปี 2556. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2563. แหล่งที่มา: <http://www.hidtiep.go.th/articlcs/plan 11.doc>.

คุณภาพนักเรียนกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

Learner Quality Students Support System Administration in Schools

สกุรัตน์ โกปัทนา, วิภาภรณ์ ภูวัฒนกุล,

อัจฉรา วัฒนานรงค์ และ โกศล มีคุณ

มหาวิทยาลัยพะเยา

**Sagunrat Kopatta, Vipaporn Poovatanakul,
Atchara Wattananarong and Kosol Meekhun**
University of Phayao, Thailand
Corresponding Author, E-mail : t_sagunrat@hotmail.com

บทคัดย่อ

จากการศึกษาค้นคว้า ในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่คุณภาพผู้เรียนนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงเป้าหมายในพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดีขึ้นตามมาตรฐานการศึกษา 2) ศึกษาบทบาทของสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 3) ศึกษาการดำเนินงานตามขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจาก ปัจจุบันเทคโนโลยี สารสนเทศ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ แม้แต่ตัวนักเรียนที่อยู่ในสถานศึกษา ก็ได้รับผลกระทบโดยตรง ทั้งในด้านการเรียน ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจสังคม ด้านการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งสถานศึกษาเป็นสถานที่ที่มีภารกิจ ในการพัฒนานักเรียนให้มีความสมบูรณ์ มีความรู้ ทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี ต่อการดำเนินชีวิต ร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นสถานศึกษา จึงได้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้นักเรียนสามารถเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียน ที่นำมาใช้เป็นเครื่องมือ ในการแก้ปัญหา และมุ่งพัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความคาดหวังของสังคมต่อไป

คำสำคัญ : คุณภาพนักเรียน; สถานศึกษา; ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstracts

This article was synthesized from research and study by researcher in student's support system administration the quality of learner. From the study and research on the system of taking care of students to the quality of the learner. The purposes of this study were to determine; 1. Study the goals of improving the quality of learners according to the educational standards 2. Study the role of educational institutions, which is the main organization in driving the student care system. 3. Study the implementation of the steps of the student support system, as information technology now affects both positively and negatively in their lifestyles, even students in school. It directly affects both learning, family, health, socio-economic, and misbehavior. The school is a place that has a mission to develop students to be complete, knowledgeable, skillful, ethical, have Discipline, keenness, creativity, good attitude towards living with others, therefore, the school has a system of supervision to help students to help prevent and solve problems that will result in students being able to complete their studies in the semester. It is compulsory and able to live in society with others in a good quality, which consists of 5 steps: 1. knowing the students individually 2. Screening students 3. The promotion and development of students 4. The prevention and problem solving 5. Referring to students as a tool for problem solving and aiming to develop students to have desirable characteristics according to curriculum objectives and social expectations.

Keywords: Learner Quality; Schools; Student Support System

บทนำ

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกัน และการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา ดังนั้นภาพความสำเร็จ ที่เกิดจากการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งมีครูประจำชั้นเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการ ความร่วมมือจากผู้ปกครอง และหน่วยงานภายนอก (กรมสุขภาพจิต, 2551 : 1)

จากการศึกษาถึงผลกระทบด้านนักเรียนในระดับประเทศนั้น พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคม แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนประพฤติดนไม่เหมาะสมประกอบด้วย ปัจจัยจากสภาพครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชนสังคม และปัจจัยจากตัวนักเรียนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 5-7)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน อาทิ คณะกรรมการโรงเรียนขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร ครูทุกคน ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563 : 1)

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ที่กล่าวถึงความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจนมีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและการแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน 5) การส่งต่อ แต่ละองค์ประกอบของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 1)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว พบว่า การที่สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง จะช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนได้อย่างตรงจุด และทันเวลา โดยอาศัยรูปแบบ วิธีการ หรือปัจจัยที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถขับเคลื่อนไปตามนโยบาย สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของโรงเรียน และช่วยแก้ปัญหาต่างข้างต้น ที่อาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ การมีทักษะชีวิตที่ดีของนักเรียน และนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ

คุณภาพนักเรียน

คุณภาพนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญและถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ทั้งยังเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้นักเรียนเกิดหลังจากได้รับการศึกษาในหลักสูตร ซึ่งคุณภาพนักเรียนได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 มาตรฐานที่ 1 คุณภาพนักเรียนประกอบไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 25)

1. ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียน

มีความสามารถในการอ่านการเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ

1.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และแก้ปัญหา

1.2 มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม

1.3 มีความสามารถในการวิเคราะห์ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

1.4 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา

1.5 มีความรู้ ทักษะพื้นฐาน และเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1 มีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด

2.2 มีความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย

2.3 การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย

2.4 สุขภาวะทางร่างกาย และจิตสังคม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการพัฒนาคุณภาพนักเรียนไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงได้กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดกับนักเรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561 : 1)

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรีย์ และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

ดังนั้น การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ และสามารถเรียนจบได้ตามหลักสูตรได้นั้น เราต้องต่อสู้กับความหลากหลาย ความแตกต่าง รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในสังคมปัจจุบัน โดยอาศัยระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนเข้ามามีส่วนช่วยให้การขับเคลื่อนงานเป็นไปอย่างมีระบบ โดยมีองค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จ คือ 1. ความเข้มแข็งของสถานศึกษารวมถึงกระบวนการบริหารจัดการ 2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

สถานศึกษา : องค์กรหลักในการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูและบุคลากรในโรงเรียนล้วนต้องทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะความสามารถ มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดีคนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข ตามเจตนารมณ์และเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่การที่ครูและบุคลากรของโรงเรียนจะสร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยหลายอย่างอาทิ นโยบายและแผนงานยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ความรู้ความสามารถ

ของครูการให้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม และที่สำคัญคือ ความพร้อมของตัวผู้เรียน เพราะความพร้อมของผู้เรียนเป็นปัจจัยชี้ขาดว่าการจัดการเรียนรู้จะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นหรือล้มลุก ชลุกชลัก การจัดการเรียนรู้จึงแตกต่างจากการสอน เพราะการสอนนั้นเป็นเพียงแค่การให้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมตามขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดก็เป็นอันหมดหน้าที่ของผู้สอน แต่การจัดการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดความสนใจ และศักยภาพของตนเอง ผู้เรียนในแต่ละชั้นเรียนซึ่งมีจำนวนมากมีความแตกต่างกันในทุกด้าน ภูมิหลังและพื้นความสามารถของผู้เรียนมีความหลากหลาย จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่ครูจะจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

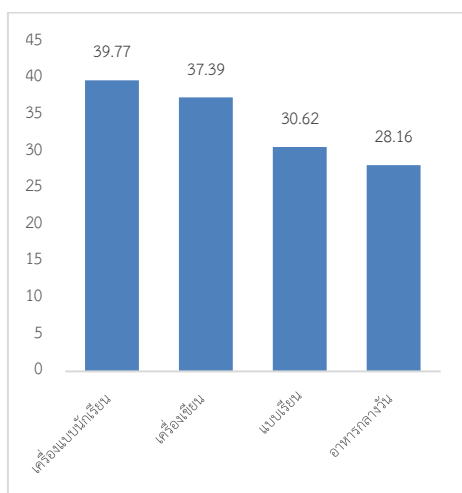
ดังนั้น ครูจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทำงานที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางส่งเสริมพัฒนาการ ป้องกันแก้ไข และให้ความช่วยเหลือ เชื่อมโยงไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย ร่วมกับงานแนะแนวในโรงเรียนที่เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ใช้หลักจิตวิทยาแก้ปัญหา ดูแลช่วยเหลือ แต่งานแนะแนวมักมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ครูแนะแนวไม่เพียงพอ หรือไม่มีเลยในบางโรงเรียน ส่วนครูที่ทำหน้าที่ครูแนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการแนะแนว ครูแนะแนวมักมีภาระที่จะต้องให้บริการด้านการแนะแนว จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในเรื่องการเสริมทักษะการดำรงชีวิต การเรียนรู้ด้านเพศศึกษา การสร้างวินัย เชิงบวก การจัดกิจกรรมป้องกันปัญหาสารเสพติด ทั้งยังให้คำปรึกษาช่วยเหลือเหลือนักเรียนและผู้ปกครองในการป้องกัน แก้ไขปัญหาด้านเพศศึกษา การใช้ความรุนแรง ปัญหายาเสพติด เป็นต้น การดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียนในปัจจุบันครอบคลุมไปในหลายมิติทั้งทางด้านสุขภาพกาย ใจ ด้านการเรียนรู้ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านการปกป้องคุ้มครอง รวมทั้งการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 6-7)

จากสถานการณ์และสภาพปัญหาข้างต้น เห็นได้ว่านักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบกับปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาครอบครัว สุขภาพเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย และปัญหานักเรียนในระดับประเทศ ที่นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคม แสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนในปัจจุบันเกิดปัญหา ประกอบด้วย ปัจจัยจากสภาพครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชนสังคม และปัจจัยจากตัวนักเรียนเอง จากสถานการณ์และสภาพปัญหาข้างต้น เห็นได้ว่านักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประสบกับปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาครอบครัว สุขภาพเศรษฐกิจ สังคม พฤติกรรมไม่เหมาะสม และปัญหาด้านความปลอดภัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 5-7)

ดังนั้น ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเริ่มจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และวิเคราะห์ถึงปัญหาต่างๆ จะสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด จากการศึกษาข้อมูลของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สุพรรณบุรี เขต 1 ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พบด้านปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนในโรงเรียนในสังกัด พบข้อมูลดังนี้

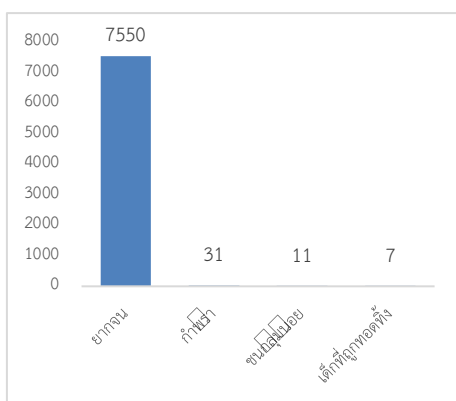
1. นักเรียนกลุ่มขาดแคลน ประกอบด้วย เครื่องแบบนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.77 เครื่องเขียน คิดเป็นร้อยละ 37.39 แบบเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.62 อาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 28.16 ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 แสดงจำนวนของนักเรียนกลุ่มขาดแคลน

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2564 : ออนไลน์)

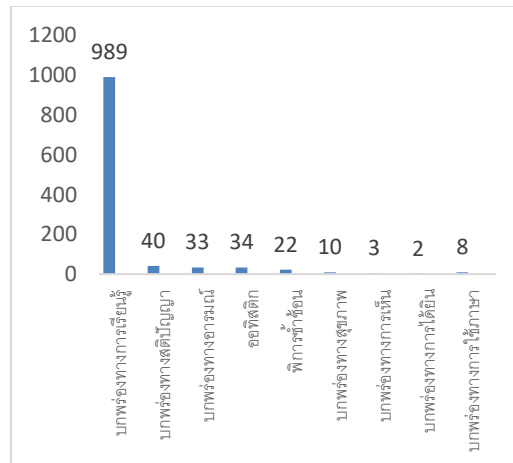
2. กลุ่มนักเรียนด้อยโอกาส จำแนกเป็นประเภทที่มีจำนวนมากที่สุด 4 ลำดับแรก คือ ยากจน มากที่สุด คือ 7550 คน รองลงมาคือเด็กกำพร้า 31 คน ชนกลุ่มน้อย 12 คน ชนกลุ่มน้อย 11 คน และเด็กที่ถูกทอดทิ้ง 7 คน ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงจำนวนของนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาส

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2564 : ออนไลน์)

3. กลุ่มนักเรียนพิการ ที่พบคือ บกพร่องทางการเรียนรู้มากที่สุด คือ 989 คน บกพร่องทางสติปัญญา 40 คน ออทิสติก 34 คน และบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ 33 คน ความพิการซ้ำซ้อน 22 คน บกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ 10 คน บกพร่องทางการพูดหรือภาษา 8 คน บกพร่องทางการเห็น 3 คน บกพร่องทางการได้ยิน 2 คน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 แสดงจำนวนของนักเรียนพิการ

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 (2564 : ออนไลน์)

จากข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในสถานศึกษานั้นมีมากมาย ดังนั้นสถานศึกษาเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียน จึงจำเป็นต้องมีความตระหนักในการขับเคลื่อนด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งให้สถานศึกษาเป็นรั้วที่แข็งแรงในการคุ้มครองดูแลนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่คุณภาพของนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความสำคัญ และมีคุณค่า ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารเพื่อการพัฒนาเด็กนักเรียน ด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือ เพื่อให้เกิด การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต จึงจำเป็นที่ทุกโรงเรียน ในฐานะหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการพัฒนานักเรียน การแก้ปัญหาของนักเรียน ครู อาจารย์ โดยเฉพาะครูประจำชั้น จะทำหน้าที่พัฒนานักเรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ออกสู่สังคม การศึกษาเป็นเช่นไร สังคมย่อมจะเป็นเช่นนั้น เมื่อสังคมเกิดวิกฤติ จึงเป็นไปได้เลยว่า ครู อาจารย์ และสถานศึกษา จะปฏิเสธความเกี่ยวข้องหรือความรับผิดชอบได้ทั้งหมด เพราะคนในสังคมเป็นผลผลิตที่ออกมาจากสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจึง

เป็นหน่วยงานที่ต้องมีกลไกการบริหารที่ดี ในด้านการพัฒนานักเรียน หรือการแก้ปัญหา เมื่อนักเรียนเกิดปัญหา การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา จึงเป็นความสำคัญที่ครู และสถานศึกษาจะละเลยไม่ได้ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และแก้ไข ปัญหาเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิต และรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ซึ่ง วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ 2) เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้ ประโยชน์และคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เป็นนวัตกรรมที่ได้รับการยอมรับว่า สามารถช่วยให้นักเรียน ได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่ดี และเต็มตามศักยภาพได้ ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประโยชน์ ดังนี้ (จุติกรณ นิสสัย, 2559 : 21)

1. นักเรียนมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างทั่วถึง
2. ครูรับรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน โดยนำข้อมูลนั้นมากำหนดเป็นแนวทางเพื่อการส่งเสริมและพัฒนา
3. ผู้ปกครองและครูมีการร่วมมือกันในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนปรึกษาและร่วมกันหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน
4. ผู้บริหารสามารถใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาหลักสูตร

กระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐาน ซึ่งกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีองค์ ประกอบ 5 ประการ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไข ปัญหา 4) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน 5) การส่งต่อ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (กระทรวงสาธารณสุข, 2552 : 17-22)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เนื่องจากความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมจากครอบครัวที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความ

เข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

เครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความหลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพและด้านครอบครัวที่สำคัญ ประกอบด้วย (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 20)

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษา พิจารณาทำความรู้จักนักเรียนเบื้องต้น ครูควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูหรือเพื่อนของนักเรียน รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษาดำเนินการได้

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ=The Strengths and Difficulties Questionnaire) ใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป จัดทำโดยกรมสุขภาพจิต (แพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูลและคณะ) โดยแบบประเมิน SDQ นี้ จะจัดทำ 3 ฉบับ ได้แก่ นักเรียนประเมินตนเอง คุณครูประเมิน และผู้ปกครองประเมิน มีการกำหนดเกณฑ์การวัดไว้อย่างชัดเจน แบบ SDQ นี้ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรมการปรับตัว ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับสภาพจิตใจ ซึ่งช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียนด้านสุขภาพจิตมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Goodman et al, 2003 : 24) ได้ทำการศึกษาการใช้ SDQ (The Strengths and Difficulties Questionnaire) เพื่อการคัดกรองเด็กที่มีความผิดปกติทางจิตใจกับกลุ่มตัวอย่างในชุมชน เพื่อนำ SDQ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการสำรวจหาเด็กที่มีสภาวะความผิดปกติทางจิตใจในชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามหลายกลุ่ม อาทิ ผู้ปกครอง ครู เยาวชน มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องของสภาวะความผิดปกติทางจิตใจ เช่น เห็นว่าเป็นสภาวะที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล เป็นการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ของบุคคล สภาวะความแตกต่างของบุคคลนั้นประกอบด้วย พฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุข ไม่อยู่นิ่ง พวกซึมเศร้า และพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ สภาพความแตกต่างของบุคคล พบว่า เป็นความกลัวเฉพาะอย่าง ความกลัวการถูกทอดทิ้ง และพฤติกรรมการกินที่ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น การคัดกรองโดยใช้กลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม SDQ หลาย ๆ กลุ่มจากชุมชน ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ ประกอบด้วย

3.1 การสังเกต จะช่วยให้ครูมีความเข้าใจในตัวนักเรียนได้มากที่สุด เพื่อที่ครูได้ให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การสังเกตจะใช้ได้ผลก็ต่อเมื่อผู้สังเกตได้รับการฝึกฝนการสังเกตมาเป็นอย่างดี

3.2 การสัมภาษณ์ เป็นกลวิธีที่ครูใช้ในการเก็บข้อมูล มี 2 ชนิด คือ 1) การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงและ 2) การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงเป็นการสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อหารายละเอียดเพิ่มเติมข้อมูลที่ได้มาโดยวิธีอื่น เพื่อประโยชน์ในการเข้าใจตัวเด็กอย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น ส่วนการสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษาเป็นการสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แก้ปัญหาของตนที่กำลังประสบอยู่ได้

3.3 การเยี่ยมบ้าน เป็นกลวิธีอีกชนิดหนึ่งที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคลเป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูได้ทราบสภาพความเป็นอยู่ทางบ้านของนักเรียน เป็นการเพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพราะการรู้จักนักเรียนเฉพาะที่โรงเรียนไม่ช่วยให้ครูและผู้แนะแนวเข้าใจนักเรียนอย่างถูกต้องเสมอไปเพราะพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนที่แสดงออกที่โรงเรียนนั้น แท้ที่จริงอาจจะมีสาเหตุมาจากสภาพความเป็นไปทางบ้านก็ได้

3.4 การตรวจสอบสุขภาพและระเบียบสุขภาพ จัดว่าเป็นวิธีและเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน ทำให้สามารถวินิจฉัยสาเหตุของปัญหาของนักเรียนได้ง่ายขึ้น

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เป็นรายบุคคล ด้านความรู้ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว และด้านอื่นๆ ที่ครูพบ ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกณฑ์การประเมิน มีการรวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคลด้วยวิธีหลากหลาย มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล มีการนำข้อมูลไปใช้ส่งเสริม พัฒนา ช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีสังเกต สัมภาษณ์ หรือประเมินพฤติกรรม

2. การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน อาจนิยามกลุ่มได้ 4 กลุ่ม คือ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 14-17)

กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

กลุ่มเสี่ยง มีปัญหา คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์กลุ่มเสี่ยง มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหตามกรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้จะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง แก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหา และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ครบถ้วน

กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้

สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาก็ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะ มีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็น ต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความสนใจใส่ใจกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความสนใจใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียน จึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ซึ่งการป้องกันและการแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนนั้น มีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ 1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 22) นอกจากนี้ สแตนเลอร์ วิลเลียม เอ (William A. Standler ,1995 : 91) ได้ทำการศึกษาพบว่า วิธีการที่ใช้ในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหามีดังนี้ 1) การลงโทษ 2) วิธีการชี้แจงให้เห็นถูกผิด 3) วิธีเพิ่มหรือลดงาน ที่มอบหมาย 4) วิธีค้นหาสาเหตุว่าทำไมเด็กนักเรียนจึงมีพฤติกรรมผิดเช่นนี้ 5) วิธียกย่องหรือกระตุ้นเตือนให้เกิดความมานะ 6) วิธีส่งไปให้แพทย์ทำการรักษาหรือบุคคลอื่นช่วยแก้ไขปัญห

4. การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพ ตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม 2) การเยี่ยมบ้าน 3) การจัดประชุมผู้ปกครอง 4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนานักเรียน (กรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 18)

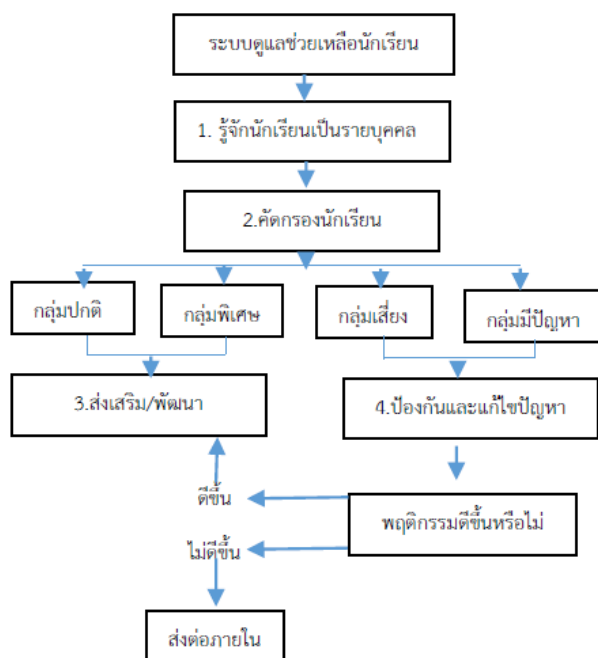
5. การส่งต่อ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหา ของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หาก

ปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครู คนใดคนหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2554 : 26)

1. การส่งต่อภายใน คือ ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ จะส่งต่อ ครูพยาบาล นักเรียนมีปัญหาด้านพฤติกรรม จะส่งต่อครูฝ่ายปกครอง เป็นต้น หากเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ก็ต้องดำเนินการส่งต่อภายนอก

2. การส่งต่อภายนอก เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น อาจจะต้องพบจิตแพทย์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้ดีขึ้นต่อไป ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ หากเกิดกรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญต่อไป

พันธกิจในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา สามารถสรุปเป็นแผนภูมิให้เห็นขั้นตอนได้ ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 แผนภูมิแสดงกระบวนการและขั้นตอนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558 : 54)

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ (หน่วย
ศึกษานิเทศก์, 2550 : 3)

1. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่
ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน
5. ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน อาทิ เช่น ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลในชุมชน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา หน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ สถานีตำรวจ เป็นต้น
6. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องใน
เรื่องที่เกี่ยวข้องต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และ
แนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

กรมสุขภาพจิต (2551 : 3) ได้ระบุถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพต่อการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ว่ามี 4 ปัจจัย ได้แก่

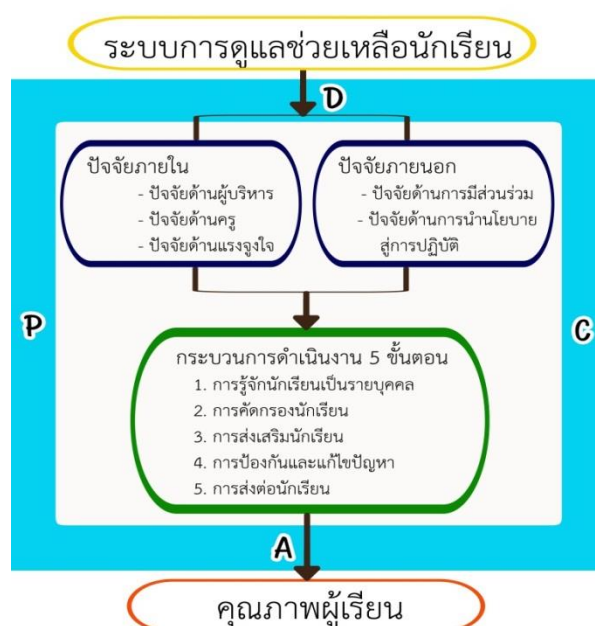
1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม
2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีระบบประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมใน
แต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

วิลเลียม (William C. Click, 1991 : 87) ได้ศึกษาถึงปัจจัยของความสำเร็จ ดังนี้ 1) การให้
คำปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาแก่ ครูและผู้ปกครองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก 2) การ
ให้บริการทางด้านอาชีพ การวางแผนด้านหลักสูตรการเรียน การส่งเสริม ให้นักเรียนได้พัฒนาด้านร่างกาย
ไม่ใช่หน้าที่ของครูที่ปรึกษา 3) หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษา คือ การวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล การวางตัว
นักเรียนเป็นรายบุคคลและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหารุนแรง และ4) บริการแนะแนวควรได้รับ
การปรับปรุงขยายผลในโรงเรียนประถมศึกษาให้มากขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้การศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนได้สังเคราะห์ปัจจัยที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือไว้ 2 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ และปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน และ 2) ปัจจัยด้านการนำนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติ ที่จะส่งผลต่อการดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ตามแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ปัจจัยภายใน

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร

ผู้บริหาร คือบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยทำหน้าที่ของการเป็นผู้นำใช้กระบวนการและการจูงใจให้ผู้ตาม หรือผู้ปฏิบัติงานได้สำเร็จด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ โดยการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องอาศัยการใช้วงจรคุณภาพ PDCA เพื่อที่จะสามารถขับเคลื่อนงานได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เดมिंग (Edward W. Deming ,1995:56) กล่าวไว้ว่า เดมिंग (Edward W. Deming) ได้ประยุกต์กระบวนการจัดการของ गुลิคและเออร์วิกให้สั้นลง เรียกว่า วงจรเดมिंग (Deming cycle) หรือ PDCA ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan – P)

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do – D)

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check – C)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT – A)

ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 437-438) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ ฯลฯ โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสภาพการณ์เกิดขึ้นในอนาคตด้วย

1.2 ปัจจัยด้านครู

“ครู” เป็นผู้มีบทบาท และมีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาโดยรวม ดังนั้นความสัมพันธ์ที่ดีจะช่วยให้การดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น เช่น ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเพื่อนร่วมงานด้วยกัน หากมีความสัมพันธ์ที่ดี จะช่วยให้การประสานงาน การดูแลนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง รอบด้านมากขึ้น และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน หากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นักเรียนจะเห็นครูเป็นที่ปรึกษา กล้าพูด กล้าเข้ามาปรึกษาที่พบเจอ ครูก็จะได้ช่วยแก้ปัญหา หรือช่วยให้คำแนะนำเป็นแนวทางที่ดีให้กับนักเรียนได้

1.3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจ

แรงจูงใจ คือ ความสุขความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ทำงานด้านการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หรือ สิ่งต่างๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวก ให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปได้ง่ายขึ้น ทั้งที่เป็นรูปธรรมและที่เป็นนามธรรม

2. ปัจจัยภายนอก

2.1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม

ประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมและให้ร่วมมือในการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีส่วนร่วมในคิด ร่วมลงมือทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์ จากการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา นักเรียน การสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หมายถึง โรงพยาบาล สาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนตรวจสอบหาสาเหตุ การให้ความรู้เรื่องโทษของสารเสพติด ให้ความร่วมมือในการรับนักเรียนที่ทางโรงเรียนส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียน และมีการสนับสนุนอุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ที่ใช้เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ปัจจัยด้านการนำนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติ

คือ การขับเคลื่อนงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างเป็นขั้นตอน และ มีระบบ มีการวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีทำให้ประสบความสำเร็จการใช้เวลา ทรัพยากร และความสามารถของบุคคลผู้ได้นำไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนดำเนินตามแผนที่วางไว้ ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุป

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลสำเร็จนั้น ต้องเริ่มจากบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบ และวางระบบการทำงานให้เป็นแนวทางเดียวกัน สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันในการร่วมกันแก้ปัญหาให้กับนักเรียน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ซึ่งจะได้มีข้อมูลมากำหนดเป็นสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อที่จะได้นำไปใช้ต่อไปจากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนมีมากมายหลากหลายแบบ ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล ดังนั้นการพัฒนานักเรียนจึงเป็นสิ่งที่เราทุกคนต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อที่จะได้ช่วยกันป้องกันปัญหาได้รวดเร็ว จะได้ผลมากกว่า การที่รอให้เกิดปัญหาแล้วจึงมาแก้ไข เพราะบางครั้งอาจจะสายเกินไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2551). *คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1 – ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6)*. กรุงเทพมหานคร: กรมสุขภาพจิต.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.
- จุติกรณ์ นิสสัย. (2558). *การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองปรือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณพ.ศ.2564*. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://drive.google.com/file/d/1vGdVSAfVW491q08-vfV3j6eaiRbeBRZQ/view>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *สภาพความสำเร็จและแนวทางการสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *คู่มือการสรรหาและคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2558*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปีการศึกษา 2563*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

หน่วยศึกษานิเทศก์. (2550). *การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศก์.

Deming, Edward W. (1995). *Out of The Crisis*. USA: The Massachusetts Institute of Technology Center for Advanced Engineering Study.

Goodman, and et al. (2003). "Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples," Dissertation Abstracts International.

Hoy, W. K. & Miskel, C.G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (6thed). Boston: McGraw - Hall.

William A. Standler, (1995). *Social Foundation of Education*. New York : Dryden Press.

William C. Click. (1991). *The Elementary School Counseling's Role and Principles*. Ed. D. Dissertation. State University of New York at Buffalo.

แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19

Guidelines for the Teaching of Thai Language in a New Normal During the COVID-19 Crisis

พระปลัดสภาพร ปุ่มเป้า

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

PhrapaladSathaporn Poompao

Buddhachinaraj Buddhist College, Thailand

Corresponding Author, E-mail :Sathapornp62@nu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19พบว่า การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่แบ่งออกเป็น 5 ประเด็น คือ 1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) 2) การปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้สู่การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ 4) จะสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่อย่างไร ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร้รอยต่อและ 5) 10 เรื่องที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น

คำสำคัญ: การสอนภาษาไทย; ชีวิตวิถีใหม่; วิกฤตการณ์ COVID-19

Abstracts

This academic article aimed at studying the guidelines for teaching Thai language in a new normal during the COVID-19 crisis. It was found that the teaching of Thai language in a new normal can be divided into 5 issues: 1) Factors that lead to learning in a new normal 2) Adjusting the learning process to be consistent and connected to the teaching of Thai language in a new normal 3) Applying the learning theory to the teaching of Thai language in a new normal4) How to teach Thai language in a new normalto achieve seamless learning and 5) 10 things that the Thai teachers should consider in designing learning in a new normal. This is for the benefit of the teachers and to help the learners to be more effective while learning Thai language.

Keywords: Teaching of Thai Language; New Normal; COVID-19 Crisis

บทนำ

ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบอย่างหนักต่อการศึกษาระดับในหลายแง่มุม ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องปิดการเรียนการสอนเพื่อยับยั้งการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส แม้ว่าทุกฝ่ายต้องพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้สถานศึกษาสามารถเปิดทำการเรียนการสอนได้อย่างต่อเนื่องหรือจัดให้เป็นสถานที่ที่เปิดได้ในลำดับต้น ๆ ถึงจะมีหลักฐานมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงผลเสียของการปิดสถานศึกษา หรือแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนไม่ใช่สถานที่หลักของการแพร่เชื้อ แต่หลายประเทศก็ยังคงเลือกที่จะปิดโรงเรียนและสถานศึกษา เพื่อป้องกันและสร้างความปลอดภัยให้กับประชาชนทุกคน แต่เมื่อยิ่งปิดนานต้นทุนก็ยิ่งพอกพูน โดยต้นทุนที่ว่ำนั้นอาจไม่ได้มาให้เห็นเป็นตัวเงิน แต่เป็นต้นทุนระยะยาว ซึ่งก็คือการเสียโอกาสที่จะเรียนรู้พัฒนาตัวเองของเด็กและเยาวชนนับล้านวิกฤตการณ์ครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อนักเรียนร้อยละ 90 ทั่วโลกในช่วงที่มีการแพร่ระบาดสูงสุดเช่นเดียวกับเด็กนักเรียนไทยก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงของการกลับมาแพร่ระบาด COVID-19 ระลอกใหม่ จากการรายงานข้อมูลของกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ได้ประมาณการว่าสิ้นปีการศึกษา 2564 จะมีเด็กนักเรียนที่หลุดออกจากระบบหรือไม่ได้เรียนต่อ จำนวน 65,000 คน (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2564 : ออนไลน์) และนักเรียนไทยจำนวนกว่า 15 ล้านคนต้องหยุดเรียนไป การขาดเรียนสะสมก็ย่อมส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนในระยะยาว โดยเฉพาะทักษะการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ทุกวิชานับว่าเป็นเรื่องท้าทายให้กับครูผู้สอนภาษาไทยในยุควิกฤตการณ์เช่นนี้เป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบจากเดิมที่เคยสอนอยู่ในห้องเรียนสู่การสอนผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้ได้เรียนรู้ว่าการสอนแบบ “ออฟไลน์” ดีกว่าอาจไม่ใช่อีกต่อไป เมื่อออนไลน์มีบทบาทสำคัญในสถานการณ์ของการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากเดิม หรือที่เรียกว่า ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ดังนั้น รูปแบบการสอนภาษาไทยก็ต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การสอนภาษาไทยท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 เป็นเรื่องที่ได้เห็นได้ชัดเจนที่สุดในปัจจุบัน ด้วยเทคโนโลยีและการผลิตนวัตกรรมที่สร้างสรรค์เนื้อหาอำนวยความสะดวกการสอนได้แค่ปลายนิ้ว ทำให้เราได้เห็นโมเดลใหม่ ๆ ทางการศึกษาเกิดขึ้นมาก ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทางไกลที่บ้านของตนเอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าเส้นทางเลือกที่ต้องการสำหรับผู้เรียน แต่เป็นทางรอดที่จะลดความเสี่ยงของการติดเชื้อไวรัสจากที่จะต้องมานั่งเรียนรวมกันในห้อง เมื่อนักเรียนและครูผู้สอนไม่ได้อยู่ในที่เดียวกันย่อมส่งผลกระทบการปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนและนักเรียนลดน้อยลง การเรียนรู้ยังคงมีอยู่ แต่เปลี่ยนพื้นที่จากโรงเรียนสู่โทรศัพท์มือถือหรือเครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น ผลสำเร็จของการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มากหรือน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแนวทางและความสามารถของครูผู้สอน บวกกับความตั้งใจเอาใจใส่ของผู้เรียนด้วย เราอาจคุ้นชินกับภาพห้องเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนมากรวมตัวกัน ใช้หนังสือเหมือนกันสื่อประกอบการสอนเหมือนกัน และมีวิธีการประเมินผลเหมือนกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ในการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่นั้นเป้าหมาย

ของการศึกษาอาจยังคงเดิม แต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างในการไปถึงจุดหมายได้ ผู้เรียนบางคนอาจเรียนรู้ได้เร็วกว่าหากได้ดูภาพหรือคลิปวิดีโอ แต่ผู้เรียนบางคนอาจชอบการฟังคุณครูบรรยาย เพราะรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ครูผู้สอนจะอย่างไรในการออกแบบการเรียนการสอนภาษาไทยให้ผู้เรียนยังคงเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมือนอยู่ในชั้นเรียนในภาวะที่ไม่ปกติเช่นนี้ หรือจะใช้วิกฤตนี้เป็นโอกาสที่จะพัฒนาทักษะความรู้นักเรียนมากขึ้นได้หรือไม่ (Aksorn,2564 : ออนไลน์)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิกฤตการณ์ COVID-19ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะผลกระทบต่อการเรียนการสอนภาษาไทย แนวทางการสอนภาษาไทยที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ผู้เขียนได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์สรุปจากเอกสาร เว็บไซต์ และหนังสือ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อนำเสนอแนวทางการสอนภาษาไทยท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

COVID-19 คืออะไร

ไวรัสโคโรนา(Corona virus)หรือ COVID-19เป็นไวรัสในวงศ์ใหญ่ที่เป็นสาเหตุของโรคทั้งในสัตว์และคน ในคนนั้นไวรัสโคโรนาหลายสายพันธุ์ทำให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงโรคที่มีอาการรุนแรง เช่น โรคทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ไวรัสโคโรนาหรือ COVID-19คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด โรคอุบัติใหม่นี้เกิดการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนในเดือนธันวาคม พ.ศ.2562องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่ว

ปัจจุบันประเทศไทย โดยศูนย์ข้อมูล Covid-19กรมประชาสัมพันธ์ ได้รายงานสถานการณ์การติดเชื้อ Covid-19 ซึ่งประเทศไทยอยู่อันดับที่ 72 ของโลก จากข้อมูลสะสมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 พบว่ามีผู้ติดเชื้อยืนยันสะสมแล้วจำนวน 264,834 ราย ผู้ป่วยที่รักษาหายแล้วจำนวน 183,276 ราย และเสียชีวิตจำนวน 2,080 ราย รัฐบาลได้ดำเนินการโดยกระทรวงสาธารณสุขจัดวัคซีนป้องกัน Covid-19อาทิ แอสตราเซนเนกา (COVID-19 Vaccine AstraZeneca) วัคซีนโคโรนาแวค หรือ ซิโนแวค (CoronaVac หรือ Sinovac COVID-19 vaccine) เป็นต้น จำนวนการได้รับวัคซีนสะสม (วันที่ 28 ก.พ. - 30 มิ.ย.พ.ศ. 2564)รวม 9,927,698 โดส ใน 77 จังหวัด(กรมควบคุมโรค, 2564 : ออนไลน์) การแพร่เชื้อของไวรัสชนิดนี้ส่วนใหญ่แพร่กระจายระหว่างคนในลักษณะเดียวกับไข้หวัดใหญ่ โดยผ่านการติดเชื้อจากละอองเสมหะจากการไอระยะระหว่างการสัมผัสเชื้อและมีอาการโดยทั่วไปแล้วอยู่ที่ 5 วัน แต่มีช่วงอยู่ระหว่าง 2 ถึง 14 วัน โดยอาการที่พบบ่อย ได้แก่ มีไข้ ไอ น้ำมูก น้ำลาย เหนื่อยหอบและหายใจลำบาก ภาวะแทรกซ้อนอาจรวมไปถึงปอดบวม และกลุ่มอาการหายใจลำบากเฉียบพลัน ปัจจุบันยังไม่มีหลักฐาน

สนับสนุนการแพร่กระจายเชื้อผ่านทาง การพื้นผิวสัมผัสที่มีไวรัสแล้วมาสัมผัส ปาก จมูกและตา สามารถแพร่เชื้อผ่านทาง Fexo-oral route ได้ด้วย (กรมควบคุมโรค, 2564 : ออนไลน์) การรักษาการติดเชื้อของไวรัส Covid-19 ด้วยการรับวัคซีน และการรักษาแบบประคองอาการตามคำแนะนำในการป้องกัน ได้แก่ การล้างมือ หลีกเลี่ยงการสัมผัสดวงตา จมูก หรือปาก สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า เมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่น ล้างมือด้วยสบู่และน้ำเป็นประจำ โดยเฉพาะหลังจากถ่ายปัสสาวะและอุจจาระ ไม่ใช้อุปกรณ์รับประทานอาหารและแก้วน้ำร่วมกับผู้อื่น ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอ รับประทานอาหารที่สุก สะอาด และมีประโยชน์ ครอบงำตามหลักโภชนาการ การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) ไม่อยู่รวมกันหนาแน่น ลดการไปสถานที่สาธารณะ และการอยู่ห่างจากบุคคลอื่น (โดยเฉพาะกับบุคคลที่ป่วย) หากมีอาการป่วยเกิดขึ้น เช่น ไข้สูง ไอมาก เหนื่อย แน่นหน้าอก หอบ หายใจไม่สะดวก เบื่ออาหาร ให้ติดต่อสถานพยาบาล หากต้องเดินทางมาสถานพยาบาลต้องสวมหน้ากากระหว่างเดินทางตลอดเวลา

ผลกระทบ COVID-19 ต่อการจัดการศึกษา

คำว่า ผลกระทบ (Impact) คือ ผลสะท้อนที่เกิดจากการแพร่ระบาด COVID-19 ต่อการจัดการศึกษา จากการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นช่วงระยะตลอดทั้งปี พ.ศ. 2563 โดยรวมจะเห็นถึงภาพการเปลี่ยนแปลงไปของการศึกษา ไปสู่ทางเลือกและการปรับตัวใหม่ๆ ทำให้ได้เห็นว่าแท้จริงแล้ววงการศึกษามีการปรับตัวพลิกแพลงได้ในการเดินทางไปสู่เป้าหมาย แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่ได้รับผลกระทบส่วนมาก คือ เด็กยากจนด้วยโอกาสทั้งจากปัญหาทางการเข้าถึง ปัญหาทางเศรษฐกิจ จึงทำให้เราได้เห็นสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาในหลายแง่มุม (Kenan Foundation Asia, 2564 : ออนไลน์) ดังนี้

1. ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมนับเป็นปัญหาสำคัญของไทยมาโดยตลอด ความเหลื่อมล้ำและโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ เมื่อการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้เด็กนักเรียนที่ผู้ปกครอง ยากจน ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์ที่รองรับการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ตหรือสมาร์ทโฟน เพื่อใช้เรียนหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจถดถอย กิจกรรมบางแห่งต่างเลิกกิจการ และลดตำแหน่งงานอาจทำให้ผู้ปกครองกลุ่มนี้ ต้องถูกเลิกจ้างหรือไม่มีงานประจำที่มั่นคงก็จะยิ่งสร้างความลำบากต่อสภาพความเป็นอยู่ของพวกเขายิ่งขึ้น ยิ่งการแพร่ระบาดครั้งนี้ใช้เวลานานมากเท่าไร ก็จะต้องสร้างช่องว่างของความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาให้ขยายกว้างยิ่งขึ้นเท่านั้น

2. การเรียนรู้ที่ลดลงผลกระทบจาก COVID-19 ทำให้เกิดผลเสียต่ออนาคตของการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แม้จะเป็นการเรียนการสอนแบบออนไลน์แต่ก็ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับการเรียนในห้องเรียนได้ ทำให้นักเรียนขาดความต่อเนื่อง การเรียนรู้ต้องหยุดชะงัก และความไม่พร้อมของผู้ปกครอง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำดิจิทัล (digital divide) การขาดแคลนอุปกรณ์ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ต การใช้เวลาหน้าจอมากเกินไป ขาดการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ในช่วงที่ต้องอยู่บ้านทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ลดลง

(Learning Loss) หรือขาดการทบทวนบทเรียนเป็นเวลานาน ทำให้ความรู้จะหายไป ส่งผลต่อพื้นฐานความรู้ในด้านสำคัญ ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทุนมนุษย์ในสังคม

3. ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังมีไม่พอเพียง เราต้องยอมรับว่าประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ หรืออีเลิร์นนิง (E-Learning) ของเรายังไม่เพียงพอ และครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ทำให้ขาดเทคนิคการติดตามการเรียนรู้แบบออนไลน์ และครูผู้สอนยังยึดถือรูปแบบการเรียนแบบท่องจำ อุปกรณ์เทคโนโลยีอาจจะทำหน้าที่ได้เพียงทดแทนกระดานดำ หากครูยังเน้นการสอนโดยการบรรยายนานๆ และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมกับชั้นเรียน นักเรียนขาดโอกาสฝึกฝนปฏิบัติ หรือลงมือค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายเท่านั้น หากแต่ยังไม่ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้คิดวิเคราะห์ของนักเรียนอีกด้วย

4. ระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูยังไม่เพียงพอ การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ในครั้งนี้ ครูจำนวนไม่น้อยออกเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามความเป็นอยู่ของนักเรียน เพื่อประเมินความพร้อมในการเรียนวิถีใหม่ แต่อย่างไรก็ตามครูหลายท่านยังรู้สึกว่าการเรียนออนไลน์ยังไม่ได้มีการสนับสนุนอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะในด้านวิชาการ การปรับกระบวนการเรียนการสอน หลายครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหรือประกาศแบบเร่งด่วนแต่ยังไม่ได้รับการชี้แจงหรือแจ้งนโยบายที่แน่ชัด ก็อาจทำให้ครูเกิดความสับสนและไม่แน่ใจว่าจะเริ่มต้นวิธีการสอนผ่านระบบออนไลน์อย่างไร รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาว่าจะปรับเปลี่ยนอย่างไร รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และมีสภาพความเป็นอยู่ที่ลำบาก

กล่าวโดยสรุปการแพร่ระบาดของ COVID-19 เกิดวิกฤตการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก เกิดปัญหาในหลายแง่มุม คือ ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมการเรียนรู้ที่ลดลงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังมีไม่พอเพียง และระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูยังไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมเป็นปัญหาเดิมที่เป็นอุปสรรคของการศึกษาไทยอยู่แล้ว วิกฤตการณ์ในครั้งนี้ปัญหาที่เกิดขึ้นล้วนส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในภาพรวมเป็นอย่างยิ่ง

ผลกระทบ COVID-19 ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง เมื่อทุกคนต้องเผชิญวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 แน่แน่นอนว่าการเรียนการสอนภาษาไทยได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก สถานศึกษาทุกแห่งถูกปิด ทำให้ต้องจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้ แม้จะเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาคือช่วยให้นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ต่อไปได้ โดยไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสจาก

การศึกษาได้สรุปผลกระทบ COVID-19 ต่อการเรียนการสอนภาษาไทยไว้ 3 มุม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 : 37) ดังนี้

1. ในมุมมองของนักเรียนพบว่านักเรียนจำนวนมากที่ไม่พร้อมเรียนออนไลน์ เพราะขาดแคลนอุปกรณ์ที่ไม่พอสำหรับเด็กทุกคนในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้านที่ไม่เอื้ออำนวย หรือสถานะเศรษฐกิจที่ทำให้ครอบครัวไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมด้านอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้นักเรียนหลายคนขาดโอกาสในการเข้าถึง หรือขาดความต่อเนื่องของการเรียนภาษาไทย ขาดการฝึกฝนปฏิบัติทักษะสำคัญของการเรียนรู้ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง ดู และพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและกรรม ขาดการปฏิสัมพันธ์กับครู และเพื่อน เมื่อไม่เข้าใจบทเรียนก็ไม่สามารถที่จะถามใครได้ ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง และเกิดความเบื่อหน่าย สร้างความรู้สึกที่ไม่อยากเรียน

2. ในมุมมองของครูผู้สอนพบว่าครูบางคนยังมีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะครูอาวุโสหลายท่านที่แม้จะมีความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา แต่อาจไม่ชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ส่งผลให้ไม่สามารถสอนเนื้อหาได้เต็มที่ตามแผนการสอนที่วางไว้ ต้องเปลี่ยนวิธีการมอบหมายงาน ออกการบ้าน และติดตามผลการเรียนของนักเรียน ถึงแม้จะผ่านประสบการณ์สอนมาหลายปี แต่การสอนออนไลน์อาจทำให้คุณครูบางท่านรู้สึกมั่นใจในการสอนน้อยลง เพราะต้องสอนผ่านหน้ากล้องโดยไม่เห็นปฏิกิริยาของนักเรียน แทนการสอนหน้าห้องที่สามารถมีปฏิสัมพันธ์หรือเรียกความสนใจจากนักเรียนได้มากกว่า

3. ในมุมมองของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าโรงเรียนหลายแห่งยังมีข้อจำกัดด้านการวางระบบติดตามและประเมินผลการเรียนการสอน สำหรับโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อมทั้งด้านงบประมาณ อุปกรณ์ ตั้งอยู่ใจกลางเมือง และมีนักเรียนที่เข้าถึงเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ อาจประสบปัญหานี้น้อยกว่าโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความพร้อมที่ตรงข้ามกันทุกอย่าง หากระบบติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ เด็กบางคนที่ไม่ถนัดในบางวิชา ก็อาจไม่ได้รับการช่วยเหลือจากคุณครูหรือจากโรงเรียนอย่างใกล้ชิดสม่ำเสมอ

กล่าวโดยสรุปวิกฤตการณ์ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยใน 3 ด้านหลัก ๆ คือ นักเรียน ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ทุกคนต้องเปลี่ยนบทบาทการเรียนรู้ไปจากเดิม และต้องปรับตัวต่อการใช้เทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ภายใต้สภาพแวดล้อมแบบใหม่ และจะกลายเป็นการเรียนการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ต่อไป

ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) คืออะไร

เมื่อไม่นานมานี้ ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” เพิ่มเข้ามาโดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้เอาไว้ว่า New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ซึ่งหมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ

จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย(กรุงเทพมหานคร, 2564 : ออนไลน์)

คำว่า New Normal ถูกนำมาใช้ครั้งแรกโดยบิลล์ กรอส (Bill Gross) ผู้ก่อตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ชาวอเมริกัน โดยตอนนั้นเขาใช้อธิบายถึงสถานะเศรษฐกิจโลก หลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจแฮมเบอร์เกอร์ ในสหรัฐฯ ช่วงระหว่างปี 2007-2009 เป็นสถานะที่เศรษฐกิจโลกมีอัตราการเติบโตชะลอตัวลงจากในอดีต และเข้าสู่อัตราการเติบโตเฉลี่ยระดับใหม่ที่ต่ำกว่าเดิม ควบคู่ไปกับอัตราการว่างงานที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องหลังเกิดวิกฤติทางการเงินในสหรัฐฯ ในตอนนี้ที่โลกเกิดวิกฤติการณ์ COVID-19 คำว่า“นิว นอร์มอล” (New Normal) ถูกหยิบมาใช้อีกครั้งแต่ขยายวงออกไปในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นภาคเศรษฐกิจ ธุรกิจ การศึกษา ชีวิตประจำวัน หรือภาคสังคมอะไรก็ตามที่เป็นเรื่องเกิดขึ้นใหม่หลังCOVID-19 วิถีชีวิตแบบใหม่ก็จะถูกเรียกว่า New Normal (กรมสุขภาพจิต, 2563 : ออนไลน์)

จากความหมายของของ New Normalสรุปได้ว่า เป็นชีวิตวิถีใหม่ที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ในสังคมท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นแนวทางระมัดระวัง และลดความเสี่ยงของการติดเชื้อโรค จากการศึกษาได้สรุปรูปแบบของวิถีชีวิตใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ประกอบด้วย

1. สวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยก่อนออกจากบ้าน เพื่อป้องกันตัวเองและผู้อื่น พร้อมสังเกตอาการของตัวเองอยู่เสมอ
2. ทำงานออนไลน์ Work from Home ภาครัฐ หน่วยงานราชการ และบริษัทต่าง ๆ มีนโยบายให้พนักงาน Work from Home ในช่วงที่COVID-19 ระบาดอยู่ และเมื่อจำนวนยอดผู้ติดเชื้อน้อยลง ก็จะทยอยให้พนักงานกลับมาทำงานในสถานที่ปฏิบัติงานได้บางส่วน รวมถึงการจัดวางพื้นที่ทำงานให้เหมาะสม ลดความแออัด
3. เรียนออนไลน์ สถานศึกษาที่สามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้ ก็ดำเนินการเรียนออนไลน์ผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team เป็นต้น ใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
4. อาคารสถานที่ตั้งจุดคัดกรองปฏิบัติตามแนวป้องกันด้านสาธารณสุข มีจุดคัดกรองก่อนเข้าอาคารผู้ติดต่อราชการ ห้าง ร้าน จะต้องผ่านการวัดอุณหภูมิ การใช้เจลล้างมือ และผู้ผ่านการคัดกรองแล้วจะได้รับเครื่องหมายติดที่เสื้อ และขอความร่วมมือให้ลงชื่อก่อนเข้าใช้บริการ หรือสแกน QR Code “ไทยชนะ”
5. ร้านอาหารนั่งแยกโต๊ะ และซื้อกลับไปรับประทานที่บ้านมากขึ้นร้านค้าต่าง ๆ ต้องจัดที่นั่งให้บริการพนักงาน Food Delivery เพราะลูกค้าส่วนหนึ่งคำนึงถึงสุขอนามัยกันมากขึ้น และการจัดโต๊ะที่นั่งในร้าน ก็รับประทานได้โต๊ะละ 1 - 2 คน วางโต๊ะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร

6. ปรับตัวใช้ธุรกรรมออนไลน์มากขึ้นรับเงิน โอนเงิน จ่ายเงิน ผ่านช่องทางแอปพลิเคชัน เป็นอีกช่องทางที่นิยมกันมากขึ้น เนื่องจากประชาชนต้องการ çekยอดเงินที่ได้รับจากมาตรการช่วยเหลือ จึงต้องเปิดบัญชีเพื่อใช้งาน Mobile Application รวมถึงการชำระสินค้าบริการ หรือเปิดบัญชีออนไลน์เพื่อ ชื้อกองทุน ลดระยะเวลาเดินทางไปใช้บริการกับธนาคารที่สาขา

7. เว้นระยะห่างทางสังคม ลดการปฏิสัมพันธ์ การเดินทางสาธารณะที่ต้องร่วมเดินทางกันเป็น เวลานาน ทั้งรถไฟฟ้าและรถโดยสารประจำทาง ต่างต้องทำป้ายเพื่อให้ผู้โดยสารนั่งเว้นระยะ ป้องกันการสัมผัส อนุภาคละอองจากการหายใจ ไอ จาม เบื้องต้นด้วยป้ายกำกับเหล่านี้

8. ใช้บริการส่งของถึงบ้าน (Delivery) ประชาชนหันมาใช้บริการส่งของถึงบ้าน ทั้งของใช้ อาหาร และยารักษาโรคประจำตัว เพื่อลดการเดินทางไปยังสถานที่แออัด เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล เป็นต้น

แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19

ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทุกคนล้วนต้องปรับเปลี่ยนตนเองสู่การใช้ ชีวิตวิถีใหม่ การสอนภาษาไทยก็ต้องปรับเปลี่ยนไปเช่นเดียวกัน การระบาดของ COVID-19 ที่ยังไม่สามารถ ควบคุมการระบาดได้ การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่จึงต้องอาศัยทั้งเทคโนโลยีออนไลน์ หรือนักเรียนสลับวัน มาโรงเรียน แม้ว่าครูและนักเรียนอาจจะซึมซับหรือคุ้นชินกับการเรียนออนไลน์ไปแล้วอยู่บ้างในสักระยะหนึ่งที่ ผ่านมา แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า การสอนแบบออนไลน์จะมีประสิทธิภาพได้ดีเท่ากับการสอนในห้องเรียน หากแต่พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย จากการศึกษาข้อมูลประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ เรียนการสอนภาษาไทย เพื่อให้ครูผู้สอนได้รับองค์ความรู้ และเป็นแนวทางประยุกต์ใช้ในการจัดเรียนการสอน ภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ (New Normal)

การเปลี่ยนมาใช้ชีวิตแบบใหม่ในยุค COVID-19 ครูผู้สอนภาษาไทยต้องปรับตัวครั้งใหญ่ไปตามการ เปลี่ยนแปลงตามวิวัฒนาการ ตามความก้าวหน้า และความเจริญเติบโตของเทคโนโลยี ถึงแม้ว่าไม่มีการระบาดของ โควิด 19 การศึกษาก็เปลี่ยนแปลงมาตามยุคสมัยอยู่แล้ว การเกิดใหม่ของเทคโนโลยีที่ เปลี่ยนแปลงจาก วัตถุกายภาพ (Physical Objects) ไปสู่วัตถุดิจิทัล (Digital Objects) จากการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้ การศึกษาเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย (เย็น ภูววรรณ, 2564 : ออนไลน์) ดังนี้

ปัจจัยแรก ครูผู้สอนทราบว่า ผู้เรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่ คุ้นเคยกับการใช้ดิจิทัล (Digital native) มีความคุ้นเคยกับอุปกรณ์ การเขียนอ่าน สื่อสาร ผ่านการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลได้คล่อง ตั้งแต่การเล่นเกมนจนถึงการ ใช้สมาร์ทโฟน คิดทำงานพร้อมกันได้หลายงาน เหมือนการทำงานของคอมพิวเตอร์ที่มีหลายวินโดวส์

รับรู้ข้อมูลข่าวสารมาก จึงไม่ชอบอ่านหนังสือที่มีรายละเอียด ชอบดูภาพมากกว่าอ่านตัวหนังสือ มีความอดทน ลดลง สมาธิสั้น มีจินตนาการ และจินตภาพดี

ปัจจัยที่สอง คือเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปมาก การสื่อสาร อินเทอร์เน็ต เชื่อมโยง สร้างโลกไร้พรมแดนให้ผู้คนออนไลน์ผ่านอุปกรณ์ที่ทันสมัย เปลี่ยนสิ่งของทางกายภาพ (Physical objects) เป็นสิ่งของดิจิทัล (Digital objects) ทำให้เกิดกิจกรรมในโลกไซเบอร์ขึ้นมากมาย

ปัจจัยที่สาม คือ สังคมความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปมาก มีรูปแบบการรวมกลุ่มกันแบบใหม่ที่ใช้สื่อสังคม เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้มีอุปกรณ์ที่ใช้ง่าย มีข่าวสาร ความรู้ในรูปดิจิทัล เข้าถึงง่าย และใช้ร่วมกันจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มีการสร้างเครือข่ายสังคมแบบใหม่ ทุกคนมีสมาร์ทโฟน เป็นสังคมไซเบอร์ออนไลน์ การค้าขาย การเงิน การบริการ อยู่บนแพลตฟอร์มดิจิทัล การศึกษาก็ปรับมาใช้บนแพลตฟอร์มดิจิทัลได้ด้วยเช่นกัน

2) การปรับกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่

เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีความสอดคล้อง และเชื่อมโยงกับการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ ครูผู้สอนต้องปรับทัศนคติใหม่ว่า เราสามารถเปลี่ยนให้ทุกๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ต้องดำเนินต่อไปแม้ว่านักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนได้ตามปกติจึงต้องอาศัยการเรียนรู้ทางไกลด้วยรูปแบบต่างๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่ และความพร้อมตามช่วงวัยของผู้เรียน จากการศึกษาได้สรุปประเด็นการปรับกระบวนการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนเคยใช้ในห้องเรียน เพื่อให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปในวิถีชีวิตใหม่ (ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. กระชับหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ COVID-19 ด้วยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันเน้นเนื้อหามาก ครูจำเป็นต้องใช้เวลาเยอะเพื่อให้สอนได้ครบถ้วน จึงไม่เอื้อให้กับผู้เรียนได้มีส่วนร่วม (Active Learning) การปรับหลักสูตรให้กระชับตามลำดับความสำคัญ รวมทั้งผ่อนคลายตัวชี้วัด เรื่องโครงสร้างเวลาเรียน จึงจะสามารถช่วยลดความกดดัน แต่ยังคงคุณภาพขั้นต่ำไว้ได้ เน้นเนื้อหาที่จำเป็น ตามมาตรฐานของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ครูวางแผนการสอนและใช้เวลาอย่างเหมาะสม โดยครูผู้สอนภาษาไทยต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ตัวชี้วัด “ต้องรู้” และ “ควรรู้” เพื่อที่จะได้ระบุเนื้อหาที่จำเป็นในการสอนภาษาไทยในแต่ละระดับชั้น ออกแบบการจัดการเรียนรู้เนื้อหาส่วนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ยกตัวอย่างเช่น จะสอนการอ่าน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ COVID-19 จึงเน้นสาระการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้อ่านบทบรรยายจากหนังสือเรียน หรือสื่ออื่น ๆ มากกว่าสาระการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้อ่านและปฏิบัติตามเอกสารคู่มือ เป็นต้น นอกจากนี้ ครูผู้สอนภาษาไทยต้องไม่ละเลยการให้ความรู้แก่นักเรียนแต่ละช่วงวัยในการป้องกันตนเองจากโรคระบาด ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้จัดทำคู่มือไว้แล้ว

2. เพิ่มความยืดหยุ่นโครงสร้างเวลาเรียน และความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้

แม้หลักสูตรแกนกลางของไทยเปิดให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดชั่วโมงเรียน แต่ก็มีข้อกำหนดเกี่ยวกับโครงสร้างเวลาเรียนที่ค่อนข้างแข็งตัว ผู้เขียนมองว่าหากกระทรวงศึกษาธิการช่วยผ่อนคลายโครงสร้างเวลาเรียนลงก็จะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ครูออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นถึงแม้ว่าครูผู้สอนภาษาไทยจะยังไม่สามารถออกแบบการเรียนรู้ยืดหยุ่นได้ในภาพรวมของหลักสูตร ผู้เขียนจึงขอเสนอรูปแบบการเรียนรู้ภาษาไทยไว้สำหรับอนาคตที่อาจจะเกิดการเปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ การเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized learning) ด้วยการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบผสมผสาน (blended learning) กำหนดจำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชั่วโมงเรียนรู้ผ่านจอสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการด้านร่างกาย (ปัญหาด้านสายตา) และพัฒนาการด้านสังคม (ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น) ชั่วโมงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้านจากการทำใบงาน ชิ้นงาน ค้นคว้าด้วยตัวเอง และชั่วโมงที่ครูและนักเรียนทำกิจกรรมเรียนรู้ร่วมกัน

3. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ และสอนอย่างมีแผนที่เหมาะสม ครูผู้สอนภาษาไทยจะต้องเตรียม

ความพร้อมก่อนที่จะสอนในสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป หรือยุคชีวิตวิถีใหม่ ครูผู้สอนต้องการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ที่จะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยหลังการระบาดของ COVID-19 สิ้นสุดลง โดยเริ่มต้นการจัดกลุ่มตัวชี้วัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เช่น ครูผู้สอนสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้หน่วยละ 2 สัปดาห์ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการประเมินสถานการณ์การระบาด ทั้งนี้ หากครูสามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบทั้งภาคเรียนหรือปีการศึกษา ก็จะช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้ดียิ่งขึ้น และได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในอนาคตหลังจากนั้นครูควรกำหนดคำถามสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนการติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจนเลือกสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และสื่อสารกับพ่อแม่ให้ทราบถึงบทบาทที่จะเปลี่ยนไป ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่ากระทรวงศึกษาธิการควรจะสนับสนุนการเพิ่มทักษะเหล่านี้ตามความต้องการของครูผู้สอนในแต่ละพื้นที่ ช่วยพัฒนาศักยภาพครูให้ตรงกับทักษะที่ต้องการ และสนับสนุนให้มีการเพิ่มทักษะให้แก่ศึกษานิเทศก์เพื่อเป็น “โค้ชชิ่งงาน” ให้แก่ครูต่อไป

4. ยกระดับการประเมินเพื่อการพัฒนา (formative assessment) เพื่อรักษาผลประโยชน์

ไม่ให้ผู้เรียนเสียโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะ ในสถานการณ์ COVID-19 เมื่อนักเรียนไปโรงเรียนตามปกติไม่ได้ การปฏิสัมพันธ์ครูกับนักเรียนก็ลดลง ครูผู้สอนไม่สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนได้เต็มที่ ไม่รู้ปัญหาของผู้เรียนได้ทันเวลา ซึ่งอาจจะส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ระยะยาวการประเมินเพื่อพัฒนาจึงไม่สามารถลดหรือละทิ้งไปได้ทั้งการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) ของผู้เรียน เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจะสามารถให้ feedback กับนักเรียนและปรับแผนการเรียนรู้ได้

ตรงตามสถานการณ์ โดยครูเปิดโอกาสให้ผู้เรียนย้อนคิดถึงกระบวนการเรียนของตนเอง กระบวนการนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น รวมถึงเมื่อนักเรียนเข้าใจตนเองก็จะเป็นโอกาสที่จะวางแผนการเรียนรู้ของตนเองร่วมกับผู้ปกครองและครูผู้สอนได้ ผู้เขียนขอเสนอการประเมินเพื่อพัฒนาทั้ง 2 ลักษณะวิธีหนึ่งที่ทำได้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาอย่างไม่เป็นทางการรายบุคคล (personalized check-ins) เพื่อติดตามการเรียนรู้ สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมด้วยในกรณีของนักเรียนโต อาจจะเพิ่มการประเมินตนเองและการประเมินเพื่อน (self & peer assessment) เข้าไปด้วย ซึ่งจะมีประโยชน์ในการช่วยฝึกทักษะการสะท้อนคิดให้นักเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย และผู้เขียนมองว่าการประเมินเพื่อพัฒนาจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมคือ

- 1) มีการเสริมศักยภาพครูในการใช้และออกแบบเครื่องมือประเมิน
- 2) มีการให้เอกชน และภาคประชาสังคม ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินเข้ามาร่วมพัฒนาเครื่องมือการประเมินใหม่ๆ และ
- 3) มีการเปิดเวที (Platform) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญ

5. การประเมินเพื่อรับผิดชอบ (assessment for accountability) การประเมินโอกาสทางการเรียนของผู้เรียน มากกว่าการวัดความรู้ด้วยคะแนนสอบสถานการณ์ COVID-19 ในปัจจุบันทำให้ต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังนั้น คุณภาพการศึกษาที่นักเรียนจะได้รับในแต่ละพื้นที่จะไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถใช้คะแนนวัดความรู้หรือทักษะแบบเดียวกันเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบได้ มิฉะนั้นจะส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้น ผู้เขียนมองว่ากระทรวงศึกษาธิการจึงควรปรับเกณฑ์ข้อสอบวัดความรู้ (test-based) มาสู่การให้น้ำหนักกับตัวชี้วัดที่ไม่ใช่ด้านวิชาการ (Non-academic measure) มากขึ้น เช่น อัตราการเข้าเรียน (Attendance rate) หรืออัตราการออกกลางคัน (Drop-out rate) เป็นต้นโดยการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดเหล่านี้ที่สามารถใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดภาระครู เช่น ใช้ระบบ Google Classroom บันทึกการใช้งาน ซึ่งจะช่วยให้เขตพื้นที่สามารถติดตามและให้การสนับสนุนโรงเรียนได้ตรงกับความต้องการมากขึ้นด้วย

3) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่

ขณะที่การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ก็มีความสำคัญเพราะการสอนภาษาไทยยุค COVID-19 โดยส่วนใหญ่เป็นรูปแบบออนไลน์ครูผู้สอนต้องมีกระบวนการสอนที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ รวมทั้งผู้เรียนให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา จากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Theory of Instruction) ครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการสอนภาษาไทยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ (นรรีชต์ ผืนเขียว, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. เร่งเร้าความสนใจ (Gain Attention) ก่อนเริ่มเข้าสู่เนื้อหา เช่น วิดีโอ รูปภาพกราฟิก สถานการณ์เด่นในปัจจุบัน หรือการจัดสิ่งแวดล้อมในการสอนให้มีความแปลกใหม่ เพื่อให้เกิดการเร่งเร้าความสนใจของผู้เรียนและอยากติดตามการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

2. บอกวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Specify Objective) เป้าหมายของการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเตรียมความพร้อมของตนเองในการเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์

3. ทบทวนความรู้เดิม (Activate Prior Knowledge) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถทบทวนองค์ความรู้เดิมของตนเองและเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ได้ง่ายขึ้น เช่น การถาม - ตอบ การเล่าประสบการณ์เรียน การสอบก่อนเรียน (Pre-Test) เป็นต้น

4. นำเสนอเนื้อหาใหม่ (Present New Information) ผู้สอนควรนำเสนอเนื้อหาที่กระชับ มีภาพประกอบหรือมีผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสามารถสืบค้นเนื้อหาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆได้

5. ชี้แนะแนวทางการเรียนรู้ (Guide Learning) วิธีการและขั้นตอนของการเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นการแนะนำวิธีการบูรณาการความรู้เดิมที่มีเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่การใช้ความรู้ที่เหมาะสม

6. ตอบสนองบทเรียน (Elicit Response) ด้วยการมีส่วนร่วมระหว่างเรียน เช่น การตอบคำถาม การแสดงความคิดเห็นระหว่างเรียน ทั้งการพูดและการเขียน (Chat Box) เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเนื้อหาของผู้เรียน

7. ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Provide Feedback) เป็นสะท้อนการรับการส่งข้อมูลของผู้สอนให้กับผู้เรียนเพื่อทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์การเรียนรู้

8. ประเมินเพื่อการปรับปรุงระหว่างการเรียนรู้ (Formative Evaluation) เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน และจำแนกผู้เรียนตามระดับความรู้ความเข้าใจได้แก่ การตั้งคำถาม การให้ข้อมูลย้อนกลับ การสังเกตผู้เรียน ขณะที่มีการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้สอนสามารถที่จะปรับการสอนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งตรวจสอบความรู้ของผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

9. เตรียมกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า (Preparing Strategies) กรณีที่มีข้อจำกัดเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้การสอน เช่น ระบบเครือข่ายไม่เสถียร ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ หรือผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการใช้งานอินเทอร์เน็ต เพื่อให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนควรมีการวางแผนรูปแบบการสอน เช่น การบันทึกวิดีโอ การออกแบบกิจกรรมการสอนที่ให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วนำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนและสมาชิกในชั้นเรียนต่อไปได้

10. สรุปผลการเรียนและการนำความรู้ไปใช้ (Enhance and Transfer) เป็นการสรุปมโนติ การเรียนหัวข้อที่สำคัญรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามข้อสงสัยเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ความรู้ต่อไป

4) จะสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่อย่างไร ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร้รอยต่อ

การออกแบบการสอนภาษาไทยให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียนในชีวิตวิถีใหม่ เป็นสิ่งสำคัญ อย่างมาก ครูผู้สอนจะอย่างไรให้การเรียนออนไลน์ในวิกฤต COVID-19 ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่าง เต็มที่ จากการศึกษาข้อมูลประเด็นที่เกี่ยวกับการออกแบบการสอนภาษาไทยผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ สิ่ง ที่ครูผู้สอนต้องคำนึง ได้แก่ 3 ด้าน (พริษฐ์ วัชรสินธุ, 2563 : ออนไลน์) ดังนี้

1. จูงใจ เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นในการดึงดูดผู้เรียนให้อยากเข้ามาเรียนในแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยการเรียนรู้ต้องเป็นเรื่องสนุก ต้องมีการสอดแทรกเกม กิจกรรมต่างๆ ซึ่งจากการศึกษาผ่านพีเจอร์ Startdee World ที่มีเกมเข้ามาในการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น 72% เด็กตั้งใจเรียนมากขึ้น แม้จะไม่มีครูคอยกำกับการเรียนการสอน

2. จัดจ่อต้องออกแบบบทเรียนที่ดึงดูดความสนใจให้เรียนจนจบได้จากการวิเคราะห์พฤติกรรม การรับชมวิดีโอกว่า 3,000 รายการของ Startdeeพบว่าคลิปที่มีความยาวประมาณ 2-3 นาทีที่มีอัตราการชมคลิป จนจบสูงถึง 70-80% ในขณะที่คลิปซึ่งมีความยาวเกิน 6 นาที จะมีจำนวนคนชมคลิปจนจบน้อยลงเรื่อยๆ และหากคลิปวิดีโอมีความยาวเกิน 10 นาที จะเหลือผู้เรียนที่รับชมคลิปจนจบเพียง 50% เท่านั้น แสดงให้เห็น ว่าเนื้อหาที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจ่อได้ต้องไม่ยาวจนเกินไป

3. จัดจำการออกแบบออนไลน์ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ ต้องเข้าใจและจดจำได้ง่ายอาจใช้วิธี Story-telling เริ่มต้นคลิปด้วยบทบาทสมมติที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอพร้อมแอนิเมชั่น และ real-time pop-up text ที่จะช่วยให้การเรียนสั้นไหลและจดจำง่าย

5) 10 เรื่องที่ครูผู้สอนภาษาไทยควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุคชีวิตวิถีใหม่

การสอนภาษาไทยยุค COVID-19 แต่ละโรงเรียนมีรูปแบบการเรียนไม่เหมือนกัน โดยส่วนใหญ่เรียน แบบออนไลน์ แต่โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีการจัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาเรียนในห้องและเรียน อยู่บ้าน จากการศึกษาได้สรุปแนวทางและข้อควรระวังต่าง ๆ สำหรับการเรียนการสอนภาษาไทยที่ครูผู้สอน ต้องคำนึงถึงการเรียนในชีวิตวิถีใหม่จำนวน 10 ข้อ (Happinet Club, 2563 : online) ดังนี้

1. อย่าส่งใบงานกองโตให้พ่อแม่ผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองมีภาระงานที่เยอะอยู่แล้ว
2. ออกแบบโจทย์เพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ๆ ให้ผู้เรียนในแต่ละวันให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมกับการ เรียนรู้ที่มีขอบเขตกว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ทำให้ COVID-19 เป็นโอกาสในการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงช่วงหยุดพัก
4. แยกการเรียนออนไลน์กับการเรียนบนหน้าจอผู้สอนควรทำความเข้าใจว่าการเรียนออนไลน์ ทั้งหมดไม่ใช่การเรียนหน้าจอ และการเรียนทางไกลทั้งหมดก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการเรียนออนไลน์

5. จัดหาอุปกรณ์ให้ผู้ปกครองที่ขาดแคลน ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงแท็บเล็ตดิจิทัล แต่หมายถึงดินสอ ดินสอ กาว กระดาษ เทปกาว หนังสือ นิตยสาร ฯลฯ
6. พัฒนากลยุทธ์สำหรับเด็กที่แค่ “ผ่านเกณฑ์” เด็กเหล่านี้นักมีความเสี่ยงมากที่สุดเนื่องจากอาจมีพ่อแม่ผู้ปกครองที่อ่านหนังสือไม่ออก พ่อแม่แยกกันอยู่เพราะความขัดแย้ง หรือครอบครัวที่อยู่กันอย่างแออัด ยึดเย็ด ดังนั้น ครูควรให้ความสนใจและออกแบบการเรียนรู้โดยคำนึงถึงกลุ่มนี้ด้วย
7. เน้นความสนใจเรื่องทรัพยากรและเวลาของครูที่จะต้องใช้กับเด็กที่ต้องการมากที่สุด ควรจะใส่ใจเรื่องปริมาณของเนื้อหา เวลาและการสนับสนุนในการสอนของครูต่อกลุ่มเด็กความเสี่ยงสูง ซึ่งเป็นนักเรียนที่ต้องพยายามอย่างหนักในการเรียนรู้
8. ตั้งเป้าสนับสนุนนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนและอารมณ์ เช่น ครูโทรหาพ่อแม่ผู้ปกครอง และนักเรียนทีละคน ส่งอีเมล ทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล รักษาความสัมพันธ์ส่วนบุคคลผ่านไลน์หรือแพลตฟอร์มอื่นๆ เมื่อทำได้
9. ลองคิดว่าทำอย่างไรให้การสื่อสารสามารถครอบคลุมถึงนักเรียนและครอบครัวทุกประเภทได้ การทำให้การสื่อสารครอบคลุมกว้างไม่ใช่แค่สิ่งที่เราควรทำเฉพาะตอนที่อะไรๆ ไปได้ดีและเรามีเวลาว่างเท่านั้น แต่ควรจะเป็นตัวนิยามว่าเราควรสื่อสารกับใครอย่างไรตลอดเวลา
10. จัดลำดับกลุ่มผู้เรียนที่มีความเสี่ยงสูงสุดให้เริ่มเรียนก่อน โรงเรียนจึงควรต้องเริ่มปฏิทินการศึกษาให้เร็วขึ้น เปลี่ยนเวลาที่เคยเอาไว้ให้ครูใช้พัฒนามืออาชีพตามแบบ “ปกติ” ให้เป็นการรับมืออย่างมีประสิทธิภาพกับนักเรียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงสุด ครูต้องมีความมุ่งมั่นแบบมืออาชีพเหมือนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เพื่อช่วยเหลือเด็กกลุ่มต่างๆ ที่มีความต้องการต่างกันให้สามารถเรียนรู้ด้วยกันได้ทัน

สรุป

การสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์ COVID-19 ที่สำคัญ คือ แนวทางการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ผ่านเทคโนโลยีแพลตฟอร์มต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงการเรียนรู้ในชีวิตวิถีใหม่ของผู้เรียน ตามความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ผู้เรียนในปัจจุบันเป็นคนรุ่นใหม่มีความคุ้นเคยกับการใช้ดิจิทัล (Digital) อุปกรณ์เทคโนโลยีหลายรูปแบบเป็นอย่างดี ครูผู้สอนต้องปรับกระบวนการเรียนรู้ที่เคยใช้ในห้องเรียน ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ โดยเน้นเนื้อหาที่จำเป็นให้กระชับ และเหมาะสมกับสถานการณ์ กำหนดชั่วโมงเรียนให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น เลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมการเรียนรู้รายบุคคล จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) หรือตามความเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน รวมทั้งออกแบบการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้ร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดคำถามและความสำคัญของแต่ละหน่วย และวางแผนติดตามการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติอย่างชัดเจน การสอนภาษาไทย ครูผู้สอนสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยการประยุกต์ใช้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย่ (Gagne's Theory of Instruction) เพื่อออกแบบเนื้อหาของการเรียนรู้ให้เป็นลำดับขั้นตอน ดึงดูดความสนใจ ให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน อีกทั้งครูผู้สอนต้องเตรียมกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอยู่เสมอ ในกรณีสอนออนไลน์ถ้าระบบเครือข่ายไม่เสถียร หรือผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ต้องรู้จักวางแผนออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งสำคัญสุดท้ายครูผู้สอนต้องพึงตระหนักและพยายามออกแบบการสอนภาษาไทยในชีวิตวิถีใหม่ให้ตอบสนองต่อบริบท และความพร้อมของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะภาษาไทยอย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค. (2564). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/index.php>.
- กรมสุขภาพจิต. (2563). New Normal ชีวิตวิถีใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: [New Normalhttps://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288](https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). New Normal คืออะไร?. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/882508>
- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). กสศ.สำรวจสถานการณ์เด็กหลุดออกนอกระบบหลังเปิดเทอมใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.eef.or.th/news-eef-explore-children-falling-out-of-system-after-new-semester/>
- นรรักษ์ ฝันเชียร. (2563). มารู้จักหลักการสอน 9 ขั้นของกาเย่ (Gagne). *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.trueplookpanya.com/education/content/82909/-teamet->
- พิธีฐ วัชรสินธุ. (2563). เมื่อ “เทคโนโลยี” เป็นตัวช่วยการศึกษา. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/888901>.
- ภูษิมา ภิญโญสินวัฒน์. (2563). จัดการเรียนการสอนอย่างไรในสถานการณ์โควิด-19: จากบทเรียนต่างประเทศสู่การจัดการเรียนรู้ของไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2020/05/examples-of-teaching-and-learning-in-covid-19-pandemic/>.
- ยีน ภูววรรณ. (2564). กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ เรื่อง โควิด 19 กับการศึกษาวิถีใหม่. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://learningdq-dc.ku.ac.th/course/?c=3&l=1>.
- Aksorn. (2564). การเรียนรู้ใหม่ ในวิถี New Normal. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.aksorn.com/new-normal-1>

- Happinet Clud. (2563). 10 เรื่องที่ครูควรคำนึงในการออกแบบการเรียนรู้ยุค “ชีวิตวิถีใหม่”. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://happinet.club/2020/06/22/10-เรื่องที่ครูคำนึง/>
- Kenan Foundation Asia. (2564). ไวรัสโคโรนาคืออะไร. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2564. แหล่งที่มา: <https://www.who.int/thailand/emergencies/novel-coronavirus-2019/q-a-on-covid-19/q-a-on-covid-19-general>

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

1.1 บทความพิเศษ (Special Article) บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่าง ชุ่มชื้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.3 บทความทางวิชาการ (Academic Articles) ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการมีความโดดเด่นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ใหม่สู่สังคม

2. การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami ให้ผู้เขียนทำตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลด Template บทความวิจัย หรือ Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ Template บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ ซึ่งเป็นตัวอย่างของการเขียนบทความวารสาร โดยสามารถดาวน์โหลดได้ดังนี้

2.1.1 Template บทความวิจัย (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.1.2 Template บทความวิชาการ บทความพิเศษ (.pdf) ตัวอย่างบทความ (.docx)

2.2 ให้ผู้เขียนบทความดาวน์โหลดหนังสือรับรองก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Academi โดยสามารถดาวน์โหลดได้ที่ (.pdf) และให้กรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน พร้อมทั้งบทความที่เขียนส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสารเพื่อตรวจสอบเบื้องต้น

2.3 รอเจ้าหน้าที่ติดต่อกลับตามเอกสารที่แนบของผู้เขียนบทความที่ส่งเข้า คิวอาร์โค้ด Line หน้าเว็บวารสาร เจ้าหน้าที่ส่งแบบ Google Form ให้ผู้เขียนดำเนินการตามแบบฟอร์มดังกล่าว

2.4 เจ้าหน้าที่แจ้งให้เข้าในระบบสมัครสมาชิกออนไลน์ของวารสารและ/หรือ (กรณีผู้สมัครแล้วต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่ 2.1 และ 2.2 เช่นเดียวกัน) ถึงให้เข้าระบบได้ตามลิงค์นี้ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/user/register> (สามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ ระบบ Thaijo) เมื่อส่งบทความเข้าระบบแล้ว เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและดำเนินการตามขั้นตอนในการจัดทำบทความให้ผู้เขียนบทความทราบตามลำดับต่อไป

3. การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้เขียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

4. รูปแบบการจัดเตรียมบทความ

4.1 สำหรับภาษาไทย บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH SarabunPSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง ส่วนบทความภาษาอังกฤษให้ใช้แบบอักษร Times New Roman ขนาดอักษร 12 ในการจัดให้มีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สี่ขนาดเอ 4 (A4) ระยะขอบกระดาษบน 1.5 นิ้ว, ล่าง 1 นิ้ว, ซ้าย/ขวา 1 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่ โดย นับรวมภาพประกอบและตาราง

4.2 ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

4.3 ชื่อผู้เขียน ตำแหน่งทางวิชาการ สาขา คณะ สังกัด/หน่วยงานของผู้ร่วมหรือที่ปรึกษาทุกคน โดยเรียงจากผู้เขียนบทความ 1 ผู้ร่วม 2,3,4 ตำแหน่งได้ชื่อเรื่อง เยื้องชิดฝั่งขวาของหน้ากระดาษ มี E – mail ที่ติดต่อในการส่งบทความได้

4.4 มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 500 คำต่อบทคัดย่อ

4.5 กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3-5 คำ

4.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษรและหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้น ระยะพิมพ์ 0.5 ช่วงบรรทัด

4.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ใช้เป็นตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Network Organization) เป็นต้น

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย
- 3) วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

4) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่ม ตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ ข้อมูล

5) กรอบแนวคิดในการวิจัย

6) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่าง ชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

7) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยง ของ ผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของ ตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถเท่านั้น เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้ เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract)

2) บทนำ (Introduction)

3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและมีกรอบแนวคิด ผลสัมฤทธิ์ของบทความ

4) บทสรุป (Conclusion)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

ตัวอย่างการจัดพิมพ์บทความ

↑		ระบุหมายเลขไว้ด้านบนขวา (16 pt)
	1. นิ้ว	
← 1 นิ้ว	ชื่อบทความภาษาไทย (20 pt)	→ 1 นิ้ว
	Articles English (14 pt)	
		ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความ (16 pt)
		หน่วยงานต้นสังกัด (16 pt)
		Name - Surname of Article author (12 pt)
		Agency (12 pt)
		E-mail (12 pt)

	บทคัดย่อ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน 350 คำ)	
		
	คำสำคัญ : 3-5 คำ (16 pt)	
	Abstract (14 pt)	
	(12 pt ไม่เกิน 350 คำ).....	
		
	Keywords : 3-5 words (12 pt)	
	บทนำ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เนื้อหาแต่ละประเด็น ตามแบบบทความวิชาการ/วิจัยและอื่นๆ (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	สรุป (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	เอกสารอ้างอิง (18 pt)	
	(16 pt ไม่เกิน) แสดงเนื้อหาสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ.....	
		
	1 นิ้ว	
	↓	

สำหรับการอ้างอิงเอกสารในบทความนั้นใช้ระบบ APA ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด และระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียน ปี พ.ศ. และเลขหน้า ของเอกสารที่นำมาอ้างอิงกำกับท้ายเนื้อความที่ได้ อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และผู้เขียน บทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด การอ้างอิงเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาอังกฤษ โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

1. หากชื่อผู้แต่งอยู่หน้าข้อความที่อ้างถึงให้ใช้ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2545 : 15-16) หรือ Baruard, Chester L, (1938 : 50)

2. หากชื่อผู้แต่งอยู่ท้ายข้อความที่อ้างถึง ให้ใช้ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น

1) กรณีผู้แต่ง 1 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อผู้เขียน, ปีที่พิมพ์ : เลขหน้า) เช่น (ขวลิต ประภาวนนท์, 2545 : 19) หรือ (Chandler, Alfred D, 1962 : 42)

2) กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้เขียนเป็น (ชื่อที่ 1 และชื่อที่ 2, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (ทองใส นามดี และวิทยา แสงทอง, 2556 : 20) หรือ (Chandler,Ralph C. and Plano Jack C, 1982 : 3)

3) กรณีผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ครั้งแรกให้เขียนชื่อผู้เขียนทั้งหมด และครั้งต่อไปให้เขียนเป็น คณะ เช่น (ชื่อผู้เขียนคนที่ 1 และคณะ, ปีที่พิมพ์: เลขหน้า) เช่น (สมศักดิ์ วานิชยาภรณ์ และคณะ, 2556 : 23) หรือ (Argyris et al.,1972 :9)

4) การอ้างอิงท้ายบทความ ให้ใช้รูปแบบ APA เวอร์ชัน 6 ดังตัวอย่างนี้ (<http://www.apastyle.org>)

1) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น

1.1) ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2543). 2475 การปฏิวัติสยาม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

1.2) Simon,Herbert A. (1976). *Administrative Behavior*. (3rd ed.). New York: The Free Press.

2) บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ ปรากฏ บทความในวารสาร. เช่น

2.1) ฉลอง พัฒนา. (2556). การสร้างฐานความรู้ในการบริหารจัดการชุมชน. *วารสาร ปกครองท้องถิ่น*, 1(1), 52-67.

2.2) Jurkovich,R (1974). A Core Typology of Organization Environments. *Administrative Science Quarterly*, 19 (2), 380-394.

3) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

ชื่อผู้วิจัย. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. ระดับของงาน.หน่วยงานที่รับผิดชอบ : มหาวิทยาลัย

3.1สมพร เกษตรศิริ (2550). *การบริหารจัดการองค์กรในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*.

วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3.2 Jaffee,D. (2001). *The Development on New Generation of Thai Farmers to Propel Thai Economy* . Research Report. College : Thepsatri Rajabhat University.

4) แหล่งข้อมูลจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ วัน เดือน ปี. แหล่งที่มา : Url

เช่น

พิรพล หาญพิชัยยุทธ. (2553). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2555. แหล่งที่มา <http://www.buddhismth.com/index.hp?y>.

BBC New. (2016). Etnical Alzheimers or Social Advocates solution. *Online*. Retrieved May 3, 2017. from : <http://www.bbc.com/2016/ WORLD>

5) รายงานการประชุมหรือสัมมนาทางวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. *ชื่อเอกสารรวมเรื่องรายงานการประชุม*. วัน เดือน ปี. สถานที่จัด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น สมาน นิตดาทอง. (2550). การพัฒนาการเรียนรู้แห่งศาสตร์ทางการจัดการ. *เอกสารประกอบการประชุมการประชุมงานชุมชน*. 25 พฤศจิกายน 2550. โรงแรมณานิคม. กรุงเทพมหานคร: พิสูจน์การพิมพ์.

Natthabhan, S. (2000). The Besuty of Wonmen in Theravada Philosophy. *Nebraska Symposium on Motivation : voll. 38. Perspectives on Motivation*. 18 July 2000. Lincoln. USA: University of Nebraska Prees.

6) พจนานุกรม

ชื่อหนังสือ. (ปีที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

เช่น *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. (2525). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน.

Shoter Oxford English dictionary. (2002). New York: Oxford University Press.

6. ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

7. ลิขสิทธิ์

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้เขียนทุกท่านต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสาร พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้เขียนทุกท่านต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะใน Journal of Roi Kaensarn Acadami เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้เขียนอื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้เขียนต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน พร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

8. การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารพัฒนาระบบการจัดการ กรุณาติดต่อ “กองบรรณาธิการวารสาร” ศูนย์พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ บจก.พัฒนาเรียนรู้สมัยใหม่ เลขที่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/index>

E-mail: journal1990jmsd@gmail.com

9. กำหนดการออกวารสาร

- ฉบับที่ 1 มกราคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มกราคม)
- ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์ (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 28 กุมภาพันธ์)
- ฉบับที่ 3 มีนาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มีนาคม)
- ฉบับที่ 4 เมษายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 เมษายน)
- ฉบับที่ 5 พฤษภาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤษภาคม)
- ฉบับที่ 6 มิถุนายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 มิถุนายน)
- ฉบับที่ 7 กรกฎาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กรกฎาคม)
- ฉบับที่ 8 สิงหาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 สิงหาคม)
- ฉบับที่ 9 กันยายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 กันยายน)
- ฉบับที่ 10 ตุลาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ตุลาคม)
- ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 พฤศจิกายน)
- ฉบับที่ 12 ธันวาคม (เผยแพร่ทางเว็บไซต์ 30 ธันวาคม)

10. อัตราค่าวารสาร

กำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ จำหน่ายราคาฉบับละ 300 บาท (ไม่รวมค่าส่ง)

11. อัตราค่าสมาชิก

ปีละ 500 บาท

ใบสมัครเป็นสมาชิก
Journal of Roi Kaensarn Acadami

ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ข้าพเจ้า (ชื่อภาษาไทย).....

(ชื่อภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ (ที่สามารถติดต่อได้).....

.....

E-Mail : โทรศัพท์ โทรสาร.....

มีความประสงค์จะขอรับสมัครเป็นสมาชิก Journal of Roi Kaensarn Acadami

() สมาชิกประเภทรายปี 500 บาท

() เล่มละ 300 บาท

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้ส่ง

() เงินสด

() อื่นๆ.....

โปรดนำส่ง Journal of Roi Kaensarn Acadami

สถานที่ติดต่อ ☐ ที่บ้าน ☐ ที่ทำงาน

เลขที่.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์ มือถือ.....

โทรสาร.....E-Mail :

ลงชื่อ.....

(.....)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำบารุงปี พ.ศ.....

เลขที่ใบเสร็จ.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงบัญชีแล้ว.....

หนังสือรับรอง

ก่อนตีพิมพ์บทความใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

เรียน บรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami

ตามที่ ข้าพเจ้า.....
ได้ส่งบทความเรื่อง.....
.....
.....
.....

เพื่อตีพิมพ์ใน Journal of Roi Kaensarn Acadami

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ (ถ้ามี) นี้ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือไม่ได้อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งตีพิมพ์อื่นใด หรือได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักเกณฑ์การพิจารณาต้นฉบับ ทั้งยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณาและตรวจแก้ต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร พร้อมนี้ขอมอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่ ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ หากมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม/ยินยอมรับผิดชอบแต่เพียงฝ่ายเดียว

หาก กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami ตรวจพบว่าคำรับรองดังกล่าว ไม่เป็นความจริง กองบรรณาธิการ Journal of Roi Kaensarn Acadami มีสิทธิยกเลิกบทความของผู้นิพนธ์ออกจาก Journal of Roi Kaensarn Acadami ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ผู้นิพนธ์ทราบล่วงหน้า และผู้นิพนธ์ทุกท่าน ขอรับรองและยินยอมปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว พร้อมทั้งลงนามรับรองไว้ที่ข้างท้ายของหนังสือรับรองฉบับนี้

ลงนามผู้เขียนหลัก (ชื่อที่ 1)

.....
(.....)

ลงนามผู้เขียนร่วม (ชื่อที่ 2)

.....
(.....)

ข้อมูลติดต่อ (เฉพาะผู้เขียนหลัก)

Facebook :

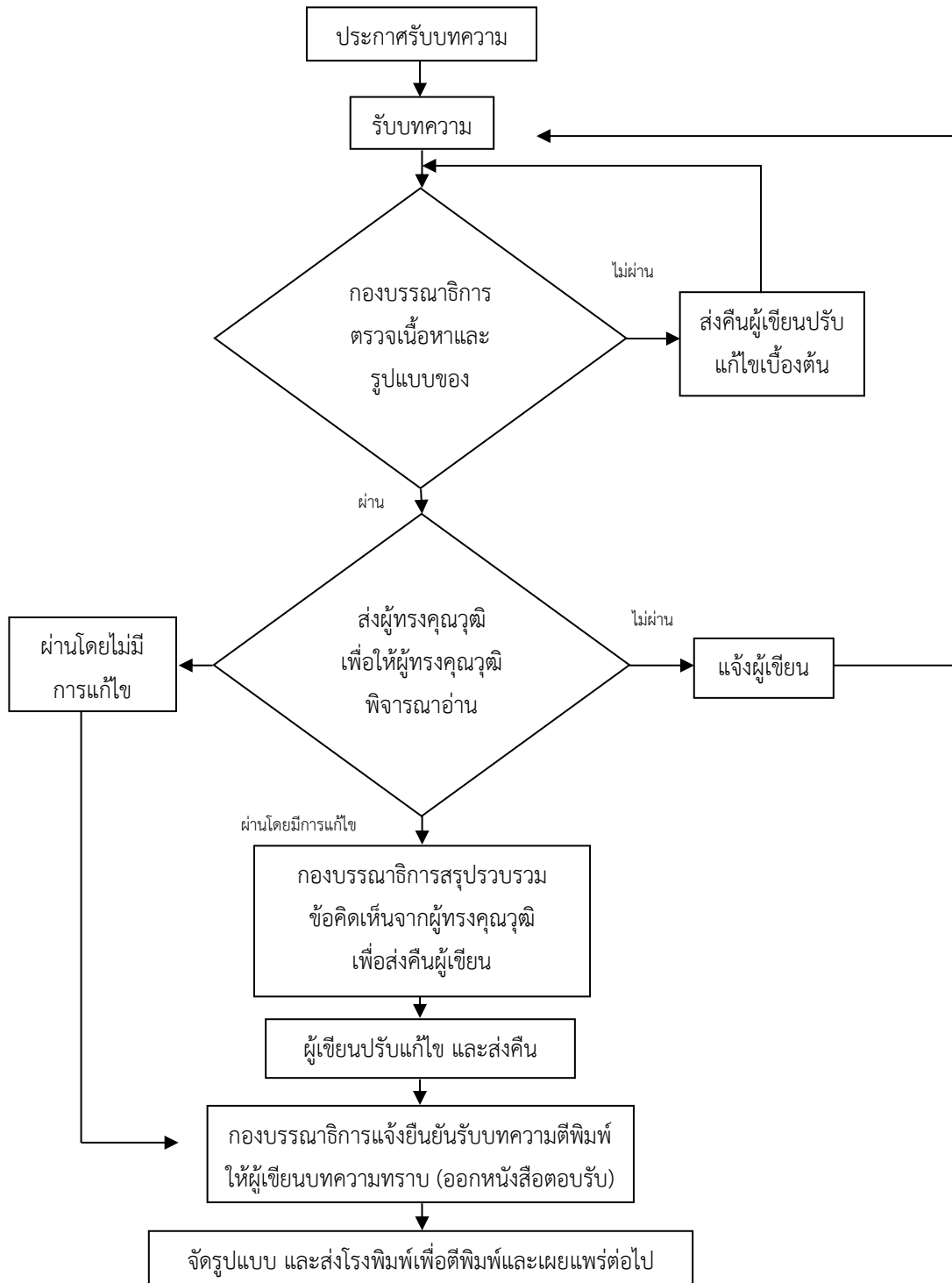
ID : Line

E : mail

เบอร์โทร

หมายเหตุ: ให้ผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วมลงนามให้ครบทุกท่าน หากมีผู้เขียนมากกว่า ท่าน สามารถเพิ่มเติมรายชื่อผู้ลงนาม 2
ข้างท้ายได้ตามจำนวนผู้เขียนบทความทั้งหมด

รูปแบบการตีพิมพ์ Journal of Roi Kaensarn Acadami

จริยธรรมการตีพิมพ์

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนักรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และจะต้องมีข้อความรู้ที่สะท้อนมุมมอง แนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากประสบการณ์ การสังเคราะห์เอกสาร หรืองานวิจัย มุ่งเน้นการนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่รวมถึงแบบจำลองเชิงแนวคิด (Conceptual Model) ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การวิจัยในหัวข้อวิชาการที่สำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียน และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง และใช้โปรแกรมที่เชื่อถือได้ เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้นๆ
4. บรรณาธิการจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียน และผู้ประเมิน
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยที่มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง และให้ผลที่น่าเชื่อถือ โดยนำผลของการวิจัยมาเป็นตัวชี้ว่า สมควรตีพิมพ์เผยแพร่หรือไม่
7. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียนซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่า บทความที่ส่งมาพิจารณาไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่ส่งต้นฉบับบทความซ้ำซ้อนกับวารสารอื่น
2. ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัย จะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

3. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสารในหัวข้อ “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
4. ผู้เขียนที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใดๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่ควรนำเอกสารวิชาการที่ไม่ได้อ่านมาอ้างอิง หรือใส่ไว้ในอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม ไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่มากเกินไป
7. ผู้เขียนจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ในบทความผู้เขียนจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป
10. ผู้เขียนไม่ควรอ้างอิงเอกสารที่ถูกถอดถอนออกไปแล้ว เว้นแต่ข้อความที่ต้องการสนับสนุนนั้นเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการถอดถอน และจะต้องระบุไว้ใน เอกสารอ้างอิงด้วยว่า เป็นเอกสารที่ได้ถูกถอดถอนออกไปแล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ประเมินบทความ ตระหนักว่า ตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงานหรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้าง

ถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์
ในการตัดสินบทความ

4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงาน
ชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

Publication Ethics

Duties of Editors

1. The editor will assess the paper quality for publication and select only those passing through the reviewing process, in which the clarity of and congruence with the journal policy must be prioritized. The selected paper must contain a body of knowledge that reflects valuable perception and a theoretical framework derived from experiences or textual/research synthesis. A grounded theory or a conceptual model contributing to further research must be preferably included.
2. No information regarding the paper's author(s) or reviewers shall be revealed to irrelevant parties during the paper reviewing process.
3. The paper published formerly elsewhere must not be accepted by the editor for publication. Plagiarism must be scrutinized seriously by using the credible detecting software. The paper detected as bearing plagiarism must be frozen for further evaluation, the author(s) will be contacted to ask for explanation to support the editor's decision to accept or reject the said paper.
4. The editor must not bear any conflict of interest with the author(s) or the reviewer(s).
5. The editor must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.
6. The editor must consider for publication only the paper conducted with valid methodology and yielding accurate findings, and the quality of which serves as the main indicator for publication.
7. In case the editor detects plagiarism or false data in the submitted paper and hence deciding for revocation with which the author(s) refuse(s) to comply, the editor has thus full rights and responsibility to proceed with the revocation process without the author(s)'s prior consent.

Duties of Authors

1. The author has to assure that his/her paper has not been previously published in nor simultaneously submitted to other journals.
2. The author shall not commit any degree of plagiarism in his/her paper.
3. The author shall produce his/her manuscript format in accordance with the 'guideline to authors' stated in the journal.
4. The author whose name listed in the paper shall contribute to paper production or research-related procedure.
5. All pictures, figures, or tables appearing in the paper must be cited properly with their source(s) accurately identified. The author(s) shall be solely liable to any legal suit, if any.
6. The author shall verify the accuracy of content and format in both 'in-text' citations and references, no citation(s) shall be made for unread references, and the proper number of citations is preferable.
7. The author is required to correct or rework on their paper in due time as assessed and advised by reviewers and the editorial board.
8. The author shall identify the source(s) of research fund (if any) as well as any applicable conflict of interest.

9. Findings must be presented in accordance with the acquired data. No exploitation (false summary, or distortion or biased selection of data/finding) shall be committed.

10. No reference shall be made to any revoked article unless the cited statement refers to that in the revocation procedures. A statement must be additionally provided in the said reference as ‘the revoked article’.

Duties of Reviewers

1. The reviewer must keep confidential of the submitted paper and avoid revealing a partial or all of the information of the said paper to irrelevant parties during the paper reviewing process.

2. Perceiving as having a conflict of interest with the paper’s author(s) that may inhibit his/her freedom of expression, the reviewer should notify the editor at once and deny taking part in the reviewing process of the said paper.

3. The reviewer should evaluate the paper that fits with their area of his/her expertise, by assessing the paper’s contribution to the discipline, quality of analysis, and intensity of literature review related to the topic of study. Advices should also be provided regarding the literature failed to be included by the author(s), and personal judgment without supportive evidences should not be used as a criterion for paper evaluation.

4. The reviewer must not claim a partial or all of the submitted paper as his/her own.

5. In case of the plagiarism detecting, the reviewer must notify the editor at once.

ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่

บกก.พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่ 141 หมู่ 6 ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRkSA/index>

E-mail : journal1990jmsd@gmail.com

